גליון של 24 עמוד
מעריב
MAARIV • העתון הנפוץ ביותר במדינה
המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל
יום ו' כ"ג תשרי תשל"ד 19.10.73 גליון 8900 שנה כ"ה
80 אג'

ניכסון כינס את שריו – לדיון על מגעים עם מוסקווה על הפסקת אש

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוואשינגטון
ממשלת ארה"ב התכנסה הלילה לישיבה מיוחדת, בראשותו של הנשיא ניכסון, לשמוע דיווח מפיו של שר החוץ, ד"ר הנרי קיסינג'ר, על המאמצים האמריקניים־סובייטיים להשגת הפסקת אש בגבולות ישראל, סוריה ומצרים.

הישיבה נמשכה שלוש שעות ובה הרצה ד"ר קיסינג'ר במשך כשעתיים על המצב הצבאי ובמשך כשעה על שיחותיו עם שגריר בריה"מ בוואשינגטון, אנאטולי דוברינין, בעיקר על מאמציו של ראש ממשלת בריה"מ אלכסיי קוסיגין בקהיר.

אף כי ממקורות רש... תוצאות מאמציו של קוסיגין, מתברר, כי ראש ממשלת בריה"מ נתקל בקשיים במגעים לשכנע את הנשיא סאדאת להתיר על תביעתו לנסיגה ישראלית מלאה עד לקווי יוני 1967 כתנאי להפסקת אש.

בישיבת הממשלה דיווח ד"ר קיסינג'ר על המיפנה שחל בחזית הצבאית ועל הצלחתו של צה"ל להקים ראש גשר (המשך בעמ' 2, טורים 7, 8, 9)

החל המיפנה הגדול בחזית הדרום עם תיגבור כוח המשימה במערב הסואץ

עיקר הכוח המשוריין המצרי במזרח מתערער; – „גיא הריגה" מדהים לטאנקים של האויב"; – כתב „מעריב" במערב התעלה מתאר את הסת ערות השריון על בסיסי הטילים והארטילריה המצריים

מאת אורי דן, שליח „מעריב" מערבה לסואץ

עיקר המערך המשוריין המצרי מזרחית לתעלה החל להתערער בעקבות המכות הקשות שקיבל ביומיים האחרונים בקרבות אכזריים, לאחר שכוח משימה משוריין ישראלי חדר לעורף המצרי מערבה לתעלה.

רבים מן הטנקים המצריים הושמדו. כמו־כן הוכו כמה מיחידות החי"ר המצריות.

המהלך של החדרת כוח השריון הישראלי בעורף האויב מערבה לתעלת סואץ, תרם בצורה מכרעת לערעור החזית המצרית במזרח התעלה. הצבא המצרי חייב היה לרכז כוחות כדי לבלום את השריון הישראלי שחדר לעורפו.

הפתעה גדולה

ניתן לומר איפוא, שאתמול חל המיפנה הגדול בחזית המצרית. המהלך הצבאי הישראלי הזה של הנחתת השריון...

קשה למצוא תקדימים

קרב על התעלה

הכוח המשוריין הסתער

לילה של אש טילים

(סוף בעמוד 2 טורים 3, 4, 5, 6, 7)

אריק שרון נפגע קל

שר הבטחון משה דיין והאלוף אריק שרון בחזית התעלה אתמול (צילום: אורי דן)

מאת אורי דן
„מה קרה למצחך?" — שאלות כגון אלה עלו על שפתיהם של חיילים שלשום, כאשר ראו את האלוף (מיל.) אריאל שרון...

„גארדיאן" הלונדוני בשם מקורות סובייטיים:

„הרוסים מוכנים להפסקת־אש בלי שישראל תיסוג לקווי 67"

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון
בריה"מ והמעצמות מוכנות להסכים להפסקת אש ולכינוס ועידה בינלאומית להשכנת שלום בין ישראל לערביים, בלא שישראל תיסוג תחילה אל גבולותיה כלפני מלחמת ששת הימים.

משרד ההגנה האמריקני:

טילי ס.א. 7 המשוכללים במטחים – בידי המצרים

„דיילי טלגראף" הלונדוני:

הרוסים סירבו לשלוח לערבים מפציצים אסטרטגיים

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

„אלג'יריה שלחה מטוסים לחזית"

קו החזית בצפון — הורחב

צה"ל פעל בלילה בעורף המערך הסורי

מאת יעקב ארז, סופר צבאי של „מעריב"

צה"ל הפגיז בסיסי מחבלים

מאת מאיר הראובני

„חוסיין ישתדל גם להבא למנוע הסתבכות עם ישראל"

סיכום ימים 12 ו־13 למלחמה

מפנה בדרום

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב"

דיין חזה בהפלת מטוסים מצריים בשהותו בגדה המערבית של התעלה

מאת אורי דן, שליח „מעריב" במערב הסואץ

לעובדי ביח"ד קריש בע"מ

המגויסים ובני משפחותיהם

745882
735573
731904
445776

לעובדי מלונות דן המגויסים:
טלפונים:
03-241111
04-86211
063-88777
03-938565
02-224111

התעשיה הצבאית מודיעה
לציבור עובדיה ובניהם המגויסים
269152-3, תל־אביב

03-625311
04-660151
02-60271
057-2301-4

صكنا من الاحل

החזית המדינית

ג. מאיר: בריה"מ מאמנת הערבים רק בשיטות התקפיות

„על הערבים לחדול מהמחשבה שיזרקונו מכאן החוצה"

מאת סופר „מעריב" בפאריס

„למצרים יש אומץ להקריב כל שנה מיליון מצרים במלחמה, אבל אין לי האומץ לשבת ליד שולחן הדיונים", — אמרה ראש הממשלה, גולדה מאיר, בראיון לטלוויזיה הצרפתית, ששודר ביום ד'.

בתוכנית מיוחדת על המזרח התיכון נתבקשו ראש ממשלת ישראל וסגן ראש ממשלת מצרים לענות על 12 שאלות מקבילות בנוגע לסכסוך הישראלי־הערבי.

בתשובותיה אמרה גברת מאיר בין השאר: „אנו שונאים מלחמה, אנו מוכנים בכנות לשלום ללא תנאים מוקדמים ומוכנים לדון בכל הצעה רצינית — בכל יום ובכל שעה".

בתוקפה בחריפות את בריה"מ, אמרה ראש הממשלה: „בריה"מ תישא תמיד באחריות. לא זו בלבד שהיא שולחת כמויות גדולות של נשק לארצות ערב, אלא היא גם מאמנת את הערבים בשיטות אסטראטגיות התקפיות בלבד. רוסיה אגואיסטית, והיא מחפשת רק את האינטרסים הפרטיים שלה: נפט ונקודות אסטראטגיות".

בעניין הנפט אמרה ראש הממשלה: „איום הערביים אינו ממשי, זוהי סחטנות בלבד".

בתשובה על שאלה בעניין השטחים שבידי ישראל, הדגישה גב' מאיר: „שורשינו כאן. על הערביים לחדול מלחשוב, שיזרקו אותנו החוצה. חזרנו לאיזור זה של העולם, שהוא חלק קטן ביותר מכל השטחים התפוסים בידי הערביים".

סגן ראש ממשלת מצרים, עבד אל קאדר חאתם, חזר בתשובותיו על החלטת מועצת הבטחון מספר 242, וביקש כי הנשיא ניכסון, כנשיא אייזנהאואר ב־1956, ידרוש מישראל לפנות את השטחים הכבושים.

פאריס בשלה: טרם הוכחה השתתפות מיראז'ים לוביים בקרבות

רוב הדוברים באסיפה הלאומית תקפו הממשלה ודרשו אמברגו על כל המזה"ת

מאת סופר „מעריב" בפאריס

שגרירי ארצות ערב וישראל בפאריס נכחו כמשקיפים בויכוח הסוער שהיה באסיפה הלאומית הצרפתית, על הנעשה במזרח התיכון.

רוב נציגי המפלגות, ובראשם אוהדיה המושבעים של ישראל, לקאנואה וטוסטל, תקפו בחריפות את „מדיניותה הנבונה של צרפת", כדבריהם ודרשו להטיל אמברגו מיידי על כל משלוחי הנשק למזרח התיכון.

שר החוץ הצרפתי מישל ז'ובר ניסה, לשווא, להרגיע את הרוחות. הוא עלה על בימת הנואמים כשידיו רועדות. הוא דיבר על היחסים בין צרפת לבין ישראל למן ממשלת בן־גוריון, וחזר וטען, כי ממשלתו לא קיבלה מישראל הוכחות על השתתפותם של מטוסי „מיראז'" לוביים בקרבות.

שר החוץ הצרפתי הוסיף: „ישראל לא תיעלם מן המפה, הרי אומה קטנה ואמיצה".

לגבי עתיד השטחים, אמר ז'ובר: „צרפת לא שללה מעולם ,תיקונים קלים' של גבולותיה הישנים של ישראל".

נוכחות־שיא של בריה"מ וארה"ב במימי הים־התיכון

בריה"מ תיגברה את הצי הים־תיכוני שלה והכוח הימי הסובייטי בים זה מגיע ל־70 אניות — זאת גילה ביום ד' דובר משרד ההגנה האמריקאי. הדובר ציין, כי מעולם לא היה כוח ימי סובייטי בעל מימדים כאלה מרוכז בים־התיכון.

גילוי זה בא לאחר שנודע, כי ארה"ב מחזיקה בים התיכון לפחות שתי נושאות מטוסים ונושאת מסוקים אחת במסגרת הצי האמריקאי השישי וכי וושינגטון משגרת לאיזור אלפים נחתים.

הדובר, ג'רי פרידהיים, הצביע על העובדה, כי הצי הסובייטי בים התיכון מורכב בדרך כלל מ־50 עד 60 אניות. הוא אמר, שבין האניות החדשות שנשלחו לאיזור צי מוסקבה — סיירת ומשחתת טילים, שהגיעו לפני יום בערך.

יצויין, כי שתי מעצמות־העל — ארה"ב ובריה"מ — מחזיקות עתה בים־התיכון ריכוזים ימיים מהגדולים ביותר שהיו אי־פעם באיזור זה. נושאות המטוסים האמריקאיות „אינדיפנדנס" ו„פרנקלין דלאנו רוזוולט", שכל אחת מהן נושאת בין 75 ל־80 מטוסים, וכן נושאת המסוקים „גואדאלקאנאל" נמצאות בים־התיכון. נושאת מטוסים שלישית „ג'ון פ. קנדי" נצטוותה ביום ג' להשאר בחלק המזרחי של האוקיינוס האטלנטי ולא לחזור לארה"ב, למקרה שיזדקקו לה בשעת חירום מזרח־תיכונית. אניה זו נושאת בדרך־כלל 90 מטוסים.

נושאת המסוקים „איבו ג'יימה" עומדת להפליג בקרוב מצפון קרולינה, עם אלפיים נחתים, לכיוון הים־התיכון.

פקידים אמריקאיים הטעימו, שאין ארה"ב מתכוונת להשתמש במטוסים שעל נושאות המטוסים כתחליף למטוסים שאבדו לישראל וכי אין בדעת וושינגטון לשגר כוחות צבאיים אמריקאיים שיתערבו בסכסוך הערבי־ישראלי.

800 טונות ליום

פקידים אמריקאיים גילו, כי עתה תוגברה הטסת הציוד הצבאי לישראל, מ־500 טונות ל־700 עד 800 טונות ליום. מימדים אלה דומים למימדי הטסת הציוד הסובייטי למצרים ולסוריה.

מקורות צבאיים יודעי דבר אמרו, כי ארה"ב סיפקה כבר לישראל 24 מפציצי־יירוט מדגם פאנטום.

20 טיסות מתבצעות כל יום מארה"ב לישראל, כולל כמה טיסות של מטוסי התובלה הענקיים „סי־5א", המסוגלים לשאת טנקים וציוד כבד אחר, גילו הפקידים. הם סירבו להשיב על שאלה אם במסגרת הטסת הציוד נכללים גם טנקים.

לפי אומדן הטיסו הרוסים כ־5,500 טונות של אספקה לערבים ב־8 הימים האחרונים. ב־4 ימים של הפעלת מבצע הטסה אמריקאי הוטס לישראל ציוד שמשקלו הכולל למעלה מ־1,800 טונות.

מקורות צבאיים מהימנים אמרו, כי הצי האמריקאי נצטווה להכין 80 מבין מטוסיו מדגם „סקייהוק" לשיגור מהיר לישראל. (עי"ר)

חמש אניות מלחמה סובייטיות עמוסות עברו ביום ד' את מצרי הדרדנלים ונכנסו לים התיכון. לדברי סוכנות הידיעות התורכית מדובר ב־4 אסדות נחיתה — ואחת מדגם „אליגטור" (4000 טונות) ושלוש מדגם „פולנוקני" (1000 טונות כל אחת). האניה החמישית, שתוארה כאניית דייג, היתה אף היא עמוסה לעייפה בציוד צבאי. (עי"ר, עי"צ)

אמין: כוחות השחרור — ליד ירושלים ות"א...

נשיא אוגנדה, הגנרל אידי אמין, שיגר אתמול מברק למזכיר הארגון לאחדות אפריקה, ובו בישר לו, כי כוחות השחרור מתקרבים אל ירושלים ותל־אביב — מסר רדיו אוגנדה.

במברקו כותב אידי אמין: „אני מאושר למסור לך, כי זה עתה חזרתי בשליחות לקביעה עובדות במוהית ועל־פי הערכתי המצב הוא, כי כוחות השחרור עומדים להגיע בקרוב לירושלים ולתל־אביב. בתנאים אלה הייתי מייעץ לכל חברות הארגון לאחדות אפריקה, שיש להן שגרירויות בירושלים ובתל־אביב, לפנות מיד את נציגויותיהן למען בטחון נתיניהן...

במברק אחר יעץ אידי אמין לנשיא ניגריה, הגנרל יעקובו גואון, לנתק מיד את היחסים הדיפלומטיים בין ארצו לבין ישראל.

נמל אודסה נסגר לאניות סוחר עד מחרתיים

נמל אודיסה לחוף הים השחור נסגר לפני כל ספינות הסחר עד ליום א' הבא — מסר הבוקר דובר איגוד חברות הספנות הגרמניות.

מקורות של חברות הספנות אמרו כי יתכן שהסובייטים סגרו את הנמל כדי לא לאפשר לאנשי ספינות סחר מערביות להיווכח במו עיניהם בהטענת ספינות רוסיות וציוד מלחמתי הנשלח למדינות ערב. (אי.פי.)

„יונת השלום" מרוסיה („בילד")

מזכיר נאט"ו לשעבר ברוסיו: ישראל צודקת בהתעקשה להחזיק בשטחים

שר החוץ האיטלקי: „יש לחתור לדו־קיום בין המדינות הערביות לבין ישראל בתנאי בטחון ממשיים והדדיים"

מאת עדה לוצאטי, סופרת „מעריב" ברומא

„ברצוננו להבהיר את מדיניותה ההחלטית והעקבית של ממשלת איטליה: זכות קיומה של ישראל אינה מוטלת לרגע בספק, והמטרה שיש להגיע אליה היא דו־קיום בין המדינות הערביות לבין ישראל בתנאי בטחון ממשיים והדדיים. פירושו של דבר גם פתרון הבעיה הפלשתינית, שאינה רק בעיה חברתית וכלכלית, אלא גם פוליטית".

דברים אלה אמר שר החוץ האיטלקי, אלדו מורו, בדיון בסנאט ביום ד' ובבית הנבחרים אתמול.

מר מורו אמר, כי בהליך קשה זה להשגת הסדר יוכלו מדינות, הידועות כיצד לקיים יחסים ידידותיים עם שני הצדדים, למלא תפקיד חשוב.

עוד אמר, כי החלטה 242 של מועצת הבטחון היא הבסיס היחיד להשגת התקדמות לקראת שלום. כן הביע דאגה נוכח הסכנה הנשקפת מן המלחמה הנוכחית, ששתי מעצמות־העל יגררו לתוכה. (עי"ר)

את הידיעות שבסיסי נאט"ו באיטליה מנוצלים למשלוח אספקה אמריקאית לישראל, הגדיר מורו כ„חסרות כל יסוד".

הליבראלים, הסוציאל־דמוקראטים והרפובליקנים מתחו ביקורת על נאום מורו, בהדגישם כי ממשלת איטליה היתה חייבת לגנות את תוקפנותן של סוריה ומצרים ולהורות בסכנה הנשקפת לקיום ישראל.

נציגי המפלגה הקומוניסטית סמכו את ידיהם על עמדת הממשלה ותבעו להגשים את החלטה 242 במלואה.

מזכיר נאט"ו לשעבר, מאנליו ברוסיו, שהוא עתה סנאטור מטעם המפלגה הליבראלית, הדגיש: „התוקפנות הפתאומית והמתוכננת מראש של הערבים מוכיחה, כי ישראל צודקת בהתעקשה להחזיק בנקודות־המפתח ובשטחים, שבלעדיהם תהיה חשופה לפלישה מהירה בכל מקרה דומה בעתיד".

נציג הסוציאל־דמוקראטים, ג'וזפה סאראגאט, שהיה בעבר נשיא איטליה, קרא לערבים להזכיר, שאם יפלשו לישראל, יחזה העולם ב„ג'נוסייד" במימדים מפלצתיים: שלושה מיליון יצורי אנוש יעמדו בסכנת השמדה ללא רחמים. משום כך יש לייחס חשיבות ראשונה במעלה לבטחונה של ישראל, ואין לשכוח כי ישראל היא המדינה הדמוקראטית האמיתית היחידה במזרח התיכון.

הייכל: רצוננו להוכיח שהתיזה של בטחון ישראל — מוטעית

„ישראל רוצה להחליף כח — לכן עלינו להמשיך, ולא להעצר"

„עלינו להיות זהירים: אם ביום יש רושם, שישראל איננה דוחה הפסקת אש, אין זאת אומרת שהיא מודה כי עובדות החדשות שנוצרו בסיני, אלא שהיא רוצה להחליף כח. על כן עלינו להמשיך ולא להעצר, עד שנגיע אל מטרת המאבק" — כותב הבוקר עורך „אל־אהראם" הקאהירי, מוחמד חסנין הייכל, במאמרו השבועי.

הייכל כותב, כי לא הגולן או סיני מוטלים בכף במערכה זו, אלא התאוריה של בטחון ישראל. אנו רוצים להוכיח, שהתיזה הישראלית מוטעית, בעוד ישראל רוצה להוכיח שתביעותיה מבחינת הבטחון מבוססות.

הייכל מוסיף, כי הצלחת הערביים בסתירת התיאוריה הישראלית כבר הולידה תוצאות חיוביות, „אולם ישראל תתייצב למערכה נוראה ללא הפוגות, כיון שהיא איננה רוצה להחזיר לעצמה חלק מן הגולן ומסיני, אלא להציל את הפילוסופיה של בטחון ישראל".

לכן, אומר הייכל, צריכים הערבים להתאמץ לפגוע במערכה בשלוש הבחינות של התיאוריה הישראלית: „המערך הצבאי המנהל אותה, המנגנון הצבאי הישראלי שהוא עמוד השדרה של החיים בישראל, המסכות שהיא מוליכה — פעם של קורבן ופעם של גאוה". (סו"ין)

גולדה שלחה שדרים — גם ל„בלתי־מזדהות"

ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, שלחה בימים האחרונים שדרים לראשי מדינות שונות, ובכלל זה לי מדינות בלתי־מזדהות, ובהם הסבירה את גורמי המלחמה.

גב' מאיר, המציינת את העובדה, שמצרים היא שהחצתה את תעלת־סואץ, ביום הקדוש ליהודים, ומדגישה, כי ישראל עשתה הכל כדי למנוע את המלחמה ונמנעה מפעולת־מנע גם כאשר היו ברורות כוונותיה של מצרים.

ראש הממשלה מדגישה כי עיקר יעדה של ישראל הוא השלום ולמענו היתה תמיד מוכנה לעשות ויתורים רבים לערבים.

חוסיין: ישראל יכולה לזכות בשלום או בשטחים אך לא בשניהם גם יחד

חוסיין מלך ירדן אמר ביום ד', כי ישראל יכולה לזכות בשלום או בשטחים — אך לא בשניהם. המלך הוסיף, כי על ישראל להחליט „לפני שתאחר את המועד".

בטחון ניתן להשיג אך ורק כאשר עמים נכונים לחיות בי־בטחון, ציין המלך. „בגבולות במוחים לא יכולים לחיות עמדות על פני הקרקע, ליד תעלות, נהרות או על פיסגת גבעות".

עוד אמר חוסיין, כי ירדן לא תוותר לעולם על דרישתה להחזרת השטחים, שאבדו לה במלחמת ששת הימים. הוא הטיל את האחריות על המלחמה המתנהלת עתה — על ישראל, שמדיניותה תוארה על ידו, כ„חצופה, נוקשה ויהירה". חוסיין אמר, כי כוחותיו פועלים בעוצמה בחזית הסורית.

המלך אמר דברים אלה בי קבלו פני עתונאים וצוותות טלוויזיה בארמון „באסמאן" שבירבת עמון. הוא הופיע בפני נציגי העתונות במדי צבא, כשאקדח בחגורתו. הוא מסר הצהרה, אך לא איפשר לעתונאים להציג לו שאלות.

הוא לא התייחס לדרישות שהושמעו בעולם הערבי, שירדן תתקוף את הכוחות הישראליים לאורך הגבול ואמר, כי תפקידם של כוחותיו הוא — לשמור על הטריטוריה הירדנית ולמנוע כל חדירה ישראלית לסוריה דרך טריטוריה בצפון ארצו.

„מה שנוגע לצד שכנגד, אני מאמין, שהעם הערבי והעולם הערבי אינם שואפים להרס, אלא לשלום צודק, מכובד ובר־קיימא. (עי"ר)

סופר „יופי" בלונדון: למוסקווה „תכנית שלום" למזה"ת

לונדון. — „בידי בריה"מ תכנית שלום למזה"ת, הקובעת שעל הכוחות הישראלים לסגת מהשטחים הערביים שנכבשו מאז מלחמת ששת הימים" — אמר דיפלומט קומוניסטי בכיר לסופר „יופי" בלונדון.

מקורות דיפלומטיים מערביים אמרו, כי התכנית הסובייטית איננה יכולה להתקבל על דעת ישראל, הם מצפים, שכמה מנהיגים ערביים, ובייחוד הקיצוניים ביותר ביניהם, יתנגדו אף הם לתכנית.

אלה הקווים הכלליים של התכנית:

- הפסקת אש שתוסדר בשיתוף מצד מעצמות־העל.
- על ישראל לסגת לקווי הגבול מלפני מלחמת ששת הימים „תוך שינויים קלים".
- גבולות אלה יזכו לערובה בינלאומית, בעיקר מצד ארה"ב ובריה"מ והמדינות החברות במועצת הבטחון.
- הפסקת־האש תהיה תחת פיקוח כח בינלאומי, שיכלול כוחות צבא אמריקאיים ורוסיים.
- הכוחות הסובייטיים והאמריקאיים יערבו לבטחון הגבולות על־ידי נוכחות פיסית, בנפרד או — מה שמקובל על הרוסים פחות — במשותף.

ניכסון כינס

(סוף מעמוד 1)

בגדה המערבית של תעלת סואץ. בוואשינגטון מעריכים מקורות רשמיים, כי בעוד מספר ימים ניתן לצפות למיפנה מרחיק לכת במצב, דבר שיאפשר השגת הפסקת אש במהירות רבה יותר משנראה עד כה.

ישראל מקבלת דיווחים על ההצעות הסובייטיות להפסקת אש עם סוריה ומצרים, אך עד כה לא נתבקשה ישראל על ידי ארה"ב להגיש הצעה רשמית משלה — כפי שהגיע מקור דיפלומטי יודע דבר בוואשינגטון.

אשר לביקור ראש ממשלת ברית המועצות, אלכסיי קוסיגין, בקאהיר, אמר המקור, כי אחרי שדחתה את הצעה האמריקנית המקורית להפסקת אש לאורך הקווים שהיו בתוקפם לפני המלחמה הנוכחית, גילתה ברית המועצות ביום ג' יותר נכונות לשאת ולתת עם ארה"ב על הסדר חדש להפסקת־אש.

נכונות סובייטית זו באה בעת ובעונה אחת עם ביקור קוסיגין בקאהיר.

מקור דיפלומטי יודע־דבר בוואשינגטון אמר כי בדיוק כשם שברית המועצות גילתה אדישות בשלושה הימים הראשונים למלחמה, כך מגלים האמריקנים עתה אדישות וכלל אינם נחפזים בתגובותיהם על הצעות הסובייטים.

שינוי זה בעמדת ארה"ב היא תוצאה ישירה מהצלחתה של ישראל בקרבות נגד מצרים וסוריה.

נמסר כי פקידי רשות אמריקניים מתלהבים במיוחד מן הידיעות על ראש הגשר הישראלי מעברה המערבי של תעלת סואץ. הם אומרים כי ראש גשר זה מעניק לישראל קלף מיקוח מצויין ואם יצליח צה"ל לחסל את הכוחות המצריים בגדה המזרחית של התעלה, — ומצפים שאכן תצליח לעשות זאת במתקפה מכרעת — ייווצר מצב אסטראטגי חדש לחלוטין, שהערבים ואדוניהם הסובייטים יאלצו להביא בחשבון.

פקידי רשות אמריקניים אומרים שאם תיכנס לתוקפה הפסקת אש כלשהי, יעמדו כוחות ישראל בשטחיהן של סוריה ומצרים. אפשרות מפחידה זו — מנקודת ראותם של הערבים והסובייטים — היא שהניעה את קוסיגין לערוך ביקור חפוז בקאהיר.

אך נראה בעליל כי ישראל וארה"ב כלל אינן נחפזות להסכים להפסקת־אש. בהקשר זה הודיע אתמול דובר משרד החוץ האמריקני, כי שר החוץ, הנרי קיסינג'ר, ייצא לביקור בפקינג ב־26 באוקטובר. הודעה זו נתפסת בעיני משקיפים כאות אמריקני למוסקווה כי היחסים עם סין חשובים בעיני וואשינגטון יותר מכל הצעה סובייטית להפסקת־אש.

ישראל אמנם לא הבהירה מה הם רעיונותיה להפסקת אש בעתיד, אך ידיעות מהימנות אומרות כי ישראל כבר אינה דוחה את הרעיון להסדיר הפסקת־אש תוך קביעה שהכוחות של הצדדים יישארו במקומות שבהם הם עומדים.

עם זאת סבורים בוואשינגטון כי הערבים וברית המועצות לא יסכימו להפסקת אש בענין זה.

דוברים אמריקניים הטילו אתמול ספק באפשרות שיוסכם על הקמת כח צבאי אמריקני־סובייטי משותף שיעזור להסדר שלום — אם וכאשר יושג הסדר כזה.

החל המפנה הגדול בחזית הדרום

(סוף מעמוד 1)

ראליים בתוך הטנקים לא שמו לב לטילים הנגד־טנקים, שנורו לעברם כאשר הסתערו על המערך המצרי בשעה שהארטילריה המצרית אשר האירה את השמים כבאור יום, ניסתה לבלום את ההסתערות הישראלית. קרבות טנקים הנהלו לעתים במרחק של כמה עשרות מטרים. מפקד יחידת טנקים אחת, צעיר גבה קומה, הנראה כמרצה באוניברסיטה, רכוב על גבי טנק, פגע בעצמו בשלושה טנקים מכמה עשרות מטרים.

מפקד זה השמיד באותו לילה עשרות טנקים והיתה זאת רק פתיחה ליומיים שבאו אחר כך. לאחר שהכוחות הישראליים פרצו את הדרך לתעלה, התארגנו המצרים מחדש להגנה וניהלו קרבות עקשניים. היו אלה קרבות קשים מאד.

מהגזרות השונות החלו המצרים להזרים כוחות שריון נוספים לעבר הכוח הישראלי הפורץ ואף אתמול אחה"צ התנהלו לאורך התעלה קרבות שריון בשריון כאשר שוב הוכח מעל לכל ספק שבהתמודדות בין טנקים לטנקים, לא מסוגלים המצרים להחזיק מעמד וכלי השריון שלהם הפכו תוך שעות ספורות לגרוטאות.

סיירתי בשדה הקרב וזה דאמנם ההגדרה שהגדיר אותו מפקד בכיר שניהל את הקרב היתה מתאימה ביותר: „גיא הריגה מרהיב". טנקים מצריים בעיקר „טי. 55" נהפכו למאכולת אש לאורך כל הדרך. מאות כלי רכב נשארו נטושים. מספר הטנקים הישראליים שנפגעו נמס קטן להפליא.

המצרים לא יותרו

אך מול כל זאת, עדיין לא ויתרו המצרים המשיכו לנהל קרב עיקש. הפגזות כבדות ירדו עלינו בכל סוגי התותחים והמרגמות במשך שלושת הימים האחרונים. נוסף לכך הכשירו המצרים לצאת לתקיפות אוויריות. הופיעו במטוסי „סוחוי", מטוסי „מיג" ומיראז'ים לוביים כדי להתקיף אותנו. החזית כולה רעדה מהאש.

לעתים הופלו מטוסי האויב באש הנ.מ. הישראלית ולעתים תכופות יותר הסתערו עליהם מטוסי היירוט הישראליים והשמידו בכל יום כמה מהם. עם זאת, יש לזכור שעיקר הכח האוירי המצרי עדיין לא נפגע, אולם לאור הרמה שגילו עד כה, קשה לתאר שהמצרים ישיגו בעזרתו הישגים כה עוד שהשריון הישראלי בעורף האויב פילס בעצם על ידי חיסול בסיסי טילים מעבר לתעלה, את הדרך לחיל האויר הישראלי לשמי מצרים. חגורת הטילים מערבה מן התעלה היא זאת שהוקמה על ידי המצרים כדי למנוע מחיל האויר הישראלי חופש פעולה בשמי מצרים.

ההתגייסות בארה"ב

מאת פוליס בן

ההסתדרות הרפואית הדסה באמריקה שלחה מתנה של רפואות וציוד רפואי לישראל, לא רק לצרכי „הדסה", אלא גם למוסדות רפואה אחרים — הודיעה נשיאת „הדסה" בארה"ב.

- האדמו"ר מלובאוויץ' יצא אתמול בתמיכה נמרצת במאמץ המלחמה של ישראל. הוא אמר, כי הואיל וישראל הותקפה ביום כיפור, כל מגיניה הם צדיקים גמורים.
- מגבית החירום בקהילה הספרדית בארה"ב כבר הכניסה ארבעה מיליונים דולאר. מטרת הסתדרות הספרדים בארה"ב היא לגייס שבעה מיליונים דולאר למגבית החירום.
- יותר מ־700 בתי כנסת רפורמיים בארה"ב נהפכו למרכזי גיוס כספים וכוח אדם למען ישראל ולמרכזי אינפורמציה.
- רבים מחשובי המנהיגים של קבוצות אתניות בארה"ב, ובכלל זה הפולנים, האיטלקים, היוונים והאפאגנים, הביעו תמיכה בזכות הקיום של ישראל בתוך גבולות בני־הגנה, וגינו את התקפנות המצרית־הסורית.

לתמיכה זו הצטרפו גם שבעה אנשי דת קאתוליים המרבים לטפל בבעיות אתניות ועירוניות.

הנשיא וראש הממשלה נכחו בפריקת ציוד ממטוסי ארה"ב

שוחחו עם הטייסים האמריקניים בנמל תעופה אי שם בארץ ועם הצוותים הפורקים את הנשק

מאת רחל פרימור

נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, וראש הממשלה, גולדה מאיר, ביקרו ביומיים האחרונים בנמל תעופה אי־שם בארץ, בו נחתים מטוסי התובלה של רכבת האוויר.

הנשיא ביקר אצל החיילים העוסקים בפריקת המטענים אמש, סמוך לשעה 8.

פרופ' קציר ישב עם קבוצת חיילים בחדר אירוח ארעי שהוקם ליד משכני הפריקה ושוחח במשך שעה קלה עם העוסקים במלאכה.

הנשיא אמר, כי מדינת ישראל עומדת באחת משעותיה הגורליות ביותר מאז הקמתה וציין, כי ישנה ברית ידידות עמוקה בין כל העמים שוחרי החירות וההופש. „אין פלא שארה"ב, זו אשר נחלצה לעזרת העמים בשתי מלחמות העולם, נחלצה גם הפעם לעזרת עם, הנאבק את מלחמת הופשו והחירות שלו".

ראש הממשלה, גולדה מאיר, ביקרה באותו נמל תעופה ערב החג ושהתה במשך שעה ארוכה בחברת הטייסים האמריקנים של מטוסי הענק מדגם „גאלאכסי". ראש הממשלה הצטלמה עם חבורת הטייסים האמריקנית, לבושים בסרבלים כחולים, ואת אחדים מהם חיבקה חיבוק אבהי.

הקולונל הסורי שפקד על גיזרת הגולן — הוצא להורג

תחנת השידור הישראלית בשפה הערבית מסרה אמש, כי סוריה הוציאה להורג את קולונל ראפיק חילאוי, כמפקד דיוויזיה חיל־הרגלים הסורית מס' 38.

הקצין הוצא להורג לפי פקודת נשיא סוריה, חאפז אסד.

הדיוויזיה של קולונל חילאוי ניצבה בגיזרה הצפונית של החזית הסורית, שצה"ל פרץ לתוכה והתקדם ממנה לעבר דמשק.

קולונל ראפיק חילאוי היה בן העדה הדרוזית בסוריה.

בריונים חיבלו בחנותו של יהודי ברומא

בריונים שלא זוהו הניחו ביום ד' חומר־נפץ ליד חנות רהיטים, בויא אפיה שברומא, השייכת ליהודי. כתוצאה נהרס חלון־הראווה של החנות והדלת־הברזל. איש לא נפגע.

המדינות הערביות המפיקות נפט מקצצות התפוקה ב־5 אחוזים

ארגון המדינות הערביות המפיקות נפט הודיע ביום ד' כי כל המדינות החברות בו יקצצו לפחות ב־5 אחוזים והלאה את תפוקת הנפט שלהם ומדי חודש יקצצו את התפוקה ב־5 אחוזים נוספים עד אשר תיפנה ישראל מן השטחים שכבשה ויוחזרו לפלשתינים את זכויותיהם.

ההחלטה נתקבלה בועידת המדינות הערביות המייצאות נפט בכווית ומס... לעצמה בפני מיוחד בנפט נגד ישראל ויתר המדינות התומכות בה. (אי.פי., יו.פי. ורויטר)

מעריב
העורך: אריה דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ
תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב" רח' קרליבך 2 (מיקוד: 67 132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 65 123), טלפון 621994.
ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 94 581), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33 104), טלפון 666468; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

חזית הדרום

דיין בביקורו באזור התעלה: רכשנו את היוזמה בחזית זו

מפקד הכוח שמעבר לתעלה: „אני ממשיך בהתקדמות, גרמנו נזק עצום לאוייב" — ואלוף גונן השיב לו: „תמשיך, בהצלחה!" ✱ דיין סבור, כי „במהרה יגיע מועד ההכרעה" — ו„המצרים עומדים לפני מצב שלא ציפו לו" ✱ כוח צה"ל שצלח את התעלה, תוגבר בשריון ובארטילריה, ממשיך בהתקדמותו, מחסל מיפקדות עורפיות, סוללות תותחים ובסיסי טילים ✱ המצרים הגיבו באש עצומה ממזרח לתעלה וממערב לה, אך תכניתם השתבשה — והם איבדו כ־100 טנקים

מאת יעקב ארז,
סופרו הצבאי של „מעריב"

אתמול בשעות הצהריים פגשנו את שר הבטחון משה דיין, בעת שעזב את מוצב הפיקוד הקדמי בחזית הדרום והתכונן לסייר בין הכוחות שבקו הקדמי. „איך אתה רואה את קרב ההכרעה הצפוי? הרי אמרת שלא יבוא ביו"ז" — שאל כתב זר את שר הבטחון, אשר השיב: „ובכן, אינני חושב שהמלחמה הזאת תארך שנים או אפילו חודשים. אני חושב שעלינו לחשוב במושגים של ימים, אבל לא במושגים של ימים מעטים, אלא מוטב לומר ימים ולא חודשים או שנים".

לאופטימיות הזהירה של שר הבטחון היה אתמול על מה להתבסס.

דקות אחדות קודם לכן קיבל שר הבטחון דיווחים על הקרבות המתנהלים ממזרח לתעלה וממערב לה. משנשאל בצאתו ממוצב הפיקוד, מה הערכתו על ההתפתחויות בשטח, אמר:

„זה הולך שוב למרי, לדעתי, הנקודה העיקרית היא שאנו רכשנו את היוזמה בחזית זו, בצד היוזמה שיש לנו בסוריה. אני חושב, כי במהרה יגיע מועד קרב ההכרעה. לא מיד, עתה, אבל זה יבוא".

„האם יש הפתעות באמתחתך?"

תשובתו של דיין: „כן, אני חושב כך, אני חושב, שהמצרים עומדים לפני מצב שלא ציפו לו".

הוא הוסיף: „אני חושב, שהם לא העריכו כראוי את היכולת שלנו, להיערך ממצב של הגנה למיבצעי התקפה. הם כנראה סמכו יותר מדי על מיתקני ההגנה שלהם, עם הציוד הסובייטי, שהוא טוב מאוד ויש להם הרבה ממנו. אבל אני חושב, שמכל וכל הם העריכו שלא כראוי את הסיכויים שלהם לבצע אותנו".

במוצב הפיקוד

את „תמונת הקרב" משני צידי התעלה אפשר לקבל בי מוצב הפיקוד. אלוף שמואל גונן מעביר הוראות למפקדי הכוחות שבשטח. לפעמים הוא נועץ ברב־אלוף חיים בר־לב, השוהה במקום. לפעמים נערכות התייעצויות של המפקדים הבכירים, כדי להחליט על מהלכי הקרב העתידיים, לפי פני הקרב. הכל מתנהל כאן בשקט, ללא עצבנות יתרה, ברצינות רבה, אבל ללא דאגה.

הקרב מתנהל על אדמת מצרים, ממערב לגיזרה המרכזית של התעלה, באיזור בו צלח כוח משימה של צה"ל את התעלה, פרץ את קווי האוייב והחל להתקדם בשטח המצרי.

תחילה היה זה כוח משימה, אך בכל שהלכו ונקפו השעות, הוגבר הכוח בשריון ובארטילריה. הוא המשיך את התקדמותו תוך שהוא פוגע ומחסל מפקדות עורפיות של האוייב, מיתקנים שונים ועיקר ב־ סוללות תותחים ובבסיסי טילים.

„אני ממשיך את ההתקדמות שלנו. גרמנו כאן נזק עצום לאוייב. הרסנו סוללות של תותחים, השמדנו טנקים" — דיווח מפקד הכוח שממערב לתעלה, בשקט האופייני לו, בקור רוח.

ואלוף גונן משיב לו: „תמשיך, ובהצלחה".

התפנית בחזית הדרום התחילה למעשה ביום ב' בלילה, בעת שצלחו לוחמי כוח המשימה את התעלה בגיזרה המרכזית, מצפון לאגם המר הגדול. הלוחמים השתלטו על ראש־גשר בצד המערבי של התעלה, והחלו לנוע פנימה, מערבה, לתוך תחום מצרים.

השתלטות והתבססות

נכבשו מוצבי אוייב וגיזרת ההשתלטות נתרחבה והלכה. הקרב ניטש בכל עזו. האוייב שהופתע ניסה להתנגד, אך חיילינו הכריעו בקרבות פנים אל פנים, בידי מטווח קרוב. ההתבססות באדמת מצרים הועמקה ככל שחלפו השעות.

אתמול בצהריים, בעת שחיילי בחזית הדרומית, נוכחו המצרים, שהחזית איננה עוד ממזרח, וכי הבעיה שלהם היא בעורף, על אדמתם, שם מתקדם הכוח הישראלי, למרות הקשיים.

המצרים ניסו למנוע התבססות זו. הם ריכזו כוחות, כדי לחסום את גיזרת הפריצה. שילחו שמה גלים גלים של חיילי חי"ר, מצויידים בטילים אישיים נגד טנקים, תוך נסיון להשתלט על הכוח המבקיע את מערך האוייב ונע על אדמת מצרים.

באיזור זה התנהלו קרבות מרים. בשעות הלילה שבין יום שלישי לרביעי התרכזו הקרבות בגיזרת ראש הגשר.

השריון של צה"ל הבקיע את הכוח המצרי, שניסה לחסום את דרכנו אל התעלה, הגיע לקו המים, החל לנוע מערבה, אל המערך המצרי.

הושמדו 100 טנקים

המצרים המשיכו לרכז מאמצי בלימה. כוח טנקים מצרי נע מן הגיזרה הדרומית צפונה, נתקל בכוחותינו והתפתח קרב שריון בשריון בטווחים קצרים. תוך זמן קצר יחסית הושמדו כ־100 טנקים מצריים, בעוד הפגיעות בטנקים של צה"ל היו מעטות ביותר.

המאמצים המצריים במשך שתי יממות, לחסום את גיזרה התוך ולנתק את הכוח הישראלי שצלח — עלו בתוהו. הגיזרה נשארה בידי צה"ל, היושב שוב על גדות התעלה באיזור זה.

הפיקוד המצרי הועמד אתמול לפני מצב חדש, שאותו כינה בהודעה מיוחדת „הקרב הגדול". ואמנם אתמול, משהבינו במצב החדש, ניסו המצרים להיערך לקראתו. תוכניתם, שנתבצעה לפי „הדוקטרינה הרוסית" — נשתבשה.

„שוברים את הכמות"

„זהו קרב חזק משני הצדדים. מולנו ניצב אוייב חזק, הרוסים אימנו אותו במשך זמן רב בנושא הזה, לפי הדוקטרינה שלהם. אבל במשך הזמן אנחנו שוברים את הכמות העצומה שלהם וממשיכים להתקדם" — הסביר לנו תת־אלוף אורי בן־ארי.

בשעות הצהריים המאוחרות המשיכו להתקבל במוצב הפיקוד דיווחים על פעולות נוספות של כוחותינו בשטח מצרים. שני בסיסי טילים נוספים הושמדו. הטילים ומשגריהם נפגעו קשות באש טנקים ושוב לא יוכלו להפריע את פעולת מטוסי חיל האוויר.

סיור חטוף בקו החזית מאפשר להבחין, כי מכות אש קשות מונחתות על המצרים — ממזרח לתעלה וממערב לה.

המצרים מפגיזים עדיין את כוחותינו ממזרח לתעלה. הפגזים מתנפצים בחולות, מותירים סימני פיח שחור. כלי רכב ניזוקים מן הרסיסים, חיילים נפגעים. למרות האש, ממשיכים אמבולנסים לדהור אל נקודות הפינוי.

התותחנים של צה"ל, שזכו בפי השריונאים ואנשי חיל הרגלים לכינוי „מלכי סיני", מנחיתים מכות נגדיות על הריכוזים המצריים, במזרח התעלה וממערב לה. קרבות שריון בשריון מתנהלים סמוך לגיזרה המוחזקת בידי כוח של צה"ל. הטנקים הישראלים מתפרסים בגזרה, צולפים מרחוק על הטנקים המצריים, פוגעים בהם. „לפידים" נדלקים.

בהצפית אל איזור הקרבות נראה הכל אפוף אבק ועשן, ובתוך בולט קו המים הכחול.

במוצב הפיקוד והמצפית אל החזית אפשר להיווכח, שצה"ל מכתיב כיום את המהלכים למצרים. היוזמה נמצאת עתה בידי כוחותינו.

לוחמי סיני, שברובם אינם מגולחים, דאגתם איננה דווקא בחזית. הם מתעניינים — בעורף. „מדוע דואגים שם?" — תוהה אחד החיילים. הם נעים מערבה ובעיניהם ברק של סיפוק.

● עוזאד באדרן מכפר מאג'דל בגליל המערבי נעצר אתמול באשמה דומה. הוא סירב להוביל אספקה ברכבו לבאר־שבע. מחר הוא יובא לפני שופט השלום יוהר אלבגור.

הליקופטר מחלץ הליקופטר בסיני. (תצלום: ישראל סאן)

גלויות־ד"ש של חיילים הועברו מאדמת מצרים לשטח ישראל

מאת אלי לנדאו,
כתב צבאי

גבורה העברית של המפרץ תעלת המים מאחורינו. אנחנו בעקבות הרכב המצרי המשוריין, השועט עתה מערבה — לא עוד מזרחה. אתמול פעל לראשונה דואר ישראל בגדה המערבית של הסואץ. הייתי דוהר נושא מאות גלויות, שהוצאו את הקו הממערב למזרח, ובהן פריסות שלום של לוחמים. העושים בתוך הטנקים, החלי"מים, בקרב פנים אל פנים עם המצרים על אדמתם.

אתמול יכולנו גם לנוח מעט בחורשות האקליפטוס בבהוזי הצמרת, שם הסתירו המצרים את היערכותם לפני יום הכי־פורים, שם הסתירו את הגשרים, את תנועת הטנקים ואת עשרות אלפי החיילים. עתה הדרכים, כאמור, חרוצות לכיוון מערב.

יום קרב נוסף. הטנקים דוהרים קדימה בחמת זעם, תותח מול תותח, במחזים של עשרות מטרים. קרב פריצה. המצרים נסוגים בתעלות נ.ט., וחפורות עמוק בתוך החול. חיילינו כמתערים מנגד, בשמש הקופחת. חלל האוויר נמלא רסיסי מתכת, הנושרים אל החולות. עצים רמי צמרת, רעמים בשרשרות טנקים, נוטים מפוייחים על צידם. מתנות צבא הרוסים מלוא כל העין.

19 מטוסים, בהם 3 „מיראז'ים" ו־6 הליקופטרים — הופלו בדרום

המטוסים המצרים נכשלו בנסיונם לפגוע בראש־הגשר שהקים צה"ל בתעלה

מאת סופרו הצבאי של „מעריב"

המצרים ריכזו אתמול מאמצים גדולים לפגוע בראש הגשר שהקים צה"ל בגיזרה המרכזית של תעלת סואץ. מבנים של מטוסים מצריים ניסו לפגוע בכוחותינו ובכל הפעמים האלה נכשלו ו־19 מטוסים מצריים הופלו בקרבות אוויר, שהתחוללו באיזור ראש־הגשר.

הגל הראשון של המטוסים המצריים כלל מספר מטוסים וארבעה מסוקים. תשעה מטוסים מצריים הופלו בקרבות־האוויר וכן הופלו ארבעה המסוקים על החיילים שבהם ו־עוד שני מסוקים.

שעות אחדות לאחר מכן היה נסיון שני של המצרים לתקוף את ראש הגשר במבנה דומה. בקרבות האוויר שהתחוללו הופלו שבעה מטוסים כשיתרם נסים.

מטוסי מיראז' התכוונו לתקוף את כוחותינו באיזור סיני. מטוסי חיל האוויר עטו על המיראז'ים המצרים ובקרבות אוויר הופלו שלושה מירה. ים, מעל מימי הים התיכון צפונית־מערבית מאל־עריש.

טייסים צפון־קוריאניים נמצאים באזור הקרבות

מאת שמואל שגב,
סופר „מעריב" בוושינגטון

בתגובה על הודעת דובר משרד ההגנה האמריקני, כי טייסים צפון־קוריאניים היו מעורבים בקרבות־אוויר עם מטוסים ישראליים ב־24 השעות האחרונות, אמרו מקורות מוסמכים בוואשינגטון, כי אין לייחס חשיבות מיוחדת לידיעה זו, וכי המלחמה במזרח התיכון נטושה בעיקרה בין הישראלים לערבים, בלי שיהיו מעורבים בה טייסים או יועצים זרים כלשהם.

בהגיבם על ידיעות אלה, הביעו מקורות מהימנים דעתם, כי נראה, שיש באה"ב גורמים, המעוניינים להפיח נופך דרמאטי עוד יותר בסיכסוך, כדי ליצור אווירה של חרום, למען השגת המסקנות מידיות.

אך נטייה כזו איננה באה לידי ביטוי רשמי, במגעים הסדירים בין שגרירות ישראל לבין משרדי החוץ וההגנה האמריקניים.

נמסר, כי סגן שר ההגנה האמריקני וראש המטות המשולבים של אה"ב, אדמירל תומאס מורר, העידו אתמול לפני ועדת השירותים המזויינים של הסנאט — ואישרו את הידיעות על מעורבותם של הצפון־קוריאנים.

עם זאת נמסר, כי דוברים אמריקניים הם עתה זהירים יותר בהתבטאויותיהם, ואומרים רק, כי הטייסים הצפון־קוריאנים „נמצאים באיזור הקרבות", אם כי לא השתתפו בקרבות עצמם.

שר הבטחון בראיון לטלוויזיה:

„צה"ל עבר את התעלה — עד לגמר המלחמה"

שר הבטחון מר משה דיין אמר אמש בערב לכתב הטלוויזיה, כי מטרת כוח המשימה של צה"ל מעבר לתעלה היא לערער את המכונה של הצבא המצרי, לפגוע בעיקר בעורף העורפי שלו — בסוללות התותחים ובסוללות הטילים, בקווי ההספקה.

שר הבטחון הסביר, כי המגמה היא לא ללחום עם המצרים רק חזיתית, אלא גם לבוא מעורף, באותם המקומות ה„רכים" לגבי הכוחות שנמצאים קדימה — מיפקדות, קווי הספקה, התבורה וכו', לפגוע במיתקנים הבסיסיים בעורף, ובראש וראשונה בארטילריה ובסוללות הטילים נגד טנקים.

אם צה"ל יצליח במקומות מסויימים לפגוע במיתקנים אלו, מובן שיהיה הרבה יותר קל לפעול בחזית, כאשר אנו משוחררים מסוללות הטילים, ולכוחות האחרים שלנו, הרגלים — כאשר אנו משוחררים מהארטילריה המצרית.

„מה שאמרתי זו תכנית צנועה, תכנית מינימום" — העיר מר דיין והוסיף, כי אפשר כמובן לתלות בפעולה זו תקוות, או משימות יותר כבדות, אבל מוטב להצניע־לכת, לפחות בהתחלה ולפחות בדיבורים.

שר הבטחון נשאל, לכמה זמן עבר צה"ל את התעלה. „הוא עבר עד לגמר המלחמה" — השיב השר.

לשאלה אם הוא שבע רצון מהפעולות שנעשו עד כה במהלך הזה של המלחמה, השיב שר הבטחון: „אני שבע רצון מהתוצאות, אם כי אינני יכול להתעלם מהמחיר היקר שאנו משלמים עליהן".

אל"מ אורי בן־ארי הועלה לדרגת תא"ל

מאת יורם פרי, כתב צבאי

בפעם הראשונה בתולדות צה"ל הועלה השבוע קצין מילואים בדרגה בשעת מלחמה. היה זה כאשר לאל"מ אורי בן־ארי הוענקה דרגת תת־אלוף.

הדרגה הוענקה בטקס קצר במפקדת פיקוד הדרום, ע"י הרמטכ"ל ואלוף פיקוד הדרום. היו אלה דרגות שדה מאובקות שהושאלו ע"י תא"ל אחר שנכח בטקס.

במתח העבודה ובעומס המוטל על המפקדים אין זמן לביטויי רגשות. שתי דקות לאחר הענקת הדרגה המשיך תא"ל בן־ארי בעבודתו, כרגיל.

רק נהגו של תא"ל בן־ארי, איש מילואים המלווה אותו שנים רבות, לא הסתיר את התרגשותו. „אני מת להתקיע לו נשיקה", אמר הנהג...

(צילום: יעקב ארז)

בר־לב: השלב השלישי

מאת יורם פרי
כתב צבאי

רב־אלוף חיים בר־לב, שסיכם אתמול את המצב בחזית המצרית, אמר כי עם כניסתו של כוח המשימה של צה"ל אל מעבר לתעלת סואץ, החל השלב השלישי של המלחמה. לאחר שלב ההתקפה־הפתע המצרית, ולשלב בלימת המצרים, נוטל עתה צה"ל את היוזמה לידיו.

אי־אפשר להעריך עתה כמה זמן תימשך עוד המלחמה. אך לאחר שמעביר צה"ל את היוזמה לידיו, התוצאות הצפויות ברורות הרבה יותר — אמר.

„גם היום, יום ה', נערכו קרבות, שבהם נהדף האויב, כשהוא סובל אבידות קשות לא פחות מביום שקדם לו. גם בגזרות נוספות של החזית נערכו קרבות שריון בשריון והושמד חלק ניכר של הכוח המצרי הנייד.

„מספר הטנקים המצריים בסיני, שהגיע בשיאו ל־1,200, הצטמצם עתה ל־כ־600 בלבד" — אמר רב־אלוף בר־לב.

ספינות חיל הים הטביעו חמש ספינות מצריות בפורט־סעיד ובים־סוף

אנשי קומאנדו ימי וספינות חיל־הים הטביעו לפעול במסגרת האחרונות. יחידות של הקומאנדו הימי של חיל הים [illegible] בנמלי פורט סעיד ובנמל גארדקה שבים סוף.

ספינות חיל הים הפגיזו בלילה שבין יום ד' ליום ה' מיתקני חוף בפורט סעיד וכן ברהס זעפראנה שבים סוף.

חזית הצפון

חיל־רגלים כבש את מזרעת־„בית־ג'ן" השמיד 25 טנקים, הפיל 2 „מיגים"

מאת יוסף וקסמן

יחידות חיל רגלים של צה"ל גברו בקרב על שריון סורי, ובבזוקות ובריכוניגים השמידו 25 טנקים של האוייב, בחזית מזרעת־בית־ג'ן.

יישוב זה נכבש בקרב זה על ידי יחידות החי"ר, שתוך כך הפילו גם שני מטוסי „מיג" שתקפו אותם.

הקרב לכיבוש מזרעת בית ג'ן, נקודה חשובה בציר הפריצה, נערך שלשום. המקום היה כבר קודם בידינו, אולם השריון, שחדר לתוכו, נאלץ לסגת, כי העיירה לא טוהרה וגם בסביבתה נותר כוח סורי רב. יחידות החי"ר, שהופעלו לכיבוש המקום, הוכיחו את יעילותן.

אתמול שרר שקט בגיזרה זו, כשכוחותינו מבצעים פעולות טיהור.

גם בגזרות האחרות של החזית הסורית שרר אתמול שקט יחסי, ורק הארטילריה פעלה מדי פעם בפעם.

שלשום ניסו הסורים לפתוח התקפה משולבת עם הכוחות העיראקיים באזור אל־עורם וכפר־שאמס — שאותם מנסים הסורים והעיראקים לכבוש מזה כבר 4 ימים בלא הצלחה — וגם הפעם הוכו שני האוייבים גם יחד.

נגד התוקפים נכנסו לפעולה בתיאום הארטילריה, השריון וחיל האוויר וההתקפה הסורית־עיראקית נשברה.

באזור מסחרה, בגיזרה הדרום־מרכזית של הגולן, תקפו את כוחותינו כוח משולב של צבאות סוריה, עיראק וירדן. גם התקפה זו נשברה ונהדפה, בפעולה משולבת של הארטילריה, השריון וחיל האוויר.

התוקפים נסוגו בשתי הגזרות, בהשאירם טנקים ורכב אחר וכן הרוגים רבים.

באיזור רפיד נערכו שלשום קרבות ארטילריים.

מפקד בכיר, שסיכם את קרבות יום שלשום, אמר, כי היה זה יום מוצלח נוסף לצה"ל, וכי ההישגים היו מרשימים.

התארגנות והתבססות

סופרו הצבאי של „מעריב" מוסר:

בקווים החדשים של החזית הצבאית במובלעת כבר חונים הרגלים והשריון של צה"ל בקווי הגנה, הנשענים על יתרונות טופוגראפיים, מול הסורים והעיראקים.

מטפלים בטנקים, משפצים, ישנים אחרי הקרבות המבושכים, מחליפים ציוד, מתרעננים לקראת הבאות.

הסורים נוקטים עתה בשיטה של הטרדה, בכל הגזרות. מדי פעם פותחות סוללות ארטילריה באש מטווחות על צירי תנועה מרכזיים, על צמתים וריכוזים. אך לוחמינו אינם מתרגשים עוד מאש „דלילה" זו, וממשיכים בתנועתם באיזור הכבוש.

הטנקים של צה"ל, שחלקם נפגע בקרבות, עוברים שיפוצים בשטח. בסדנאות מאולתרות מחליפים מנועים וקנים של תותחים. העבודה נעשית 24 שעות ביממה, כשאנשי התיקונים חשופים ביום לקרני השמש, ובלילה עובדים לאור זרקורים, כשמדי פעם הם נאלצים לחפש מחסה, מפאת ההפגזות הסוריות.

וכבר מתחילים להסתנן לרמה, ולשטח הסורי שנכבש, תיירים ראשונים, בכלי רכב פרטיים. הם מצטלמים ליד טנקי השלל הסורי, סמוך לשיירות, שנפגעו באש של טנקים ומטוסי צה"ל.

מטוסי חיל האוויר תוקפים מדי פעם את המערכים הסוריים בעומק. עתה כבר עם שאין משוגרים לעברם טילי „סאם". השמים ברמת הגולן פתוחים לפעילותו של חיל האוויר הישראלי.

מסירות נפש בפינוי חללים

תוך הפגנות כבודות וגילויי גבורה חזרו צוותי־הפינוי של חברה־קדישא בצה"ל ופינו את החללים כדי להביאם לקבורה בבתי העלמין הצבאיים הארציים. ברמת־הגולן ובסיני פועלים הצוותים בכל אזורי הקרבות ומקפידים על זיהוי כל חלל, ככל האפשר, בתוך שטח הלחימה.

ראש ענף אישות וקבורה בשכ"ל, סא"ל מייק, המסייר בקבוצות בקרב אנשי הצוותים, ציין את מסירות הנפש שבה הם עושים את עבודתם, ביניהם אברכים ובני ישיבות מבני־ברק ובירושלים.

צוות של מתנדבים מחברא־קדישא בירושלים התייצבו לעזרה ומשתתפים בפינוי החללים בתוך אזורי הקרבות. צוות זה אף עסק בפינוי חללים במלחמת ששת־הימים וזכה לשבחים רבים על עבודתו האמיצה.

מטוסים סוריים הפציצו את מג'דל שאמס — 3 נהרגו

בהפצצה של מטוסים סוריים על הכפר הדרוזי מג'דל שאמס, בצפון רמת הגולן, שהיתה שלשום, נהרגו ילדה בת 3, תושבת הכפר ושני אנשים מבוגרים. כמו כן נפצעו 15 מתושבי הכפר. נגרם נזק לבתים ורכוש.

זוהי ההפצצה השניה של מטוסים סוריים על הכפרים הדרוזיים בגולן. בפעם הקודמת, לפני 10 ימים, היו בכפרים 30 נפגעים, בהם 12 הרוגים. ארבעה תושבים עדיין נעדרים.

שלשום נמסר, כי ממשלת ישראל החליטה לפצות את הדרוזים בגולן על הנזקים שנגרמו להם בהפצצות הסורים, כאילו היו תושבי ישובים בתחום ישראל. נמסר, כי יותר מ־50 בתים נפגעו ונגרם נזק גם למיתקנים ולמטעים. התשלומים הראשונים ישולמו בהקדם למשפחות ההרוגים שנהרגו בהפצצה.

יוסף וקסמן מוסר:

שני המטוסים הסוריים שהפציצו את הכפר הדרוזי מג'דל שאמס ופגעו בבתים ובילדים, הופלו ע"י תותחי הנ"מ שלנו, בעת שהיו בדרכם חזרה מהתקיפה.

בשני הימים האחרונים הופלו בחזית הסורית 11 מטוסי אוייב, מהם 10 שלשום.

● דובר משרד ההגנה הלבנוני טען הבוקר, כי כוחות ישראלים הפגיזו אמש בשעה את הכפר אלמה א־שעב, בגבולה הדרומי של לבנון עם ישראל, וגרמו למותה של ילדה בת 3 ולפציעתם של 6 אנשים. (אי.פי.)

המצרים שינו הנוסח: מדווחים כעת על „הדיפה"

מאת אדי סופר

המיפנה בחזית הדרומית החל לתת אותותיו בהודעות הדובר הצבאי המצרי.

נוסח ההודעות נעשה כללי תוך הימנעות ממתן פרטים. בפעם הראשונה מאז פרוץ הקרבות לא הוזכרו אמש „התקדמות" או „מיתקפות" של הכוחות המצריים.

בהודעות הדובר הצבאי המצרי, שמודרו עד הבוקר, דובר על „הדיפת התקפה כוחות האוייב בהצלחה רבה", וכמובן, תוך גרימת „אבידות כבדות לאוייב". עוד נאמר בהודעות הדובר המצרי „כוחותינו ביצעו בהצלחה את המשימה שהוטלה עליהם".

صكنا من الاصل

ניכסון כינס
...יח שהתיזה — מוטעית
הקולונל הסורי שפקד
גיזרת הגולן - הוצא לה

صكنا من الاجل

חג הסוכות נחוג גם במרחב סיני. (תצלום: ישראל סאן)

„עם ישראל חי!" שאגו החיילים בחגיגות ההקפות בחזית הגולן

עשרות תלמידי ישיבות חגגו עם פצועי צה"ל

מאת אברהם רותם, כתב צבאי

שמחה־תורה בחזית הגולן. שמחת חג הניצחון. „הקפות" כמוהן לא ראה צה"ל מימיו. הקפות שאירגנה הרבנות הצבאית הראשית.

„עם ישראל חי"! — שאגו החיילים בקול שעלה על קולות נפץ הפגזים שנפלו בשטח.

הסורים ביקשו להשבית שמחת החג. אך „ההקפות" נערכו. מעבר ל„קו הסגול", בין יחידות שריון ותותחנים, בין חיילים שזקן בן שבועיים מעטר את פניהם, מתחת לרשתות הסוואה. ספרי תורה שניצלו ממוצבים שנכבשו ביום הראשון למלחמה בידי חיילים סורים.

הרב הראשי לצה"ל, תא"ל מרדכי פירון, חגג את החג עם החיילים בקו החזית, נשא דברים בפניהם, נסחף בלהטם של הרוקדים.

המעגל התרחב. מפקדי הכוחות מצטרפים, מחבקים את ספרי התורה. הפגזה. פגזים נופלים מסביב. „טיפטוף קל" — מסבירים החיילים למרדי הקרבות. נסיון של 13 ימי מלחמה.

החזן הצבאי הראשי, רב־סרן אברהם כרמל, נושא תפילה: „קומה השם ויפוצו אויביך וינוסו מפניך".

הרב הראשי לצה"ל, תא"ל פירון, מארגן במוצאי החג „הקפות שניות". „כל שנה אנו נוהגים לערוך בצה"ל טקס תגיני מרכזי של הקפות שניות באחד הבסיסים המרכזיים. מסורת זו לא הופרה מעולם, לא נפר אותה גם השנה. נשמח כלנו בבטחון" — אומר הרב פירון.

לוחמים מיחידות סמוכות, שקולות השירה והריקודים הגיעו לאוזניהם בלילה הצונן במרומי הגולן, התקבצו ובאו. חגיגת „הקפות שניות" ביחידות הלוחמות. אנשי הרבנות הצבאית שולפים בקבוקי יין, קוניאק ועוגות. שמחת תורה. שמחת חג. שמחת הניצחון. מעליהם מתנשא החרמון. משקף המוצב המתכבד „בהקפה". „שישו ושמחו בשמחת תורה" — פוצחים כולם בשיר. „את ההקפות האלה לא אשכח כל חיי" — מבטיח סמל צעיר, נושק לספר התורה, עולה על זחל ונוסע אל תוך הליל, אל תוך המלחמה.

2000 — בכפר חב"ד

רחל פריגבר מוסרת:

ההקפות השניות של שמחת תורה, התבצעו השנה בצמצום בכפר חב"ד, בשל העדר אחוז ניכר מתגברים במקום המגויסים בצה"ל. למרות זאת השתתפו כ־2000 איש בהקפות השניות ועם סיומן יצאו 100 מחסידי חב"ד למוצבות צה"ל כדי לקיים שם עם החיילים את מצוות ההקפה. חלק אחר יצא ללוד ושם צצרו מכונות צבאיות כדי לשתות „לחיים" עם חיילים ומגויסים.

הקפות אצל פצועי צה"ל

רפאל אלדור מוסר:

מארק שאגאל היה בוודאי רווה נחת מהשירה האדירה שנשמעה אמש מבית־הכנסת של בית־החולים „הדסה" בירושלים ואשר הידהדה ב־12 חלונות הזכוכית הצבעוניות שצייר.

זו היתה נגינתם ושירתם של עשרות תלמידי ישיבות „קול תורה" ו„מרכז הרב" בירושלים, שבאו לקיים כמנהגם מדי שנה בשנה מצוות „הקפות שניות" במוצאי שמחת תורה.

קודם להקפות קריאת תפילה „אל מלא רחמים" לעילוי נשמתם של חיילי צה"ל שנפלו במערכה. רב בית־החולים, הרב יעקב רקובסקי, הודיע כי שלוש ההקפות הראשונות יוקדשו לנופלים.

לאחר הוצאת ספרי התורה מארון הקודש, נצמצלו הרוקדים והנגנים לכמה חוליות, וכל אחת מהן ביקרה במחלקה אחרת שבה מאושפזים חיילים פצועים.

כל אותו זמן נשארה חוליה אחת בבית־הכנסת של בית־החולים, כשהיא נעזרת בקבוצת כלי־זמר חסידית. שירתם של אלה הועברה במערכת הקשר הפנימית של בית־החולים, ובכך יכלו להאזין לה באוזניות מיוחדות גם כל אותם חיילים פצועים שכניסת „חידת ההקפות" לחדריהם נמנעה בגלל מצבם הקשה.

דגל סורי — בהקפות

יוסף זקבמן מוסר:

דגל סורי הונף בידי חיילי צה"ל בהקפות שמחת תורה שנערכו באחת הנקודות הקדמיות שנכבשו בידי צה"ל בימים האחרונים, בתוך שטח סוריה.

„בחנות שבכפר לא מצאתי דגל מתאים יותר לשמחת תורה, אז לקחנו את הדגל הסורי שהורדנו מרכב הפיקוד של השריון שלהם"... — „התגבל" החייל.

אפשר „למשוך" משכורת של מגויים גם בלי זכות חתימה

מאת תהילה עופר

במרבית הבנקים נעשו סידורים על מנת שבני משפחותיהם של מגויסים יוכלו לקבל את משכורותיהם, גם אם אין בידיהם יפוי־כוח או זכות חתימה על חשבונו של מקבל המשכורת.

שני גופים אף העבירו לבנקים שעמם הם קשורים, הוראות בדבר, והתחייבויות, שאם ייגרם לבנק נזק כלשהו בשל סידור זה — יפצו אותו. כך לגבי עובדי־מדינה ולגבי עובדי „תדיראן".

ב„תדיראן", למשל, משלמים שכרם של העובדים היומיים בכל עשירי בחודש ובגלל המלחמה לא יכלו עובדים אלה למשוך את שכרם מהבנק. גם עובדים שקיבלו שכרם בראשית החודש לא משכו אותו תמיד עד שנגייסו.

כאשר יש זכות חתימה לאשה או לבן משפחה אחר — אין בעיה. הסדר מיוחד לגבי מי שאין לו זכות חתימה — נשים, בנים והורים.

האם אין סכנה שההסדר ינוצל לרע, למשל כאשר בעל אינו ביחסים טובים עם אשתו ואינו מעוניין שתמשוך את משכורתו? רות אלוני, ממחלקת ארגון ושיטות בבנק לאומי, אומרת שבמלחמת ששת הימים היה הסדר דומה וארע רק מקרה אחד מסוג זה.

בבנק דיסקונט אומר מנהל מחלקת עובר ושב, יצחק חרסנו, שזה ענין של רצון טוב, הפועל שלא לפי חוק מסויים. מתוך התחשבות במצב נוטל בנק זה גם את הסיכון לגבי כל בעלי החשבונות אצלו ומשלם לבת זוג או לבניו של בעל החשבון, לאחר שהם מזדהים, עד 500 ל"י מן החשבון, גם אם אין להם זכות חתימה.

מפעלים רבים נוספים, כמו „כור" ו„דיור לעולה", דואגים בדרך דומה למשפחות המגויסים.

תושב חיפה נהרג בתאונה

מרדכי איצרג, בן 20, מחיפה, נהרג אתמול בהתנגשו מכוניתו עם משאית, בצומת גב־ים—חיפה.

המשטרה מבקשת מעדי־ראייה כי ימסרו עדותם.

● מרלין הורוביץ, מהרצליה, מתה אתמול מפציעה, לאחר שמכוניתה התנגשה בסוס. התאונה אירעה ב־3.10 בשעה 10 בלילה בכביש לוד.

משטרת ישראל מבקשת מעדי־ראייה להתאונה זו למסור עדותם בתחנת המשטרה הקרובה.

התזמורת והמטוסים ניגנו בהארמוניה

זובין מהטה, אייזיק שטרן ו־80 מנגני התזמורת הופיעו בבסיס חיל האוויר ✱ הסביר טייס: „אצלנו מתרגלים לתהפוכות כאלה — רגע בקרב, רגע בסכנה, רגע במנוחה ורגע בקונצרט"

מאת בשמת דור, כתב צבאי

„בשום מדינה אין אנשים נערצים כל כך כטייסי חיל־האויר של ישראל". את המומאה הזאת שמע אולם גדוש בטייסים ואנשי צוותות הקרקע, באחד מבסיסי החיל, אי־שם. מפיו של זובין מהטה, מנצחה של התזמורת הפילהרמונית, שיחד עם כ־80 כמנגניו בא להשמיע להם מיצירותיהם של בטהובן, דבוז'אק, ורדי, ביזה ומנדלסון.

„אנחנו יודעים לנגן בכלי־הנגינה שלנו; אתם מנגנים ב„פאנטומים" וב„סקייהוקים" — טוב יותר לאין ערוך", אמר. „כשדיברתי עם המפקד שלכם, לא ידע לומר לי כמה יבואו לקונצרט. אני שמח, שבאו רבים כל כך. נתבקשנו לנגן רק קטעים קצרים, כדי שאפשר יהיה להודיע לכם את ההודעות הנדרשות בימים כאלה. אבל דעו, בבקשה מכם, כי שמחה, עונג וגאווה הם לנו להימצא כאן הערב".

לעתים רחוקות זוכים אמנים בקהל כזה, המקשיב להם בכל לבו ובכל מאודו. פעם בפעם הוזעקו טייסים למשימותיהם, שאינן סובלות דיחוי אפילו כשהתזמורת הפילהרמונית מזדמנת לבסיס חיל האויר. אך המנגנים כולו לקם של „ההפרעות" ועל רעמי המנועים של המטוסים הנוחתים והנוסקים, שיצרו הארמוניה מורה, ובה־בעת יפה ומקורית, בהתערבם בצלילי התזמורת.

אנשי הפילהרמונית ניגנו בהתלהבות לא מצויה, והמאזינים הגיבו בתשואות ובלהבות לא־פוסקות.

„להרצות חברים אוהדים המשרתים ביחידות קרביות, רוב אנשי התזמורת שייכים לצנף הווי ובידור של קצין חנוך ראשי" — הסביר מנהל התזמורת, אייב כהן. „זו הפעם הראשונה שאנו מופיעים בצבא — הבעיות הטכניות, הכרוכות בקונצרט פילהרמוני, יוצרות מצב מיוחד. אבל בקרוב ייצאו חוליות, בנות ארבעה נגנים כל אחת, אל כל מקום שאליו אפשר יהיה להגיע. רביעיות אינן בעייתיות כמו תזמורת שלמה".

„מה שהמלחמה עושה לאנשים" — אמר לי טייס. „האם הייתי מעלה על דעתי שאשב אי־פעם בקונצרט? נכון, אחותי היא מורה לכינור, אבל קונצרט הוא כל כך הגיגי... בבית אני דווקא שומע מוסיקה קלאסית, אבל קונצרט ז־"

„אני שומע לפעמים מוסיקה קלאסית — תלוי במצב הרוח", גיחך טייס שזמן קצר לפני הקונצרט חזר ממשימה קרבית באזור התעלה". „אשר לכושר שלנו להסתגל להלך נפש שונה במהירות כזאת — בחיל האויר מורגלים לתהפוכות האלה. רגע בקרב, רגע בסכנה, רגע במנוחה — ורגע בקונצרט".

מפקד הבסיס מעיד באוזני, כי „ביצוע תרבותי הכרחי שיישמר בכל מצב, „ואם כי קונצרטים זה נושא רגיש, אני מוכן תמיד לנסיונות כאלה. הפתעתי שיש אצלנו די אנשים שיהנו — אפילו בימי מלחמה — ואתה רואה, צדקתי".

כן הוא צדק — בזאת נוכחו גם זובין מהטה, גם אנשי התזמורת. וגם הכנר אייזיק שטרן, שנזדמן במקרה לבסיס וניאות לשמש סולן. כאשר ראה המפקד, כי זובין מהטה נוטף זיעה והולצתו דבקה לעורו, נטפו ונתן לו חולצה צבאית.

זובין מהטה לבש את חולצת צה"ל הירוקה, והציף את שרביט המנצח כשעיני נוהות — והמנגן הלאומי. בקע בכל עוצמתו מכלי הנגינה, כשאייזיק שטרן מצטרף אל התזמורת בכינורו, דמעות מתנוצצות בעיניו, ו„התקווה" מהדהדת מלוא כל האולם, כשהכל עומדים דום.

נזיר מסיני עומד להיבחר לארכיבישוף הכנסיה האורתודוכסית

מאת שאול הון, כתב צה"ל

אחד מנזירי מנזר סנטה קתרינה שבסיני עומד להיבחר לכהונת ארכיבישוף של הכנסיה האורתודוכסית במזרח התיכון כולו, ועל אף מצב המלחמה ייערכו הבחירות בתוך עשרת הימים הקרובים. הבחירות ייערכו במנזר סנטה קתרינה.

הארכיבישוף של הכנסיה האורתודוכסית במזרח התיכון נפטר לפני כ־40 יום, ולפי הקנון הכנסיה צריך יורשו להיבחר תוך 50 יום. גם מלחמה אינה יכולה לשנות את מועד הבחירה, ועל כן ייערכו הבחירות בעיצומה של המלחמה הנטושה עתה.

בבחירת הארכיבישוף החדש משותפים נציגי הכנסיות של המזרח התיכון: יוון, קפריסין, כרתים, סנטה קתרינה וכו'. המועמד הנבחר לכהונת ארכיבישוף של הכנסיה האורתודוכסית במזרח התיכון חייב לעבור אחר כך למקום מושבו החדש: קהיר.

לקראת הבחירות הקרובות לכהונה זו, התקשרו לפני כמה ימים מהכנסיה האורתודוכסית של אתונה, כדי לברר אם ייתכן בואם של נציגי הכנסיות מהאיזור כולו ואם המלחמה לא תשבש את סדרי הבחירה. משה פיש, המינהל מרחב שלמה, הודיע לנציגי הכנסיה של אתונה, כי מנזר סנטה קתרינה אינו שרוי כלל באיזור המלחמה וכי הנזירים שם ממשיכים בחייהם הרגילים ללא שום שיבושים.

המלחמה שינתה את דעותיו של ליאונרד כהן

מאת תמר אבידר

הזמרן האמריקני יהודי ליאונרד כהן הגיע לישראל כמתנדב והפתיע בכך את כל מי ששמע את הדיעות שהביע לפני חודשים מספר בביקורו בארץ.

הוא דיבר אז על „מדינת משטרה" על „שטחים כבושים שיש להחזירם", וכן הלאה.

הפעם: „באתי כדי לעזור לכם — לא בשירי אלא בבדיורי... עכשיו אני רואה מה היה קורה אילו התפתיתם להחזיר את השטחים".

ליאונרד כהן ביקש להתקבל לעבודה באחד הקיבוצים, אך שוכנע, כי בערב שמחת־תורה, כי יביא תועלת רבה יותר באם יופיע בפני חיילי צה"ל.

נורים וחנן לובדמן, חיפה — אלזה ויוסף שטלצר, חיפה
מודיעים
כי מפאת המצב מתבטלת מסיבת הכלולות של
עטדה ומאיר אשר
שנועדה להתקיים ביום א' 21.10.73 באולמי „תפארת".
טכס הכלולות יתקיים באותו יום בחוג המשפחה.

הורי החתן והכלה
צ'קצ'קוב - פרסר
מודיעים על
ביטול חתונת בניהם
שהיתה צריכה להתקיים ב־23.10.73 באולמי „ארגמן".
לרגל המצב, עד להודעה חדשה

רות ופנחס נאור טל. 222237 — מרים ומשה קדמוני טל. 872862
מודיעים שהחופה של
אביטל ואברהם
תערך בחוג המשפחה
עם המוזמנים הסליחה
להתראות בשמחתנו לאחר הנצחון

מסיבת הכלולות של
גנית ובימה
שנועדה ליום שני, כ"ז תשרי תשל"ד 22.10.73 באולם בית ז'בוטינסקי רמת־גן
נדחית
ההורים:
י. יורקביץ, ר"ג
ש. אינבינדר, פ"ת

בגלל המצב מסיבת בר־המצווה של
נכדנו ובננו **יהושע** נ"י
שנועדה להתקיים ביום שלישי כ"ט תשרי, מתבטלת.
אנו נשמח לקבל את אורחינו לקידוש שיתקיים בביהכ"נ ברח' סמאטס 22.
אחרי העליה לתורה בש"ק פרשת בראשית
כמפורט בהזמנות
מועדים לשמחה
יעקב זבלוי
אברהם ברבש

משפחת פינסקי
ומשפחת בלוק בילסקי
מודיעים
החתונה של צבי והלן שנועדה ל־21.10.73
נדחית

משפחות טפר ופלצמן
מודיעות
מסיבת הכלולות של
ענת ומשה
נדחית
החופה תתקיים בחוג המשפחה

אסתר ומשה פוני
מודיעים על דחית חגיגת הבר־מצוה
של בנם **איל**
העליה לתורה תתקיים כמתוכנן

מסיבת הכלולות של בנינו
ברכה ואבי
שהיתה צריכה להתקיים ב־21.10.73 בבית החייל תל־אביב
נדחית
רבקה ומרדכי סיטון, נתניה
שושנה והרצל נחודקין־אלון, מושב חרות

החתונה של
שלמה קוזלובסקי ורחל קייזר
שנועדה ל־21.10.73
נדחית עד להודעה חדשה
משפחות קוזלובסקי וקייזר

יצחק קלוניצקי — יעל ומיכאל פלג
מודיעים על
דחית חתונת בניהם
שולמית עב"ל **בנימין**
לרגל המצב

שוש וחיים הירשמן
מאושרים להודיע על הולדת בתם הבכורה
איילת
נכדה
לאידה וישראל אלבאום — אנדז'ה ויואל הירשמן
ירושלים, 6.10.73

מריקה גולדי וינשטיין, תל־אביב — שלי והרי הרמן (אברמוביץ), אשקלון
מודיעים שנשואי ילדיהם **רותי ואוסקר**
שנקבעו ליום שני 22.10.73 בכפר המכביה
יערכו בחוג המשפחה

נגנבה מכונית פורד גראנדה לבנה
עם גג שחור
מספר רשום
319-859
נא לצלצל טלפון 824121 ת"א. או להודיע למשטרה.
המוצא הישר יבוא על שכרו.

אסתר לבית קיטה — **אברהם** לבית אסא
החתונה שנועדה ל־21.10.73
נדחית

משפחות גלר וגולדמן
שרה וקובי
מודיעים כי החתונה שנקבעה ל־21.10
נדחית עד להודעה חדשה

משפחות אורבך — קורץ - קופלמן
מודיעים על דחיית חתונת בניהם
ברכה עב"ל **שאול**
שנועדה להתקיים באולמי „ארגמן" חולון
ביום 24.10.73

מסיבת הכלולות של
קטיה פרקש וויקטור פריילך
שנועדה ליום ראשון 21.10.73 נדחית
החופה תתקיים בחוג המשפחה
ועם כל המוזמנים — הסליחה
ההורים

קרית נוער ירושלים
מודיעה בזה
כי הלימודים מתחדשים
ביום ראשון, כ"ח תשרי תשל"ד 21.10.73
בשעה 11 בבוקר

משפחות מרטינובסקי ודגן
מודיעות שנשואי **דינה — אברהם**
שנועדו ליום ב', 22.10.73
נדחים עד לאחר הנצחון

חדשות טובות!

עם המערכה — אלוף (מיל.) מתי פלד

ראש גשר מעבר לתעלה

בשעה ששורות אלה נכתבות נתונים כוחותינו בשלב השני של המערכה על החזירה אל עומק שטחי האויב. השלב הראשון היה קרב ההבקעה והקמת ראש הגשר מעברה המערבי של התעלה. שלב זה היה מורכב משני מבצעים נפרדים אך משולבים: מבצע העברת כוחות אל עומק המערך המצרי ממערב לתעלה במגמה לשבש את פעולתן הסדירה של יחידות הפועלות משם, כגון מפקדות, סוללות תותחים ובסיסי טילים. כזכור, לאחר שכוחות אלה החלו בפעולתם הודיעה ראש הממשלה בכנסת על המצאותם של כוחות צה"ל בעבר השני של התעלה. המבצע השני, שהתנהל בו־זמנית עם המבצע הראשון, היה מבצע הבקעת מערך האויב שממזרח לתעלה, והקמת ראש גשר על חופה המערבי.

בהתחשב בעצמת הכוח המצרי שפעל ממזרח לתעלה מאז ראשית השבוע, ובהתחשב בכמות הארטילריה המצרית שהיתה ממוקמת מעברה המערבי של התעלה, צריך היה להביא בחשבון כי קרב ההבקעה והקמת ראש הגשר יהיו מבצעים קשים ומורכבים ביותר. אין ספק כי פעולת כוחותינו שהועברו מראש אל הצד המערבי סייעה באופן ישיר להצלחתן של פעולות אלה. אך התנאי העיקרי להצלחתן חייב היה להיות השמדה של עוצבות שריון של האויב שפעלו בצד המזרחי. השמדתם של 110 טנקים מצריים במשך היום פירושה כי מספר עוצבות שריון מצריות אכן הוצאו מכלל פעולה. אלה שצלחו את התעלה בסוף השבוע שעבר על מנת להשתתף בהתקפת השריון המצרי שנערכה על כוחותינו ביום א', עברו חיש מהר להגנה במגמה למנוע את הקמת ראש הגשר על ידי כוחותינו. אך כשם שלא עלה בידם להבקיע את מערך ההגנה שלנו בשלב הראשון, כן לא עלה בידם למנוע את הבקעת קו ההגנה המצרי שעה שיצאנו להתקפה.

עתה, כאמור, נתונים כוחותינו בשלב השני של המערכה, שלב הלחימה „חוד בחוד", שבו יהיה על כוחותינו לחסל את התנגדות האויב באזור ראש הגשר. אולם סיומו של השלב השני, הכרחי בטרם ניתן יהיה לעבור לשלב האחרון המכריע של המערכה.

*

על פי כל הסימנים המעידים על איכות לחימתו של האויב, יש להניח כי שלב ה„חוד בחוד" יהיה שלב מאומץ, ואין לצפות לסיומו המהיר, אלא אם כן תתחולל התמוטטות פתאומית של הכוחות המצריים הלוחמים מעברו המערבי של התעלה. בשלב זה על כוחותינו לחסל את סוללות הארטילריה ואת בסיסי הטילים הפועלים מכל נקודה שממנה יכולים הם לסכן את מרחב ראש הגשר. ביחוד חיוני חיסול בסיסי הטילים שכן אז יינתן לחיל האוויר שלנו חופש פעולה באזור המערכה.

גורם שעלול לגרום לשלב הנוכחי שיתמשך זמן מה הוא זה שהאזור היה נתון בידי הצבא המצרי מאז מלחמת ששת הימים, ושימש אזור מוגן שהוכן כנגד התקפה ישראלית. אזור זה מוגן בעומק, הוא מלא ביצורים וכל נקודה בו בלי ספק מטווחת מראש על ידי מספר מירבי של יחידות אש. גם כוחות השריון המצרי בצד המערבי, אף כי לבטח דוללו מאד על ידי העברת כוחות השריון המצריים לצד המזרחי, עדיין אינם מבוטלים, ובשילוב עם כוחות הרגלים הפועלים מביצוריהם המוכנים ישה, יוכלו להוות בעיה שעל כוחותינו יהיה להתמודד אתה יפה.

העברת כוחות השריון שלנו אל העבר המערבי יוצרת עבור הפיקוד המצרי בעיה חמורה ביותר. ככל שכוחותינו ממערב לתעלה ירחיבו את אזור שליטתם, יהפך מצבם של הכוחות המצריים שנותרו בצד המזרחי לבעיתי יותר. להלכה יכולים הם ליהפך תוך זמן מה מכוח תוקף שחודר לשטחינו לכוח מכותר המנותק מבסיסיו. יש להניח כי הפיקוד המצרי יעשה מאמצים נואשים למנוע מצב זה, ובפניו שתי דרכים עקרויות לצורך זה. האחת, להחזיר את כוחותיו בהקדם האפשרי, כל עוד עומדים לרשותם מספר גשרים מוגנים על פני התעלה. הדרך השניה היא להקים מערך מוגן באזור הגשרים, ולרכז בו את הכוחות הכבדים שממזרח לתעלה. באופן זה ימצאו חלק מכוחותינו במערב לתעלה וחלק מכוחות האויב ממזרחה.

אם ממשלת מצרים צופה הפסקת אש קרובה, עקב התעוררותן של המעצמות לפעולה מדינית, קרוב לודאי שהפיקוד המצרי יבחר בדרך השניה, וישאיר חלק מכוחותיו ממזרח לתעלה. אך יש בהחלטה זו משום סיכון רב לכוחות המצריים שעלולים להימצא מנותקים מבסיסיהם על ידי אותה תעלה שלפני ימים מספר צלחו אותה בבטחון כה רב. בשלב זה של המערכה המאבק אינו רק בין הכוחות הלוחמים אלא גם בין כושר השיפוט של המפקדים בדרג העליון ביותר. זהו שלב שבו למרות כל הקשיים הברורים העומדים בפני כוחותינו כפי שהוסבר לעיל, תתכן גם התמוטטות פתאומית של האויב עקב שגיאה בשיקול.

עתוני וושינגטון

„ארה"ב תדביק בימים הקרובים את בריה"מ בכמות הנשק המועברת ברכבת האוירית"

„ישראל כבר קיבלה 35 מטוסי ‚פנטום' ותקבל תמורה לכל 50 ה‚סקייהוקים' שאיבדה; המשלוחים כוללים טילים מתבייתים למטרות בקרקע ובאוויר" ✶ שר ההגנה האמריקני: אפשר להרחיב את משלוחי האספקה הצבאית בכל שיעור שיידרש

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוואשינגטון

„הרכבת האווירית" האמריקנית לישראל הוחשה יותר, המטוסי תובלה ענקיים מן הדגמים ק־5 וק־141 מביאים ממענים, המצטרפים בכמעט ל־100 טונות ליום — אמר אמש שר ההגנה האמריקני ג'יימס שלסינג'ר, בנאום שנשא בועידה של התאחדות הקובלנים האמריקניה הגדולה א. פ. ל.־סי.אי.או., שנערכה בבול הארבור (פלורידה).

בתגובה על ידיעה שפירסם „ניו־יורק טיימס", כי הרכבת האווירית הצלה למשלם המיסים האמריקני שני מיליארדים דולאר בקירוב, אמרו אתמול פקידי משרד ההגנה האמריקני לכתבים, שאומדן זה מוגזם מאד, וההוצאה כולה תסתכם ב־500 עד 700 מיליון דולאר.

המרצת הרכבת האווירית האמריקנית לישראל היא תגובה ישירה של הרכבת האווירית הסובייטית. „איוונינג סטאר" הוואשינגטוני הודיע אתמול, כי הסובייטים הטיסו ביום א' כ־1000 טונות ציוד צבאי לסוריה ולמצרים. העתונים מוסיפים, כי בנמל אלכסנדריה של מצרים ובנמלי טארטוס ולודקיה של סוריה, נפרקים מטוסי „מיג 21" וטאנקים ט־55 וט־62, בכמויות שלא פורסמו.

טנקים — מהמלאי בגרמניה

בעקבות הטסות אלה אמר שר שלסינג'ר בוועידה בפלורידה, כי „אפשר להרחיב את משלוחי האספקה הצבאית לישראל בכל שיעור שיידרש, כדי למנוע הפרה רצינית של המאזן הצבאי במזרח התיכון. הרכבת האווירית כבר מספקת לישראל את ‚מצרכי הצריכה' הדרושים לפעולתה הצבאית".

נוסף על אלה, אמר שר ההגנה האמריקני, קיימת עכשיו „הספקה סלקטיבית" של סוגים מסויימים של ציוד יסודי.

אם כי מר שלסינג'ר לא פירט דבריו, לא היה ספק שהוא מתכוון לטאנקים ולמטוסים. „סטאר ניוז" הוואשינגטוני הודיע, כי ביום אחד הוחשו לישראל שמונה טאנקים במטוסי תובלה ענקיים מדגם ק־5א, וארה"ב מסוגלת להטיס יותר, אם יהיה צורך. אולם, רוב הטאנקים מדגם מ־60 — בין 140 ל־200 — יישלחו בים, מן המלאי האמריקני בגרמניה המערבית.

לדברי „סטאר ניוז", נערכו ביום ד' 24 טיסות לישראל, ולפי אומדנה אמריקנים כבר קיבלה ישראל שליש ממה שסיפקה ברית המועצות למצרים ולסוריה. כיוון שמטוסי התובלה הצבאיים של ארה"ב גדולים ממטוסי „אנטונוב" הסובייטיים, אומר העתון, תדביק ארה"ב בימים הקרובים את ברית המועצות מבחינת היקף ההטסה, ולאחר זמן אף תעלה עליה.

בהסבירו את האסטראטגיה של הנשיא ניכסון בעניין זה, הזכיר ויליאם ספיר (היהודי שהיה פעם כותב נאומיו של ניכסון, וכיום פרשן במערכת „ניו יורק טיימס") את דברי הנשיא ניכסון ב־1968, ש„יש להטות את הכף לטובת ישראל".

לדברי תחנת הראדיו הוואשינגטונית ו.ט.או.פ., כבר שלחה ארה"ב לישראל כ־35 מטוסי „פאנטום", ומניחים שהיא תספק תחלופה לכל 50 המטוסים מדגם „סקייהוק" שאיבדה ישראל בקרבות, בגלל פגיעות של טילים מתוצרת סובייטית. מטוסי התובלה הגדולים מביאים טילי „סיידוויינדר" המתבייתים אל מקורות חום; טילים מונחים בטלוויזיה מדגם „וולאיי" נגד מטרות על הקרקע; פצצות „הוקאיי"; טילי „שרייק" המתבייתים אל המכ"ם של מערכות נ.מ. הסובייטיות במצרים ובסוריה; כמויות גדולות של טילי נ.ט. מדגם „טאו" וכמויות שונות של תחמושת לכל סוגי הארטילריה.

רוב גדול בסינאט דורש נשק לישראל

על מבצע־ההטסה חולש פיקוד הטסת הציוד של חיל־האוויר האמריקני, ולדברי „סטאר ניוז" הוואשינגטוני יוצאת הרכבת האווירית משלושה בסיסים עיקריים.

בוואשינגטון מניחים, כי הטסת הציוד מארה"ב תמלא את אבידותיה של ישראל, ויספיק לה לפתיחת התקפה מכרעת על הכוחות המצריים ממזרח לתעלה.

שני שלישים מחברי הסינאט האמריקני ויותר ממחצית בית הנבחרים קראו אתמול לממשלת ניכסון, שתוסיף לספק לישראל כל צרכיה הצבאיים, כדי לאפשר לה להגן על עצמה ולהרתיע תוקפנות בעתיד. בגילוי־דעת שפירסמו הסנאטורים הנרי ג'קסון, יעקב יעביץ, יוברט האמפרי ואברהם ריביקוף נאמר, שישראל גילתה ריסון עצמי כדי לסלול דרך לדיפלומאטיה ולהציל את הפסקת־האש שיזמו האמריקנים, ועתה ראוי לפצות את ישראל על ריסון עצמי זה.

אל מגישי ההצעה בסינאט הצטרפו גם הסנאטורים אדוארד קנדי, רוברט דול (שהיה יושב־ראש ארצי של המפלגה הרפובליקנית), רוברט טולמג' וולטר מונדייל.

ישראל לבריטניה: לונדון פסלה עצמה לפעולת תיווך

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

ישראל הבהירה לממשלת בריטניה, שהיא לא תסכים לשום יוזמה או הצעת תיווך בריטית להשגת הסדר שלום עם מדינות ערב, כי בריטניה פסלה עצמה מלשמש בתפקיד זה, בהטילה אמבארגו שקיפח לרעה את ישראל באספקת נשק חיוני.

שר החוץ הבריטי, סר אלק דאגלס יום, חזר והדגיש אתמול במשנה תוקף בפרלמנט, בוויכוח סוער, מר ומתוח, כי עיכוב משלוחי הנשק למזרח התיכון חיוני לבריטניה, כדי להבטיח את נייטראליותה ולאפשר לה להפעיל תרומה להסדר.

הפרלמנט הבריטי אישר את מדיניות הממשלה, ברוב של 251 לעומת 176. עם המתנגדים נמנו 17 צירי פרלמנט מהמפלגה השמרנית השלטת, שהצביעו נגד ממשלתם.

את עמדת ישראל הבהיר שגריר ישראל בלונדון, מר מיכאל קומיי, לוועדת הבטחון של המפלגה השמרנית, שהזמינה אותו ביום ד' לדבר לפניה.

ועדת הבטחון של השמרנים קראה אחר כך לממשלת בריטניה למצוא דרך להיחלץ מן המיצר בנושא האמבארגו. צירי פרלמנט ניסו ללחוץ על הממשלה מאחורי הקלעים שתמשיך באמבארגו, אך תשחרר אותם משלוחים שעוכבו רק בגלל תקלה טכנית.

ממשלת בריטניה מודאגת מגל הביקורת, שהגיע לשיא במאמרי התקפה אישיים ובקאריקאטורות נגד סר אלק. „דיילי מירור", המבטא את דעת הלייבור, פירסם בעמוד הראשון אתמול מאמר ראשי עוקצני, שבו שאל את סר אלק, אם הוא סוחר הנגן או רוכל מזויין.

אתמול בבוקר זימן סר אלק לישיבה מיוחדת את מנהיגי הלייבור והליבראלים, שנפגשו לפני כן עם קומיי. השמרנים ניסו ללא הצלחה להגיע לפשרה, שתימנע הצבעה, שבה יתגלה הפילוג בשורותיהם. אך נתברר, כי שתי המפלגות הגדולות מפולגות, ובסך הכל היה מספרם של תומכי הערבים גדול מכפי שהיה במלחמת ששת הימים.

נוסף לשאיפתה למלא תפקיד בזירה הדיפלומאטית, הדריכו את הממשלה הבריטית המחזים מפני איומי הערבים לקצץ את משלוחי הנפט.

„סר אלק פחדן"

סר אלק — שכונה בעתונים, ואף בבית הלורדים, „סר ערב דאגלס יום", או „סר אלק פחדן", גילה בפרלמנט נתונים — בניגוד לנוהג של משרד החוץ הבריטי. הערבים — אמר — יסבלו מהאמבארגו יותר מאשר ישראל. לדבריו, מבקשת עתה ישראל 4000 פגזים לתותחי ה„צנטוריון", בעוד שברגע מוקפאת הזמנה ירדנית ל־10 אלפים פגזים דומים. עוד טען סר אלק, כי ישראל מייצרת בעצמה את התחמושת לתותחי ה„צנטוריון" וכן חלפים לטנקים, על פי היתר של המפעלים הבריטיים.

עם זאת התחייב סר אלק חגיגית, שממשלתו לא תוכל לסכן את בטחונה של ישראל. כראיה, אמר, שמדיניות האמבארגו אינה סוף פסוק והיא תיבחן מחדש יום יום.

„האם אין זאת בדיוק אותה התחייבות שנתנה בריטניה לצ'כוסלובאקיה ב־1938?" — שאל בלגלגנות ציר הלייבור קיינ'ס.

„הנעם אני מתכוון ברצינות" — נכשל בלשונו סר אלק, שהיה ב־1938 מזכירו של צ'מברליין.

ההערה הקפיצה צירים משתי המפלגות ועוררה קריאות־בוז. „אני לוקח את ההערה חזרה" — אמר סר אלק. „לא זה מה שהתכוונתי לומר".

„ניצבוק של שלום"

סר אלק הצדיק את מדיניות האמבארגו גם בכך, שהוא רואה עתה „ניצבוק של שלום", עקב הפעילות המוגברת של מעצמות־העל. הוא עצמו נפגש אתמול עם שגריר בריה"מ בלונדון ואמר לו, כי מדיניותה של מוסקווה מוליכה לחידוש המלחמה הקרה בעולם.

מנהיג הלייבור, הארולד וילסון, דיבר ארוכות והביע צערו על שסר אלק לא הגיב על התוקפנות הערבית נגד ישראל ביום כיפור. עמדתו היא, כי מכירת הנשק לכל הצדדים חייבת להימשך.

סר אלק קצר תשואות, כאשר הכריז, שאת מדיניותה המוצקת של הממשלה הבריטית לא ישנו איומים של ספקי הנפט הערביים.

15 מצירי הליבור הצטרפו אל הרוב השמרני, שאישר את מדיניות האמבארגו. היו גם צירים ליבראליים שתמכו בעמדת הממשלה.

כתב „סאנדי טיימס" נהרג ברמת הגולן

כתב „סאנדי טיימס" הלונדוני, ניקולאס טומלין, בן 42, נהרג ביום ד' ברמת־הגולן.

טומלין, שהניח אשה וארבעה ילדים, נימנה עם המוהירים שבעתונאי לונדון. לפני שהצטרף אל „סאנדי טיימס", שלמענו סיקר את מלחמת וייטנאם, עבד במערכות „דיילי אקספרס" ו„איוונינג סטאנדארד".

עורך „סאנדי טיימס", הרולד אוואנס, אמר על המנוח אמש: „הוא היה עתונאי מושלם, חד עין ובעל עט נפלא, שידע להעלות למן השורה הראשונה את אווירת המקום שתיאר". (סי"ר)

האש והפסקת האש

אם ישנה אמת בידיעות ובשמועות, כאילו קיימים מגעים בין וואשינגטון למוסקבה בקשר להפסקת אש — הרי לא ההפשרה ביחסים בין שתי המעצמות היא אשר הולידה את המגעים האלה, אלא האש בחזיתות: פריצת המערך הסורי, המכות שהונחתו על ראש המצרים. כוח־צה"ל שצלח את התעלה וביצע בגדה המערבית משימות המהוות אפשרויות להתערבות כ[illegible]ינות ישראל, היה הגורם העיקרי.

אם הצבא הסורי מנסה עכשיו להתארגן מחדש בעזרת הציוד והנשק הסובייטיים הזורמים לסוריה — אין להניח, כי יהיה מוכן במהרה לחידוש פעילות התקפית נרחבת.

ואילו המכה שספג הצבא המצרי בחזית סואץ ושיבוש תכניותיו ע"י כוח־צה"ל נכבד שפרץ לצד המערבי של התעלה, שינו את המצב בחזית בלית שינוי.

הגיע השלב במלחמה שבו איכות הלוחם הישראלי, הדייוג והקרבתו מאפשרות לו לעמוד בהצלחה מול הכות הכמותי הרב של האויב, המטיל למערכה אנשים וכלים ללא חשבון ואינו נרתע מריבוי אבידותיו. על הכלים אין הוא חס, כי ברית המועצות ממלאת את מחסני הציוד, מעל לשיעור אבידותיו ובקצב מסחרר — גם בדרך האוויר וגם בדרך הים. וגם על חייליו אין האויב חס — הוא הודיע שיהיה מוכן להקריב אלפים ורבבות, והוא מקיים בימים אלה את אשר הודיע.

הרכבת האווירית האמריקנית לישראל וסירובה של ארה"ב להיכנע לסחיטות — של נפט ושל רוסיה — ולהציל הפשרה שאינה קיימת על חשבון ישראל וקיומה, תרמו אף הם להתפכחותם של הרוסים — ולשליחו של קוסיגין, ראש ממשלת ברית המועצות, לקהיר.

הפסקת האש — אם וכאשר תוצע — תמצא את צה"ל גם על אדמת סוריה וגם על אדמת מצרים. הברירה תהיה: או הפסקת אש תוך נסיגת הצדדים לקווי יום הכיפורים, או הקפאת המצב בקווים הקיימים כיום, אחרי שבועיים של מלחמה. בשני המקרים יהיה על הערבים קשה להסכים להפסקת־האש.

לכן נראה, כי אין מפלט מלהמשיך במלחמה — וזאת למרות הקרבנות והדם שגם אנו משלמים במלחמה הזאת. עוד לא בא המפנה הדרמטי שלו אנו מצפים, אך כעת בידינו גם היוזמה וגם כל האמצעים הדרושים כדי להנחית על המצרים, שסבור כי הנצחון כבר בידיהם — את המכה העשויה להביא את המפנה המיוחל בשדה הקרב.

עוד נכונו לנו קרבות כבדים ומשימות קשות; עוד עומדים אנו על סף הקרב המכריע.

מלחמת דמים אכזרית זו תוכרע בשדה הקרב והפסקת־אש — למעשה או להלכה — תבוא, כאשר קרב־האיתנים יוכרע.

נתניה במערכה

ועדת תיאום לפעולות התנדבות

אנו מביאים לידיעת הציבור על הקמת ועדת תיאום לפעולות התנדבות של תושבי העיר נתניה.

הועדה כוללת ארגוני נשים, נציגי הועד למען החייל, ארגונים חברתיים ואישי ציבור.

מטרת הועדה לרכז המתנדבים המוכנים לסייע בידינו להגיש עזרה לחיילים פצועים ומחלימים, הסעת משפחות חיילים לביקורים בבתי חולים, טיפול במשפחות נזקקות ומשפחות שכולות.

משרדי הועדה במשרדי מטה החירום בנתניה רח' ההסתדרות 6, קומה ג', טלפון 92365. המשרדים פתוחים כל יום מ־8.00—20.00.

מסיבת הכלולות של
אודית אמסטרדמר ויצחק גלבר
שנועדה ליום ראשון 21.10.73
נדחית
עד להודעה חדשה
משפחות: אמסטרדמר וגלבר

אופנת בגדי הריון
דוגמאות חדישות במבחר גדול
•
„כלילת יופי"
ת"א, דיזנגוף 109
טלפון 231948

מסיבת הכלולות של
רחל ואביחי
שנועדה ל־21.10.73 בנתניה
תתקיים אחרי הנצחון
משפחות: מילר, מנלון

וילונות מפלסטיק
לחדרי אמבטיה, מטבח
תמרות חוץ
מפות טרילן
מכסים שטיחים
נפגר, ת"א, פינסקר 29
פ. טרומפלדור טל. 288770

שולמית ודוד לוסטיג
מודיעים כי מסיבת הבת־מצווה
של בתם
איריס
שעמדה להתקיים במוצ"ש 20.10.73
נדחית

משפחות נחשון וצדוק
מודיעות
כי חתונת בניהם
אסתר נחשון ודוד (דודו) צדוק
תתקיים במועד המקורי (22.10.73)
בשעה 15.30 באולמי „נפטון" בת־ים
ברוכים הבאים

מרים וד"ר יעקב מלחי — **אסתר ומנחם קרביץ**
מודיעים על
דחית חתונתם של בניהם
עפדה וחיים
שנועדה להתקיים באולמי „דולפין"
ביום שני 22.10.73

מסיבת הבר־מצווה של
אבי זיו
בראשון־לציון ב־20 באוקטובר
מבוטלת
העליה לתורה תתקיים כמתוכנן

במקום מסיבה נרכשו אגרות מלווה מלחמה

מסיבת הבר־מצווה של בננו
דן נ"י
אשר היתה צריכה להתקיים
ביום ב', 22.10.73
נדחית
העליה לתורה בבית כנסת הגר"א, בשכונת שערי חסד, ירושלים מתקיימת כמתוכנן
אביבה לנה ועו"ד שמואל טרוים

חתונת
בת־שבע דוידוביץ ואליהו איזנברג
מודיעים כי
מפאת המצב תתקיים החופה ברבנות בתל־אביב, כפר מלכי ישראל בשעה 3.45 אחה"צ באותו התאריך 24.10.73 במקום באולמי „גל".

אסתר ומשה אביש אפרידר אשקלון
מודיעים שחגיגת הבר־מצווה של בנם
אשר
שנועדה ליום ב' 23.10.73 נדחית לרגל המצב
העליה לתורה תתקיים כמתוכנן

נורית פלד ויצחק אור־אל
מודיעים על
דחית נשואיהם
שנועדו ליום 23 אוקטובר.

אווה ומרדכי ברוכשטיין (פריס) — **גלדיס ברנר** (חיפה)
מודיעים כי מסיבת הכלולות של בניהם
גבריאלה־פטריציה עב"ל **ראובן**
שנועדה להתקיים ביום ראשון 21.10.73
באוניברסיטה העברית בירושלים
תערך באותו יום בחוג המשפחה

חביבה ושלום סביניק
מודיעים
כי מסיבת הבר־מצווה של בנם
חיים אברהם
שנועדה ליום 20.10.73
נדחית עד לאחר הנצחון
העליה לתורה תתקיים כמתוכנן

ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום
מנחם ורבקה טפרברג — **שלמה ופנינה שכטר**
מתכבדים להודיע
שהחופה של בניהם
דניאל ויעל
תתקיים אי"ה במועד שנקבע בחוג המשפחה
המסיבה בוטלה

صكنا من الاهل

صكنا من الامل

שוטרי

הרגו

האוניברסיטה העברית בירושלים

אבל

נפתלי הרץ טור־סיני ז"ל

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

אבל

נפתלי הרץ טור־סיני

אטה

אב ברון ז"ל

תנ

נחום מייסטר

שמ

משה כה

ליאון (ליבה) גר

בצער רב הננו מודיעים על פטירתה בטרם עת של יקירתנו

בטי יעקובוביץ ז"ל

לבית ברלינסקי

ההלויה תתקיים היום, יום ששי כ"ג תשרי תשל"ד 19.10.73
בשעה 2.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר־שמריהו.
נפגשים בבית המנוחה, הרצליה פתוח, רח' קפלן 85 בשעה 1.30 אחה"צ
אוטובוס מיוחד יצא מבית חרושת „קשת", רמת־גן
רחוב הפודים 2 בשעה 1.00 אחה"צ.

האם: פניה ברלינסקי
הבעל: דב יעקובוביץ
הבן והכלה: שלמה ולילי יעקובוביץ
הבת והחתן: גילה ואלי שטיין
הבן: רון יעקובוביץ
הנכדות
האח: מקס ברלינסקי ומשפחתו, קנדה

למנהלנו הכללי
מר דב יעקובוביץ
לגילה, לססי ולדוני

השתתפותנו הכנה במות
הרעיה והאם

בטי יעקובוביץ
ז"ל

„קשת" תשלובת טקסטיל
חברת אופ־אר בע"מ
טקסטילי עזתה בע"מ
מצבעה ואשפרה לטקסטיל „קשת" בע"מ
טקספורס, יצואני אופנה ישראליים בע"מ
„קשת" בע"מ
מפעלים לניקוי יבש „קשת" בע"מ

השתתפותנו בצערה ובאבלה של המשפחה
על מות הבעל, האב וחברנו לעבודה

יעקב מרקוס ז"ל

שנפטר באופן פתאומי

הנהלת מצבעה ואשפרה לטקסטיל
„קשת" בע"מ
הנהלת מפעלים לניקוי יבש
„קשת" בע"מ
וועדי העובדים

במלאת שלושים למותה הטרגי של
הרבנית מהוארקה

טובה ליבה קאליש ע"ה

מברוקלין — ניו־יורק

בת הרב מ[illegible] „הקדוש הראשון"
מנחם מנדל מרגשטרן זצ"ל
הנין לרבי מנחם מנדל מקאצק זצ"ל

מתאבלים:
האדמו"ר, הבנים,
הבת והמשפחה

לציון יום השנה
למותה של הציירת
דבורה שנפלד
ז"ל
ישראל — ברזיל
שנפטרה בי"ט תשרי
תשל"א, 19.10.70
ניטעה חורשה לזכרה
ע"י אחיותיה:
ליבה זנמינובסקה
Luba Znaminowska
תרזה דגנס
Teresa Degens
חנה הפלר
Hanna Szenfeld
ניו־יורק, ארה"ב
באמצעות הקרן הקיימת לישראל

LEAVING THE COUNTRY MUST SELL IMMEDIATELY
Full Household — Furniture, Linens, Paintings
Electrical appliances
CASH ONLY
Thursday
9.00—16.00
Rehov Tirza 24/20
Ramat-Gan

משרד החינוך והתרבות
מודיע כי
כל הבחינות לנבחנים חיצוניים
שנועדו להתקיים בחודש אוקטובר
נדחות
על מועד חדש תבוא הודעה

במלאת חמש שנים
למותו הטראגי של
בננו ואחינו היקר
סגן

משה קיפר
ז"ל

תיערך אזכרה לזכרו ביום א', 21 לספטמבר 1973 כ"ה בתשרי תשל"ד בבית הקברות הצבאי בקרית שאול בשעה 3.15 אחה"צ.

נפגשים ליד השער.
המשפחה

במלאת 6 שנים לנפול
בננו ואחינו היקר

חיים סגל
ז"ל

במילוי תפקידו
על משחתת „אילת"

חלפו שש שנים לנפילתך
ימיך וחייך היו סעורים ומעטים
יקר לנו מכל היית
מותך היה לנו לצרת נצח
תנ.צ.ב.ה.

האזכרה תהיה ביום ראשון 21.10.73 בשעה 2.30 אחה"צ בבית הקברות הצבאי חוף הכרמל חיפה.

הוריו: זמה וראובן סגל
אחותו: ישראלה

במלאת שנה לפטירת
בתנו היקרה

נחמה כרמי
ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, כ"ה תשרי תשל"ד — 21.10.73 בשעה 3 אחה"צ בית העלמין בכפר נטר.

יוצאים מבית ההורים.

ההורים, האחים
האחיה,
וכל בני המשפחה

במלאת שש שנים
לנפילת בננו אבי ואחי
היקר והבלתי נשכח
רב־טורן

יהודה בן בסט
(וסטי)
הי"ד

מחללי משחתת „אילת"
תתקיים אזכרה ביום א' כ"ה תשרי תשל"ד 21 באוקטובר 1973 שעה 14.30 אחה"צ בבית העלמין הצבאי חוף הכרמל חיפה. ידידיו ומוקיריו זכרו נפגשים על יד השער הצבאי.
המשפחה

במלאת שש שנים
לנפילת
בננו ואחי היקר

סושין דב
(בוריס) ז"ל

במילוי תפקידו
על משחתת „אילת"

הצער והיגון לא נשכחו
זכרך נשמר תמיד בלבנו,
לאן שהלך ולאן שנגיע,
תהיה אתנו תמיד עמנו.
האזכרה תהיה ביום ראשון כ"ה בתשרי תשל"ד (21.10.73), בשעה 2.30 אחה"צ, בבית הקברות הצבאי חוף הכרמל חיפה.

הוריו: פניה וראובן
אחותו: חנה

הרב אלעזר קורח זצ"ל

ביום ד' י"ד תשרי נפטר בביתו ברמת־גן הרב אלעזר קורח זצ"ל, בהרה"ג חיים קורח זצ"ל. הרב אלעזר קורח נולד בשנת 1880 בעיר צנעא בירת תימן, והוא נצר למשפחת גאונים. אביו הרב חיים קורח היה איש מעורה בחיי הצבור ודרשן מובהק.

המנוח היה מלמד מובהק של תינוקות של בית רבן וכן תלמידים בוגרים ואף תלמידי חכמים. לכודו משך רבים אחריו כאהר והיה קורא בקול רם ובהתעצמה נאה. ידע לשאול וידע להשיב, ענה על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון עד יומו האחרון ניהל בנאמנות את קופת בית־הכנסת תפארת ישראל — אשר שם התפלל. הפקיד זה מסרו בידו עוד בתימן. מעולם לא זולל בכבוד אף אחד, ולא הסיר הפ־לה במשך כל ימיו.

הרב אלעזר קורח נפטר בשיבה טובה בגיל 93, השאיר אחריו אשה, אח, בת, שלושה בנים ואחד־עשר נכדים.

ארגון יוצאי חמילניק בישראל
מודיע
שהאזכרה המנהגית לזכר הקדושים שנועדה להתקיים במוצאי שבת 20.10.73 בבית סוקולוב נדחית בגלל מצב החרום
הארגון הרים תרומת 10,000 לירות
לטובת מלווה המלחמה

למשפחת רובינגר
השתתפותנו הכנה באבלכם על מות אם המשפחה
פנינה רובינגר ז"ל
דיירי הבית אפטר 8 ת"א

טקס האזכרה וגילוי המצבה
על קברה של יקירתנו

מלכה מרכזי ז"ל
(לבית קנופ)

יתקיים ביום ראשון, כ"ה תשרי תשל"ד (21.10.73) בשעה 14.30 בבית העלמין בחולון.
אוטובוס מיוחד יצא מבית משפחת חיים—קנופ, רח' עמי 7 בני ברק בשעה 14.00 ויעבור ליד בית המנוחה רח' גור יהודה 5 פינת ז'בוטינסקי ת"א בשעה 14.15.

משפחות: מרכזי, קנופ—חיים

במלאת שש שנים לנפול בננו היחיד היקר

פלוריאן יוסף הי"ד

מחללי משחתת אילת
חלפו שש שנים למותך שש שנים של כאב ודמעות. שש שנים מאז נלקחת מאתנו היקר לנו ביותר עלי אדמות.
אזכרה תתקיים ביום ראשון, כ"ה בתשרי תשל"ד, 21.10.73 בשעה 14.30 בבית העלמין הצבאי חוף הכרמל חיפה.

הוריו: חוה ודב פלוריאן

חמש שנים לנפילת בננו ואחינו היקר

סמל צביקה אורן הי"ד

במשחתת אילת
זכרך המתוק חיים בקרבנו
התיחדות עם זכרו תתקיים בבית העלמין בחלקה הצבאית בחיפה ביום ראשון 21.10.73 בשעה 14.30.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת
יקירתנו

רעיה בטלר ז"ל

נעלה לקברה ונתיחד עם זכרה ביום א', כ"ה תשרי 21.10.73 בשעה 3.30 אחה"צ
נפגשים בשער בית העלמין בחולון

המשפחה

במלאת שבעה לפטירת חברנו היקר
הבלתי נשכח

שף ניקולאי ז"ל

אנו מבכים את מותו
ומשתתפים בצער המשפחה.
זכרו ישמר לעד בלבנו

חוג אשפי המטבח
בישראל

לעובדנו **יצחק גרוסמן וב"ב**
תנחומינו באבלכם הכבד במות
האם ז"ל
בית „לפידות"

לאברהם סביון
השתתפות בצערך על פטירת אמך
דבורה סבשין ז"ל
אליעזר סקר בע"מ
ההנהלה והפקידים

למרדכי קופר
תנחומים במות
הרעיה
שלמה וד"ר אריקה לנדאו

אזכרה
לקדושי סקרז'יסקו והסביבה
שנועדה ליום א' (21.10.73) — נדחית
על מועד חדש תבוא הודעה
הועד

האזכרות המרכזיות
לחללי המשחתת „אילת"

שהיו צריכות להתקיים ב־21 אוק' 73
וב־22 אוק' 73 בחיפה ובתל־אביב
נדחות עד להודעה חדשה

ביגון רב אנו מודיעים על פטירת
אשתי אמנו

זלמה צורן

ההלויה תתקיים היום, יום ששי 19.10.73 בשעה 10.30 בבית העלמין החדש בכפר סמל [illegible]

רודולף צורן
מירון ועליזה צורן
גבריאל ורחל צורן
רונית צורן

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

סימה גולובצ'יק ז"ל

ההלויה התקיימה ביום שלישי,
כ' בתשרי תשל"ד (16.10.73)

יצחק גולובצ'יק ומשפחתו
ברכה זיו ומשפחתה
משפחות: ירון, מרצ'בסקי, דינאי

ברוך דיין אמת
בצער רב אנו מודיעים על פטירתה
של אמנו וסבתנו היקרה

חנה קסטנר ז"ל

(מבני־ברק — פרסבורג)

ההלויה התקיימה ביום רביעי, הושענא רבה,
כ"א בתשרי תשל"ד (17.10.73)

המשפחה

במלאות שלושים לפטירת אחינו היקר

עמי זכאי־פיידרשטמר (זד)
ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה על קברו בבית העלמין בחולון ביום ראשון כ"ה בתשרי תשל"ד 21.10.73 בשעה 15.15 נפגשים ליד השער הראשי.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

חיים אליעזר דרמלר
ז"ל

נעלה לקברו לגילוי מצבה ונתיחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ה תשרי תשל"ד (21.10.73) בהר המנוחות בגבעת שאול ירושלים. מתאספים בשער הר־המנוחות בשעה 11.00 לפנה"צ.

המשפחה

במלאות שלוש שנים למותו של יקירנו

צבי באואר ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון כ"ה תשרי תשל"ד
(21.10.73) ליד קברו בבית־העלמין בחולון.
מתאספים ב־15.30 ליד השער הראשי.

יונה באואר והבנים

במלאת חמש עשרה שנה לפטירת
אמנו, סבתנו וחמותנו היקרה

מלכה (מריה) לסלו ע"ה

אלמנת המהנדס צבי ארנסט לסלו ז"ל
תערך עליה לקברה בהר המנוחות בירושלים, ביום שלישי כ"ז בתשרי תשל"ד (23.10.73) בשעה 3.15 אחה"צ.
אוטובוס מיוחד יצא מרחוב נרקיס

המשפחה

במלאות שלוש שנים לפטירת יקירתנו

שלגיה צ'רפק ז"ל

נעלה אל קברה ונתיחד עם זכרה ביום א' כ"ה בתשרי תשל"ד (21.10.73) בשעה 2.30 אחה"צ
בבית הקברות הר המנוחות, ירושלים.

שוטרים שהתחזו לדיילים הרגו חוטפת מטוס בצרפת

החוטפת, צעירה מפאריס, דרשה להטיסה לקאהיר

מארסיי — פראנסואז באטים, צרפתיה בת 35, שחטפה אתמול מטוס "בואינג" של חברת "אייר פראנס", נפצעה קשה בראשה בידי שוטרים, בנמל התעופה במארסיי, ויהגר מאחר מכן מפצעיה.

החוטפת, שהתגוררה בפאריס הודיעה, שהיא פאציפיסטית ד־אינה רוצה להרוג איש, אך רוצה להגיע לקאהיר, ולמען מטרה זו מוכנה לירות בנוסעים ובאנשי הצוות. הטייס אמר לה, כי אין לו די דלק כדי להגיע לקאהיר, והחוטפת הסכימה שהמטוס ינחת במארסיי. כאן הורשו 110 הנוסעים ואנשי הצוות לרדת, אולם החוטפת החזיקה כבני ערובה את הטייס והדייל הראשי.

לאחר כרים חסר תוצאות, עלו ל"בואינג" שלושה שוטרים מחופשים לדיילים, שבאו כביכול להגיש סעודה לחוטפת. כאשר היא עמדה על הדרתם ניסתה לירות בהם, אך לא פעלה במהירות מספקת.
(יופ"ע, ע"צ)

מפקד יחידות הטילים האנטי־אוויריים של בריה"מ - נהרג

המפקד העליון של כוחות הבידים האנטי במוסקבה של ברית המועצות, לויטננט־גנרל פיודור בונדרנקו, נהרג בשבת שעברה — נמסר אתמול, מבלי לתת הסבר בלשונו למותו, בבטאון הצבא הסובייטי "הכוכב האדום".

הגנרל "מת בנסיבות טראגיות", נאמר בהודעה. זוהי נוסחה אשר בה משתמשים הסובייטים בדרך כלל, כדי להודיע על מקרי מוות בנסיבות שונות החל מתאונות וכלה במעשי רצח. לפעמים מתיחסת נוסחה זו גם למוות בשדה הקרב.

הגנרל בונדרנקו, בן 54, פיקד על כוחות הטילים במשך זמן מה. לא צויין היכן מת.

בידיעה ממוסקווה צויין, כי מומחים סובייטיים להגנה אווירית. פועלים במצרים ובסוריה מאז שנת 1967. רווחת הסברה, כי הגנרל בונדרנקו היה מעורב אישית בתוכנית הסיוע הצבאי של ברית המועצות למצרים ולסוריה.
(ע"ר, ע"צ ויופ"ע)

מת פרופ' טור־סיני

פרופ' נפתלי הרץ טור־סיני, מייסד האקדמי ללשון העברית ונשיאה עד יום מותו, נפטר ערב שמחת־תורה בבית־החולים לחולים כרוניים בירושלים, בגיל 87.

פרופ' טור־סיני, ממחדשי השפה העברית, מגדולי חוקרי המקרא והבלשנות, הקים דורות של תלמידים בתחומים אלו.

במפעלו הגדול מאז שנת 1946 היה השלמת מילונו הגדול של אליעזר בן־יהודה.

פרס נובל לספרות לפטריק ווייט מאוסטרליה

שטוקהולם — הסופר האוסטרלי פאטריק ווייט זכה אתמול בפרס נובל לספרות. בהנמקה למתן הפרס, שפירסמה האקדמיה השבדית נאמר, כי ווייט נתן לאוסטרליה "קול חדש בספרות העולמית".

● פרס נובל למדעי הכלכלה הוענק אתמול לפרופ' ואסילי לאונטייף, מאוניברסיטת הארווארד, בן 67. הפרס, בסך 510 אלף כתר שוודי (כחצי מיליון ל"י), הוענק לו על יצירת השיטה של "קלט־פלט", לניתוח משקים כלכליים שונים.

שניים מחברי ועדת פרס־נובל הנורווגי התפטרו אתמול, במחאה על הענקת פרס־נובל לשלום לשר־החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר, ולנציג צפון־וייטנאם במשא־ומתן לשלום לה דוק תו. בפרלמנט הנורווגי נמתחה ביקורת על הועד בשל החלטה זו.
(רויטר, איי.פי. יו.פי.)

טנזניה ניתקה יחסיה עם ישראל

קאהיר, טנזניה החליטה לנתק את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל. על ההחלטה מסר אתמול שגריר טנזניה בקאהיר, למשרד החוץ המצרי.

בכך הגיע מספר ארצות אפריקה, שניתקו את יחסיהן עם ישראל, ל־14. (ע"ר)

בגלל העלאת מחיר הנפט חברות התעופה יאלצו לקצץ בשירותי האוויר

חברות התעופה הבינלאומית הודיעה, כי העלאת מחיר הנפט תאלץ אותן לקצץ בשירותי האוויר הארציים והבין־ארציים שלהן — אמר אתמול דובר האיגוד הבינלאומי לתובלה אווירית (יאטא) בז'נבה.

הדובר ציין, כי יתכן שתוזמן ועידת חירום של הארגון, ז־את האפשרות היא, שיחולם על העלאה מחירי הטיסה והתובלה האווירית.

כמה קיצוצים בשירותי האוויר הארציים כבר מתוכננים בארה"ב. כמה חברות תעופה הורו למטוסיהן לטוס בגובה רות נמוכה יותר כדי לחסוך דלק. (רויטר).

"אייר פראנס": איננו מטיסים מתנדבים לישראל

מאת סופר "מעריב" בפאריס

חברת "אייר פראנס" דוחה את ההאשמה הערבית, כי היא מטיסה מתנדבים ולוחמים לישראל.

החברה טוענת, כי טיסותיה היו מיועדות לתיירים ולחולים בלבד. עוד מסרה החברה, כי למן פרוץ הקרבות נחתו בלוד 5 מטוסים בלבד, במקום 16 שהיא מטיסה בזמנים כתיקונם.

טייסים צרפתיים אמרו ב"אורלי", שהם מוכנים להטיס תיירים וחולים "למטרה הומאנית" גם למדינות ערב, אם אלה יבקשו זאת מהם.

ראש ממשלת דניה: ברז'נייב מעוניין בהפסקת הקרבות

מוסקבה, "מנהיג בריה"מ, ליאוניד ברז'נייב, הדגיש את רצון ממשלת בריה"מ לתרום להפסקת המלחמה במזה"ת" — מסר ביום ד' ראש ממשלת דניה, אנקר יורגנסן, לכתבים סקנדינביים במוסקווה. בתום שיחה שקיים ביום ג' עם מר ברז'נייב.

מר יורגנסן, הערוך ביקור רשמי בבריה"מ, היה המדינאי המערבי הראשון ששוחח עם ברז'נייב, מאז פרוץ המלחמה.

לדברי ראש הממשלה הדני, ביקשו המנהיגים הסובייטיים להדגיש, כי "שאיפתה היחידה של בריה"מ במזרח התיכון היא לתרום להשכנת שלום צודק ויציב על בסיס הסדר פוליטי". (ע"צ)

הייתי לאב - בחזית

מאת מוזה יגוב

בשידור הרדיו הודיעו, לרב טוראי שמוליק, כי נולד בן. הוא עצמו לא שמע את הבשורה, באשר עסוק היה במלחמה. לא שכל משימות המלחמה הוטלו עליו, אך לאחר שמירת הלילה עוד נדרש לשמש כעוזר לטבח וכך נתקפתה וכוחו לשכוח את קריינית גלי־צה"ל מודיעה, כי בבית־החולים ביפו נולד בן שני לשמוליק ולאשתו חוה — ולהם שלום.

בחזית שלנו כבר נולדו מאז פרוץ המלחמה קרוב ל־100 בנים ובנות. כל מאורע כזה נחוג כדת וכדין בשתייה של מיץ ואכילת ואפלים מהגייחת של השקם.

אתמול נתבשרתי גם אני, שנולדה לי בת. כיוון שאתמול בא לכאן השלם הגדודי הקצ'יב לכל חייל כילואים את התשלום הראשון של השורות במלחמה זו — בסך 30 לירות לחייל — אוכל גם אני לעבור היום בגאווה מול פתח נייחת השקם ולרכוש בכוחה של האפלים ומשקאות קלים — לכבוד החבריה.

כאשר ההקשרהי הביתה באמצעות כבה חיבורי טלפון־שדה, שמעתי את גיסתי ושכנתי צועקות משהו אל תוך השפופרת. תחילה דימיתי, ששמעתי כי המדובר בבן, ורק לאחר מספר נסיונות־הבהרה הובהר לי לבעלה מכל ספק, כי המדובר בבת. עדיין איני יודע כה משקלה ומה שם נקרא לה אך עובדה היא, כי גם בהיותי במרחקים עצומים ממיטת היולדת בבית־החולים באשקלון — נולדה הבת ומצבה טוב.

ד"ש מהבן בחזית דרך... לונדון

מאת סופר "מעריב"

עשרה ימים ציפה א.ג., תושב תל־אביב, לאות־חיים מבנו בחזית — אך לשווא: לא מכתב, לא צלצול טלפון ואף לא פריסת־שלום המיפה מפי "שליח" שאצה לו הדרך או מפי קרייני הרדיו.

הבשורה המיוחלת הגיעה שלשום, ממקור בלתי צפוי. האב קיבל ד"ש מבנו שבחזית התעלה דרך... לונדון, מבתו המתגוררת שם.

כעשה שהיה כך היה: צוות של ה"בי.בי.סי." ראיין בשבוע שעבר חיילים בתעלה, והשידור הועבר בטלוויזיה הבריטית. הבת, שצפתה בתכנית, ראתה לפתע את אחיה על המסך, כשהוא מבקש להעביר לאביו את ה"אל תדאג, הכל בסדר...". אחותו התרגשה, חייגה כיד לאביה בתל־אביב, והודיעה לו על הסדר שלה האה — בדרך הלא־שגרתית.

אחרי התיקו 1—1 עם פולין בלונדון

לראשונה: אנגליה הוצאה מטורניר גמר הגביע העולמי

האלופה האולימפית, נבחרת הכדורגל של פולין, חוללה ביום רביעי סנסציה, כאשר הדיחה את נבחרת אנגליה בפעם הראשונה מגמר הגביע העולמי. התוצאה התיקו (1—1) הספיקה לפולנים להבטיח לעצמם את ההשתתפות בטורניר הגמר, שייערך בשנה הבאה בגרמניה.

100 אלף אנגלים מאוכזבים, שמילאו את איצטדיון "וומבלי" הלונדוני, ראו כיצד העלה הפולני יאן דומרסקי את נבחרתו ליתרון בדקה ה־57, בבעיטה מ־15 מטרים. האנגלים השוו כעבור שבע דקות בבעיטת 11 מ' שנוצלה על־ידי הלן קלארק. האנגלים המשיכו לתקוף בחמת זעם, כדי להשיג את השער היקר ביותר שהיו זקוקים לו — אולם לשווא.

עתוני אנגליה הופיעו אתמול בכותרות ענקיות כאוכזבות. ההרחיק לכת העתון "סאן", שהכתיר את הביקורת על המשחק בכותרת ענקית בעמוד הראשון: "סוף העולם"...

ביקורת קשה הוטחה עוד לפני המשחק — ובמיוחד אחרי — על מנהל הנבחרת האנגלית סיר אלף רמזי. אולם הוא היה בשלו: "הקבוצה עשתה כמיטב יכולתה. השחקנים שיחקו לפי מיטב יכולתם. אילו ניתנה לי הזדמנות נוספת, הייתי מציב בדיוק אותה קבוצה".

לשאלה, האם יתפטר עתה מתפקידו, אמר רמזי: "איני מאמין שהציבור האנגלי אמנם שואל שאלה זו. הכדורגל הוא חיי ופרנסתי ואמשיך לעסוק בו". בנבחרת האנגלית? — נשאל רמזי על ידי עתונאי, והוא השיב: "מי יודע?".

הכותרת הראשית בעתון הערב הלונדוני "איבנינג ניוז" אתמול היתה: "סליחה, סיר רמזי, אבל הגיע הזמן שתלך".

הפצועים חוזרים אל שדה הקרב

מאת דן ברנלית, כתב צבאי

ככל שהמלחמה מתארכת, עדות היחידות הקרביות לתופעה, שלא ידענו כמותה במלחמות הקצרות שהיו בעבר. חיילים שנפצעו בימים הראשונים למלחמה והועברו לעורף — נראו לפתע שוב על גבי הנגועה של טורי השריון הרכב.

אחד הפצועים הראשונים שחזר לחזית היה מפקד טנק אלמוני, שעד עתה איני יודע מה שמו.

בוקר אחד הופיע אצל קצין השלישות של החטיבה וביקש לטלפן הביתה.

"יצאתי" — אמר לאשתו.

"אז בוא הביתה" — השיבה.

"לבית הבראה?" — נשמע הקול הנשי מעבר לקו.

"לא בדיוק. בחזרה לחטיבה".

האשה נדהמה. "אבל אתה פצוע, אסור לך לנסוע, בית־החולים לא שיחרר אותך".

"אני מרגיש שאני מוכרח".

היתה שתיקה. "אם אתה מרגיש כך — לך".

וכך חזר, איפוא, הצעיר מן ההתגנבות בבקעת הירדן אל הטנק שלו. לא הועילו נסיונות השכנוע וגם לא הסבריו של מפקדו, שטען, כי עם יד פגועה לא יוכל למלא את תפקידו בטנק.

בת נולדה לנו

אחות לחגית ורן

לואיזה ועזרא ינוב

אשקלון 17.10.73

לעזרא ינוב אי שם ולרעיתו

ברכת מזל טוב להולדת

הבת

"מעריב"

האוניברסיטה העברית בירושלים

אבלה

על פטירתו של

פרופ' נפתלי הרץ טור־סיני ז"ל

נשיא האקדמיה ללשון העברית ומגדולי חוקרי התנ"ך בדורנו ומורה דגול

הלויה תצא היום יום שישי, כ"ג בתשרי תשל"ד 19.10.73 בשעה 12.00 בצהרים, מבית הלויות בסנהדריה להר־המנוחות

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

אבלה

על מותו של

פרופ' נפתלי הרץ טור־סיני

ממייסדי האקדמיה

ומשתתפת בצער המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

זאב ברון ז"ל

ההלויה תצא היום יום שישי, כ"ג בתשרי תשל"ד (19.10.73) בשעה 11.00 מבית הלוויות העירוני, רח' דפנה 5, ת"א

המתאבלים:
אשתו: פנינה
בנו: זהר
בתו: צפי, מיקי והנכדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי ואבינו היקר

צבי ב"ר נחום מייסטר

ההלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ג תשרי תשל"ד (19.10.73), בשעה 11.30 לפנה"צ בבית העלמין בחולון, אוטובוס מיוחד יצא בשעה 11.00 לפנה"צ מבית המנוחה רחוב נחל עוז 5, יפו.

המשפחה המתאבלת

משה כהן

מותיקי הקיבוץ ובוניו

איננו

ההלויה תתקיים היום, יום שישי, 19.10.73 בשעה 13.00 במסילות.

המשפחה
וקיבוץ מסילות

במלאת שנתיים לפטירת יקירתנו

אטה (גרינברג) דגן ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום ראשון כ"ה תשרי תשל"ד (21.10.73) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בפתח־תקוה.

המשפחה

אבינו היקר, סבנו ואחי

תנחום נאמן

איננו

ההלויה תצא היום, יום שישי, כ"ג תשרי תשל"ד (19.10.73), בשעה 11.30 לפנה"צ מבית הלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א, לבית העלמין בחולון.

חנניה נאמן ומשפחתו
עדנה נרדי
יהודית נאמן

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אחינו ואבינו היקר

שמואל נייר

ההלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ג תשרי תשל"ד (19.10.73). לפרטים על המועד — נא לטלפן 261030 תל־אביב.

המתאבלים:
אשתו: אסתר נייר
בנותיו: טובה ובנימין רענן
שרה ואמנון סולומון
אחיו: ישעיהו וגינט נייר
אחותו: בתיה ושלמה זינגר
גיסתו: יפה נייר ומשפ'
שמעון נייר ומשפ'
ונכדיו

נפלה עטרת ראשנו

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

ליאון (לובה) גרינברג

ב"ר הלל

איש ציבור רב פעלים

ההלויה תצא היום, יום שישי, כ"ג תשרי תשל"ד (19.10.73), בשעה 12.30 בצהרים מבית הלויות העירוני רחוב דפנה 5 ת"א לבית העלמין בנחלת יצחק. אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.

המתאבלים: רעייתו: לובה
בנו וכלתו: שלמה וחיה גרינברג
בתו וחתנו: טובה ויוסף גרינברג
בתו וחתנו: בלהה וראובן ויליטובסקי
קרובתו: בלה ברצ'נקו
נכדיו: אמיר, עידית, דנה, גליה, אילה נוה ונופית
וכל בני המשפחה

הרבנות הראשית לישראל

מודעה ואזהרה

והיה אם שמוע תשמעון אלי נאם ה' לבלתי הבא משא בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת לבלתי עשות בו מלאכה וכו' וישבה העיר הזאת לעולם. (ירמיה י"ז)

בשעה גורלית זו אשר כל מעיני לבנו הומים לשלום אחינו ובנינו המסולאים בפז, ומחרפים נפשם בגבורה ובאומץ רב במלחמת קודש על שלומה של מדינת ישראל בארצנו הקדושה.

כולנו חייבים לתת כל אשר לנו במלחמה זו, כי בנפשנו הדבר, העם כולו שותף למערכה בגוף ובנפש ובממון. "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה ושבת עד ה' אלקיך", עם ישראל נקרא לבדק בית ולתיקון המעשים, להתכנס בבתי הכנסת לתפלה ולזעקה, וכמאמר חז"ל על הפסוק והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא בזמן שישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים מיד היו מתגברים. ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה.

עלינו לבצר את חומות הדת בישראל, נזהיר גדולים על הקטנים לשפר מעשיהם, נשמור על קדושת האומה, טהרת המשפחה והצניעות בישראל, ולא נקל ראש ח"ו במצוות ה'.

במיוחד נקראים אנו לחזק את שמירת השבת. הלילה יחלל שבת או חג שלא במסגרת המאמץ המלחמתי לצורך פקוח נפש ממש.

אין שום היתר להפעיל או להשתמש בתחבורה ציבורית או פרטית בכל מקרה שאין בו משום פקוח נפש. כמו כן אין שום היתר להפעלת תעשיה וחרושת ודואר אלא במקום פקוח נפש. על פי הוראת הרבנות המקומית בכל עיר ועיר.

אחים יקרים. מבטחנו חזק בהשם יתברך אלהי מערכות ישראל, שבזכות שמירת השבת המועד כהלכתם ובזכות התורה הקדושה יושיענו מכף אויבינו הזוממים להכחידנו, באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו. כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב. אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, ה' יפרוס סוכת שלומו על אחינו ובנינו צבא הגנה לישראל, ויחזרו לביתם לחיים טובים ולשלום עטורי נצחון, ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

הזכו לשנים רבות ועימות וזוכות

עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

לשכת עורכי־הדין בישראל

הועד המרכזי

פונה אל חבריה
להתנדב לתפקידים הקשורים
במאמץ המלחמתי

נא להתקשר טלפונית

למספר **251548**
בשעות מ־8.00—18.00

מספר טלפון **286988**
בשעות 14.00—18.00

מרכז הקבלנים והבונים בישראל

פונה אל חבריו שהתחייבו על רכישת מלוה מלחמה מרצון, הועדות הסניפיות או הועדה המרכזית להסדיר התחייבויותיהם באמצעות

אוצר הקבלנים בע"מ

משרדי אוצר הקבלנים מצויים בבית־הקבלן רח' מקוה ישראל 18 תל־אביב, ויהיו פתוחים בין השעות 8.00 בבוקר עד 5.00 אחה"צ. בימי שישי מ־8.00—1.00.

אפשר להעביר הזמנות למלוה גם באמצעות סניפי ארגוני הקבלנים המקומיים.

صكنا من الاهل

האזכרה המרכזית לחברי המשפחה... נדחות עד להודעה חדשה

זלמה צורן

סימה גרלובצ'יק

חנה קסטנר

עמי זכאי־פבירמייסטר

חיים אליעזר דוס

צבי באואר

מלכה (מריה) לסלו

שלגיה צ'רפק

שמואל שניצ

אירופה, בפע

هكذا من الاصل

מעריב

עמוד 8 יום ו', 19.10.73 — כ"ג בתשרי תשל"ד

30 מיליון ל"י — רכישות אישיות של מילווה מרצון

עשרים אלף איש כבר רכשו ישירות בבנקים אג־רות „מילווה מלחמה מרצון". כך כל הרכישות הללו מס־תכמו, לפי דיווחי שלושת הבנקים הגדולים, ב־30 מיליון ל"י.

● נשיא המדינה פרופ' אפ־רים קציר הודיע על רכישת המלווה בשעור חודש משכו־רת. גם קלישו הצבאי של הנשיא הודיע על רכישה ב־אותו שיעור. עובדי לשכת הנשיא רוכשים מלווה בסכום של משכורת שבועיים.

● עובדי הסוכנות היהודית בירושלים החליטו לרכוש אג־רות מלווה לפי השיעור ה־בא: מדרגה י"ט ומעלה, כולל חברי ההנהלה, משכורת חד־שית מלאה. מדרגה י"א ועד דרגה י"ח, חצי משכורת ברו־טו. עובדים עד דרגה י' שליש המשכורת ברוטו. עוב־דים אקדמאים וטכנאים יר־כשו לפי דרגותיהם.

● עובדי „מקורות" ירכשו כולם מלווה בשעור חצי מש־כורת חדשית.

● מזכיל מועצת המשאיות, מנחם גובר, הודיע, כי ירכוש אגרות בשיעור משכורת חוד־שית ופנה לכל חברי המוע־צה, בעלי המשאיות והנהגים, ללכת בעקבותיו.

חברי מרכז הקבלנים בירושלים ובמרכז תרמו 27 מיליון ל"י

● נגני התזמורת הפילהר־מונית ועובדיה הודיעו, כי כו־לם ירכשו האגרות בשיעור משכורת חדשית.

● יוצאי העיירה בלכטוב שבפולין הודיעו, כי ארגונם ירכוש אגרות בסכום 50 אלף ל"י, נוסף לרכישות האישיות.

● א. גוכוורס הודיע בשם „אשטרום", „אלייד" ו„ציכמ־יוך" על רכישת אגרות המל־ווה בסך 5 מיליון ל"י.

● כמפעלי ויליאם שמרן („פאן לודי" ו„פאן אמריקה") הודיעו, כי ירכשו אגרות ב־סך 2.5 מיליון ל"י.

● נשיא התאחדות התעשיי־נים מארק מושביץ פנה אמש לנציג לשכת התיאום של ה־ארגונים הכלכליים בוועדה ה־ציבורית „למלווה המלחמה מ־רצון", שיגבירו את פעולו־תיהם.

● ארגון מקבלי הגימלאות בישראל התחייב לפעול ל־גיוס סכום של 5 מיליון ל"י לרכישת מילווה המערכה מ־רצון — כך סוכם בדיון ש־קיים מ"מ מזכיל ההסתדרות ירוחם משל ונציג ההסתדרות בוועדת המילווה אשר ידלין, עם חברי מרכז ארגון הפנס־יונרים. יו"ר הארגון ב. קופ־לר פנה לפנסיונרים להרים תרומה מרצון של לפחות רבע פנסיה ברוטו.

● חברי מרכז הקבלנים תר־מו למלווה הבטחון מרצון ב־ירושלים ובאיזור המרכז 27 מיליון ל"י, ובימים הקרובים יתמכו את הקבלנים האחרים משאר אזורי הארץ לתת את תרומתם. קבלני חולון רכשו כמות גדולה של טרנזיסטו־רים ומשחות גילוח, ובלווית קצין מפיקוד הדרום חילקו את הטרנזיסטורים לחיילים בקו התעלה.

● חברת „דגון" מחיפה רכ־שה איגרות בסכום של 3.5 מיליון ל"י.

● הסוחר החיפני דוד אדרס רכש איגרות בסכום של חצי מיליון ל"י.

דרום־אפריקה מתירה העברה מיידית של כספי תרומות לישראל

יוהניסבורג. שר־האוצר הדרום אפריקני ד"ר ניקו ולדריכס נתן היתר להעב־רה מיידית לישראל של ה־כספים, שאספה הפדרציה הציונית בדרום־אפריקה ו־המגבית היהודית המאוחדת, במסגרת המבצע הנוכחי ל־איפוק כ"א. ב' למען המאבקה של ישראל.

בתנאים רגילים היתה ה־העברה משתהה נוכח הגבלות המטבע הדרום־אפריקניות.

ראש ממשלת דרום־אפריקה פורסטר אמר, שאילו הפסי־דה ישראל במלחמה, היתה בריה"מ יכולה לפקח על כל מפרץ סואץ ועל זרימת הנפט למערב. כן היתה יכולה לפקח על האוקיאנוס ההודי.

שר ההגנה הדרום־אפריקני בוטה אמר, כי הדרום־אפרי־קנים אוהדים את ישראל, ב־מאבקה נגד כוחות הנתמכים על־ידי הקומוניזם, המאיים גם על דרום־אפריקה.

הפדרציה הציונית תולה ב־רישום מתנדבים לעבודות אז־רחיות בישראל, וכן ברישום של אנשים המבקשים לתרום דם.

ברכות עידוד מגרמניה ודנמרק

המפלגה הסוציאל־דמוקרטית בגרמניה, שבראשה עומד ראש הממשלה מר וילי ברנדט, שלחה ברכת סולידריות למפ־לגת העבודה ולראשה גב' ג. מאיר והביעה תקוותה, כי יע־לה בידן להשיג שלום במזרח התיכון.

במברק הברכה הובעה תק־ווה, כי יושג מוקדם ככל ה־אפשר בסיס יציב לעתיד יש־ראל עם שלום וקידמה לעם, שעבר נסיונות כה קשים. על הצדדים וחן על הקהילה ה־עולמית, ובראש וראשונה על המעצמות הגדולות — מו־טלה אחריות לכך שמעשי ה־לוחמה הנוכחים יבואו לידי סיום.

גם המפלגה הסוציאל־דמוקר־טית בדנמרק שלחה מברק ל־מפלגת העבודה, בו היא מבי־עה סולידריות למפלגת האחות בישראל ולראשה גולדה מאיר.

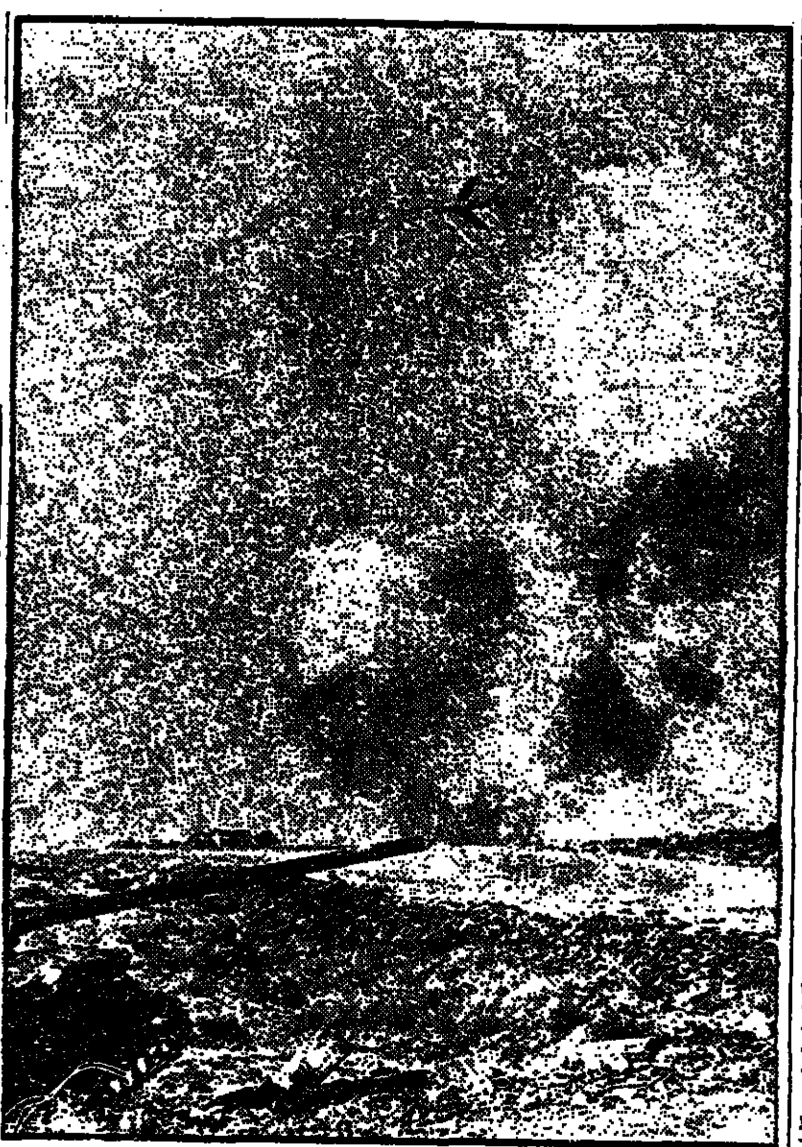

מיג סורי נמלט — ומיג סורי מתפוצץ... (תצלום: מישה גייקובס)

קצין סורי הסגיר עצמו עם חילוץ משקיפי או"ם

50 פגזים נורו לעבר מטולה

מאת מאיר הראובני

שני משקיפי או"ם, שכי־לו מאז פרוץ הקרבות ביום הכיפורים במוצב תצפית של האו"ם שבשטח סוריה, ל־רגלי החרמון, חולצו אתמול בצהרים, על ידי יחידה של צה"ל. בצאתם מהמוצב נל־ווה אליהם קצין קישור סו־רי, שהחליט להסגיר את עצמו לידי הישראלים.

שני משקיפי האו"ם האחד, כמקובל, קצין קישור סורי — נמצאו, כשפרצו הקרבות ב־מוצב תצפית קדמי של האו"ם הנמצא מעבר לקו הגבול, צפו־נית־מזרחית לקונייטרה. מאז החלו הקרבות הם שהו בבונ־קר שבמוצב ולא העזו לצאת, מחמת ההפגזות וקרבות השר־יון שהתחוללו בקרבתם. רק אתמול, כשהתברר להם שכו־חות ישראל התרחקו לעומק סוריה והותירו את המוצב של־הם הרבה בעורף זירת הלחי־מה — ביקשו במכשיר ה־קשר שלום את פינויים.

אתמול בצהרים יצאו אל ה־מוצב אנשי או"ם מישראל ב־לווית יחידה של צה"ל. בהת־קרבם למוצב יצאו ממנו שלו־שה אנשים — שני משקיפי האו"ם והקצין הסורי, כשהם נושאים דגל לבן. הקצין ה־סורי, סגן משנה אחמד אוסן כטר, כי החליט להסגיר את עצמו לכוחות צבא ישראל. הוא נחקר קצרות, עניו נק־שרו — והוא הוסע למיכלאת שבויים בעורף.

יצויין, כי המוצב של האו"ם בשטח סוריה לא נפגע לגמרי במהלך הקרבות בעוד שהמו־צב המקביל לו, בשטח ישר־אל, הותקף קשה על ידי הסו־רים בעת פריצתם לתחום הגו־לן הישראלי והמגיבים שלו נהרסו כליל. למרות הקרבות, לא נפגע אף משקיף או"ם ב־קרבות עם סוריה בגולן.

2 מחבלים נהרגו באזור מטולה

מאת מאיר הראובני

בגבול לבנון נמשכה גם ליל־החג פעילות המחבלים מתחום לבנון. שני מחבלים הרגו בערב החג באיזור מטולה, בהיתקלות עם כוח צה"ל.

המחבלים מתחום לבנון ירו מספר פגזים — הן על איזור קבוץ מנרה והן על סביבות כפר סאלד. איש לא נפגע ולא היו נזקים. שתי מצצות קטו־יושה נורו לעבר העיירה שלו־מי. איש אחד נפצע ונגרם נזק לרשת החשמל בעיירה.

המושבה מטולה שוב הופגזה בליל חג שמחת תורה, באש מרגמות או תותחים. כ־50 פג־זים נפלו בתוך רחובותיה של המושבה ובסביבותיה — בפ־רק זמן קצר, סמוך לחצות הלילה. נמסר, כי הנזקים ש־נגרמו מעטים ולא היו נפג־עים.

זמן קצר לפני שהחלה ההפ־גזה חגגו תושבי מטולה ויל־דיה את החג בתוך המקל־טים, שבהם הם יושבים ימ־מות שלמות. רבה של המוש־בה, הרב פכטר, עם צוות תל־מידי ישיבה — עברו ממקלט למקלט, נושאים ספרי תורה מקושטים, ומקיימים מצוות „הקפות".

בעיירה קרית שמונה החל אתמול בהערכת נזקי ההפגזה של הקטיושות בלילה הקודם וכן בארגון צוותים לפינוי ה־נזקים ותיקונם.

הבוקר ייצאו צוותי התיקונים לבצע עבודות חיבור קווי ה־חשמל שנקרעו, פינוי כלי רכב שניזוקו והחלפת חלונות ומש־קופים בבתים רבים שנשברו ונעקרו בהרעשת הקטיושות.

בקרית שמונה מתכוננים ה־בוקר לחדש את הלימודים ב־בתי הספר, לראשונה מאז פר־צה המלחמה ביום הכיפורים. חלק ניכר מתלמידי בתי הספר התיכוניים בעיירה ניצלו את חופשתם כאונס לעבודות בהת־נדבות במפעלי תעשיה ובשרו־תים בעיר החסרים עובדים.

לראשונה בשעות היום הפגי־זה אתמול הארטילריה הסורית את סביבות העיירה חצור הג־לילית. בין השעות 2.40 ו־4 אחר הצהרים נחתו ליד העיירה כמה עשרות פגזים, שנורו מ־תותחים ארוכי טווח המוצבים בשטח סוריה. איש בעיירה לא נפגע אף שהתושבים היו או־תה שעה בבתיהם וברחובות העיירה.

מיד כשנחתה מטת הפגזים ה־ראשון ניתן אות האזעקה וה־תושבים נכנסו למיקלטים שם נשארו עד הבוקר.

הפגזת התותחים הסוריים על העיירה חצור החלה באמצע טכס ברית מילה שנערך בבית משפחת לוי יעיש. האב, פועל בנין בקיבוץ אילת השחר, הוא בעל משפחה מרובת ילדים ו־רבים מתושבי העיירה נכחו ב־טכס. עם שמיעת ההתפוצצו־יות הראשונות הופסק הטכס וכל בני הבית והאורחים חשו למיקלט הסמוך. לאחר הפסקה קצרה חידש המוהל (תושב מו־שב אליפלט הסמוך) את טכס ברית המילה והשלים את תפ־קידו לשמחת כל הנוכחים.

ישראל הגישה לצלב האדום רשימה של חיילים נעדרים

בישראל 945 שבויים מצריים וסוריים

מאת שרי הבר

ישראל הגישה לארגון ה־צלב האדום הבינלאומי רשי־מה של חיילים נעדרים מה־חזיתות בגולן ובסיני. רשי־מה זו אינה כוללת את 36 החיילים שנכנעו למצרים ב־פורט תאופיק בסוף שבוע שעבר. הרשימה גם אינה כוללת את שמות השבויים הפצועים שנציגי הצלב ה־אדום ביקרו אותם בבית־חולים בקהיר. עד כה הגי־שה מצרים רשימה של 30 שבויים ישראליים בלבד.

ישראל הגישה עד אתמול רשימה של 945 שבויים ואיפ־שרה לנציגי הארגון לבקרם. במסיבת עתונאים במרכז הצ־לב האדום הבינלאומי בז'נבה ציין דובר הארגון, מר אלן כרוז, שישראל הגישה רשימת שבויים כיד, בעוד הערבים טרם עשו זאת, למרות בקשות חוזרות ונשנות מהצלב הא־דום. הדובר גינה את הנוהל של חקירת שבויים בפני מצ־למות טלוויזיה. הביקורת הוט־חה במיוחד כלפי מצרים והדו־בר טען שהדבר נוגד את כללי אמנת ז'נבה וציין „אין להפוך שבויים למחזה קרקס".

כרוז הוסיף שזו פעם ראשו־נה שמגן דוד אדום פנה לאר־גון בבקשה לשגר תרופות. בק־שות דומות הגיעו גם מדמשק ומקהיר. מטוס מיוחד של האר־גון יצא היום מז'נבה ובו 8 טונות תרופות, שחלקן מיועד לישראל וחלקו למצרים.

צמצום בקוי „דן"

נוכח הגיוס המוגבר של חברי „דן", נאלצת החברה לצמצם את שירותי התחבו־רה בתל־אביב ולבטל את ה־קווים 10 ו־19, החל מיום א'.

אם שכולה הביאה שי לחיילים בסיני

מאת דן מירקין, כתב צבאי

בין המתנדבים בצוותף לסייע לחיילי צה"ל, נמ־צאת גם אם שכולה מאש־דוד, גבי מתי הלפרין, ש־איבדה את בנה במלחמת ההתשה.

אם שכולה זו מוסיפה לקיים קשר עם יחידת ה־תותחנים בה שירת בנה המנוח. עם תחילת המלח־מה הגיעה במכוניתה ל־מחנה בחזית הדרום וה־ביאה חבילות לחיילי ה־יחידה.

אתמול ניסתה שוב ל־רדת במכוניתה לסיני. כ־אשר לא הרשתה לה המש־טרה הצבאית לנוע ברכב אזרחי — הגיעה בטר־מפים ליחידה, הטעונה במט־ובידיה חבילות־שי לחיי־לים. אחר־כך חזרה בטר־מפים לאל־עריש, שם הש־אירה את מכוניתה.

תורנות בתי המרקחת היום ומחר

● ירושלים:

שישי — אשר, מרכז מסחרי, קרית היובל טל' 35841; אל כמאראל, רח' צלאח אדין, טל' 282196;

שבת — רוממה, רח' ילין 31, טל' 222788; בלסם, רח' צלאח אדין.

מוצ"ש — אופלטמה, רח' יפו 110, טל' 224021.

● תל אביב:

שישי — פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223212; קסטל, רח' אבן גבירול 147, טל' 443716; יאכי, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

שבת — בוגרשוב, רח' בוגרשוב 60, טל' 223889; נורדאו, רח' בן־יהודה 183, טל' ...; תל ברוך, רח' קהילת ... 31, טל' 779703.

מוצ"ש — יפה, רח' בן יהודה 172, טל' 224543; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223212.

● חיפה:

שישי — בלפור, רח' מסדה 1, טל' 662289.

שבת — המזרח, רח' תרצה 87, טל' 663211.

● רמת גן ובני־ברק:

שישי — הסגנ, רח' ביאליק 30, טל' 723674.

שבת — גרטות, רח' ביאליק 50, טל' 722237.

● חולון ובת־ים:

שישי — בת־ים, רח' בלפור 45, בת־ים. בריאות, סוקולוב 46, חולון.

שבת — אסותא, רח' ... 4, חולון. נוי בת־ים, רח' הנביאים 3, בת־ים.

● באר־שבע:

שבת — „יונה".

● נתניה:

שישי — תרופה, רח' ..., טל' 28656.

שבת — המגן, רח' ... 13, טל' 23866.

● פתח־תקוה:

מרכז תרופה, רח' חובבי ציון 40, טל' 911078.

שבת — רסל, רח' רוטשילד 89, טל' 911406.

משרד התקשורת

דואר ישראל

אזרח יקר.

עזור לנו להביא אליך את המכתב של יקירך בחזית

כתוב מיד את שמך על תיבת המכתבים בצורה ברורה ובולטת.

הדוורים והמתנדבים של משרד התקשורת

מועצה מקומית אור־יהודה

ועדת מל"ח המקומית

חיילי אור־יהודה

התקשרו הביתה בכל הזדמנות, במשך 24 שעות ביממה, אל אחד הטלפונים הבאים:

03-754111-5

03-752480

חזקו ואמצו!

מדרשית נעם - פרדס־חנה

קרית־יעקב הרצוג, כפר־סבא

הלימודים במוסדותינו יתחדשו אי"ה ביום ראשון ב"ה בתשרי ש.ז. (21.10.73)

על כל צבור התלמידים, להופיע עד שעה 10.00 לפנה"צ.

בברכת התורה ובתפילה לתשועת השם

ההנהלה

ארגון הקבלנים והבונים בבת־ים

רחוב רוטשילד 39, טלפון 874648

מודיע

1. הוקם מטה חרום הפועל בסניף משעה 9.00 בבוקר עד 4.00 אחה"צ ומטפל בעניני החברים המתעוררים כתוצאה מהמלחמה.
2. הוקמה ועדה להתרמת החברים למילווה מרצון. על כל הקבלנים להתייצב בסניף בכדי לחתום על ההתחייבויות (אפשרות לתשלומים ל־10 חדשים).
3. החברים המגוייסים יוכלו למסור הודעות למשפחותיהם בטלפון: —

874648

ואנו נמסור אותם בדחיפות.

מטה החרום

אוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה

מודיעה כי ועדת הקבלה, בחינות ופתיחת שנת הלימודים נדחים עד להודעה חדשה

משרד החינוך והתרבות

פיקוח על הוראת הציור והאמנות

מרכז תרבות העמים לנוער בירושלים

מודיעים על דחיית כנס ארצי למורים לציור

שהיה אמור להתקיים במרכז תרבות העמים לנוער, ביום ראשון 21.10.73

מועד חדש יפורסם

עירית בת־ים

המטה לשעת חירום

מגויסים בני בת־ים שאין באפשרותם להתקשר לביתם יכולים להתקשר במשך 24 שעות

לטלפונים:

869369 ,867742

והודעתם תועבר בהקדם לתעודתה.

בכבוד רב,

מ. רוטשילד, ראש העיריה

יו"ר מטה החירום

מוסך רנו יפו

מוסך מומחים לכל דגמי רנו

אוטוסטרדה על שפת ים ת"א טל. 828439, 828804

מודיע לקהל לקוחותיו, חברות ומוסדות כי אנו ממשיכים לשרת את לקוחותינו בטפולים, תיקונים ואחזקה

פתוח מ־7.00 — 18.00

לכל מגוייסי קרית־ארבע

באשר הם שם

אנא התקשרו למספרי טלפון:

02-228185, 02-228493

0297-505, 0297-800

בכל שעות היממה.

מנהלת קרית ארבע — חברון

לכל חיילי קבוצת מסדה

שלום מהבית

מחכים לשמוע מכם בכל שעות היממה

טלפון 067-50812

067-50212

קבוצת מסדה

ויזה ומשה לוי, רוזה ואהרון קשלס

מודיעים כי חתונתם של

בלינה ושלמה

תתקיים ביום ראשון 21.10.73 בשעה 4.00 אחה"צ בחוג המשפחה

ער"ן עזרה ראשונה נפשית בטלפון

02-69911

ממשיך לפעול 24 שעות ביממה, בשבתות וחגים

יש מי שמוכן להקשיב לך

לכל בעיה עקב מצב חרום, או לכל מצב של מתח, מצוקה נפשית, דכאון, בעיות אישיות, משפחתיות וחברתיות לפניות יענו מתנדבים מקצועיים

אינך חייב להזדהות

ארנה

פדיקור רפואי אסתטי

ממשיכה לעבוד

ברח' מהליבר 1

פתח־תקוה

הודעה

מיום ראשון 21.10.73 מתחילים לספק חול במחצבת „ראשון" בין השעות 06.00—15.00

המרכז לשיווק זיפזיף

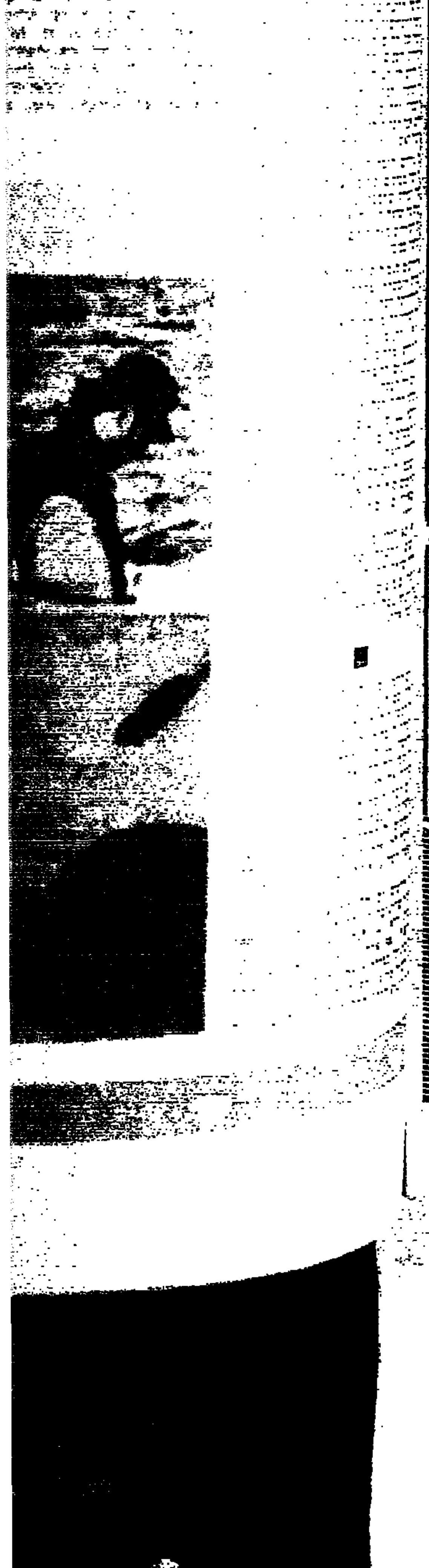

מעריב של שבת

שמואל שניצר

אירופה, בפעם השניה

אחי הקטן אבד לפני שלושים שנה, בגבול שבין צרפת ושוויץ. הוא היה קרבן של ניטראליות.

היא רצחה אותו בדם קר; ומאז נודע לי הדבר, נעשה המושג הזה מאוס בעיני עד מאד.

אינני יודע את הפרטים. אין לי מושג איך עשה את דרכו מבלגיה הכבושה, ששם נלכד ברשת מנגנון הרצח הנאצי, דרך צרפת הכבושה, אל הגבול הזה, שמעבר לו היתה תקוה לחיים. בטוח אני שהסיר את הכוכב הצהוב מבגדו, קנה כרטיס רכבת, ונסע, בתוך חלל השנאה השחור, אל התחנה הקרובה ביותר לגבול שבה יכול יהודי לרדת בלי לעורר חשדות. היו שם, באזור הגבול, מבריחים שהיו משכירים את עצמם כמורי דרך תמורת כסף רב. אולי נתקל באחד מהם. אולי הניח בידו המבריח של הלה את פרוטותיו האחרונות, וקנה לו במחיר זה מלוה בבטחה.

הם היו נוטלים על עצמם חלק בלבד מן הסיכון, — האנשים הללו שהיו כמפרנסים מתוצר־לוואי של השמדת עם. במקום בו היה חשש של היתקלות בפטרול של שומרי גבול, היו עוזבים בלכת, ובחשכה, בלחישה בהולה, היו מסבירים איך צריך להמשיך משם, ומה המרחק שצריך לעבור, היכן נוהגים הפטרו־לים לנוע, ומתי צריך לזחול על הבטן. אחר כך היתה החשכה בולעת אותם.

הפליט היה ניצב שם לבד בשלג, תחת שמים בלא ירח, נבוך ותוהה, וכמירא שמא יאבד לו הכיוון ובמקום ללכת אל החיים, יצעד הישר אל המוות.

אינני יודע איך זה נגמר. אנשים שעברו בדרך ההיא מספרים שהיו הולכים בחשכה במשך זמן שלם, ולעתים היו נתקפים הרגשה שהם הולכים במעגל. כל צל של שיח, שהשחיר על רקע השלג היה דומה למכונה, וכל צוק דמה ליקדמו. הסוף היה בא בצורת קריאה חדה מתוך האופל: „עצור!" ואז היה הדם קופא בעורקים, מפני שאי אפשר היה לדעת אם הקול הקורא של גרמני הוא, או של שוויצרי.

במקרים רבים נתברר שאין הבדל. בשלו־שים אלף מקרים, לפי אומדן. כשלושים אלף פליטים יהודים שהצליחו להגיע לטריטוריה שוויצית, הוסגרו לידי הנאצים בשנים האפ־לות ההן.

כי שוויץ היתה ניטראלית. היא לא התער־בה במלחמה בין הרוצח הנאצי ובין קרבנו היהודי. היא שנאה את הנאצים, אבל גם את הפליטים היהודים לא אהבה ביותר.

היא לא היתה רעה משאר ארצות אירופה. כולן היו כמותה. כולן רשמו אותו דף שחור בהיסטוריה שלהן, בשנות השלושים ובראשית שנות הארבעים. כולן היו ניטראליות במלחמה בין גרמניה והיהודים. כולן הודיעו שאין להן מקום לפליטים. כולן התכוונו לומר בזה שאם ליהודים יש להם סכסוך עם הנאצים, הן אינן מוכנות להיות צד בסכסוך הזה, ולא איכפת להן מי כאן צודק ומי לא: כמו וג־ביר אתם לא להסתבך בצרותיו של הזולת, וחסל.

■

שנים הן, השכוחות והרחוקות, שבות ועולות מתהום הנשיה. יש להן משמעות גדולה בימים אלה. כי הניטראליות שוב משת־וללת באירופה — אותה ניטראליות מאוסה ומושחתה של הרוצחים־על־ידי־מחדל המתיצ־בים ליטין הרוצחים־על־ידי־מעשה; ואי אפ־שר להבין את התופעה אלא מתוך הקבלתה עם מאורעות השנים ההן.

הכל יודעים מי הצית את השריפה החדשה במזרח התיכון. הכל יודעים מי סיפק את חמרי הבערה, ומה כוונתם האמיתית של ה־מבעירים. אבל הכל נוקטים עמדה של ניטראלי־ות לנוכח האש: אין מלבים ואין מכבים.

הכל טורחים להבהיר שאין להם שייכות לענין. הכל מביעים כמובן צער על התבערה ומשאלה חמודה שתכבה במהרה; אבל איש לא מעלה על הדעת לגנות את המציתים, להוק־יע את העומדים מאחוריהם, ולהגיש דלי מים למי שעוסק בכיבוי.

יש חורגים מגבולות הניטראליות עד כמה שהצביעות מאפשרת. צרפת, למשל, נתנה את ברכתה להתקפה הערבית. אנגליה החליטה ש־התגובה המתאימה ביותר היא — להעניש את הנתקף ולמנוע ממנו נשק. כמה וכמה מדינות הודיעו ברבים שבשום פנים ואופן לא ירשו לאמריקנים להשתמש בבסיסי אוויר ש־בשטחן לצורך הססת נשק לישראל.

יש משהו חמור מכל אלה, משהו לא מוגדר ולא מוחשי — מין ציפיה שרווחה בבירות אירופה המערבית בעשרת הימים הראשונים של המלחמה הזאת, מין תוחלת שנעורה שם: שאולי הפעם זה יתנהל בצורה אחרת; שאולי למדו הערבים סוף־סוף איך עושים דברים כ־אלה; שאולי סוף־סוף יתהפך מזלם של ה־יהודים הללו...

זה לא בא לידי ביטוי מפורש, — לא ב־מלים. שום ממשלה של אירופה המערבית לא אמרה שזאת תקוותה. אבל זה מצא ביטוי ברור מאד במעשים. מי שהחליט כי זאת השעה למנוע נשק מישראל, לא יכול להתכוון לשום דבר אחר.

■

בעולם הקומוניסטי בטלה ההבחנה בין אמת ושקר. שם קובעת המפלגה מי תוקפן ומי לא. טיל המשוגר לתל־אביב — כשר למהדרין. פצצה המכוונת בדיקנות רבה אל מפקדה צב־אית בדמשק — היא בבחינת פשע. רכבת אווירית סובייטית המביאה נשק לארצות ערב — משרתת את השלום. מטוסים אמריקניים המביאים נשק לישראל הם בגדר התערבות אימפריאליסטית נפשעת.

אין מקשים על התעמולה הקומוניסטית. אין לה שייכות למציאות, לאמת, למוסר או לצדק. אי אפשר לשכנע אותה ואין טעם להתווכח אתה.

אין מקשים גם על הארצות האפריקניות הגורסות שהתגובה הטובה ביותר על ההתקפה הערבית היא — לנתק את היחסים עם ישראל. אף אחד מן המנהיגים האפריק־ניים שהגיבו בצורה כזאת על חידוש המלחמה אינו חושד שהוא יודע במה מדובר, או שהוא מסוגל להגיע לכלל החלטה רציונלית על סמך בדיקת העובדות. העולם שבו שרויים הרודנים האפריקנים הללו רחוק מאד מעולמנו, ואין כל אפשרות לגשר בינינו. ודאי שלא — באמ־צעות השכל.

אבל אירופה המערבית שייכת לקטגוריה אחרת. היא יודעת היטב מהי הבחנה בין מעשה מוסרי ושאינו מוסרי. היא מסוגלת לחשיבה הגיונית. היא מאמינה בכוחה של אמת ובעדיפותו של הטוב על הרע. היא מכירה בחשיבותו של ויכוח ובעליונותו של הצדק על הכוח הגס. היא קבעה כללים מסויימים ביח־סים בין אומות, ויש לה יחס ברור אל מי שמפר את הכללים האלה.

איך הגיעה היא אל ההנחה שכאשר פור־צת מלחמה בין מדינות, צריך לבדוק מי היה התוקפן ולגנותו, אבל כאשר אחת המדינות האלה היא ישראל — אין צורך בבדיקה? איך יכולה היא, שכל גבולותיה נקבעו במלח־מה ונשתנו במלחמות, לפסוק הלכה שנצחון במלחמה אינו יכול להשפיע על התוויית גבול? איך מסוגלת היא, היודעת את ער־כו של חוזה חתום, לקבוע שרק אם נחתם עם ערבים הוא מחייב, אבל אם ישראל הוא הצד שכנגד, כי אז מותר לבטל את התחייבה בכל רגע? איך יכולה היא להשתתף בהעמדת ה־פנים הכללית כאילו נצחון ישראלי במלחמה שפתחו הערבים היא מעשה מגונה ובלתי־מוסרי?

לאירופה המערבית ולנו יש — חרף כל נהלי דמנו שנשפכו שם — מורשת משותפת של מוסר ושל תרבות. אנחנו מתבטאים באותם מונחים, חיים באותו עולם של הגות, כפופים לאותם חוקים של מוסר, דוגלים באותם אידיאלים של חרות ורווחה. כאשר פוליטיקאי קומוניסטי, או שליטה של מיאת ג'ונגל זו או אחרת, אומרים שלבן הוא שחור ואמת היא שקר, זה כמעט טבעי בעינינו. אבל כאשר שר החוץ הצרפתי אומר על־סעודיה מותר לספק נשק מפני שהיא איננה משתתפת במלחמה; או כאשר ממשלת ברי־טניה טוענת שעל אף האמבארגו מותר לאמן טייסים מצריים מפני שעל כך יש הסכם מכבר, אי אפשר שלא לשאול, בתמיהה עמו־קה ובחרדה: מה קורה כאן? האם גם שם אין מי שיגיב על שקר הצוף ועיוות דין משווע? היכן אנשי המוסר? ומנין להם, לשליטים, החוצפה הזאת?

התשובה, כפי שאמרתי, מקופלת בעבר, באותה תקופה מבישה שבה היה שלטונו של השקר מלא, באירופה יותר מבשאר יב־שות; והוא, והאדישות, והניטראליות המזו־ייפת חברו יחד כדי לסייע בהשמדתו של עם.

■

יש דוקומנטים מן התקופה ההיא שמבחינת הרשעות, הא־מוראליות והסילוף אינם נופלים בבאושה מן הדברים הנאמרים עכשיו על ידי שר החוץ הצרפתי, על ידי ראש ממשלת בריטניה, ועל ידי כל הממשלות הידועות מאד שמא כהיות ביניים של מטוס אמריקני העושה את דרכו לישראל עמוס נשק, תעשה אותן, באיזה אופן שהוא, שות־פות לאשמה הכבדה של הגשת סיוע חיוני לארץ הנתונה להתקפה רצחנית.

בפרוטוקולים של כל הפרלמנטים באירופה יש הודעות של שרי פנים ושרי משפטים משנות השלושים הבאות להסביר מדוע אין להתיר כניסת פליטים יהודיים ומדוע את הנכנסים שלא כחוק יש להחזיר לידי ה־גסטאפו: יש חשש — כך הם אומרים שם — שזה יגביר את האנטישמיות המקומית, וממילא זה יהיה לרעת היהודים. יש פחד — כך הם כותבים — שהפליטים הללו יפלו למעמסה על הציבור, ולכן מוטב שיוצאו להורג בגרמניה. יש חשש — כך הם מנמקים — שהפליטים יישארו תקועים לזמן רב, שהרי ידוע הדבר שאין שום מדינה מוכנה לקלוט מהגרים יהודיים.

יש הודעה של שר פנים בריטי הפוסק שבריטניה לא תיטול על עצמה את הסכנה של כניסת יהודים רבים. יש הודעה של ממשלת שוויץ האומרת שקיים הכרח לבלום את כניסתם של יהודים פליטי חרב, אך אל לא ידאיג הדבר פליטים אמיתיים, לא־יהודיים, הנרדפים על השקפותיהם הפוליטיות. לאלה יימצא מקום גם להבא.

יש שפע של דברי הבל כיוצאים כאלה; ובתחום האתי אין כל הבדל ביניהם לבין הודעתו של ראש ממשלת בריטניה עכשיו, שיש למנוע נשק מהיהודים כדי להחיש הפ־סקת אש במזרח התיכון. אותו משבר מוסרי משתקף כאן, זו הפעם השניה במאה הזאת.

אותה אווירה של פחדנות כרורה גם אז. אותה נכונות מראש להכניע מוכשה את הרוחות גם אז. אותה להיכוה אחר פיהם התוקפן הטביעה גם אז את חותמה על הדור ועל התנהגותו. ואותה הבליה עצמית היתה הכוח המניע.

הכל יראו את הנאצים, הכל קיוו שאפשר יהיה להשביע את רעבונו על חשבון הזולת. היהודים היו הקרבן הראשון, אך לא היחיד. אין לדעת מה מספר הפליטים היהודיים שהוחזרו לגרמניה על ידי משטרות צרפת, בלגיה, הולנד, שוויץ ושאר ארצות באירופה, באותה תקופה שבה ביקשו הכל לפייס משטר שתאוותנו ורצונותיו היו גלויים לעין.

הנאצים לא אמר די בקרבנותיו היהודיים. הוא רצה הרבה יותר מזה. הוא רצה את אוסטריה, את חבל הסאר, את ממל, את

(המשך בעמוד 18)

אצלנו... ● מאת שלום רוזנפלד

בעיצומו של הקרב הגורלי ספדנו השבוע למתים.

הנה נקודת־התורפה שלנו.
הנה מקור הכוח שלנו.

☷

בשני אלה לא נוכל להתמודד עם הערבים:

בכמות האנשים, שמפקדיהם שולחים גלים־גלים אל המוות.

ובקלות־הראש־והלב, שבה הם עושים זאת.

☷

דומה כי מעולם, בתולדות המדינה, לא עמדו עשרת ימי תשובה בסימנן של שאלות כה רבות.

☷

העורך

איזה עם נפלא!

לא חדלנו מלהאמין בדמוקרטיה, גם אחרי שראינו את הכנסת שלנו בטלוויזיה במשך 4 שעות רצופות.

הוצאות־המלחמה מרקיעות שחקים, כיוון שהמשק שלנו בנוי על נורמת־לחימה של 6 ימים, והיתר — במחיר שעות נוספות.

☷

ישראל והעמים

נראה שהאינטלקטואלים השמאלניים בצרפת הטילו אמברגו על יסורי־מצפון עד עבור־זעם.

☷

תקוותו של חית הקטן, יורש־כסאו של צ'רצ'יל הגדול:

אנו נמנע (מישראל) את הכלים, והם (הערבים) יעשו את המלאכה.

☷

האו״ם פרסם את רשימת־הנעדרים הראשונה שלו במלחמת המזרח התיכון: יארינג.

☷

בכל שעת־מיבחן יש גם התמודדות עם הצביעות והרשעות של הממשלה ההודית.

ואז בא אלינו זובין מהטה היקר — ומנצח.

„המלחמה האחרונה" ● משה ז"ק

החל ב־3 באוקטובר, שלושה ימים לפני פרוץ מלחמת יום־הכיפורים, שיגרה ברית־המועצות ששה לווייני־ריגול לחלל. אחד ל־שלושה ימים היא משגרת לוויין מדגם „קוס־מוס" המסתובב 12 יום בחלל ומשדר אליה תצלומים של כדור־הארץ. לדעת מומחים מער־ביים מוקד־הצילום עכשיו הוא איזור המזרח התיכון.

אין זה „פאטנט" סובייטי. גם האמריקנים עושים זאת — אלא שלווייני־הריגול שלהם כדגם „סאמוס" יש להם משך־חיים ארוך יותר, של חדשים ולא של ימים, ומשום כך יכלו לדעת על הריכוזים המצריים והסוריים לפני מלחמת יום־הכיפורים, ולא נזקקו לשיגור לווייני־ריגול חדשים לפני המלחמה.

אם היתה הערמה, אם היתה הרמיה מצד הסובייטים, היא היתה בתחום המדיני ולא בתחום הצבאי. האמריקנים ידעו על משלוחי־הנשק מבריה״מ לארצות־ערב, על רכ־בות־אוויר הנערכות עכשיו, על תנועותיהן של אניות הצי הסובייטי בים התיכון; וכן גם ברית המועצות יודעת על תנועות המטוסים והאניות של האמריקנים. הקלפים בין המעצ־מות גלויים — ומשום כך הן יכולות להמשיך ולשוחח ביניהן על ענינים מדיניים, על הפסקת אש, תוך ההתמודדות העצומה אשר שתיהן נתונות בה עתה. שתיהן אינן רוצות לשרוף את הגשרים ולבוא לכלל עימות צבאי ביניהן, כפי שהתבטא פעם גיאורגי מאלנקוב בעת שהיה ראש ממשלת ברית המועצות, כי ברית המועצות יודעת שאפילו ניצחה במלחמה גר־עינית, היתה מפסידה, כי בעימות בין מעצ־מות־העל גם המנצח עלול להיות מנוצח.

יש אומרים שבגלל אמירה זו, שהוכיחה חולשה, הודח ממשרתו. אבל אין זה משנה את העיקר, שמאז יודעות שתי המעצמות על עצמתן, הן עושות הכל כדי לא לבוא בעצמן לכלל עימות ישיר. משום כך הן ממשיכות ב־שיחות על האפשרויות של הפסקת אש במזרח התיכון, תוך מתן סיוע לכוחות הלוחמים ו־ציפיה דרוכה, כיצד יוכרעו הדברים בשטח, כיצד יעמדו מטוסי ה„פאנטום" וה„סקייהוק" האמריקניים, הנהוגים בידי טייסים ישראליים, מול הטילים הסובייטיים מדגם ס.א. 3 ו־6, המופעלים בידי מצרים וסורים; כיצד יעמדו הטאנקים האמריקניים, הנהוגים בידי ישרא־לים, מול טילים נ״ט הסובייטיים המופעלים בידי המצרים והסורים. לגבי שתי המעצמות הקלפים גלויים למדי, והשאלה העומדת לפ־ניהן היא, באיזה מצב יהיו נתונים שני ה־כוחות הלוחמים במזרח התיכון, בעת שתבוא התערבות של המעצמות למען הפסקת־האש.

●

אבל לא רק שתי המעצמות יודעות זו כוחה של זו, אלא גם שני הצדדים הלו־חמים במלחמת יום־הכיפורים יודעים כל אחד את כוחו של הצד האחר; ואם גם הצד האחר הפיק את הלקחים מידיעתו, בוודאי היה מגיע לכלל מסקנה מהירה שיש לבקש הפסקת־אש משום ששיצון־החול, המסיים מחר שבועיים למלחמה, החל לנוע אל הצד שבסופו של דבר ינצח במלחמה. אפשר היה לחסוך הרבה מאד דם, לא ברגע זה היו הערבים שוכחים את האקסטאזה המלחמתית, ששטפה אותם הבוע־רת בקרבם בלהבת־על־נפש, והיו בוחנים היטב את הידיעות הצבאיות שישנן בידיהם. אך הם סומכים יותר מדי על המספרים העומ־דים לרשותם, על רבבות הקרבנות שהם יכו־לים לספוג, והם סומכים יותר מדי על האפ־שרות של מלחמת־התשה ממושכת נגד יש־ראל; ועל הכל — הם מהמרים יותר מדי על הקלף, שברגע של ערב הכרעה ישראלית מוחצת תבוא התערבות של המעצמות ותגאל אותם מן הכניעה.

בסיבוב הרביעי בינם ובינינו הם סומכים על התקדימים של שלוש המלחמות הקודמות. במלחמת־השחרור, כאשר הדרנו לסיני, הת־ערבו האמריקנים והבריטים, ומנעו מאתנו הכנעת הצבא המצרי. הם שכפו עלינו את שביתת־הנשק, שהיתה כעין תחליף לשלום שבו רצינו, שאליו חתרנו.

במערכת־קדש, כעבור שמונה שנים, הת־ערבו האמריקנים והסובייטיים ומנעו מאתנו הכרעה צבאית, וכפו עלינו נסיגה ומשטר של שיטור בינלאומי, של כוח האו״ם, של הסכם בינלאומי שהבטיח חופש־שיט במפרץ אילת.

במלחמת ששת הימים, כאשר עמדנו בשער־י־דמשק, באה התערבות של המעצמות: ה־סובייטיים, באמצעות האמריקנים, כפו עלינו את הפסקת־האש, ולא הספקנו לשבור את מפרקתו של הצבא הסורי אף שכבשנו את רמת־הגולן.

תקדימים אלה מעודדים את הערביים, שככל שנצליח להכות בהם ולמגר את צבאותיהם, יימצא ברגע האחרון מישהו שיתעורר כדי לחלץ אותם באמצעות פעולה בינלאומית. משום כך שומה עלינו עכשיו לעמוד במערכה זו, אף שגם הערבים יודעים שהלכה כבר נתחכה, אלא שעדיין אנו צריכים להפוך את ההלכה למעשה.

ובהורות־הלחימה, כאשר צריכים להפוך הלכה למעשה, ניגר דם.

●

אחרי מלחמת השחרור חתמנו על הסכם שביתת־הנשק.

אחרי מלחמת קדש הגענו למין ערבות בינ־לאומית לחופש־השיט במפרץ־אילת ולהצבת כוח־חירום של האו״ם בגבול בין ישראל למצרים. כשהתאכזבנו גם משביתת־הנשק וגם מכוח־החירום של האו״ם, שקיפל את כוחותיו ברגע שהתחיל נאצר לרדת, קיווינו כי מלחמת ששת הימים תהיה המלחמה האחרונה בינינו לבין הערביים.

היו שדיברו על מחזוריות בסכסוך הישׂ־ראלי—הערבי, היו שערכו חשבון שלמן שנות־העשרים מתחדש הסכסוך הישראלי—הערבי כל שמונה שנים, פרט לימי מלחמת־העולם השניה: 1921, 1929, 1936, 1948, 1956; משום כך גם חזו שהוא יפרוץ בשנת 1964, כאשר הפעלנו את מוביל־המים הארצי. אז לא בא. הוא איחר והגיע רק בשנת 1967 כאשר הגיע, ואנו מחצנו את הכוח הצבאי הערבי כפי שמחצנו. קיווינו שזאת תהיה המלחמה האחרונה בינינו לבין הערביים, ואחריה בהכרח לבוא שלום.

לא שמנו לב לעובדה, שבעצם ההתערבות הסובייטית שבאה ביום השישי למלחמת ששת הימים, באיום הסובייטי על ארה״ב ובהצגתו אלינו היה כדי להקשיח את עמדת הערביים. אמנם האמריקנים עמדו יפה מול תביעות הסובייטיים בדבר נסיגת ישראל מן הקווים שאליהם הגענו בהפסקת־המלחמה. אך למעשה הסכימו האמריקנים, מתוך שלא רצו להת־כודד עם הסובייטים, לתיקו בבחינה מדינית בצורת הפסקת־אש. אנחנו לא שמנו לב כס־פיק לעובדה זו, והמשכנו לחיות בתקותנו, שמלחמת ששת הימים היתה המלחמה האח־רונה בינינו לבין הערביים. כל הנחותינו היו, ששברנו את מחזור שכונת הדמים בסכסוך הישראלי—ערבי.

והנה בשנה השביעית זה קרה שוב — ובה, בעצם, היה החלם של המלחמה: לא שהער־ביים כבשו כמה קילומטרים, ולא שהם צלחו את תעלת סואץ. מה שהתפתח לאחר מכן, הוכיח לערביים שכוחו של צה״ל אתנו. החלם שאחזנו, בא משום שהתקוה התחוקה לסוף המלחמה לפתיחת דרך לשלום נגוזה באותו יום הכיפורים.

●

כמובן, בראש דאגתנו עומדת עכשיו ה־מערכה הצבאית: הקרבות שבשטח הם גם יכריעו במידה רבה את לוח־הזמנים, אשר לפיו יקבעו המעצמות את הסוף להתמודדות ביניהן, שהוא יהיה האות להפסקת האש בינינו לבין הערביים.

אך גם בעת־הקרבות לא נוכל להתעלם מן המחשבה, כי המערכה יכלה להיות קצרה הרבה יותר ומחירה יקר הרבה פחות, לוא ידעו הסובייטיים כי כל השבועות, שהם מפי־צים, על תכניות ליישוב הסכסוך: שיטור בינלאומי נוסח ברלין, וועידות בינלאומיות נוסח הודו־סין, ושאר תחליפי־הסדר, אינם המפתח להפסקת האש.

כי אנו איננו רוצים במחזוריות של מלחמות כל שבע או שמונה שנים; כי אנו משוכנעים שמלחמה זו תהיה המלחמה האחרונה, והיא תפתח את הדרך לשלום.

כל עוד בטוחים הערביים, שלעת מצוקה יחלצו אותם הסובייטיים בהפסקת אש למען סיבוב חדש, אין תקוה לשלום וליציבות באיזור.

היחלצותה הגלויה של ארה״ב בשלב זה לעזרתה של ישראל פותחת לפתות פתח לתקוה, שהפעם יהיו הדברים שונים.

היעד: גמלי האוייב

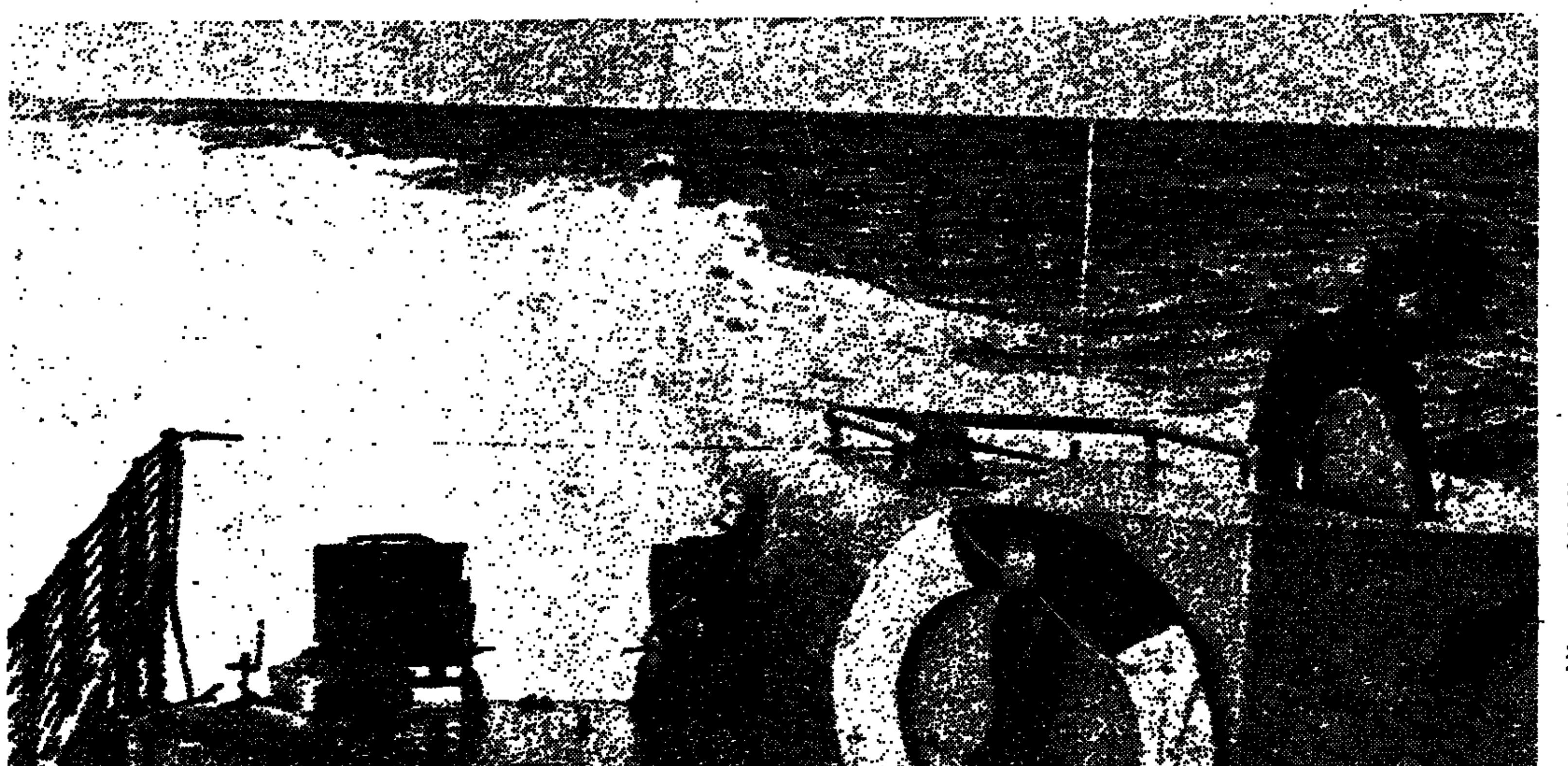

ארגון הקבלנים והבו... בבת־ים
מודיע
874648
ואני נמסור אותם בדחיפות
מטה החזית
עידית בת־ים
לטלפונים:
869369 ,867742
מוסך רנו יפו

صكنا من الاصل

מלחמת יום הכיפורים

פיליפ בן, ניו־יורק

תעלה מצרית - תעלה סובייטית

אחת התוצאות החשובות ביותר, שהולידה מלחמת המזרח התיכון החדשה בארה"ב, היא מחלוקת מרה בחוגים רבי־ההשפעה של ואשינגטון ביחס לציפור־הנפש של הפגת־המתיחות בין ברית־המועצות לארה"ב: ההתמוטטה בתכלית, ושמא עוד אפשר להצילה, אם תתנהג מוסקווה „התנהגות אחראית יותר" משהתנהגה בימים האחרונים?

לסינאטור הנרי ג'קסון אין אשליות — מעולם לא היו לו. „אנחנו עמדנו מן הצד והסתכלנו, כיצד מספקת ברית המועצות את האמצעים, שבהם חוללו את מלחמת הדמים הזאת ובהם מכשירים אותה עכשיו", אומר סינאטור ג'קסון. תאמרו: דעתו של „נץ" מובהק, איש המפלגה הדמוקראטית, אין לה משקל רב, אם כי הנסיון בזמן האחרון הוכיח, שהוא מסוגל לגייס לדעותיו רוב עצום בסינאט ובבית הנבחרים יחדיו. אולם מלווין ליירד, לשעבר שר־ההגנה וכעת אחד האישים אדירי ההשפעה בבית הלבן (שם הוא עוזר לנשיא ניכסון להתגבר על „שערוריית־ווטרגייט"), דיבר בלשון מפורשת לא פחות.

„עימות רציני קיים עכשיו בין ברית המועצות ובין ארה"ב", אמר מר ליירד, והאשים את הסובייטים בהכשלת כל נסיונות האמריקנים להביא לסיום הקרבות.

● דעת הפסימיסטים — ודעת קיסינג'ר

האסכולה האחרת היא של הסבורים, כי הפגת המתיחות בין שתי מעצמות־העל — שהרוננו לה הלבבות כאשר ביקר הנשיא ניכסון במוסקווה באביב אשתקד, וכאשר ביקר מר ליאוניד ברז'נייב בארה"ב כעבור שנה — אמנם נתונה עכשיו במבחן חמור, אבל עדיין אפשר להצילה.

מול הדעה הפסימית, שכנראה מקובלת עכשיו על הרוב הגדול בקונגרס ובכל המוסדות של גיבוש המדיניות בארה"ב, ניצבת הדעה שהביע דובר מטעם שר־החוץ ד"ר הנרי קיסינג'ר (ואין ספק שכל מלה ומלה נכתבה בקפידה בידי ד"ר קיסינג'ר עצמו): „עדיין איננה דעתנו, כי אין הזדמנות למעצמות הגדולות למצוא את האמצעים לסיום המלחמה ולהשכין עם זאת שלום רצוי באיזור. רצון זה קיים אצלנו, ואנחנו מניחים שהוא קיים אצל זולתנו".

בינתיים נסתבר מן הידיעות ממוסקווה, כי המנהיגים בקרמל החליטו לעשות, מה שעושים כל הפוליטיקאים במצבים כאלה: מעמידים פני צדיקים בתקווה, שבזאת יחפו על נכליהם. מה כל הזעקה הזאת של האמריקנים — שאנחנו ניצבים לימין הערבים? שולחים להם נשק? מעודדים אותם? הלא זאת היינו עושים מימים ימימה. כלום זו סיבה לשים קץ להפגת־המתיחות? כלום לא קיבלנו פני ניכסון במוסקווה בו בזמן, שהוא הטיל הסגר ימי על צפון־וייטנאם? ובנאום בקרמל אמר ראש הממשלה הסובייטית אלכסיי קוסיגין:

● מה חשוב למוסקווה

„המתנגדים להפגת המתיחות מנסים בכל האפשרויות להחזיר את אווירת המלחמה הקרה, ולעורר חשד כלפי המדיניות של קיום־יחדיו בשלום. הם מנסים בכל הדרכים לנצל לשם כך את חידוש מעשי־האיבה במזרח התיכון. מטהרים את התוקפן ומאשימים את קרבנות התוקפנות. הם מרחיקים לכת עד כדי שהם מציגים את הסולידאריות בין ברית המועצות ובין קרבנות התוקפנות הישראלית — הן ארצות־ערב — כמקור יחיד של המתיחות באיזור ההוא. קשה לשער דבר מרוחק יותר מן המציאות".

איך עשויה להסתיים המחלוקת, שנפלה בוואשינגטון ביחס להפגת המתיחות? מסתבר שהמפתח הוא בידי מוסקווה. האמנם חוששים המנהיגים הסובייטיים מפני חילוף הלך הרוחות באמריקה? החשוב להם הקיום־יחדיו עד כדי כך, שלמענו יהיו מוכרחים להקריב את רווחי־השעה שלהם בעולם הערבי? הלא רווחים אלה קיזזו בוודאי במידה רבה את המרירות שהחלה, כאשר גירש סאדאת את המומחים הסובייטיים, והיא עוד הגבירה כאשר סירבו הסובייטים (לפי דעה שרווחה בעבר, ועכשיו ראינו כי היתה מוטעית בהחלט) לספק לערבים נשק התקפי.

עדיין אין תשובה חד־משמעית על שאלה זו. נראה, כי הקרמל מפרש את עניין הפגת המתיחות כהענקת חופש־פעולה באזורים רבים בעולם, ובכלל זה המזרח התיכון; או לכל הפחות הסיקו אנשי הקרמל — בטעות, כפי שמסתבר — שדעת הציבור האמריקנית מוקסמת כל כך מן המחשבה של הפגת המתיחות לזמן ארוך, ואחרי ההרפתקה הווייטנאמית האומללה היא נרתעת כל כך מהתחייבויות בחוץ לארץ, עד שוואשינגטון עשויה להגיב על כל צעד סובייטי מכריע במזרח התיכון בהכרזות של התמרמרות ובמחאות קולניות של „השתדלנים הציוניים" — ולאחר זמן קצר תשוך המהומה ושוב יגבר קסמו של רעיון הקיום יחדיו.

● אזהרתו של סנטור ג'קסון

בקיצור, השליטים בקרמל נלכדו כנראה בפח של סיסמותיהם שלהם: תחילה טבעו אותן, ואחר כך נשתכנעו מהן. זמן רב כל כך הכריזו, כי כל הסיוע האמריקני לישראל צומח אך מן החשש של הפוליטיקאים האמריקנים מפני „התקפה הציונית", עד שהתעלמו לגמרי מן העובדה, שתבוסת ישראל כמוה כדחיקת רגלי ארה"ב מן המזרח התיכון מכל וכל — ושום מינהל אמריקני, אפילו הוא מחוסן מפני „לחץ ציוני", לא יוכל להסכים לכך.

מה מוטל בכף לגבי ארה"ב במערכה הנוכחית בסיני — זאת הגדיר בבירור גמור סינאטור ג'קסון: „סיום מעשי־האיבה הנוכחיים, שישאיר את תעלת סואץ בידי הסובייטיים, יחבל חבלה חמורה במעמדה של ארה"ב באיזור המפרץ הפרסי ובים התיכון. אם תיפתח התעלה, תהיה תעלה רוסית, דרך המלך לחיל־הים הסובייטי ולצי־הסוחר הסובייטי. מכליות־ענק אמריקניות ונושאות המטוסים של חיל־הים שלנו אינן יכולות לעבור בתעלת סואץ.

„אינני יכול להעלות בדעתי דבר, שיחזק במהירות את מעמד הרוסים במזרח התיכון, ושיסכן את עתיד השלום במזרח התיכון סיכון חמור, יותר משמצרים תחזור ותשתלט על השפה המזרחית של התעלה בכוחו של נשק, שקיבלה מברית־המועצות. תוצאה כזאת תכין את הבמה לתוקפנות עתידה, וזו תהיה הזמנה נכבדה לחידוש ההשפעה הסובייטית במצרים. למען שלום־העולם צריכה ישראל לנצח במלחמה זו — ונצחונה צריך להיות נצחון מכריע".

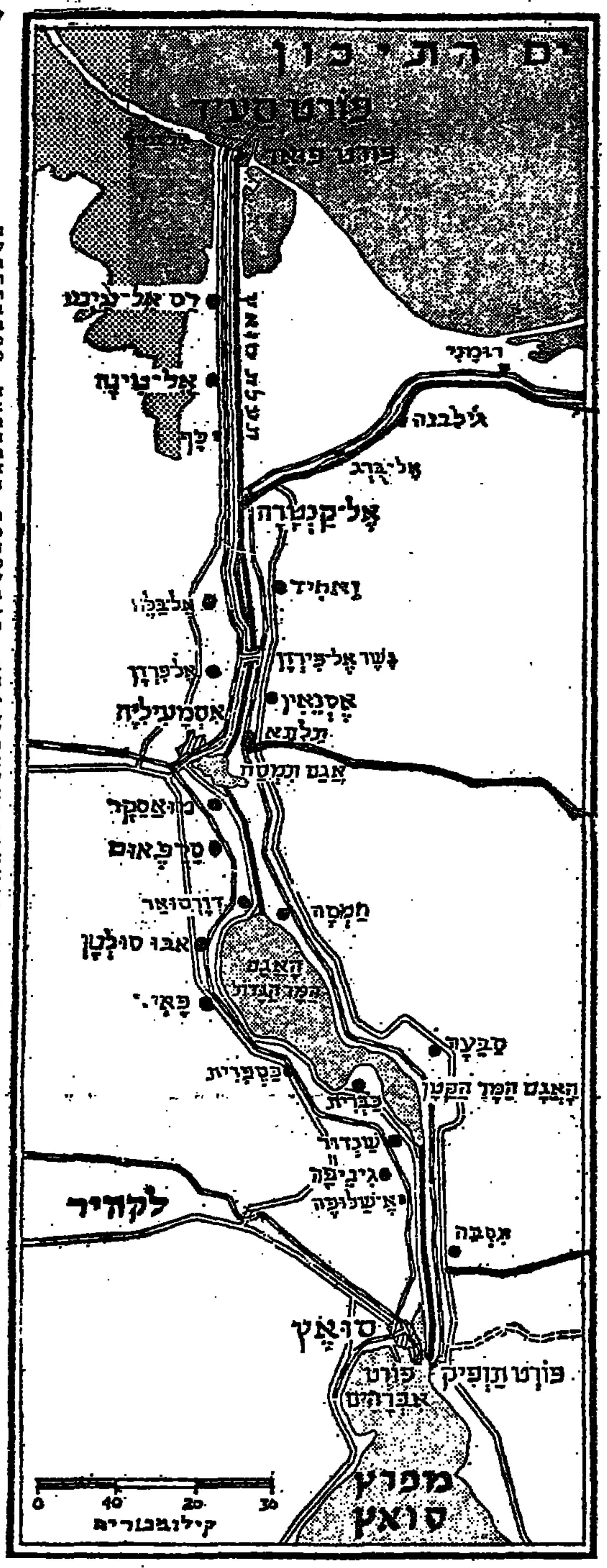

יהושע א. גלבוע

הנצים והשמרנים מנצחים בקרמלין

בין השאלות הרבות שעלו או נתחדדו מאז יום הכפורים תופסת, באורח טבעי, מקום חשוב השאלה בדבר האינטרסים והמניעים של ברית־המועצות למעורבותה המוגברת בתוקפנות הערבית נגד ישראל. ותוך כך מתעוררת שאלה־בתוך־שאלה, שכדאי לגעת ולבררה: האם הצעדים הסובייטיים האחרונים באזורנו — כמוהם כמדיניות־החוץ הסובייטית, בכלל — מוסכמים ומקובלים על הקרמלין כולו, או שהם נכפים על־ידי חוגים מסויימים בתוכו?

מתבקשות הערות מקדימות אחדות. חילוקי־דעות ומאבקים פנימיים בקרמלין אינם המצאה רכלנית של המערב. אולם למוסקבה יש תמיד — בכל נושא ובכל עניין, בין פנימי ובין חיצוני — רק קו אחד. קו זה יכול להשתנות, לפעמים אפילו מן הקצה אל הקצה, אבל בכל המקרים הוא יישאר הקו היחיד המחייב.

דווקא בשבועות שלפני מלחמת יום הכיפורים נתרבו שמועות, או פירורי־מידע, בדבר מתיחות מוגברת בתוך ההנהגה הסובייטית. המדובר, קודם־כל, בפוליטביורו — הגוף הסמכותי ביותר שבמדינה. נאמר כי נתגלעו שם בקיעים וקמה התנגדות למדיניות ההתקרבות אל המערב, בכלל, ולארצות־הברית בפרט — זו המדיניות המזוהה בדרך־כלל עם המזכיר הכללי של המפלגה, ליאוניד ברז'נייב.

ואם יש יסוד להשערה, כי חוגים מסויימים בקרמלין מנסים לתקוע מקלות בגלגלי מדיניות־הפיוס של ברז'נייב, הרי ההתלקחות על גבולותינו היא אחד מן העצים הבולטים ב„מקלות" האלה. אכן, ההתייצבות המאסיבית של מוסקבה מאחורי התוקפנות הערבית הנוכחית נראית באופן ברור גם כחבלה באווירה הרגיעה שנסתמנה ביחסים בין ארצות־הברית לבין ברית־המועצות. ואפילו יתחדשו מעשי־התפייסות בין שתי מעצמות־העל והן שוב יחפשו הידברות הדדית (כפי שמספרות ידיעות מהימים האחרונים) — אין ספק כי רוח ההתקרבות נפגמה פגימות קשות. יום־הכיפורים האחרון, על גילויי־התמיכה הבולטים שנלוו אליו מצד מוסקבה כלפי וואשינגטון, הנחית מכה לא מבוטלת על ה„הפשרה" הסובייטית־אמריקנית בשלבי־התהוותה הראשונים.

אפשר, איפוא, לומר, כי אותם חוגים בקרמלין שדעתם לא היתה נוחה ממדיניות ההתקרבות למערב כבר „מרוויחים" מהרפתקת התוקפנות הערבית — יהיו אשר יהיו תוצאותיה. ודאי, הרפתקה זאת קשורה מעיקרה בשיקולים פוליטיים ואסטרטגיים נרחבים של בריה"מ ולא במאבקי המנהיגים הרוסיים בינם לבין עצמם. אבל קשה להתעלם מן האפשרות שהמאבקים הפנימיים האלה שימשו גורם מאיץ להתלקחות באזורנו. ההסלמה הדראסטית בעידוד ובסיוע הסובייטיים לתוקפנות הערבית מרמזת, כי בקרמלין גברה השפעתם של החוגים שנוהגים לכנותם „נצים" או „שמרנים".

●

החוגים האלה — מי הם? ככל שהנצים והשמרנים אינם מהווים סיעות מגובשות ומוצקות, ניתן להצביע על שלושה מוקדי־כוח שלהם: הפיקוד הצבאי העליון, הק.ג.ב. (שירות הבטחון הפנימי) והאורתודוקסיה המפלגתית. לכל אחד משלושה אלה סיבות משלו למורת־רוח ממדיניות־החיוכים בחוץ ורוחות־אביב בפנים.

במבט שלנו ל„משולש" הזה מגיעה הבכורה לצמרת הצבאית הסובייטית — ולוא גם לאור חלקה המוחשי מאוד בהתרחשויות הנוכחיות שמסביבנו. אין לומר כי נפשם של הגנראלים והמארשאלים יוצאת לקרבות־מלחמה. אולם בעת ובעונה אחת הם חוששים, כי העמקת ההפוגה הבינלאומית לא תשרת את האינטרסים המידיים־השוטפים שלהם, כפי שהם מתבטאים בהקצבות לצרכי בטחון ובעצם מעמדו של הצבא במדינה.

ובהסתייגות דומה מתייחס הצבא לליברליזציה בבית. זו, מדרך הטבע, עשויה להסיט את מרכז־הכובד של התכניות הכלכליות מהשקעות בתעשיה כבדה ובייצור צבאי — למוצרי־צריכה. בעינים צבאיות אמנם נראתה הדסטאליניזציה לא אחת כפינוקים אזרחיים הפוגעים בדריכות הלאומית.

אכן, לא מקרה הוא שהדחתו של חרושצ'וב לפני תשע שנים (באוקטובר 1964) באה בהסכמתם ולהנאתם — וסביר להניח, כי גם בסיועם — של ראשי הצבא, אשר לא שבעו נחת מה„אימפרוביזציות" שלו (קרי: פטפוטיו המרובים) על קיום־יחדיו בין המשטרים המנוגדים בעולם מזה ועל „קומוניזם של שניצל־חזיר" מזה.

מורת־רוחו של גוף כמו הק.ג.ב. מ„הפשרה" — הן בזירה הבינלאומית והן בפנים המדינה — גם־כן טבעית למדי. „אויבי העם" הם אוויר־נשימתה של המשטרה החשאית הסובייטית — והיא מודעת לסכנה, כי שיפור ביחסי־חוץ עלול להפחית את הצורך בעירנות לגבי סוכנים־מבפנים. ההגיון אומר, כי אם נפסקים הדיבורים על זאב אימפריאליסטי ועל אמריקה החורשת־מזימות (כפי שאמנם נתמעטו לאחרונה בתהליך ההתקרבות הסובייטית־אמריקנית), מתבקשת מאליה גם הרפיית המתח הפנימי. החשש לאבטלה מסויימת מדריך איפוא מנוחתם של הצ'קיסטים...

זאת ועוד: אנשי הק.ג.ב. ודאי זוכרים, כי הדסטאליניזציה בתחילתה — בשנים הראשונות לאחר מות סטאלין — היתה מלווה כמעט אוטומטית בהורדת המשטרה החשאית מגדולתה. לא זו בלבד שכוחה נתמעט אלא שגם יוקרתה נידרדרה לשפל המדרגה. ביצירות־ספרות ובתעודות סובייטיות מרובות תוארו חוקרים, בלשים, מלשינים וכל מיני עובדים של זרועות הבטחון הפנימי כתלאת־אדם. מצד אחר אפשר היה לראות ברורות כיצד חוזר ועולה כוחו של הק.ג.ב. עם עצירת ה„הפשרה" והתגברות המגמות הניאו־סטאליניסטיות.

הצלע האחרונה ב„משולש": האורתודוקסיה, שהפחד מפני שינויים טבוע בנשמתה. לאחר מות סטאלין השלימו הדוקטרינרים הסובייטיים באין־ברירה עם המהלך החדש, אך בסתר־לבם — ולפעמים באורח גלוי למדי — התגעגעו לימי־העבר הטובים: ימים ללא גירוד־פצעים; ימים שבהם הפיות היו חסומים כראוי, ימים, שהליכוד של החברה הסובייטית היה מושלם ומובטח — וכל דעה עצמאית היתה משולה לבגידה...

●

האם שלושת הגורמים האלה — הצבא, הק.ג.ב. והאורתודוקסיה המפלגתית — עשו יד אחת כדי לחבל בנסיונות לפתוח עידן חדש ביחסי בריה"מ עם המערב? והאומנם נתרקמה בפוליטביורו ברית של נצים־שמרנים: שר־ההגנה המארשאל אנדריי גרצ'קו מצד אחד, ראש הק.ג.ב. יורי אנדרופוב מצד אחר (שניים אלה נבחרו רק באפריל השנה כחברים מלאים בפוליטביורו) — והסטאליניסט הוותיק, ה„לבדן" מיכאיל סוסלוב בתווך?

ייתכן שכך הדבר — והמאורעות האחרונים באזורנו גם הם משופעים מהברית הנצית־שמרנית הזאת. אולם ודאי מתייצבת השאלה: והיכן המתונים וה„יונים" שבקרמלין — לשמור שוחרי־ההפשרה ביחסי־חוץ, כפי שאפשר היה להעריך בחדשים האחרונים את ה„ראשון בין שווים", את ברז'נייב בכבודו ובעצמו?

התשובה המסתמנת: קשה לשער כיום אדם בהנהגה הסובייטית שירהיב להמרות פיה של הצמרת הצבאית — והיא ודאי הצלע הנכבדה במשולש הנצי־השמרני. זאת ועוד: יכולתם של ברז'נייב ושני עמיתיו האחרים בה„טרויקה" — קוסיגין ופודגורני — להתמיד בשלטון זה תשע שנים באה להם בעיקר בחסדי הצבא.

ממילא יש בכוחו של הצבא — בשיתוף־אינטרסים־ופעילות עם חוגים נצים־שמרנים אחרים — להכתיב, במידה מרובה, את המדיניות. הקו הגובר הוא הקו המחייב — ולמוסקבה יש תמיד רק קו אחד ויחיד.

מתתיהו פלד

● בתחבולות תעשה לך מלחמה

המלחמה בה נתונים אנו עתה הולכת ולובשת צורה של מלחמה טוטאלית באותו מובן שהיה מקובל בעולם הגדול, ושאנו חשנו בו במלחמת השחרור. זוהי מלחמה אשר בה כל המשק, כל אורח החיים, כל המחשבה, נתונים אך ורק לעניין אחד: הנצחון המיוחל. זוהי מלחמה שבה מקריב האזרח לא רק את חייו, הונו, זמנו, אלא גם את עתידו. אחד המאפיינים של המלחמה הטוטאלית הוא שאין האנשים הנתונים בה מסוגלים לעשות את המאמץ הנפשי והאינטלקטואלי הדרוש על מנת לתאר, ולוא בקוים כלליים בלבד, את אשר יתרחש לאחר המלחמה. התוצאה הברורה היא שכאשר המלחמה מסתיימת, נופלים רבים מאלה שנותרו בחיים מן המלחמה, קרבן לתנאים החדשים המתהוים כאילו בפתאומיות מזעזעת, לאחר שוך רעם התותחים.

מי שחי את מלחמת העולם השניה או יכול היה להשקיף עליה מקרוב, יודע את פשר הדברים הללו, וכיצד השתקפו הם בגורלם של בני אותו דור שהשלום קפץ עליו לפתע מתוך המלחמה הארוכה עד בלי סוף, והביך אותם ואימלל רבים מהם.

לנו כמדינה שיחק המזל, ולמרות שהיינו נתונים בראשית דרכנו כמדינה במלחמה טוטאלית ומסובכת מאד במשך שנה וחצי ומעלה, בהן נלחמנו על זכותנו להתקיים, לא הוטל עלינו לעבור אותם משברים שהוזכרו. תוך כדי המלחמה זרמה עליה גדולה לארץ שהשוותה עדות היתה לכך שההליכים הבסיסיים של בניית העם לא הופרעו בגלל המלחמה, בלחימה עצמה חלו הפוגות מדי פעם, שאיפשרו לנו להתאושש ולאגור כוח, ותוך תקופה קצרה יחסית אף להרגיש את הנאת הנצחונות, שלגבינו היה פירושם מתן סיכוי להגשמת חלומותינו היפים ביותר. והעיקר אולי הוא זה שעם תום המלחמה היה כל כך ברור לנו מה רוצים אנו להשיג באמצעות היצור החדש שזה רק נולד. הלא הוא המדינה. רצינו לאפשר לכל העם היהודי להתכנס בארצו, בקשנו לבנות חברה מתוקנת, האמנו כי השלום יבוא תוך זמן מה, לא מאוחר במיוחד.

מאז אותה מלחמה לא ידענו עוד נסיון דומה. השלום אמנם בושש לבוא, ותחת לחיות בארץ בשלוה ובנחת, נאלצנו לחיות על חרבנו. אך בכל פעם שיצאנו למלחמה, סיימנו אותה בטרם היה זמן לאנשים להגמל מאורחות חייהם שלפני המלחמה, והשבים מן המלחמה שבו אל בתיהם שנשארו כפי שעזבום, ואל מקומות העבודה שבמהירות חזרו לשגרת עבודתם. ההרוגים נקברו, הפצועים החלימו, רבים מהם שוקמו. גם חובות המלחמה שולמו בלי להעיק יתר על המידה ועל רובו של העם. דומה היה הדבר כאילו היינו כאחת מאותן חברות קדומות החיות על יגיע כפיהן, ורק מדי פעם, בהופיע האויב, מניחים הגברים את מחרשתם, רוכבים על סוסיהם ומניסים את האויב המטריד, ואחר כך שבים אל עבודת השדה. כמדינה וכחברה, פינקונו המלחמות, שכן לא תבעו הן מאיתנו למעלה ממה שיכולנו לתת. היו אף שחישבו ומצאו כי שכלנו במלחמות פחות קרבנות מאשר בתאונות דרכים בממוצע. גם קרבן זה ידענו לתת בלא להתחלחל, כי הבנו שאין לנו בעצם כל ברירה אחרת.

■

את המלחמה הנוכחית קבלנו באי רצון, בחרדה, בכעס, אולם ציפינו ממנה את אשר הורגלנו במלחמות הקודמות, אלה שלחמנו בהן לאחר מלחמת השחרור. אך הפעם אין ציפיותינו מתגשמות. האנשים שנקראו מבתיהם ביום החג נשלחו מיד אל קו האש, ועודם מצויים שם מאז. שבועיים מיום פרוץ המלחמה איננו יכולים אף לנחש מתי היא תסתיים. רשימת החללים הראשונה פורסמה בטרם נראה קץ המלחמה. יתר על כן, האויב נראה שונה ממה שהתרגלנו לראותו בעבר, דרך מלחמתו אחרת, המאמץ הנתבע מלוחמינו גדול לאין ערוך מכל מה שידענו בעבר, אפילו במלחמת השחרור. האכזבה שבאה עקב אי התגשמותן של הציפיות, לא פחות מעצם הקרבנות והקשיים, מעיקה על הלב, מורטת את העצבים, ודורכת את המחשבה.

ההרגשה, כי המלחמה תארך ותלך, ההכרה, כי יש לגשת לארגון המשק באופן רציני כמשק מלחמה. כשאלה מתוספים אל הרגשת האכזבה והתמהון על אשר ארע לנו בלא שאנו מבינים מדוע, כל אלה מיהרו ליצור אצלנו לא רק את תחושת המלחמה הטוטאלית. אלא אף כאילו הקפיצו עלינו את כל רישומיה של המלחמה הארוכה והמתמשכת, שאיש אינו מסוגל לנסות ולראות את אשר יבוא בסופה, משום שהסוף עצמו אינו נראה לעין. הדבר קיבל ביטוי נדיר במינו בישיבת הכנסת האחרונה, שמכל שמונה עשר הנאומים שנשאו בה רק שנים או שלושה העלו את עצם הרעיון שהשלום חייב להוות יעד אופרטיבי בשעת מלחמה זו. לא היו בודדים אלה זהים אולי בהשקפותיהם על טיבו של השלום, או על הדרך בה יושג. אך לפחות היה בהם קורטוב של עשתונות לזכור, כי בתום המלחמה יבואו החיים שלאחריה, וכי חובה עלינו לשאוף כי יהיו אלה חיים של שלום. העובדה שאנשים השונים בדעותיהם ובמזגם כמו שמואל תמיר ואורי אבנרי היו בין המעטים שזכרו את הדבר, והיו אמיצים די צרכם לאמר זאת, מעידה שאין האדם חייב להיות „יונה" כדי לראות בשלום יעד ממשי, ולא רק משאלה חסודה, וכי אין האדם חייב להיות „נץ" כדי להבין שבהעדר דרך אחרת גם המלחמה היא דרך לשלום.

אולם היוצאים מן הכלל היו מעטים, בעוד שהרוב המכריע של הנואמים כיוון את מחשבתו לאפיקים שונים לחלוטין. כדברי ראש הממשלה, קבלו רוב הדוברים כי היעד שלנו במלחמה זו הוא לשבור את כוחו של האויב. ניסוח זה של יעד המלחמה על דרך השלילה אינו בלתי מוכר בתולדות העמים, אלא שלעולם מחטיא הוא את המטרה. מובן, בעת מלחמה, בשעה שאנו עומדים במלחמה עם האויב, מהווה שבירת כוחו הכרח ראשון, צורך שאין קודם לו. אלא שההסטוריה מראה כי המושג של שבירת כוחו של האויב אינו חד משמעי בתום פנים ואופן. הדבר נעשה ברור יותר מכל שעה שהאויב נכנע ומניף את דגל הכניעה. אז מתעוררת השאלה הגדולה מה לעשות עם אויב שנכנע, מה לתבוע ממנו, איזה אורח חיים עלינו לבסס ביחסינו אליו? המבוגרים מאד שבינינו יכולים לזכור כניעה של אויב ללא תנאי, שבעקבותיה באו שלילת חבלי ארץ מארצו, ופירוק התעשיות שלו, וכן הגבלות מהגבלות שונות, ובכל זאת לא עברו שנות דור ומי שנכנע קם וחולל מלחמה שניה, נוראה מן הקודמת. אכזרית ממנה כמאה מונים.

אין זו דוגמה יחידה ומשום כך שאלת המטרה שמעבר לשבירת האוייב היתה תמיד והנה גם היום, בשבילנו שאלה חיונית ומידית.

■

מלחמה זו כידוע, הורתה ולידתה שרויים בערפל. והזעזוע שהדבר גורם לכולנו הנו עמוק ביותר. אך גמלה ההכרה בקרב הציבור כי כל עוד המלחמה בעיצומה לא תשאלנה השאלות המנקרות ולא יעשה כל נסיון למצות את הדין. ניחא, יהי כך. לא תמיד ולא בכל מקום כך נהגו עמים בני תרבות, הבוטחים בעצמם ובעתידם. אך בדרך כל שהיא אפפה את כולנו ההרגשה כי גודל הסכנה אינו מתיר לברר כיצד הגיעה היא ובאה עלינו. יהי כך! אך יש המרחיבים כלל זה וטוענים כי בגלל המלחמה אין מקום לברר לאן רוצים כי היא תוליך אותנו. מתוך שהתקבל העקרון כי אין מבררים את סיבותיה של המלחמה, יש המנסה לכפות עלינו גם את האיסור לברר לאן פנינו מועדות.

במלחמות ממושכות וקשות, המחייבות מאבק לאומי טוטאלי למשך הרבה זמן, הרבה פעמים נעשית השאלה מה יהיה בסוף המלחמה שאלה שקשה לאנשים לעמוד בה מפאת תלאות המלחמה. אולם לכדי הטלת איסור על הדיון בבעיה זו, כבצעדים של הידוק השורות כביכול, לא הגיעו עד כה אלא במשטרים שבהם אין מקום לדיון כלשהו בכל זמן שהוא. היה מי שהזכיר כי צ'רצ'יל, מנהיגה הלוחם של אנגליה במלחמת העולם השניה, השיב כשנשאל על מטרות המלחמה שלו בעת המלחמה, כי מטרתו היתה קודם כל לנצח בה. ואכן אמירה של ממש היא זו. אך די לעיין בספרי זכרונותיו כדי להוכיח עד כמה הירבה לעסוק ולדון עם עמיתים ועם יריבים במשך כל שנות המלחמה על מטרותיה המדיניות. די לעבור על חשובי העיתונים מאותה תקופה כדי להוכיח עד כמה היה חלק מן הציבור, זה שהמלחמה לא עייפה אותו נפשית עד אפיסת הכוחות, נתון לשאלה זו.

אך ככל שתמוהה היא הדרישה שלא להעלות לדיון את שאלת מטרות המלחמה, ככל שבלתי אפשרית היא ההתעלמות מן החובה שמוטלת עלינו כלפי לוחמינו המשליכים נפשם מנגד בקרב להבהיר להם ולנו על מה ולשם מה נתבע מכולנו קרבן עליון זה, מתחייב לראות מהו הפירוש המעשי שנותנים תובעי תביעה חסרת שחר זו לתביעתם זו.

■

הבעיה אינה בראש ובראשונה מוסרית, אף כי היא בלי ספק מעלה שאלות של מוסר שאין זמן יפה יותר לדון בהן מאשר ימי מלחמה, בהן עומד האדם פנים אל פנים עם מותו שלו. אך השאלה היא אולי קודם לכל שאלה מעשית, שאלה של מה אפשר ומה רצוי מבחינת האינטרס הלאומי. וברור כי רעיונות שאין בהם שמץ של תבונה מדינית ואף קורטוב של מעשיות, עושים בוק למדינה ולעם כשייצאו בידי שוחרי רעתה.

ההסטוריה המודרנית אינה מכירה מקרה אחד בו הצליחה תכנית להרוס את התשתית הכלכלית של עם. הדוגמה האחרונה שכולנו היינו עדים לה בחרדה התרחשה לנגד עינינו בסוף השנה שעברה, שעה שמעצמת־העל ארצות הברית ניסתה בכוח מפציצי הענק שלה, והכמויות האין סופיות של פצצות ענקיות, לכפות את רצונה על עם קטן בן 17 מיליון נפש בצפון ויטנאם תחת לחץ האיום בהרס התשתית הכלכלית שלו. לפיכך, כשמדובר ביחסים שבינינו לבין מצרים, שעמה מונה למעלה מ־30 מיליון נפש, כל הדיבור על השמדת התשתית הכלכלית של מצרים אינו אלא עדות לאבדן החושים.

בימים אלה עומדים רבים ומפנים מבטם אל על, לא מתוך רגשות של קדושה, אלא מתוך סקרנות להתבונן במטוסי הענק הבאים אלינו עמוסים ציוד מלחמה הדרוש להשלים את אשר נצרך במלחמה. כולנו מתפללים שזרם זה לא ייפסק וכי ידידתנו הגדולה ארה"ב תוסיף להעניק לנו מטובה ומנשקה המתוחכם. הכנסת כולה שלחה תודה לארה"ב על נדיבותה וידידותה המתבטאים בימים אלה בעיקר במטוסי הציוד. האם יש מי שמניח כי באותה מסגרת נוכל לרכוש גם את הציוד הרב, היקר עד מאד, הדרוש בכמויות אדירות, על מנת להשמיד ולהרוס את התשתית הכלכלית של עם כלשהו באזורנו? ואם לא בדרך זו, האם יש מי שמתכוון באמת להציע לעם היושב בציון ליטול על עצמו את המשימה לכבוש את כל ארצות סוריה ומצרים ואחר כך, במשך שנים ארוכות של כיבוש, להרוס בשיטתיות את כל התשתית הכלכלית שלהן? ואם לא לזה ולא לזה הכוונה, מה אם כן הטעם בדיבורי סרק מרושעים אלה שכל תפקידם אינו אלא להקטין את קומתנו המוסרית בעינינו אנו ובעיני זולתנו?

אך מובן שהפתרון אינו באיסור הדיבור והדיון. הפתרון יכול להיות רק בדרך של העלאת הדיון, עידודו, והעשרתו על ידי העלאת תכניות מפורטות ומנומקות של הבאת השלום. במשך שנים הוסבר אצלנו המחדל של העדר הדיון בתכניות השלום ברצון שלא לקיים ויכוח סרק „עם עצמנו". עתה יש המבקשים לחנוק את הדיון ב„נימוק" של צרכי האחדות הלאומית נוכח פני האויב. אך האמת היא שאחדות אמיתית, אחדות שיש עימה כוח לעם ולבניו המוסרים את נפשם, נחוצה דווקא בעת בוא להשוב בכובד ראש ובכוונה על השלום בו אנו רוצים. וכאשר תסתיים המלחמה נקיים גם את הדיון בשאלה אם המנעותנו מן הדיון על השלום לא היוותה בין גורמי המלחמה הנוראה הזאת.

מלחמת יום הכיפורים

ראיון השבוע עם רב אלוף (מיל.) יצחק רבין

דב גולדשטין

מאמציה של ארצות-הברית מכוונים לשכנע את ברית-המועצות כי התערבות מצדה בקרבות משמעה עימות עם ארה"ב

ארה"ב פועלת עתה על פי דוקטרינת ניכסון, על שלושת בסיסיה: הצד המיודד עם ארה"ב ונתון במלחמה, צריך לשאת את ניטלה על כתפיו; ארה"ב תספק לצד זה את אמצעי הלחימה הדרושים לו; ארה"ב תרתיע מעצמה גרעינית אחרת — במקרה זה את בריה"מ — מלהתערב ישירות במלחמה ● לארה"ב יש עניין שעם תום המלחמה הזאת לא יווצרו תנאים להתחדשות המלחמה בזמן הקרוב והיותר רחוק ולכן היא רוצה, שלערבים לא תהיה האפשרות לחדש את המלחמה ● שני הצדדים הלוחמים במזרח-התיכון נהנים עתה מחופש צבאי ומדיני יותר מאי פעם ולכן רק תוצאות המלחמה, ולא הסכם בין המעצמות, יכריעו את גורל המזרח-התיכון ● ארצות-הברית תצטרך עתה לבחון מחדש ובדקדקנות את מדיניות ההפשרה וההתקרבות בינה לבין ברית-המועצות.

שניים הם הטעמים, שבגללם אין רמטכ"ל ששת הימים, רב אלוף (מיל.) יצחק רבין, משוחח בימים אלה לשם מתן פומבי בסוגיות הצבאיות של מלחמת יום הכיפורים: שש שנים הוא מרוחק מהפעילות הצבאית השוטפת ואינו מתיימר להיות מצוי בה, ועוד: המאורעות שרויים עדיין בתהליך התהוותם, מתחדשים כחטף ואין, איפוא, טעם לחרוץ בדינם, כל עוד דינם לא נחרץ. ביקרנו, אם כן לשוחח עם רב אלוף (מיל.) רבין בסוגיות המדיניות המורכבות, על שלושת מעגליהם: יחסי ישראל — ארצות הברית; יחסי הערבים — ברית המועצות, והשפעת שני המעגלים האלה, על המעגל הבינלאומי: יחסי ארצות הברית וברית המועצות והסכנה הצפויה לבלימת הנטייה להפשרה ולהתקרבות ביניהן.

נפגשנו בביתו של מר רבין, בצהלה. עשרות עשרות טלפונים הסיטו אותנו ממסלול השיחה: ידידים מבקשים לדעת מה נשמע בחזיתות. מכרים מצפים למלה טובה, לפזר אבקה על העצבים המרוטים. את הכל פוטר רבין בדיבור קצר, שאינו מפרש ואינו מחייב: „הכל יהיה בסדר. אל תדאגו". טלפון אחד — פחות נעים מכל האחרים. סמוך לסיום השיחה מודיעים ללאה וליצחק רבין, כי בן אחותו, יפתח, נפצע והוא שוכב בבית-החולים. ללמדך! אפשר לשוחח בימים אלה על כל נושא שבעולם, אבל המלחמה נמשכת, והיא קשה וכואבת.

רב אלוף (מיל.) מבקש לפתוח, ביזמתו, בהודעה מקדימה. הנה — זו: „לא רק המצב הצבאי הוא בתהליך של שינוי, תמורה והתפתחות. כמותו גם המצב המדיני. כל שניתן לעשות בתחום הזה, מבוסס על שניים: לסכם מה שכבר התרחש ועל יסוד המצב הנוכחי לבחון את ההתפתחויות הנראות מדרגת סבירות גבוהה ככל האפשר, ביחס לעתיד. חשוב לזכור זאת במשך כל השיחה ולדעת, שההערכות הן תמיד רק בגדר של הערכות.

האם חרגה מוסקבה מן ההסכם?

קיבלתי — ואולי: והממשל האמריקאי, בראשותם של ניכסון וקיסינג'ר, בנה את כל עולמו על ההפשרה הבינגושית ועל ההתקרבות בין ארה"ב ובריה"מ. האם בהתנהגותה במשבר המזרח-תיכוני הנוכחי, לפני שהתחילה המלחמה ובעיצומה, חרגה ברית המועצות באופן משמעותי מההסכם שלה עם ארצות-הברית ופגעה במדיניות ההתקרבות בין המעצמות?

כפי שאמרתי לך בראיון קודם שלנו, נשתנתה המציאות הבינלאומית המורכבת במידה רבה מאוד בשלוש השנים האחרונות. ההתקרבות וההידברות הבסיסית בין שתי מעצמות-העל, נועדה למנוע מצבים, שבעקבות סכסוך מקומי, ימצאו את עצמן שתי המעצמות עומדות בעימות צבאי ישיר בינן לבין עצמן.

ההידברות הזאת לא היתה מבוססת על ההנחה הבלתי-מתקבלת על הדעת, שהניגודים בין המעצמות הוסרו מן הפרק. היא הניחה מראש, כי הימנעות מעימות ישיר, יכולה להתקיים למרות קיומה של תחרות חריפה בין המעצמות על איזורי השפעה שונים.

מכאן ברור היה, כי המגמה, שתשלוט ביחסי שתי המעצמות, בהתייחסותן לבעיות אזוריות, תהיה, שכל אחת מהן תחפש לה בני ברית מקומיים ותשתדל להשיג את מגמותיה באותו אזור, דרך סיוע לבנות בריתה.

כאשר אתה שואל אם ברית-המועצות חרגה ממדיניות זו במזרח-התיכון, עליך לזכור, שישנן דרגות שונות של מתיחות בין מעצמתית, המשתקפת בשעור הסיוע, שכל אחת נותנת לבעל בריתה, בכמותו ובאיכותו. מנקודת הראות של ההבנה הבינלאומית בין שתי המעצמות, כפי שהיא נראתה לי לפני פרוץ המלחמה הנוכחית, ה„קו האדום" שבין שתי המעצמות היה ברור לחלוטין: המנעות מהתערבות צבאית ישירה של אחת משתי המעצמות בסכסוך. על בסיס זה ניתן, אולי, להבין מדוע אמר שר החוץ האמריקאי, ד"ר הנרי קיסינג'ר, לפני ימים אחדים, שעמדת ברית-המועצות איננה לחלוטין בלתי אחראית. שהרי ברית-המועצות לא עברה את ה„קו האדום" הזה ולא שיגרה חיילים או קצינים שלה בלחימה ישירה. עיקר מאמציה של ארצות-הברית מרוכזים עתה בדרגת העדיפות העליונה, למנוע מברית-המועצות לעבור את ה„קו האדום" הזה.

— האם סכנה כזאת קיימת, לדעתך, בפועל?

במידה שניתן להעריך את הדברים בשלב זה של המלחמה ושל ההתפתחויות המדיניות — לא נראה לי, כי צפויה סכנה כזו, של התערבות ישירה מצד ברית המועצות.

לא דוקטרינה של נייר

— מה הוא הבסיס הפוליטי, שעל פיו חשה עתה ארה"ב לעזרתה של ישראל במשלוחי נשק רציניים והכרחיים ללחימה?

הבסיס היה ונשאר דוקטרינת ניכסון. זו מתווה את הקו המנחה של ארה"ב בסכסוכים מקומיים והדוקטרינה הזאת היא גם הבסיס למדיניותה של ארה"ב בימים אלה, עכשיו. אולי כדאי להזכיר מהי הדוקטרינה הזאת. היא בנויה על שלושה עקרונות:

● בסכסוך מקומי מצפה ארצות-הברית מן הגורם המקומי, המיודד, הנתון במלחמה, לשאת על כתפיו את עומס הלחימה, ולא לבקש או לתבוע התערבות של כוחות אמריקאיים בסכסוך.

● ארה"ב תעניק לצד הלוחם המיודד עמה את כלי הנשק הדרושים למלחמתו הואיל והאינטרס האמריקאי הוא, שמן הצד הזה תימנע אי-הצלחה בלחימה.

● ארצות הברית תפריש מיטריה מרתעת כדי למנוע התערבות צבאית ישירה של מעצמה גרעינית אחרת — במקרה שלנו, של ברית המועצות — מלהתערב בסכסוך המקומי בכוח הזרוע הצבאית.

האמנם, אלה הם היסודות, שעל כן הם פועלת עתה ארצות-הברית בסיוע לישראל. ישראל לא ביקשה התערבות של כוחות אמריקאיים. היא נושאת על כתפיה בנטל הכבד של הלחימה. ארצות-הברית מספקת לה את האמצעים הדרושים ללחימה והיא מרתיעה את ברית-המועצות מפני התערבות של כוחותיה במלחמה.

היש מחיר מדיני לסיוע הצבאי?

ארצות-הברית, כאשר הבחינה במצב שנוצר בתחילת המלחמה ובהיקף העזרה הסיוע העצומים, בתחום הצבאי, שבריה"מ סיפקה ומספקת למצרים ולסוריה, חשה שעליה לעשות פעולות, שימחישו לערבים, אך בעיקר לרוסים, שדוקטרינת ניכסון אינה „דוקטרינה-של-נייר" אלא מדיניות מעשית, שארצות-הברית מוכנה לבצע אותה הלכה למעשה, והיא אכן מבצעת אותה.

— האם תודרש ישראל על-ידי ארצות-הברית לשלם מחיר מדיני תמורת עזרתה של המעצמה הגדולה? כלומר, לאחר תום המלחמה הבוא ארה"ב לישראל ותגיד לה: התברר, כי ללא סיוע אמריקני מאסיבי, בעיצומם של ימי המלחמה, היה מצבכם לא-נוח. באופן כזה אנחנו סיכנו אינטרסים גלובאליים שלנו. וכדי שלא ניאלץ לחזור על כך אנו תובעים מכם כך וכך. האם זה נראה לך כאפשרות?

לא. אינני חושב, שיש מחיר מדיני קונקרטי לסיוע הזה. אני מאמין, שהמטרה המשותפת של ארה"ב ושל ישראל, היא להביא לידי סיום מהיר לא רק את המלחמה הוותיקה במזרח-התיכון, אלא גם את הלחימה הנוכחית, בתנאים שיאפשרו משא ומתן ריאלי. ולכן, גם מנקודת ראותה של ארה"ב, החשיבות המרכזית היא למנוע מצב, שבו תסתיים הלחימה הנוכחית בתנאים כאלה, שאינם מבטיחים את מניעת התחדשותה לטווח רחוק.

— לאמור, ארה"ב מעוניינת בנצחון מוחץ שלנו, אשר יעמוד בקיום התנאים להידרש הלוחמה, כעבור זמן קצר?

אני רוצה להאמין, שארצות-הברית היתה רוצה להגיע למצב, שמלחמה זו תיגמר בתנאים, שישללו את האפשרות של הארכתה והמשכתה ללא-גבול. במלים אחרות: שמלחמה זו תסתיים בתנאים, שישללו את הרצון הערבי לחדש אותה בעתיד הקרוב או הרחוק יותר.

— האם מציעה ארה"ב, או שואפת, שתוצאות המלחמה הזאת יהיו בסיס לפתיחת מהלך של הסדר שלום במזרח-התיכון?

אין אני מוציא זאת מכלל אפשרות. ארה"ב היתה רוצה, שתוצאות הלחימה יהיו כאלה, שיביאו את הצדדים למו"מ מדיני, על פתרון ריאלי, ולא על בסיס העמדה המצרית-הערבית הנוכחית, שבוטאה השבוע בנאומו של נשיא מצרים, סאדאת.

— האם אתה יכול להעלות בדעתך נסיבות קריטיות מיוחדות, שהיו מניעות את ארה"ב להתערב במלחמה, התערבות פיזית ישירה של הצבא האמריקאי?

מאחר שאין אנו מצויים במצב, שקיומה של ישראל, מותנה בהתערבות צבאית אמריקאית, כמעט אין צורך, להרגשתי, להשיב על השאלה הזאת. הואיל ולא זו היא המציאות, אין צורך להגיע הנחות כלשהן, באשר לשאלה, מה היה קורה באותו מצב, שניסית להגדיר בשאלתך בדרך הרמז. עוד אגיד, שמציאות זו, שבה אין התערבות אמריקאית נדרשת ואיננה נרצה, היא הנותנת לישראל יותר חופש מדיני. כאשר מישהו ערב לך ולקיומך עד כדי נכונות להתערבות צבאית ישירה שלו, הרי מידת המחוייבות שלך לקבל את עמדתו לפתרון מדיני, המקבל עליו ואינו מקובל כל-כך עליך, גדולה יותר.

— האם רק ישראל נהנית עתה מחופש מדיני זה או גם הערבים?

שני הצדדים נהנים מחופש מדיני וצבאי, יותר מאשר אי-פעם בעבר. וזאת — כל עוד ברית-המועצות מתנהגת אף היא לפי כללי דוקטרינת ניכסון ואינה חוצה את ה„קו האדום", זה המחייב אי-התערבות צבאית ישירה.

— באיזו דרגת סבירות נראית לך התערבות סובייטית ישירה, על אף ההרתעה האמריקאית?

אני מאמין שעיקר מאמציה של ארה"ב בשלב זה נתונים להרתיע את בריה"מ מלהגיע לידי מחשבה, כאילו קיימת אפשרות להתערבות צבאית ישירה חד-צדדית בקרבות. הסיוע האמריקאני המאסיווי לישראל וכן הצהרותיהם של הנשיא ניכסון ושל שר החוץ קיסינג'ר ומלווין לייירד, יועץ הנשיא, נועדו בראש וראשונה להביא את ברית-המועצות לידי תחושה ברורה וללא כל סימן-שאלה, שהחלטה על התערבות סובייטית ישירה בלחימה, משמעה הוא עימות עם ארצות-הברית. אני חושב, שמהלכיה של ארה"ב נועדו גם להביא את ברית-המועצות לידי התנהגות אחראית, יותר משהדבר בא לידי ביטוי ערב המלחמה ומאז תחילתה.

— כאשר בסופה של מלחמה זו שוב הביס ישראל את הערבים, מה יהיו בעתיד היחסים בין הערבים ובריה"מ?

ברית-המועצות סיפקה לערבים את האמצעים הדרושים למלחמה, לא רק לשם הגנה, אלא גם את אלה, שיצרו אצל הערבים את ההרגשה ואת התקווה, שייתנו להם באמצעות הכוח הזה, להשיג הפעם יעדים צבאיים-פוליטיים גדולים יותר מזה: העובדה, שלערבים היתה הרגשה, שניתנו להם האמצעים הדרושים וכל אשר יעשו יתקבל בברכה על-ידי ברית-המועצות, הביאה להחלטתם לפתוח במלחמה. הערבים אף סומכים על ברית-המועצות, שהיא תחלצם מן הצרה, במקרה שייקלעו למצב צבאי קשה. כוונתי היא, שגם אם הערבים לא ישיגו את מטרותיהם הצבאיות, אלא ייאלצו שוב להודות בכשלונם הצבאי, תעמוד להם בריה"מ כדי שהכשלון לא יפגע בהמשך מאבקם להשגת מטרותיהם המדיניות. אין אני רוצה להתייחס כרגע לשאלה, מה יקרה אם ברית-המועצות לא תעמוד לימין הערבים, בהתאם לציפיותיהם אלו.

אזהרתו של קיסינג'ר

— איך אתה מעריך את עוצמתה של המכה, שהנחיתה — בעקבות המלחמה הזאת — על ראשה של מדיניות ההתקרבות הבינגושית?

אין לי ספק, שארצות-הברית תצטרך לבחון בחינה מדוקדקת ואולי אף מחודשת, את מדיניות ההתקרבות. יש לאמריקנים במה להרהר מחדש. התגובה האמריקאית המאסיווית של משלוחי הנשק לישראל ואזהרתו של ד"ר קיסינג'ר לרוסים, שהתנהגותם מטילה צל על סיכויי המשכו של תהליך ההפשרה וההתקרבות הבינגושית, נתכוונו לומר לרוסים, שעליהם לנקוט מדיניות אחראית יותר.

— מהי, להערכתך, הסבירות לסכנה של עימות בין המעצמות, על רקע הסכסוך במזרח-התיכון?

לברית-המועצות ישנם אינטרסים גלובאליים רבים. אני מאמין, וגם מקווה, שמה שארה"ב עשתה עד כה, המחיש לרוסים בצורה מפורשת וחדה, שלא יעלו על דעתם מהלכים, שיביאו לעימות בינמעצמתי ביותר. אני מניח, שהעובדה, כי הסובייטים מכירים את הנשיא ניכסון ואת שר החוץ שלו, קיסינג'ר, ויודעים את גישתם התקיפה נגד צעדים סובייטיים בלתי אחראיים, ימנעו את הסכנה הזאת של עימות בינמעצמתי.

— אתה עדיין מאמין, כבעבר, כי יש לברית המועצות עניין בהפשרה ובהתקרבות לארה"ב, בנוסח של: בכל מחיר, בדרגת העדיפות עליונה?

כן, בהחלט! ברית-המועצות עשתה בהזדמנויות שונות נסיונות לבחון את מידת תקיפותו של עמדות נשיא ארה"ב. אין זה מן הנמנע, כי העזרה הסובייטית הבלתי אחראית במלחמה הנוכחית, הוא נסיון סובייטי נוסף לבחון, אם אכן דבק הנשיא ניכסון, הלכה למעשה, במדיניות שלו, שבצד התהירה להפשרה ולהתקרבות בין מעצמות-העל, ישנה כי-צד האמריקאים נכונות לסכן את ההתקרבות, כדי לכנוע מהרוסים הכתבת כציאות בתוקף תוקפנות סובייטית. אני מקווה, כי שליטי בריה"מ אינם שונים באשליה באשר לעמדתו התקיפה של נשיא ארה"ב, כפי שהנשיא הוכיח אותה. זהו הרקע שעליו צריך להבין את הצהרתו של הנשיא כאשר הגדיר את מדיניותה של ארה"ב בשלב זה של המלחמה, בהזכירו את הנחתת הנחתים האמריקאניים בלבנון, בשנת 1958 ואת הזזת אניות הצי השישי במשבר ירדן, בשנת 1970.

ההכרעה — בשדה הקרב

— האם, לדעתך, יגיעו בסופו של דבר ארה"ב ובריה"מ להסכם על הפסקת אש?

כל עוד תופעל דוקטרינת ניכסון באופן אפקטיווי — כלומר: ישראל תחוזק על-ידי ארה"ב ובריה"מ תירתע ממעשים בלתי אחראיים במידה קיצונית — תיפול ההכרעה בשדה הקרב ולא ליד שולחן הדיונים האמריקאני — סובייטי. המציאות היא, שרק תוצאותיה של המלחמה יקבעו את עתידו של המזרח-התיכון.

— וברשותך, שאלה אחרונה, בבוחן כמעט יותר אישי: בהיותך „האמבסדור" האשימו אותך, כי נקטת עמדה אוהדת כלפי הנשיא ניכסון, בבחירות בארה"ב, מנקודת-הראות של מדינת ישראל. האם ציפיותיך האישיות בניכסון נתמלאו?

מעשיו והצהרותיו של הנשיא ניכסון מדברים בעד עצמם. ראש הממשלה באומה בכנסת, והכנסת כולה, הביעו את הערכתם לנשיא ארה"ב, לקונגרס ולעם האמריקאי. יש לי הרגשת סיפוק רבה מן העובדה, שהנשיא, והעם האמריקאי, נוקטים מדיניות, שיש בה אישור מחודש לאמון הרב, שנתנה ישראל בנשיא ובממשלו.

כדאי לנו לזכור שהיחס כלפינו והנכונות לסייע לנו, נובעים לא רק מהזדהות רגשית, אלא הם פועל-יוצא מתפישת עולם אמריקאית מגובשת. ניכסון, במדיניות החוץ והבטחון שלו, גיבש תפישה זו, מימש אותה והוציא אותה לפועל טוב יותר מכל אדם אחר.

גולדה פנתה אל הנשיא ניכסון ורכבת האספקה החלה דוהרת

נשיא ארה"ב הרים את הכפפה הסובייטית והטילה לעבר הקרמלין ✱ יותר מכל הרגיזה את „הבית הלבן" העובדה שמוסקווה ידעה על הכנות הערבים למלחמה ולא התייעצה עם וואשינגטון בניגוד למפורש בהסכם ברז'נייב—ניכסון ✱ שעות ספורות לפני פרוץ המלחמה פנו האמריקנים לרוסים וביקשו למנוע התלקחות, אך מוסקווה השיבה כי אין זה לפי כוחה...

— מאת יוסף חריף —

בעיצומם של הקרבות האכזריים שניטשו בחזית הסורית ובחזית המצרית, כשיום-יום אבדו כלי מלחמה, פנתה ישראל אל ארה"ב וביקשה שישלחו לה בדחיפות ציוד צבאי. ההיענות העקרונית היתה מידית. אך השאלה היתה „כמה" ובאיזה קצב יועברו המשלוחים. גלגלי הביורוקרטיה האמריקנית נעו בתחילה באטיות גם באותם רגעים קשים.

נראה היה שלשם קיצור הדרך ושישוש התהליכים תהיה דרושה התערבות מגבוה. ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, לא היססה לפנות אל ידידה האישי בבית-הלבן, הלא הוא נשיא ארה"ב, ריצ'ארד ניכסון. התוצאה לא איחרה לבוא. ההוראה ירדה מגבוה ומכונת האספקה האמריקנית, כפי שהיא יודעת להיות יעילה כשהיא רוצה בכך, החלה נעה במהירות גוברת והולכת. ולא עוד, אלא שוואשינגטון לא עשתה עוד סוד מן הסוד הצבאי הזה. ולקול שקשוק הרכבת האווירית המופלאה הזאת נתלווה קולו של הנשיא, אשר נתן את הפירוש המוסמך לצעד הזה — הצהרה שכמוה כאזהרה לברית-המועצות — בהדגישו, „כי גמור עם ארה"ב לעמוד על זכותה של כל מדינה במזרח-התיכון לקיים את עצמאותה ובטחונה". „כל מדינה" — במקרה זה הכוונה למדינת ישראל. וכאשר וושינגטון אומרת זאת אין זה מפני שהיא חוששת עתה לשלומה של ישראל. זו אמירה, שמאחוריה הבהרה למוסקבה, שאל לה לחשוב שתוכל במסווה של מה שקרוי בפי אלכסי קוסיגין „סולידריות עם הערבים", לקנות לעצמה עליונות באזור הזה.

וואשינגטון נכנסת לעימות

אבל וואשינגטון לא עשתה כל זאת רק מפני שביקשה לעשות טובה לישראל. ארה"ב ה-[illegible] עם מוסקבה בצפיה, כי שליטי הקרמלין יוציאו מן ההתפתחות הזאת את כל המסקנות הדרושות על מנת שעימות זה לא יחרוג מתחומו המדיני.

דומה, כי באותה כבר נשתכנעה ברית-המועצות: ההימור הערמומי שלה לא הותיר, כפי שאולי קיוו על רקע המשברים הפנימיים שפקדו את ארה"ב, בידיים מורמות. ניכסון הרים את הכפפה הסובייטית והטילה לעבר הקרמלין.

בתחילה ביקש שר-החוץ האמריקאי, הנרי קיסינג'ר, להניח לסובייטים פתח לחזרה. זו משמעות הכרזתו כי עדיין אין ארה"ב, רואה במעשיה של מוסקבה — כגון, פנייתו של ברז'נייב לאלג'יר ולמדינות ערב אחרות להצטרף לחזית הצבאית נגד ישראל ומשלוחי הנשק המוגברים שהוחשו למצרים וסוריה — „חוסר אחריות" במובן שיחייב את ארה"ב לגלות „עמדה תקיפה", כהגדרתו של קיסינג'ר. שר-החוץ האמריקאי אמר זאת — ו„זכה" בגלל זאת לבקורת בארצו — אף שהנשיא והוא, קיסינג'ר, כבר ידעו על התרמית הסובייטית, אשר בעצם חייבה עמדה תקיפה, ללא היסוס נוסף. אבל מתוך שלא רצה כי ייאמר על ארה"ב, כי בשל „אי הבנה" ניתצה ארה"ב במו ידיה את ה„דטאנט" (ההפשרה) הקדוש עם בריה"מ, השאיר לברז'נייב דרך נסיגה כדי לאפשר לו להוכיח, כי הוא עדיין נאמן להחלטות התחייבויות שקיבלו הוא והנשיא ניכסון בשתי הפסגות, במוסקבה (במאי אשתקד) ובוושינגטון (ביוני השנה).

ואולם, תוך כדי גילוי עמדה כתוגה זו הבהיר קיסינג'ר באורח חד-משמעי מספר עקרונות שבלא ספק זכו לעיון קפדני במוסקבה. שלושה הם הדברים, בהתבטאותו הפומבית של שר-החוץ האמריקאי, הראויים לשימת-לב מיוחדת:

✱ ארה"ב ניצבת במשבר הזה לימין ישראל („ברור, כי לא לארה"ב ידידות מסורתית עם ישראל, שאותה תקיים במשבר הזה ד'").

✱ ארה"ב תרשום לישראל את כלוא הסיוע הצבאי („עד כמה שהדבר נוגע לנו, כולכם יודעים, כי יש לנו מערכת יחסים צבאית שוטפת עם ישראל ואנו ממשיכים בה ד'").

✱ „נשק הנפט הערבי לא ישפיע על ארה"ב" („...חייבים היינו לשקול מהי הדרך הנכונה, ואנו נישא בתוצאות של הדרך הנכונה שבחרנו בה ד'").

החשבון האמריקאי ברור: אין כאן בעיגית התגלות נוספת של הסכסוך הערבי-ישראלי. יש כאן, להערכת הבית-הלבן, נסיון סובייטי מודע לנצל סכסוך זה — למרות ה„הבנה" שהושגה בין ברז'נייב וניכסון — לנשל את ארה"ב מעמדותיה במזרח-התיכון. ומכאן, נגזרים המהלכים האמריקאיים. מכאן, התוסדות האמריקאית למוסקווה, שברגע מסויים לא תהסס ארה"ב לנהוג כדרך שנהגה בשנת 1958 בלבנון וב-1970 בירדן — שני מקרים שבהם ניסו הסובייטים לערער באמצעות „צד שלישי" (ערבי) את מעמדה של ארה"ב באזור.

הסכם הפיסגה הראשון

תוך כדי הנחת היסודות למדיניות-ההפשרה של ארה"ב כלפי בריה"מ לא היסס ניכסון לקרוא לילד בשמו. ערב צאתו לפיסגה הראשונה במוסקווה הציג הנשיא את כרטיס-הביקור שלו: „ברית המועצות — קבע ניכסון — ניצלה את תלותה הגדולה והולכת של מצרים באספקה הצבאית הסובייטית כדי להשיג לעצמה זכויות שימוש במתקני ים ואוויר במדינה זו. דבר זה הוא בעל משמעויות רציניות לגבי היציבות ומאזן הכוחות המקומי והאווירי במזרח הים התיכון וכן לגבי המאזן הגלובאלי". היה זה נשיא ארה"ב, שגילה באותה עת, כי בעוד אשר ארה"ב נהגה בהתאפקות בתחום אספקת הנשק לישראל, סיפקה ברית-המועצות למצרים משלוחי נשק ניכרים והכניסה לאזור כלי נשק מתוחכמים בהיקף הולך וגדל. ניכסון הצביע על העובדה שברית-המועצות העבירה למצרים טילים אנטי אוויריים מדגם „ס.א. 6" ומפציצים חדישים המצויידים בטילי אוויר קרקע לטווח ארוך וכן משגרי טילים קרקע-אוויר לדוגמ (באותה עת היו, כזכור, גם טייסות של מטוסי-קרב עם טייסים סובייטיים ומטוסי מיג-23).

לקראת צאתו למוסקבה ביקש נשיא ארה"ב להוסיף עוד משפט אחד: „התחרות היריבות האסטרטגית הגלובאלית לתוך המזרח-התיכון איננה מתיישבת עם הפגת המתיחות ביחסים האמריקאיים — סובייטיים".

הוא חזר ממוסקבה ונטה להאמין, כי דבריו לא נפלו על אוזניים אטומות. בין השאר הגיע עם ליאוניד ברז'נייב ל„הבנה" לגבי עקרונות יסוד: „ארה"ב ובריה"מ", כך נאמר בהסכם ניכסון—ברז'נייב — „מייחסות חשיבות מרבית למניעת היווצרות מצבים העלולים לגרום הרעה מסוכנת של יחסיהן" וכן ש„על ארה"ב ובריה"מ... מוטלת אחריות מיוחדת ועליהן לעשות כל מה שביכולתן כדי שלא יתהוו סכסוכים בינלאומיים".

עקרון חשוב אחר, הנוגע לענייננו, שהשניים הסכימו עליו אומר, כי „ארה"ב ובריה"מ חוזרות ומאשרות את נכונותן להמשיך בנוהג של החלפת דעות על בעיות בעלות אינטרס משותף ובמקרה הצורך לנהל דיונים בדרג גבוה ביותר"...

הפיסגה השניה

ובכן, בשעת הדיון „בדרג גבוה ביותר" היינו, בפיסגה השניה, ביוני השנה בוושינגטון כבר ידע ברז'נייב, ככל המשוער, על התכנית המתוקמת בין היועצים הסובייטיים לבין המצרים, שעתידה היתה לצאת אל הפועל כעבור שלשה חדשים, ביום הכפורים. אבל המנהיג הסובייטי הוסיף להעמיד פנים ולא היסס, כמובן, לחתום על הודעה משותפת, אשר ביחס למזרח-התיכון אמרה כי „שני הצדדים הסכימו להמשיך ולהגביר את מאמציהם לקידום הסדר במהירות האפשרית..." ובעוד הממשל האמריקאי מגייס את מחוו מה לעשות כדי להגיע להסדר כזה אשר ברוח ההודעה המשותפת „צריך להיות תואם את האינטרסים של כל המדינות באיזור" — היו הסובייטים שקועים בהשלמת ההכנות לקראת המלחמה היזומה החדשה!

מפי מקורות שונים למדנו לדעת, כי אמינותה של ברית-המועצות בעיני הבית-הלבן נתערערה. יותר משהרגיזה את הבית-הלבן העובדה, שברז'נייב, שותפו של ניכסון בשיחות הפיסגה ובמימוש רעיון ההפשרה — מרגיזה אותם העובדה, כי מוסקבה ידעה — אפילו נביח כאות הגירסות שלא היתה שותפה פעילה בתכנון המלחמה הזאת — על העומד להתרחש ולא מסרה על כך לאמריקנים כנדרש על פי עקרונות הפיסגה (למניעת היווצרות מצבים שעלולים לגרום הרעה מסוכנת של יחסיהן").

אין לדעת, לפי שעה, בבירור מה יהיו מהלכיה הבאים של וושינגטון. אחת ההערכות הרווחות בבית-הלבן, שמוסקבה, ככלות הכל, איננה רוצה בהריסת ה„דטאנט". אך מה שידוע כבר עכשיו, שגמור עם ניכסון וקיסינג'ר לא להניח לסובייטים לצאת נשכרים מן המלחמה הזאת. קיסינג'ר לא הסתיר הערכתו ש„ארה"ב ובריה"מ ניצבות במצב מסובך", ואם היה חשש, שמוסקבה לא היטיבה להבין את רמזיו של שר-החוץ האמריקאי יצא הנשיא עצמו והזהיר את ברית-המועצות, כי ארה"ב מוכנה אף להקריב את ה„דטאנט" אם דבר זה יחייב אותה כתוצאה מהחלטתה לעמוד בהתחייבויותיה כלפי בעלות-בריתה, קרי: ישראל!

יש אמנם בממשל האמריקאי אישים שאינם שלמים עם „הקו התקיף" הנקוט בידי ניכסון-קיסינג'ר. יש סימנים לכך, שאישים מסויימים בוושינגטון מוכנים גם עתה לפשרה עם בריה"מ. הרושם הוא, שניכסון, שמצא עצמו מרומה, אינו נוטה לכך, ולו גם מפני שאין הוא רואה, לפי שעה כל סימן של חרטה אצל הרוסים. אדרבא, הללו עושים כל אשר לאל ידם כדי להטיל למערכה עוד נשק ועוד אנשים — מאלג'יר, מעיראק ומכל מדינה ערבית אחרת, המוכנה להפגין „סולידאריות" עם המדינות האחיות. ערב פרוץ המלחמה עשתה וושינגטון מאמץ אחרון אצל מוסקוה כדי למנוע את ההתלקחות. הסובייטים טענו, כי אין זה לפי כוחם...

דומה, כי האחרית מעידה על הראשית. קשה לשכנע את וושינגטון, כי הסובייטים עם שלוחות המודיעין שלהם בסוריה ובמצרים שמעו על העומד להתרחש ביום-הכפורים רק מאותו רגע, שהנרי קיסינג'ר פנה אליהם וביקש מהם „במסגרת המאמצים המרוכזים למנוע את פרוץ פעולות-האיבה" לפעול בקאהיר ובדמשק.

וושינגטון מיהרה להפיק את הלקחים. ברית-המועצות לא ויתרה מעולם על שאיפתה היסודית באזור זה: לדחוק את האמריקאים מתוכו; לאגוף את החזית הדרומית של נאט"ו; להקים בסיסים יבשתיים כחלק מהתכנית לסלול את הדרך לחדירה למזרח-אפריקה; להקים בסיסי ים ואוויר לחיזוק הקשרים האסטרטגיים עם הודו — כל אלה בצד המטרה ליצור הגמונה-מלקחיים, שתוכל לחבוק את הענק [illegible] — סין.

ארה"ב יודעת מה משמעות התעצמותה הימית של בריה"מ בים התיכון ובאוקיינוס ההודי; התעצמות המאיימת על האינטרסים החיוניים של ארה"ב.

מלחמת יום הכיפורים

הלחץ על המצרים מתגבר

מאת אלי לנדאו
בחזית הדרום

מעולם לא שיערתי, שכך נראה שדה־מערכה. ששת הימים, מלחמת־ההתשה, מיבצעי פשיטה נועזים מעבר לגבול — כאן הכל נראה שונה. הקרב נמשך והולך, אם כי הכל משוכנעים בתוצאה.

קולו הצרוד של המפקד נשמע היטב במכשיר־הקשר, עובר מקצה אל קצה, צרוד, צייף ובוטח.

אך דומה, ש„משחק־המלחמה" הגדול שבתולדות המזרח התיכון, מתקרב איכ־שהו לקיצו. את ענני־העשן, העולים מן המזבח הענקי כל היום, כבר תיארנו. אך בלעדיהם אין לתאר את הקרב הגדול הנטוש כאן. הכל נעשה בתוך עשן הטאנקים, ה־מעלים מדורות למאות על פני מדבר־החול הרחב: הזחל"מים, הרצים בתוך מסך־האש אל מרכזי הכוח המצריים, ואנשי החי"ר המטפסים על ההעלות, שנתפרו בחפזון, אל קרב־דמים שאין לו קץ, ה־נמשך ברציפות שעות וימים.

לוחמים צועדים בדרכים המפויחות, סו־ללות־תותחים, שלא פסקו מלפעול כל העת, מלגזות, מים, דלק, תחמושת — פרושים על פני מדבר החול. כל מוסכי־הענק נפתחו לרווחה, לרוות צמאונם של כלים, שבטניהם נתרוקנו, ולשבור רעב־נם של לוחמים, המוצאים גם כאן איך להדליק מדורה בצד הדרך, ולחמם ספל־קפה מאולתר מפחית־שימורים.

הקרב, הנערך במדבר, הוא קשה, מר ואכזרי. אתה יכול לראות זאת בפניהם של לוחמים, שלא טעמו טעם תנומה זה ימים, בעיניהם הזלוקות מהרות, בתנובו־תיהם המלמדות על הנעשה סביב. אף על פי כן שורות כאן רוח, שרק עתות־קרב מולידות כמותה. מעולם לא שיערתי, כי בעל חנות־המכולת, הסמוכה לביתי, יגיש לי קופסת־סיגריות חינם. כן, כאן קורה הכל. יש משמעות סמלית לטפיחת הכתף, לעידוד, לרצון להיות יחד. כולנו שם בקו יחד.

הסיפורים האלה אינם מבשרים "יום פא־סטורלי"(?). להיפך. הפרשנים בוודאי יודעים לסמן על המפה התקדמות כוחותינו, ולכן חבל על המלים.

לנו, ההולכים ברגל, העולים ויורדים מן הזחל"מים, העוברים בינות למכוניות ה־דלק והתחמושת, הנוסעים חרש בין אלונ־קות הנפגעים, לא נותר אלא להביט על סביבותנו, לסייע במידת האפשר לנזקקים — ובגלל זה(?) אין מחסור בקרי־האש — ולה־וסיף להיות נדהמים מן המערכה הנוט־שת.

הזחל"ם שלנו חוצה במשך שעות את הדרכים, חודר בדיונות, עובר בינות ל־תעיוגים(?). לאורך הדרך אל התעלה מוטלים ארגזי־תחמושת — ים של ארגזים; קופ־סות, פחיות, אלונקות, תגורים, ומכתשים לרוב. בכל דקה מתוספים מכתשים על פני המדבר.

מחר יהיה יום חדש. הלילה החזית מו־ארת. עוד יממת־קרב. הלחץ על המצרים מתגבר, הם ממשיכים להלחם — ואנו כאן כולנו מקווים שלא לאורך זמן ימ־שיכו.

אנשי דמשק חגגו מוקדם מדי

מאת ג'ים הוגלנד
(דמשק)

שטופת באורה הזוהר של שמש סתווית ב־יום ובאורות הכחו־לים החיוורים של פנסי המכוניות המואפלים חלקית לעת לילה, נראתה אתמול העיר המיושבת ה־עתיקה ביותר בעולם המורת־סבר ביום השקט ביותר ש־עבר עליה במלחמה הנוכ־חית.

במשך היום כולו היתה צפירת אזעקה אחת בלבד ונציגי השלטונות הסוריים אמרו כי ההתקפה הישראלית היתה במרחק ניכר מן העיר. הדי אש הארטילריה, שנשמעו בבירור במשך ימי סוף השבוע, כמעט נדמו.

בהודעות הצבאיות הסוריות לא נמ־סרו פרטים על קרבות הטנקים וה־ארטילריה. נאמר רק שעם רדת הלילה הופל מטוס ישראלי. נוסף על כך טענו מקורות סוריים כי הפילו מטוס סיור ללא־טייס מתוצרת אמריקנית ליד גבול עיראק, בשמי הכפר אבו־שא־מאט. המטוס, שטס ביום ב' בגובה כ־16 ק"מ, אולי שוגר ממטוס הובלה „סי. 130" או אולי משדה־תעופה כל־שהו, אמרו המקורות.

במשרדים עבדו פקידי הממשלה ה־סוריים כדי להרשים את האורחים הזרים כי הכל מתנהל כרגיל. הם הדגישו, כי בתי־התרושת(?) והחנויות פתוחים כרגיל.

מבחינות רבות קשה להתרשם ש־דמשק, עיר בת 1.6 מיליון תושבים, אמנם נהנתה ל„האנף ערבית"(?) כפי שטענו כמה פרשנים בתום ההפצצות הצבאיות הישראליות הכבדות, אך מצד שני גם אין היא נראית „סמל ההת־נגדות של העולם הערבי כולו", כפי שהגדיר אותה אחד.

קונים התמקחו עם סוחרים לאורך „הרחוב הקרוי ישר", השוק הסגור הנזכר בכתבי השליחים, העובר בלב אחד השווקים המפורסמים ביותר ב־מזרח התיכון. המסעדות היו פתוחות ולא ניכר כל סימן של מחסור במזון.

אך סימנים שונים שהעידו כי ה־תושבים נתונים במלחמה ביצבצו מ־בעד למעטה השלווה היחסית של ש־המסגדים והשווקים. גם החשמל ל־כמה מרובעי העיר נותק למשך שעות אחדות, כנראה בגלל הנזק שגרמו מטוסים ישראלים לשתי תחנות־כח סוריות. הרחובות, הסואנים בדרך כלל בשעות אחר־הצהריים, התרוקנו ב־מהירות בתום שעות העבודה.

באחד הימים עבר על דמשק אחד הרגעים המתוחים ביותר, כאשר הערה מעורפלת שהשמיע אחד על מהלך הקרבות פורשה על־ידי התו־שבים כהכרזה שהכוחות הסוריים כב־שו מחדש את בירת הגולן קונייטרה. הדמשקאים נהרו באלפיהם אל ה־רחובות, וכמיטב המסורת הערבית החלו יורים יריות באויר לחגוג את הנצחון הגדול. עד מהרה קרא להם אחד לחסוך תחמושת כדי לחגוג את הנצחון בתום המלחמה.

„שקט" אחר הסערה" ביהודה ושומרון

מאת יובל אליצור

הימים הראשונים לאחר התקפת יום־הכיפורים של סוריה ומצרים, כפי שהשתקפה בשטחים ה־מוחזקים ובירושלים המזרחית, היו אלה ימים של התרגשות, ימים שחרושת־השמועות פעלה במלוא הקיטור.

כיום כבר מדברים ברמאללה ובבית־לחם, בשכם ובקלקיליה, על תקופה זו כעל „פרה־היסטוריה". בינתיים נרגעו הרוחות, לפחות על פני השטח; החיים חזרו למסלולם, ורק מי שרגיל לבקר כאן בזמנים כתקנם עודנו מבחין במעין ציפיה מתוחה וברמזים של מתיחות בתוך האווירה השקטה של „עסקים כרגיל".

הכל היה שונה בימים הראשונים ש־לאחר פרוץ הקרבות. אמנם הפגנות לא היו, ואף הלימודים בבתי הספר נמשכו כסדרם. אולם הערבים היו זחוחי גאווה, והיו גם כאלה שהודיעו לידידיהם ה־ישראלים, שלאחר שתסתיים המלחמה — ולכולם היה ברור כיצד היא תסתיים — ידאגו הם, הערבים, שלידידיהם היהודים ולמשפחותיהם לא יאונה כל רע.

המלחמה הפתיעה את תושבי יהודה ו־שומרון. מבחינה פסיכולוגית הם היו נתונים בתהליך לא של ייאוש מהשינוי במצב, אלא של רגיעה וידיעה כי הדו־קיום המעשי, התלות הכלכלית ההדדית, היא לטובתם. החברה הערבית בשטחים המוחזקים החלה להיות חברה צרכנית. היתה התחלה של יוזמה עצמית. ואף שלא נשתנה כלום מבחינת אי־ההשלמה עם הכיבוש, גם לא נעשה בדרך כלל כלום כדי להביא לשינוי במצב זה. אולם כשהגיעו הידיעות הראשונות על צליחת התעלה ועל התקדמות הטאנקים הסוריים ברמת־הגולן, נתפשו מאות אלפי תושבי יהודה ושומרון לאמונה, שקרה נס.

תגובתם הראשונה היתה של ניתוק־מגע, בעיקר ניתוק מגע כלכלי. החסכונות הנ־כרים, שצברו עשרות אלפי הפועלים ה־ערביים, שעד 5 באוקטובר היו יוצאים לעבודה במשק הישראלי, עומדים להם כיום, והם מסוגלים לחיות מחסכונות אלה בלי לצאת לעבודה כלל, או להסתפק בשכר נמוך בהרבה בעבודות בנין בחברון וב־רמאללה.

ההתרגשות של הימים הראשונים שלאחר המלחמה חוללה גם בהלת־קניות. אמנם כבר לפני המלחמה הורגשה תנועת־קניות גדולה בקרב האוכלוסיה הערבית. קנו מתוך חשש לירידת ערך־הכסף ולעליית מחירי המזונות מיד לאחר הבחירות ב־ישראל. קנו גם מתוך רצון להחזיק בבית מלאי־מזון מספיק לימי צום הרמדאן. בדרך כלל עולה צריכת המזון בחודש רמדאן על המקובל בשאר ימות השנה.

בעיקר קנו אורז, קמח, סוכר, וגם נפט. קניות־הנפט היו גדולות כל כך, עד שבתקופה מסויימת הסתמן מחסור בנפט בכמה מערי־הגדה. אולם עד מהרה, ב־עיקר אחרי שנתמלאו כל החביות והפחים שבידי התושבים, נפסקה גם הבהלה ל־נפט. כיום החנויות ריקות, תנועת הקונים מעטה, המדפים עודם מלאים כל־טוב, ואף בשווקים אפשר להשיג בנקל מירות(?), עגבניות, מלפפונים ושאר הירקות, ואף פרי־הדר מפרדסי השומרון.

הדינר הירדני, שבימים כתיקונם היה שערו כ־13 ל"י, נמכר בשלושת הימים הראשונים של המלחמה ב־18 ל"י עד 20 ל"י לדינר. אולם גם כאן מורגשת בימים האחרונים רגיעה מסויימת. יש אומ־רים, שסוחרים זריזים הביאו מלאי חדש של דינרים מעבר־הירדן מרוחה וסופגים את הביקוש, תוך צבירת רווחים נאים לעצמם.

היו תלונות על הפקעת מחירים של סוחרים, ובכל מקרה שהוגשה תלונה כזאת התערבו שלטונות המימשל הצבאי הישראלי, והסוחרים נענשו. הבנקים ה־ישראליים מכחישים, שהוצאת הפקדונות על ידי התושבים הערביים עלתה למימדים מבהילים. לדברי הבנקים גם בשנים רגי־לות ניכרת הוצאת־פקדונות בחודש רמ־דאן. היו גם מקרים של החזרת פקדונות, בעיקר בימים האחרונים.

ההתרגשות, שאחזה באוכלוסיה הערבית של השטחים המוחזקים, לא התבטאה ב־פעולות־מרי בקנה־מידה נרחב. אלה היו פעולות בעלות אופי מקומי. יש סבורים כי התערבות — תקיפה, אך מאוזנת — של שלטונות המימשל הצבאי סייעה למנוע התפרעויות. למשל, למנהלי בתי־ספר נ־מסר שאם בית־ספר לא ייפתח ללימודים, או אם ייעדרו תלמידים רבים, עשויים שלטונות־המימשל להחליט על סגירתו.

הרגיעה החלה כבר לפני ההודעה על כניסת ירדן למלחמה, שכידוע פורסמה בשבת שעברה. רק במקום אחד, ביריחו, עוררה הודעה זו התרגשות מסויימת, שכן תושבי יריחו ידעו כי הם יהיו הנפגעים הראשונים של המגזה(?) מכוון לירדן. אולם על אף הרדה זו לא ברחו תושבים מן העיר.

בדרכי הגולן

עם אנשי האויר

מאת שולמית הראבן

כאשר יוצא אדם מן העורף אל אחד החילות וה־לוחמים, בלי משים הוא נזכר בדברי אליאב בן ישי אל אחיו הצעיר דוד: ידע־תי את זדונך ואת רוע לבבך, כי למען לראות את המלחמה באת.

ואכן, מי שהולך לחפש את המלחמה, אולי יש בו מתכונת הזדון; כאותם כתבים זרים, כמה מהם, המבקשים בכל עוז לביים תמונות, להציג אנשים בפוזות קרביות, לצלם גוויות.

אדם מן העורף היוצא לאחד החילות, לא בא לראות את המלחמה, אלא את אנשי המלחמה, שהרי אין לך מקום בארץ בו אינך פוגש ידיד ורע. אין כאן הליכה אלמונית אל אנשים אלמוניים, אלא פגי־שות אישיות. מגע זה שאינו פוסק בימי מלחמה, אלא להיפך, נעשה אינטנסיבי יותר. וכך רואה אתה אנשים במדי קרב תופשים רגע של רגיעה עם אנשים בבגדי אזרחי מספרים אלה לאלה את החוויה וזו כנראה מהותה של הכתיבה העתונאית הישראלית בימים אלה.

כי שנוסע אל חיל האויר, נדמה לו שהוא חוזר ונכנס תורה לתוך המאה העשרים. מראות הברזל הסורי הרב, רב מאד, ההרוס ומפוחם בדרכי הרמה, כל מראה „המלחמה המלוכלכת", יש בו כביכול משהו שאינו שייך לימינו אלה דוקא; במלחמת קרקע עשוי אתה לראות מראות שכמוהם כביכול היו כבר. אף על פי שגם כאן מסתבר שאדם עשוי לטעות מאד. ריכוזים כאלה של שריון עוד לא היו בהיסטוריה הצבאית. כל מכת השריון הגרמני בחזית רוסיה בעת הפלישה ה־נאצית במלחמת העולם השניה היתה, כפי שמלמדים אותנו היסטוריונים; ריכוז של 1400 טנקים בלבד, וזאת מלוא רוחב החזית. קרב אל־עלמיין המהולל, קרב השריון הקלאסי של המחצית הראשונה של המאה, לא כלל אלא אלפיים טנקים, 1200 לרומל, 800 למונטגומרי ואנשיו, בפריסה על שטח גדול יותר מן החזית שלנו. המלחמה הזאת הביאה, איפוא, חידוש כמותי עצום.

יחד עם זאת, אין אדם חש שהוא כאן ועתה, במאה הזאת, אלא בחיל האויר. לא רק תיחכום אמצעי הלחימה הוא שגרם, אלא העובדה שכאן חוזרים מקרב אל מקום שבנוי כולו לנוחיות יחסית, ואחרי שנוטלים את הקסדות, אפשר לראות טלוויזיה, אפשר לשבת במועדון, אמנם בסרבלי טיסה אך בכסאות ששוקעים בהם ואפילו אפשר לשתות קפה שהוא קפה. מה שונה מזה חייל התותח"ש או מפקד סוללת התותחים המצוי בתוך „המלחמה המלוכלכת" 24 שעות ביממה.

✶

אנו מסבים במועדון בחברתם של בחורים בין טיסות, הפעם אנשי ה־מטוסים הקלים, לא אלה שמתקיפים, ולא אלה שמפילים מטוסי אוייב וזוכים לתהילה בעיני הציבור, אלא אנשי עבודה חילוניים הרבה יותר: הם מס־רים(?), הם מוצאים ומביאים במהירות פצועים, וכל זה קרוב הרבה יותר פיסית ללוחמי הקרקע מן המקום שבו מתרחשת המלחמה ה־סילונית.

א. מספר: „המלחמה פגשה אותי בדרך מלוס אנג'לס לסאן פראנציסקו בטיול. שמענו ברדיו שיש איפה שהוא מלחמה, אבל לא שמענו את ההתחלה ולא תפסנו שזה בבית. ברגע שהתפסנו כבר התחלנו לרוץ הביתה. מרגע שהגעתי ארצה, ישר לבסיס, אני מסייר. כן, הבאתי גם פצו־עים. כיוון שאנחנו נוחתים במסלול קצר, יכולים לנחות בהרבה מקומות, אנחנו תמיד שואלים אם יש פצועים לקחת".

אנו שואלים:

„מלחמה ראשונה שלך?"

„מלחמה צבאית, את מתכוונת? כן". צחוק כללי. י. נחשב, כנראה, ללוחם בלתי מבוטל בחזית הפקידות.

„את לא רוצה לשמוע איך היות ה־פקידות שלנו?" הוא שואל.

„מנקודת המבט שלך או שלהן?" אנו משיבים. תוך כך מתקרב אלינו קצין מכונאי, האחראי לתחזוקה ולתיקון של כל רכב האויר הזה ומצטרף לחבורה.

„אני צריך לדאוג שהם יוכלו לטוס", הוא אומר. „יש לי כל מיני מילואים, עובדי תעופה, מהנדסים, כל מיני סוכנים, מוכר טרנזיסטורים, אני יודע מה. עובדים מהר מאד".

„איך אתה משווה את העבודה שלכם במלחמה הזאת לעבודה במלחמות קוד־מות?"

„הייתי אומר שיש אפילו יותר מוטי־בציה. המוטיבציה הכי גבוהה זה עכשיו. בכלל, כולם אצלי רוצים מה שיותר קרוב לחזית. כבר נזדמן לנו לתקן מטוס בתנאי קרב, אבל זה לא סיפור לעכשיו".

„אתם מכירים את כל הבחורים?"

„את כולם. כל מי שבא מטיסה, אנחנו רואים את הכבוס מגיע ויודעים מי בדיוק חוזר בר".

שוב המלחמה האישית הזאת של עם ישראל.

המפקד ממשיך ואומר:

„אנחנו תמיד ממשיכים אחרי שממוטי התקיפה בבית".

„לא היית מעדיף לטוס במטוסי תקיפה ויירוט?"

„הם אולי יותר בכותרות, אבל אני יודע והם יודעים שיש דברים שאני עושה שהם לא יכולים לעשות. אנחנו עושים את שלנו".

✶

נזדמן לנו לחזות בנקודה בה נוחתים המטוסים נושאי הפצועים. כמה מטו־סים מותקנים עתה להובלת פצו־עים, תוך תושיה צנועה. אנו נכנסים למטוס אחד כזה ורואים כיצד ממציא המתקן, אורח עובד ארקיע ואתו כמה אויראים, מתקנים אותו. כיון שיש אלונקות מכל הסוגים והגדלים, צריך היה לסדר כן שיתאים לכל גודל ולא יזוז בהמראה ובנחיתה. בנחת, ביעילות, ב־תושיה, מסדרים את הכנים הללו, דואגים שיהיו באצבעת המכמן די וים להלוות עליהם את העירוי, שואלים את הרופא כמה שוקל עירוי כדי לדעת איזה חוזק דרוש.

ד"ר א., בוגר „הדסה", הנושא בכיסי מכנסיו סקלפלים לניתוח מהיר, ועוד מיני ציוד שעשויים להזדקק לו בדחיפות, מס־פר לנו את תחנתו. הוא דואג כאן לא רק למיון הפצועים הנוחתים, ושילוחם לפי התמורה ולפי סוג הפציעה לבתי חולים שונים, אלא הוא מסוגל גם לתת טיפול דחוף במקום. וכבר נזדמן לו להציל חיי אדם.

„זה היה תיכף בתחילת המלחמה", אמר. „ירד כאן מטוס עם פצועים, והודיעו לי עוד מהדרך שאחד פיתח קשיי נשימה. היה אתו רופא והרופא פעל נכון, הכניס צינור נשימה, אבל המטוס בדיוק היה בנחיתה וצינור הנשימה לא נכנס טוב. עליתי על המטוס ברגע שנחת, ממש בו ברגע, ובתוך המטוס, באורות הכהים האלה, עשיתי חיתוך קנה נשימה. הרוג אחד פחות".

„זאת אומרת שלא כדאי לוותר על ה־שלב שלך ולשלוח את האנשים ישר לבתי החולים?"

„אה רואה, הכותה חיה".

„עברו דרכך גם שבויים פצועים?"

„עברו. בשבילי שבוי הוא עוד פצוע אחד. מקבל אותו טיפול בדיוק".

✶

שיחה הסופה(?) עם שני טייסי מסוקים:

„אצלי לא היה כל כך מעניין. הייתי עם הכוחות הקדמיים, לרוב תובלה ו־סיו"ם. לחבר שלי היה יותר מעניין, כפר, ספרי", הוא אומר.

„טוב, אז באחת המשימות ראיתי שמיניה של „סוחויים". הרגשתי שהם ראו אותי. לא כל כך פחדתי, כי אני קטן, זריז, מתמרן טוב, רק לא רציתי להכנס לתוך אש שלנו שיורים ב„סוחויים" האלה. באו כיד מטוסים שלנו ודפקו מהם פנים בו במקום. אחר כך גם דיברתי עם אבא שלי. הוא בבקרה קצין שריון באזור ה־תעלה".

„מאין באתם למסוקים?"

„אחד מבית־ספר תיכון. אחד היה קודם בסיירת. האבות מגוייסים. במלחמה הזאת לעיתים קרובות מצויים אבות ובנים ב־אותו לחימה שונים.

„אנחנו עושים כאן דברים שמבחינת ספר הלימוד הם כמעט עבירה. היתה לי תקלה בדיוק בקו קדמי, לפי הספר הייתי צריך לנחות, אבל המשכתי עד שהבאתי הראשונים שלנו ושם נחתתי. המכונאים באו באמת מהר מאד, ותיקנו אותי ו־חזרתי".

במלחמת ששת הימים עוד ישבו ב־שוחות ובמקלטים עם אמא.

✶

במקום אחר, בבסיס חיל אויר, נשמה לנו שקרענו בכוח כמה דקות של שלוה בתוך המלחמה: נזדמן לנו לש..ת קפה עם ידיד, טייס קרבי, שאך לפני כמה דקות ירד ממטוסו.

„נכון שהפלת „סוחוי"?"

„הפלתי שניים. אחד אתמול".

„בבית יודעים?"

„אני חושב שעוד לא".

„איך ה„סוחוי"?"

„אני לא מתפעל. הכלי שלי יותר טוב". הוא מספר, יחד עם חבריו המצטרפים אלינו עם רדתם מן המטוסים, על הגיחות שביצעו. עדיין לא לסיפור. בתחתון שלהם, מגיני כסף מודבקים על קיווה מגן לכל מטוס אוייב שהופל. טייס הבסיס הזה. כבר יש הרבה ממלחמות קודמות.

„זה לא מעודכן, את האחרונים עוד לא הספקנו להדביק", הם מתנצלים.

„ראית את העשנים בטרוסים?" הם שואלים זה את זה. „רואים אותם כאהים(?) קילומטרים, עוד מבצבץ האש אתה רואה איך בוער טס".

„מתי החלתם לתפוס שזאת תהיה מל־חמה ארוכה?"

„די מהר", הם אומרים. אנשים שפויים בתכלית־הפשטות, נטולי שמץ אשליה.

מעל ראשינו, באור אחרון, תנועה אוירית רבה, מטוסים שלנו חוזרים הומים ברעם סילוני אדיר. ידיד ולה עיניו בשמים.

הטייס מול הטיל

מאת רזי גוטרמן

המלחמה שנלחם חיל האויר היא הקשה והמורכבת בתולדותיו. במל־חמת ששת הימים הכריעו טייסינו את כל חיל האויר המצרי על הקרקע בשלוש שעות וקבעו בכך את תוצ־את המלחמה. הפעם היה המצב ההתחלתי שונה ל־חלוטין, חיל האויר יצא למלחמה במשימה הראשו־נית לבלום את האויב ול־שבש את פריצתו. בשלב מאוחר יותר החל תהליך התקיפה, הנמשך עתה ללא הפוגה.

„הקלף" שעליו שמו הערבים את יהבם הוא מערך צפוף ומ־תוחכם של טילי קרקע אויר — ס"א 2, ס"א 3 וס"א 6 — לאורך קוי הפסקת האש ובנקודות אס־טרטגיות בארצותיהם, וטילי־כתף המשמשים גם ללוחמת נ"מ.

טייס צעיר שעמו שוחחתי אחר שחזר ממטרות תקיפה בחזית ה־תעלה סיפר, כי ראה טילים „מס־תובבים" לידו אך הצליח לחמוק ולא להפגע. „ברור, הטילים ה־ראשונים שפוגש טייס יכולים ל־הפחיד. אבל במשך הזמן לומדים להבחין בטיל מסוכן ולפתח שי־טות התחמקות".

אש הטילים בחזית הצפונית התדלדלה והלכה ככל שגברו הת־קפות כוחותינו. היו מקרים ספו־רים שבהם הצליחו הערבים לפ־גוע במטוסינו, אך במרביתם היו אלה פגיעות קלות — הטייסים שבו בשלום ומטוסיהם תוקנו חיש מהר.

מפקד בחיל האויר אמר לי, כי במהלך הקרבות למדו אנשינו ל־התמודד עם האתגרים החדשים שניצבו לפניהם. „תוך זמן קצר הגענו לרמה גבוהה ביותר. מו־ראל החבר"ה גבוה ואין לי כל ספק בתוצאות. אני מאחל לכולם רוח־צוות כפי שיש לצוותי הא־ויר והקרקע שלנו".

בכל העימותים האויריים ידם של טייסינו על העליונה. הדרך היחידה שבה הצליחו הערבים לפ־גוע במטוסינו היא באש טילים ותותחים מהקרקע. בעשרת הימים הראשונים למלחמה אבדו לאויב למעלה מ־260 מטוסים בקרבות אויר בלבד. לכך יש להוסיף את המטוסים שנפגעו על הקרקע.

השבוע סיפר לי טייס שהתקיף בתחום סוריה שדות תעופה ודר־כי צבא, כי רק בנדיר ניסו מטוסי „מיג" סוריים להפריע לו בביצוע משימותיו.

במלחמת ששת הימים ולפניה עשו ה„סופרמיסטרים", ה„אורג־נים" וה„מיראז'ים" את עיקר מלא־כת ההפצצה. היום נופל נטל ה־הפצצה בעיקר על ה„פנטומים" וה„סקייהוקים". „פנטום" אחד ע־שה מלאכת „מיסטרים" ו„אורג־נים" אחדים, וכיום „פנטומים" עושים את שעשו בעבר „חצי חיל האויר".

טייס שהפיל במהלך המלחמה מספר מטוסי אויב, סיפר על יום מוצלח שבו הפיל הוא ומספר 2 שלו 3 מטוסי קרב סוריים: „יצאנו ב־שעה שמונה בבוקר לכיוון קו־ניטרה. באיזור קוניטרה ראיתי שישנם „מיגים" באויר. רדפתי אחר אחד מהם וכשהייתי קרוב אליו פגעתי בו והוא נדלק. ראי־תי עוד מיג 21 בשמאלי, כיוונתי אליו, הוא התמרן קצת, אך שי־גרתי אליו טיל שפגע בו מיד. מס' 2 שלי עבר בצד ימין שלי לכיוון צפון, למיג שהיה בשמאל, שיגר אליו טיל ופגע בו. מ־תוך הרביעייה נותר רק אחד".

מאוחר יותר באותו בוקר „ק־פץ" שוב לבסיס והפיל בקרב אויר „מיג־21". הוא מספר: גילי־תי רביעייה „מיגים" סוריים. הם פנו לעברי. בינתיים בא מיבנה אחר שלנו. כהפס זוג מהרביעייה הזו. אני גיליתי מטוס אחד מהז־וג השני. הוא היה בגבהות גבוהה ניסה לכוון על מספר 2 שלי. כל הזמן ראינו זה את זה. יריתי בו ופגעתי. הטייס קפץ. אך עוד לפני כן הספיק לירות בי טילים. היו פרשים לראות אותם אבל הם לא היו יעילים. בסך הכל זה היה קרב נהדר".

מפקד טייסת „מיראז'ים" אמר לי, כי להערכתו יהיה לטייסינו קל יותר להפיל „מיראז'" המוטס על ידי ערבי, מאשר להפיל „מיג 21" המוטס על ידי אותו טייס. כיון שלחיל האויר הישראלי נסיון שאין דומה לו בהפעלת ה„מיראז'ים".

בתוך הכל מדברים בהערצה על טיי־סי הקרב נדחקו לקרן זוית וה־ים על מעללי הטייסות הקלות של המסוקים והטייסות הכבדות של מטוסי התובלה „דאקוטה", „סטראטוקרוזר" ו„הרקולס".

טייסי מסוקים ביצעו פעולות גבורה ותעוזה בעורף האויב ובחזית, והמבצע „בלי שום חש־טוריה בהפילו באש מקלעים מ־סוק אויב.

מערך הטי"ם של חיל האויר ה־פיל עשרות מטוסי אויב בטילי „הוק", באש ובהתנגשות נגד מטו־סים. ביום הראשון לקרבות הפ־ילה סוללה אחת של טילי „הוק" 3 מתוך 4 מטוסים מצריים שתק־פו את כוחותינו — ושבו מאוד מט־רים.

קרב שמונה וחזרה(?) אמר לי מפ־קד טייסת „סקייהוק". השאלה היא לא אם ננצח, אלא על כמה שמח נצב(?) בתום הקרבות".

מלחמת יום הכיפורים

חידוש בזירת החבלה והרצח: נעלי קומאנדו, מתוצרת צרפת, שעל דפנותיהן הפנימיות חרוט בטוש שחור צלב־קרס נאצי. ליד הנעליים — חוטי חבלה מתוצרת סין העממית. מ י מ י ן : „אנשי הלילה", חיילי מג"ב בשובם לבסיסם, אי־שם בגבול הצפון, לאחר קרב עם שלוש חוליות מחבלים. מ ש מ א ל : מחבל עיראקי : עטייה מוחמד עבדאללה, 28, מורה מעיראק, חדר ללבנון, עם חולייה בת שש מחבלים עיראקיים, חלק מ„חיל המשלוח" העיראקי לגבול הצפון.

אנשי־הלילה ב„חזית השלישית"

כתב וצילם **אהרון דולב**

חוטי־חבלה מתוצרת סין־העממית; מוקש ומקלען מתוצרת ברית־המועצות, ונעלי קומנדו מתוצרת צרפת, אשר בדפנותיהן הפנימיות נתגלו, חרוטים בטוש שחור, צלבי־קרס נאציים.

המשמעות הסמלית המתקבלת מן הצירוף המרגיז הזה אינה מציקה לאנשים הצעירים והמוצקים העומדים, מאז פרוץ מלחמת יום־הכיפורים, כחיץ־חי בין ישובי גבול הלבנון לבין מבקשי־נפשם המגיחים מצפון.

„לנו חשוב, אומר מפקדם הצעיר, „שהנעליים הנאציות הוסרו מרגליו של מחבל מת".

מאז נפתחה כאן, אור ל־8 באוק־טובר, „חזית שלישית" לכל אורך גבול הלבנון, הסירו הגברים הצעי־רים המוצקים את הכומתות הירוקות, חבשו קסדות־קרב ודרכו את המק־לעים שלהם.

„יחידת־הלילה", שמלחמתם נעשית בחסות החשיכה, כשם שהאויב ש־להם מגיח כגנב־בלילה, פורקות ב־ימים, מפעילות בלילות; „כמו ש־באמרי, יאמרו לך מפקדיהם, בשמך ליבלום, „שומר ישראל לא ינום ולא יישן".

חוליות החבלה־הרצח מבקשות את נפשה של האוכלוסיה האזרחית, היו־שבת בשרשרת ישובי־הספר לאורך גבול הלבנון, — למן ראש־הנקרה, ובצת שבצפון־מערב ועד זרעית, מל־כיה, מנרה, מטולה וקרית־שמונה ב־צפון־מזרח. מטרתן לזרוע בהלה, הרס והרג בקרב אוכלוסית־ספר, למודת סבל, קרבנות ופיגועים, ולה־רים תרומתן למאמצי האומות הער־ביות הלוחמות, בריתוק כוחות לקו „ה־חזית השלישית".

החסימה החיה

מפקד „יחידות־הלילה" בגזרה הלב־נונית, ובכיר אנשיו, אורי, יגידו לך, כי משמרי־הגבול בכלל ו„יחידות־הלי־לה" בפרט — הם החיץ שבין חוליות רצח לבין הישובים, שדות, מטעים ורכב הנע על צירי התעבורה; כי מטרתם למשוך את הכדורים ואת ה־עבצות אליהם, למנוע בעד המחבלים מהגיע ליעדיהם, ולאלצם להתעסק איתם. קרא להם פתיון, או חסימה חיה — כינויים אלה הולמים אותם ואת פעליהם. יש להם עסק, לא עם אויב גלוי, אלא עם מחבלים הרוצ־חים נסתרים, היורים מן המחבוא.

בעסק כזה צריך להיות זהיר מאד. צריך להיזהר על שבילי־העפר הבוג־דנים הללו, על המשעולים המפול־תלים המובילים אל מארבי האויב; מפני המלכודות, מפני התגנבות יחי־דים, ממתיחות חוטי־ממעיד בין שני עצמים, לרוחב הכביש, וממצבות באזוקה מאולתרות המופעלות מאלי־הן; צריך להיזהר שבעתיים בגלל תנאיו הטופוגראפיים הקשים של אי־זור הררי בליטות־קרקע סלעיות ו־חביוני צמחייה לאין ספור.

צורות רבות ומשונות למוות המס־תתר בדרכי הסיור. מוקש נצל ה־מצפה לרגל בלתי־זהירה; מוקש־רכב הנדרך ומשתחרר למגע גלגל או שר־שרת הזחל, וזורה מוות והרס.

זוהי מלאכת־דמים קשה ומסובכת, התובעת עירנות, תושיה, והתמצאות מעולה בשטח, דרגת אימון גבוהה בשימוש בסוגי נשק, עיני בז לנקוב בהן את החשיכה, וזריזות כספיתית לגלות את העקרב ולרצוץ את ראשו בעודו במאורתו. זוהי מלאכה הנע־שית בחירוף־נפש ובהקרבה. ולא אחת אף תובעת קרבנות, כמו שאכן אירע בלילה החולף.

מפקד הגיזרה חזר זה עתה ממשימה, שבמהלכה רוצצו, הוא ולוחמיו, חוליה גדולה צמוסת כלי־משחית, שהשאירה בשטח את נשקה וציודה, גוויה אחת, פצוע אחד וסימני דם גרירה, ואילו יתרת אנשיה נפוצו לכל רוח.

„המורה" מעיראק

המפקד מתאר את האירועים הדרא־מאטיים של הלילה החולף בגזרה, כאילו הכתיב דו"ח משורדי יבש:

„קיבלתי הודעה מאנשי, כי נתקלו במארב ולכוח יש מספר נפגעים. יצאתי לאיזור ההיתקלות לסייע לכוח ולפנות את הפצועים. במקום הוברר לי, כי אחד מאנשינו, אליהו חסון, בן 21, נפצע בבטנו, דוד כהן נפצע ברגלו ויחזקאל מחומד נפגע בשוק הרגל. נתתי הוראה לפנות את הפצועים ב־אמבולנס. ריססנו את השטח באש, לאחר שהתגברתי את הכוח חזרנו ל־בסיס. כאן הגיעתני הבשורה המעצי־בה, כי אליהו חסון ז"ל נפטר מפצי־עתו בבית־החולים בצפת. שני אנ־שינו הנפגעים האחרים נפצעו פצעים קלים ולאחר טיפול ראשוני הועברו, במישרין, לבית ההבראה של מש־טרת־ישראל.

„ב־2.15 אחר חצות הודיע מפקד הכוח, כי הבחין בשתי דמויות נעות בשטח ופתח עליהן באש. בתגובה נפתחה עליו אש נקיל הנושלו רי־מונים. שוב יצאתי למקום ההיתקלות, בראשות כוח מתוגבר. ריססנו את השטח מחדש. חידשנו את מלאי ה־תחמושת של הכוח וחזרנו שנית ל־בסיס.

„ב־5.00 לפנות בוקר, יצאתי לסרי־קת יום. בדרך קלטתי את הודעת קצין־המבצעים שלי, כי שוב נפ־תחה עליהם אש והם משיבים לעבר מקור הירי. בסריקה, שהחלה עם אור ראשון, נתגלה מחבל פצוע ברגלו. הוא זיהה עצמו בשם עטייה מוחמד עבדאללה, בן 28, מורה במקצועו, מעיראק. ברשותו נמצאו תרמיל, ש־הכיל שתי באזוקות ותבילים, שני פסי־דריכה וחיל ממעיד ומספר סו־ללות חשמליות. העברנו את המחבל הפצוע לרכב. בהמשך הסריקה נת־גלתה גוויית מחבל נוסף, כשלידה מספר באזוקות, משגר באזוקות, ש־ממנו, כפי שהוברר אחר־כך, נורתה באזוקה אחת על המושב זרעית; מו־קש נגד רכב, קופסה מלאה נפצים ורימונים. היות והגוויה נמצאה מעבר לגבול, השארנו אותה בחיל, כי אין לנו עניין בהעברת גוויות מחבלים, משטח לבנון לשטח ישראל.

„המחבל הפצוע נמסר לידי מש־טרת ישראל, שהעבירה אותו לטיפול בבית־החולים בנהריה. עד כאן".

„הם לא יחדרו ?"

„החזית השלישית" שנפתחה מצפון־מערב „צריכה להדאיג יותר אותם מאשר אותנו, ובכלל, מוגזם לקרוא לזה חזית", אומר המפקד: „דבר אחד ברור: מאז נתחדשה פעילות המחב־לים, במקביל למלחמה, לא דרכה רגל מחבל על אדמת ישראל". המפקד מהר־הר בסבירותה של הצעה, כי המחב־לים שואפים לזקוף לעצמם הישג, שאותו מנע צה"ל מצבאות סוריה ומצרים בדרום ובמזרח: חדירה אל הבטן הרכה בתוככי ישראל. „אין חדירות. הסיכוי שיהיו איננו רב ביו־תר. מחבל שיחדור לא יחזיק לכת".

בפתחום של אנשי מג"ב, שעברו ב־6 לחודש לפעילות מבצעית בדר־גה גבוהה, מבוסס על תושייתם של חיילי־הספר, האוטמים את גבול ה־צפון, ועל אמצעי־לחימה מתוחכמים העונים על הצורך ביעילות מירבית.

בינתיים מתרבים הסימנים בגבול הצפון, כי גם ממשלת לבנון החליטה לשלם מס־שפתיים לאחוות הלוחמה הערבית. הרצועה הזרה ומרחבי דרום־לבנון נפתחו מחדש לתנועת מחבלים מוגברת.

בנהרי יום־הכיפורים הגיעה לקיצה שנת שלוה בגבול הצפון, כאשר אור ל־8 בו, הידהדו קולות נפץ רא־שונים באיזור ברעם. אנשי מג"ב אצו לזוליית־הלוץ וקידמו את המחבלים במטח־אש מדוייק.

במקום ההיתקלות נתגלו סימני דם וגרירה וכוח־התרעה הוביל לבסיסו משגר קטיושות. למחרת, מטר קליין רהיט ביריות על שלוש אביזות ל־מחבלים בקרב עם חיילי משמר־ה־גבול הישראלי.

בליל התשעה בחודש, מכוונים ה־מחבלים אש באזוקות לעבר תחנת המשטרה בזרעית.

אור ל־10 בחודש, נתקל מארב מג"ב באיזור דובב באחת החוליות הגדולות ביותר, מאז החלו ארגוני ה־חבלה בשיגור חוליות מחבלים ל־משימות פיגועים בשטחי ישראל. ה־יחידה, מתפצלת לחוליות הסותגת אש מרוכזת מכמה כיווני ירי. מחבל פצוע, התנפס בסריקת לילה, מזדהה כעיראקי במוצאו. הוא מספר, כי יום קודם לכן, כאשר חיל־המשלוח ה־עיראקי לשדה־המערכה בדרום סוריה, יצאו, במקביל, הוא ושישה מחבלים עמה, בדרכם ללבנון, לביצוע משימות תקיפה וחבלה בישובי הגבול הצפוני.

כלי משחית מגוונים

הופעת מחבלים עיראקיים היא ב־בחינת חידוש בזירת הפעילות החב־לנית: עם בוקר נגלים גוויית מחבל, סימני דם וגרירה, חמישה תרמילים המכילים חומרי ט.נ.ט. ב־משקל מאה קילוגרם, מספר רב של אצבעות ט.נ.ט., שעוני חבלה, ציוד חבלה, משגרי בזוקות, רובי „קאלש־ניקוב", רימונים רוסיים וחוטי־חבלה מסוג חדש — מתוצרת סין־העממית. בבחינת תופעה חדשה נחשב גם צלב־הקרס, הניגלה בדפנות נעלי המחב־לים העיראקים.

מטחי הקטיושות על ישובי הגיזרה ניגבים מדי לילה. האש כתפרשת כ־מניפה, למן ראש־הנקרה, שלומי, בצת ובשר־העיר במערב, ועד לישובי הקצה המזרחי של גבול הצפון. במושב גורן נפצעת ילדה; בבצת נפגע בית גמוש. בזרעית נפצע מתיישב. ישובים רבים מדווחים על פגיעות. רובן מוגדרות כקלות. אך איש אינו מזלזל במט־רדי־האש התוכפים ומתגברים. סיוט שנדמה כי חלף, נתחדש ומחייב הי־ערכות מחודשת, תיגבור השמירה, שיפוץ העמדות והמקלטים — ומעל לכל — מצפים בני הישובים לתגובה הולמת.

הסיוט חזר

הסיוט חזר. היתקלות־הלילה האח־רון הזוירה את המפקד אל אותו מעביר־מים, אי־שם על קטע הכביש שבין גטועה לאבן־מנחם, שעליו איבד גבות, לפני שנתיים, את עינו ה־שמאלית. היתה זו תקרית־הדמים של ה־27 בנובמבר 1971. היא החלה ב־רצח בני הזוג מלכה, תושבי זרעית, כאשר בשובם מחגיגת בר־מצווה ב־נהריה, נרצחו מן המארב. ה־תקרית נמשכה בנפילת שנים מאנשי סיור צה"ל, שהחישו עזרה, והסתיי־מה בעליית גמ"ש החילוץ של מג"ב על באזוקות מאולתרות, במותו של קצין גששים בדואי, בפציעתם של ארבעה אנשי מג"ב ובאובדן מאור עינו של המפקד.

את פקודיו, שביקרוהו אז בבית־החולים, ניחם המפקד כי מוקדם מדי להספידו כלוחם. הוא הצביע אז על תמונתו של משה דיין, שתלתה ב־חדרו. אם איש זה, אמר, יכול להיות שר־בטחון, אוכל אני לשמש סגן מפקד הכוח. דיין לא עלה בדרגה מאז. ואילו הוא נתמנה, בינתיים, ל־מפקד הכוח.

תקרית ה־27 בנובמבר 1971, גררה, כזכור, את הפשיטה הגדולה של צה"ל לדרום הלבנון. כלום מיחלים הלבנונים לתזכורת ? התהים גנות ד־אנשיו ועימהם כל האוכלוסיה האז־רחית של גבול הצפון.

„למחבלים אנחנו אומרים: אהלאן וסהלאן, שרק ינסו להיכנס, אנחנו מחכים להם". הדובר הוא מפקדם ה־ישיר של אנשי יחידת־הלילה „המחכים להם". אורי בן 23, שחרחר, תמיר ומוצק, נולד בשער־העליה, להורים שעלו מעיראק במבצע „מרבד הקס־מים". לאורי, שהשתתף בכל ההיתק־לויות, מאז נתחדשה מיתקפת המחב־לים בגיזרת כביש־הצפון — תשעה אחים ואחיות. שלושה מבין ארבעת אחיו „משרתים במלחמה": אחד בגו־לני, שני בחיל־תובלה (מוביל טנ־קים לסיני ולרמה), שלישי במשמר־הגבול, והרביעי לומד ב„אורט" נתניה. אורי גאה באחיו ובמיוחד ב־צעיר שבהם: „יש לציין שהוא גאון קטן. הנוך מצטיין באלקטרוניקה. לו־מד על מילגה לארבע שנים".

מאז התחילה המלחמה מרותק אורי לבסיס. כאן הדביקה אותו הבשורה המרה, כי שניים מבני דודיו נהרגו ברמת־הגולן, ביומה הראשון של ה־מלחמה.

אור ליום ד' נפש אורי בחדרו ב־בסיס, כאשר לפתע זימזם מכשיר הקשר. הסמל הודיע על היתקלות, תוך כדי תנועה, ועל פצועים: „כא־שר הגעתי למקום", מספר אורי, „מצאתי את אליהו חסון ז"ל פצוע מפגיעת כדור בבטנו. נהג הרכב, יחזקאל סאלם, בן 21, החליף את חסון בכלי הירי, למרות שנפצע ב־רגלו, והשיב אש".

אורי מבקש לציין את אומץ לבו של פקודו המצטיין: „למרות שהיה פצוע ובזוקות התעופפו מעל הראש, ירה סאלם כמות עצומה של תחמושת לעבר מקורות האש, עד ששיתק אותם והניס את המחבלים".

אורי מרבה לשוטט בצירי הגיזרה: „לפי כל הסימנים", מעיד אורי, „לב־נון החליטה, כנראה, להירתם למאמץ המלחמה נגד ישראל".

בניגוד למדיניותה המפוכחת בעבר, שהשתלמה, אמנם, בעיקר לה, — היא החלה, עתה, לשלם מס־שפתיים לתוקפנות הערבית המשולבת; מס שאת מחירו משלמים עתה, ישובי ה־ספר הישראלים. בכך מפגינה לבנון זכרון קצר ומטויד. „המטרה היא, כנראה, לרתק את הכוחות שלנו ב־איזור. התשובה שלי היא, שנלחם בהם עד חורמה ואנו מבטיחים שלא לפגר אחר תושיית צה"ל בשתי ה־חזיתות הגדולות", אומר אורי.

יעקב שרת / עוד יסופר

עוד יסופר ועוד יזובר ● עוד יושר ועוד יתואר ● בעיצומו בעיצומם ובעיצומה ● באבק הקרבות בערפל המלחמה ● בצורה משמעותית בשעתם היפה ● כשהאופציות פתוחות למיגננה למיתקפה ● כשהתקפה נפשעת הזדונית מאד ● ומתי ? דווקא ביום הכיפורים הקדוש והנורא־הוד !

רבותי, אלופי הגיבוב בכתב ובדיבור ● היזהרו על הצירופים לעיל מאה פעם ואחת ● ואולי תיגמלו לטובתכם ולטובת הציבור כאחד ● כי לנוכח שיפעת המליצות ● היורדת עלינו כמטר הפצצות ● עד שגם הכנסת הריבונית הישראלית ● הפכה לעת מלחמה לזירת העלאת גירה מילולית ● האמנם לא עשינו מרחק דלית אמות ● מבית־הכנסת בגולה בימי פרעות ובזידות אינ־מות ? ● דעו, חכמים אלופי־פטפטת, גם אתכם עוד נעשה חשבון קר ● כל העם ראה ושמע אתכם וזוכר כל הגה מיותר ● את כל האמריקות שגיליתם לנו, הכסילים, בשפה מנופחת ומתחכמה ● את כל הגיבובים על מלחמה בעיצומה ● כאשר הבחורים לוחמים כל עוד בם נשימה ● „מלחמה נפשעת ואכזרית" — הגידו, נבחרים, איזו איננה ? ● „ביום הכיפורים הקדוש" — באמת, סאדאת היה צריך לבחור למענכם מועד נוח ממנו ! ● שמא יום שלישי, שנאמר בו כי־טוב פעמיים ● ואחרי אזהרה מוקדמת במברק או שניים ● כדי שהמלחמה לא תבוא ב„הפתעה הזדונית" ● הלא כן, כנסת נכבדה וצידקנית ? ● ושני נאומים, של גולדה ובגין, לא מספיקים לזה העם הנבער וההדיוט ? ● לא. כמובן לא. איך אפשר להחמיץ הזדמנות לנאום ולהסביר לו פשר מלחמה בעיצומה עוד ועוד ועוד ועוד ?

רבותי, עת להאריך ועת לקצר, ולו תשמעוני הקטן ● מה שלא יעשה השכל יעשה ועוד איך הזמן ● מי חלם לפני מאה־שנות־תרי"ד־הימים־שחלפו שתהיה מלחמה ? ● מי חלם שמטוסי „גאלאקסי" יטיסו ישיר כלים רבי־עוצמה ? ● מי חלם שנפציץ במצרים ובסוריה מטוסי „אנטונוב" וספינות רוסיות הנושאים אלינו מוות ושממה ? ● ...אה. זאת עוד לא ראינו ? אבל כשזה ייעשה באיחור יקר נשקיף לאחור, על הממשלה ועל עצמנו. מוכי תדהמה !

דן דלמט / איך דפקנו את הסורים

לכל מלחמה הגיבורים שלה והאגדות שלה. עוד לא סופרו כל הסיפורים ועוד הזמן למועד, אך בינתיים יש לי סיפור פנטסטי, ממש מן החיים, המסביר כיצד הצלחנו להדוף את הסורים מעבר לקוויהם באכה דמשק.

ירח מלא הטיל אלומות אור עמומות על העמדות המבוצרות שבהן היו מתופרים חיילינו. רעם תותחים רחוק ויללת תנים קרובה שברו את השקט מפעם לפעם, אך לא היה בהם כדי להפריע את מנוחת החיילים שנמו את שנתם התמוסה. המפקד לא נם ולא ישן, למרות עייפותו הרבה לא היה מסוגל להירדם. בערב הקודם הא־זינה היחידה למנגינתה הערבה של רביעיה יהודית מפורסמת לכלי־קשת, שהפסיקה סידרת קונצרטים באוסטרליה, רק כדי שתוכל להו־פיע לפני חיילינו בחזית.

מפקד היחידה היה אדם אינ־טליגנטי למדי, מנהל בנק בחייו הפרטיים, אך לא היה לו חוש מיוחד למוסיקה קלאסית. את ה־תכנית של יום שלשום, היינו את שירי־העם־באידיש של הזמרת ציפי ואלנשטיין, הוא אהב יותר, למרות שכמעט לא הבין אידיש. חיילי היחידה מצידם לחמו כגבו־רים ולא ידעו ליאות בכל מה ש־נגע לקרבות הצוים שניטשו ב־איזור הגולן, אך האמת חייבת להיאמר, כי תכניות הבידור ש־ניתכו עליהם בצרורות, החלו להתיש אותם. בשעתו הם קיבלו אימון יסודי רק ביחס לאש מרו־כזת של טנקים ותותחים, אך לא נגד פזמונים המושרים בסגנון ה־בחוקי.

כמעט שהצליח להירדם, הנה נתגלתה לנגד עיניו דמותו ה־שתוחה של אחד הסיירים, פורץ בין השוחות.

— הם באים ! — דיווח למפקד תוך נשיפות קצובות — הם באים מצד דרום־מזרח.

— כמה הם בעדך ? — שואל שועל־הקרבות הוותיק קצרות.

— לפחות חמישה, עם גיטרות !

המפקד לא איבד עשתונותיו. ראשית־כל העיר את הקשר:

— האם הודעת לפיקוד כי לעת עתה לא נחוצים לנו יותר גי־טאריסטים ? !

— כן המפקד !

— ומה היתה תשובתם ?

— אמרו שמצטערים, אך חברי הלהקה כבר יצאו לדרכם. בהת־נדבות...

— מדוע לא הזהרת אותי בעוד מועד ?

— הייתי בטוח שיתעו בדרכם...

— אתה עוד תעמוד בפני בית־דין־צבאי על כך. שחרר ! אזעקה

החיילים קפצו חיש מהר והדו־דיקה ומחצית הדקה היו מוכנים לקרב. המפקד דיבר קצרות:

— בחורים ! מצבנו אינו קל. מדרום־מזרח מתקרבים גיטאריס־טים ! הם מונים להקה שלמה וקרוב לוודאי שמצוידים ברמקול מתוחכם ביותר. ננסה להתחמק מהם בכיוון צפון־מזרח. קדימה צעד, בשקט מוחלט ואף לא לעשן, כי האור הקלוש ביותר יכול להביא אותם בעקבותינו.

היחידה הלכה בדומיה בעקבות הקצין המבוגר. אולם עד מהרה צצה מולם שריונית קלה ועליה — פסנתר. הוא תפס את מקומו הרגיל של המקלע ולידו דמות עם שיער ארוך.

— אוי ואבוי לנו — לחש ה־מפקד כשהוא מחוויר כסיד — זהו גרוסבלאס הפסנתרן. עכשיו אני נזכר כי גם הוא הודיע שיבקר אצלנו היום. עד כה ראיתי בטל־וויזיה ארבע פעמים את התוכנית שלו...

— אולי נגיד לו שכולם מר־גישים לא בטוב ? — יעץ החובש, אך המפקד דחה את הרעיון על סף הפסנתר, באומרו כי אי־אפשר להעליב את האמן, אם כבר הכ־רית את עצמו לקו האש, כדי לבדר מעט את החיילים האמיצים. הוא פקד איפוא על חייליו לסגת ולצאת כהכלכדת בזחילה על בהונים.

החיילים החלו לזחול. הם ידעו מהו הדבר המוטל על כף המאז־ניים. אולם, תוך רבע שעה התב־רר כי מצבם נואש. מולם הת־קדמו בתנועה עורפית חברי התז־מורת הסימפונית. עד שגילו את הסכנה, הפרידו בין הקונטרבאס ובין ראשוני החיילים כמה עשרות מטרים בלבד. סכנת כיתור נשקפה ליחידה והמפקד, שעשה הערכת־מצב מהירה, נתן את הפקודה:

— קדימה ! אנו פורצים את טבעת הכיתור ! אחרי !

החיילים הסתערו. במשך דקות אחדות ניתנה רשות הדיבור לכלי הנשק האוטומטיים. הסורים, ש־בכיוון לעמדותיהם הסתערה־נסו־גה היחידה הישראלית, הופתעו ונסוגו בבהלה. הקו נפרץ והמפקד המבוהל, שניצל מהתזמורת, הד־ביק את השריון.

כך זה קרה...

ישראלים מול מצרים בנמל התעופה של לונדון

מאת צבי לביא
סופר „מעריב" בלונדון

דוכן „נתיבי האוויר המצריים" שוכן ב־נמל התעופה של לונ־דון מול דוכני „אל על". שום קו של חזית אינו חוצץ ביניהם ואף לא שטח־הפקר. בשבוע הראשון של המלחמה, כאשר צבאו המוני ישראלים על דלפקי „אל על" ונלחמו על המקום במטוס, הממריא הביתה, התערבבו בהם קומץ של צעירים מצרים, שבאו לכאן לאותה תכלית, אלא שפניהם היו לקאהיר ו־לא לתל־אביב.

לא מבטים של שנאה הוחלפו בין שני המחנות, כאשר נתקלו עיני אלה באלה, אלא חיוכים של מבוכה.

אף נקשרה שיחה חטופה בין סטו־דנט מאלכסנדריה לבין תושב רמת־גן, שלא נמצא חיוני עד כדי לזכותו בכרטיס־נסיעה. „אם אין לך מקום במטוס לתל־אביב, אתה יכול לטוס אתנו לקאהיר, — התבדח המצרי, — המטוס שלנו כמעט ריק".

„להילחם מרצוני — השתגעתי ?"

„ולהגיע לתל־אביב בדרך היבשה עם הצבא שלכם ?" השיב לו הישר־אלי בנימה צינית, מפני שחשב כי הלה מנסה לקנטרו. „אל תבין אותי שלא כהלכה, — התגונן הבחור ה־אלכסנדרוני. — אינני מאמין אף רגע, שהצבא שלנו יגיע לתל־אביב. אני חושש, שהצבא שלכם יגיע קו־דם לקאהיר".

השנים כבר היו נינוחים יותר. „ואתה מזמין אותי כדי שנלחם זה בזה ?" שאל הישראלי. „שוב אתה מבין אותי שלא כהלכה, — חזר והת־גונן המצרי, — אינני נוסע להילחם. אולי אצטרך לעשות זאת מחוסר ברירה, אם יאלצו אותי. אבל ברצוני הטוב ? השתגעתי ?". הוא דיבר אנ־גלית צחה. סטודנט לכלכלה, שנה רביעית באנגליה. קיבל מברק, שאביו נוטה למות. „כמוני גם סטודנטים מצ־רים רבים כאן. אם לא יקחו אותנו, אנחנו לא נבוא ביוזמתנו".

פקיד חברת התעופה המצרית האיץ בו לצאת אל המטוס. הדו־שיח נפסק באותה פתאומיות שנפתח.

הוא לא יסע לקאהיר

היו לו המשכים במקומות אחרים, בנסיבות אחרות.

שעת־ערב במסעדה של דגים־ותפוחי־אדמה־מטוגנים בשכונת גול־דרס־גרין, בלבה של שכונה המיושבת בצפיפות יהודים וישראלים. זוג דוברי עברית ישב ליד שולחן, לשבור את רעבונו. צלילי השפה הזרה, הקולנית, משכו תשומת־לבו של הברנש ה־שחרחר שניצב, בסינור ובמגבת־כב־חים, ליד המחבת הרותחת, והיה שקוע בשיחה עם לקוח בן גילו ובן־דמותו. זה הסב פניו אל הזוג היש־ראלי, וכעבור שניה עמד ליד שולח־נם. „שלום", ברך אותם בעברית. „שלום", ענו לו בהפתעה. „מה נשמע בישראל ?" המשיך באנגלית בהיגוי מזרחי, שהסגיר את מוצאו. „טוב, תודה, מחזיקים מעמד", אמרו לו ב־פנים אדישות, מפני שחשבו כי גם הוא במקנטרים.

הבחור התיישב ללא הזמנה. „אתם כאן, וגם אני כאן ולא שם — אמר — כאן אין מלחמה". עדיין נהגו בו בחשדנות. „ההבדל ביני לביניכם הוא שאם יקראו אתכם הביתה, ואפילו לא יקראו, אלא תרגישו שהמצב רצי־ני, תעזבו הכל כאן ותסעו. אני לא רוצה לנסוע, וספק אם אסע אפילו יקראו לי", המשיך. „לנסוע לאן ?" — גישש הישראלי אחר מוצאו המדויק. „לקאהיר", ענה האורח הלא קרוא. „ומהיכן העברית בפיך ?" — חקר הישראלי. „גרתי בעזה, ואחרי ה־מלחמה נסעתי לקאהיר. אני מצרי ולא פלשתינאי", השיב הבחור.

„ואתה לא פאטריוט מצרי ?" שאל הישראלי. „פאטריוט — כן, אבל על פי דרכי, — ענה המצרי, — אוהב את מצרים, ושונא את המלחמה". „ואפילו נגד האויב הציוני ?" שאל הישראלי באירוניה. „מלחמה היא מל־חמה, — אמר המצרי. — אמנם לימדו אותנו מילדות, כי ישראל רוצה רק לכבוש אותנו. זה כתוב בכל ספרי הלימוד שלנו. זה כתוב גם על הקיר בכנסת שלכם. שהארץ, שאתם שוא־פים אליה, היא מן הפרת והחידקל עד נהר מצרים, כלומר, הנילוס".

„צה"ל מסוגל להגיע לנילוס"

„ואתה מאמין בכל ההבלים הללו ?" אמר הישראלי, בראותו כי נפלו פניו של המצרי. „מאמין או לא מאמין — מה זה משנה כרגע ? זה לא דבר של הגיון. זה כמו השפה, שאתה יונק יחד עם חלב אמך".

„וההגיון מה הוא אומר לך ?" נכנס הישראלי לתוך דבריו.

„ההגיון אומר מה שיודע כל בר־דעת במצרים גם בימים האלה: יש־ראל היא מדינה חזקה, והצבא שלה הוא צבא חזק, המסוגל בהחלט להגיע אל הנילוס. זה מטריד אותנו. אבל מי שראשו על כתפיו, והוא אינו הולך שבי אחר שידורי־הגבורה, כאבדי־עתונות והתלהבות של אספסוף ברחוב, יודע כי ביום לישראל יש רק פתרון אחד: לכרות שלום עמה. יותר שמה, יותר שטח — שלום צריך להיות".

„ואם בכל זאת יצוו לך לצאת ולה־ילחם בישראל ?" — שאל הישראלי.

„סיני איננה ביתי"

„מצבי יהיה קשה ביותר, — הודה המצרי — אלך להילחם בלי רצון. מכריחים אותנו לשרת בצבא אחרי גמר הלימודים בבית הספר התיכון. אחרי כמה שנים פתאום באים שוב ו־לוקחים אותך לשירות נוסף של כמה שנים. מי שיש לו קשרים וכסף, יודע

(המשך בעמוד 18)

صورة من الأصل

מלחמת יום הכיפורים

האלוף!

מאת מנחם תלמי

האלוף! — צועק מישהו בקול בשורה מוגתע — האלוף! ראשים מתרוממים, גתים מ־תוך צריחים, מצלם של שריונים כבדים, מותחת למנועי זחלמים.

הכביש עמוס והג'יפ שלו הולך באיטיות בנתיב העמוס והשוקק. הוא יושב ליד הנהג ובגופו הגדול כמו תופס כל גמת אפשרי. חיוך כמעט־מבוייש, אחד מכמה סימני ההיכר שלו, תלוי בקצות שפתיו. עיניו המצומצמות מעט סוקרות, רואות הכל. הוא אינו יכול שלא לחוש בגלי ה־אהדה הזורמים לעבר הג'יפ שלו מכל עבר. הוא אינו יכול שלא להבחין במאות המבטים הנוצצים פתאום, המתחייכים, הנ־נעצים בו. מבטים של קורת־רוח. טוב שהוא כאן.

פה ושם קוראים בשמו הפרטי. פה ושם מנפנפים לו בידיים. פה ושם עוצר הג'יפ כדי שיוכל ללחוץ יד עם מאן־דהו, להח־ליף מספר מלים עם מודע ותיק, עם מיש־הו מן הלוחמים ששרת עמו באחת מן התקופות, באחת ממלחמות העבר.

ומלחמות העבר שלו משתרעות אל עו־מק השנים, אל נבכי תקופות שכבר הפכו ל„היסטוריות". הוא זוכר אותם מפעולות־תגמול ומסעות מלחמה גדולים. לוחץ ידי־הם בשמחה, שואל שאלות, משיב תשו־בות של בטחון ואמינות, מפיח רוח טובה, רוויה הרבה אופטימיות. הוא שמח לראו־ת הם מאשרים בנוכחותו. כשיהלוך לעבור הם יבינו כי אוריך אמשר ללכת בעיניים עצומות.

הג'יפ שלו מתקדם לאיטו בדרך המדבר, בתוך הנתיב האנושי, המאייש אותם מ־שני צדיה. פרצי אהדה מבריכים מעט, נר־תכים לעברו. לא משום שמתפשים כאן אליל. לא בגלל דרגתו ומעמדו.

פה ושם מבריכים אותו פרצי האהדה, ב־פרט כשהוא מגיעה לשיאה במחיאות כפיים של חיילים.

חיילים שמכירים אותו בטרם היה ל־אלוף (מיל.). חיילים ששמעו עליו רבות. שקראו את מה שכתבו עליו בספרי המל־חמות הזעירות והגדולות. ששמעו אגדות של הבקעה קלאסית בתוך מערכי אוייב שאינם ניתנים לכבורת לניפוץ. אגדות של תושייה ומהלכים בלתי שיגרתיים. אג־דות של נוקשות חיילית ורכות אנושית.

ופתאום הוא לעיניהם. גדול, כבד כלש־הר, מרעיף סביבותיו ניצחות, כשדמותו אומרת: „חברה, זה יהיה בסדר. זה יהיה יותר מבסדר". הכל זאת עם הדיוק הקל, שיש בו משהו מן הנבוכות והבוי־שנות של אבר מגודל וכל זה תואם איכ־שהו, משלים איכשהו את דמותו המאסי־בית ומאשר כאילו את כל הסיפורים וה־אגדות שנרקמו סביבו.

*

הג'יפ שלו נוסע. גיהקל בגלי אהדה ובתת־רוח כל אימת שהוא עובר ב־תוך ריכוז של לוחמים. תמיד נמצא פה ושם מישהו המבחין, המאתר, הקורא: האלוף!

תמיד בוחה בעקבות הקריאה מיצח של לוחמים — לנפנף לעברו, לקרוא ב־שמו, להביך אותו בתרועה של נחת אמת, בין הפריעים, הבהונים, הקוראים שלום. אלה שהיו המול־שלשום פקודיו בתבל ארץ זה ובמקומות אחרים. אלה שעיצבו מולו במסדרים, נושאים בגאון את כומ־תותיהם. אלה שפסעו בעקבותיו מסוייחי־ערצוף בלילות המעט הבוער, ב־מלחמות הזעירות שקדמו למלחמות הגדו־לות.

השמש משתפלת כערבה והבוערי הם אין היא שוקעת אף פעם אל הים. שמש מלאה ורכה של סתיו שאין בו שלכת, ש־אין בו ריחות של סרס־גשם. סתיו של הולות ששוב אינם להוטים ביקוד תקוה, סתיו של מכתשי פגצות, של פלדה מעו־קבת, של תרמילי פגזים מגוהבים על רקיע תכל והמים־סבר. סתיו של פל־חמות, אשר סתוויו הן אש.

מדבר של מלחמות והנתיב המתיך בתו־לות אל מול גרותיך שקי־עתה הסמויים של השמש. הוא יושב בג'יפ גדול, בוטחני, איכרי, ופניו מוארים ב־נגוהות הרכים. מבטיו הגיגיו רתוקים

לא קראו לו

מאת לוי יצחק הירושלמי

לא קראו לו. התתבט: להתייצב בלי צו־קרי־אה? החליט: לא. ו־טעמו עמו: אילו נמצא תפקיד בשבילו — בוודאי היו קו־ראים לו. באין תפקיד — למה יסתובב „בין הרגליים"? הוא רק יפריע. מה יכול אדם כמותו, בגילו ובמצב בריאותו, לתרום ל־חיל שלו?

הוא עצוב, שעבר את גיל הגיוס. משהו צובט בלב. אבל בניו ממלאים את תו־בתם. בכל אופן, לא ידע מרגוע. הסיע חיילים, סייע לשירותים, אך מבקום ל־מקום. עכשיו הוא לא עובד. העסקים הולכים גם בלעדיו. בימים האחרונים הוא מבקר בבסיסי חיל־אוויר, החיל שלו. אם אינו משרת באופן פעיל — הוא רו־צה, לפחות, „לנשום את האווירה של החיל".

פגשתי אותו באחד הבסיסים. רעש־המטוסים מרגיע אותו. אפיל אינו לובש מדים — הוא מרגיש עצמו כאן כמו בבית. ומה פלא בכך הרי האיש הזה נמנה עם הראשונים־הראשונים של חיל־האוויר הישראלי. הוא היה טייס עוד בטרם ראו טייסי 1973 אור־עולם.

הוא יושב על הדשא עם החבריה — ורוחה נחת מלוא הפנים. כמי שנטל חלק במלחמות הראשונות של ישראל הוא מד־גיש במיוחד את אופי לוחמת־האוויר ב־מלחמת העצמאות. „אז — אומר האיש ששיבה זרקה בשערותיו ופניו בחרשו מעט קמטים — לוחמת־האוויר היתה מצומצמת. היו מיבצעים נועזים באמצעים פרימיטיביים. אז הפצצנו במטוסי 'רפיד'. הפצצנו במלכיה וברמה בגליל. אחר־כך נעשו ההפצצות ממטוסי קומנדו 'סי־46', הדומים לדאקוטה. הפצצנו, לרוב, את עזה. זה היה במיבצע 'עשר מכות' וב־מיבצע 'עין'. אז זרקנו פצצות ביד. אני הייתי מטילן".

הטייסים חולקים כבוד לאיש. חליפות הוא מציג שאלות והם משיבים, הם שו־אלים והוא משיב. מדברים בגילוי לב. הטייס הוותיק, לבוש אזרחית, גאה על החיל שלו.

„היום יש מטוסים רבים יותר וטובים יותר לאיך־שיעה. אין צורך במטילנים.

אבל לא רק המטוסים הם בעלי עוצמה רבה יותר. גם ההרכב האנושי של החיל הוא טוב יותר מכפי שהיה אי־פעם. תמיד היתה רוח־הלחימה גבוהה. אבל במומ־נות — אולי גם משום שמקבלים הדרכה טובה יותר המטוסים טובים יותר והמב־חר בין המתנדבים גדול יותר רק הטו־בים־מאוד נשארים — הרמה יותר טובה.

ושוב נימה אישית, אבהית: „כל ה־תלמידים החניכים של הדור שלנו הם יותר טובים מאתנו. אני יודע, שלא כולם אוהבים לומר זאת. יש הותיקים הנוהגים לדבר בנוסח: היו ימים... פעם היה אח־רת. האמת היא שונה. לא צריך לדבר בגעגועים על העבר. ההווה יפה יותר, עשיר יותר, מרשים יותר".

באגנות־רוחהו הוא מוסיף: „המציאות ממחישה עד כמה צדקו חכמינו הקדמונים באמרם, שאין אדם מתקנא לא בבנו ולא בתלמידו. בתלמידים כאלה לא מתקנאים — רק גאים".

האיש, שכבר עשה את שלו ולוחם מיבצעי־טיס רבים, כמוה דמות־שלאי־שר, קם ממקומו והולך לבקר „בדורים נפלאים אחרים בטייסת אחרת".

קור הרוח וכובד האחריות

מאת אלי אייל

נזדמן לי — כמי שישב בחדר המלחמה של פי־קוד הצפון בארבעת ימי הקרבות הראשונים — לראות באופן מוחשי ביותר מה פירוש המליצה „אחריות לגורל ישראל". אחריות זו רבצה באר־בעת ימים על איש אחד: אלוף פיקוד הצפון יצחק חופי, אשר ידע כי אם לא יבלום את האוייב הסורי, אין פירושו סתם התקד־מות האוייב אלא פירושו איום על ראש פינה וצפת ולהבות ה־בשן ומחניים.

בארבעת הימים הראשונים של הקרבות ברמת־הגולן ידע האלוף יצחק חופי כי בידיו ובידי פקודיו בשכה לאשר או להפריך את הפסוק „כי מצפון תיפתח הרעה". בסיני עד הבינה קילומטרים פירושם עוד הכיסה קים מדבר. כאן עוד 5 קים פירושם קיבוץ גנגו.

בקור־רוח, שיכול להוציא מכליהם גם את קרי־הרוח, ניהל יצחק חופי — הוא „חקה" — את הקרבות מחדר המלחמה הרעש, המאן מתנועת יוצאים ונכנסים ומרצים בהולים מן הטלפון לאלוף ובחז־רה. אף פעם אחת לא הרים קולו, אף פעם אחת לא עיוות את פניו, אף פעם אחת לא היכה באגרופו על השולחן. וכך נסך במתון ושקט נפשי בסובבים אותו.

בקשב ובסבלנות שמע לעצות של קצי־נים בכירים בקבע ובמילואים — ואחר כך החליט בעצמו. במיוחד ביקש למנוע אבידות, לאמר כוחות למשימות נוספות. ובעיצומו של הקרב הארוך והמתמשך ניגלתה גם אנושיותו הכנה. „האם פינוי הילדים מישובי רמת הגולן עבר בשלום", התעניין האלוף, שהוא כבר סב לנכד בן שנתיים.

שרשרת הפיקוד אינה פועלת ברש־מיותה בחדר המלחמה. אל האלוף יכולים לגשת אלוף־משנה וסמל, ללחוש על אוזנו, לדווח לו, לשאול אותו, לתקוע בידו את הטלפון כשעל הקו מפקד אוגד העצבנות.

לחדר המלחמה הגיעו כל „המי ומי" של צה"ל בעבר ובהווה. את כולם שמע, לכולם הסביר, אבל החליט בעצמו כשעי־ניו נעוצות במפה שמשמאל ובמפה שעל השולחן. הוא המחליט והוא העושה את העבודה.

כישור האילתור הצבאי וידע הטקטיקה שלו באו לידי ביטוי מובהק גם אחרי עשרה ימי קרבות, כאשר בכל בין המנוחה ניכרים סימני העייפות המצטברת. הוא זה שהגה היום ושיכנע לערוך את הנו־קפה נגד החטיבה העירקית — מבצע שעלה יפה.

„חקה" הוא אלוף אלמוני בעיזה מבר־ימה. אין לו הכאריזמה של כמה מן האלופים המוכרים אחריהם חיילים. אך יש בו ההוד של הצניעות. „האפרוריות שלו זוהרת", אמר אחד מעוזריו.

שמח הוא לחלוק מהמאות לפקודים ותחתיו. ליד נמה המלחמה השמיע „חקה" — המנסך במלים ואינו פגור לרוח שב־חים — דברי הערכה חמים למפקד פלוני שאילתר אינוף בשדה והזיכה במעקים ה־סוריים במבצע מוהיר. „יתכן כי בספרים כותבים על אפשרות כזו, אבל ליישם אותה בצורה מבריקה כל כך? כל הכו־זמן לביא ההריגה של הטנקים הסורים, מבין את באוניו ועיני רוחו של אותו מפקד".

המזג הקר, הבהירות, ההכלתות, הדי־לידיות — אלה עמדו ל„חקה" בארבעת הימים הקשים ביותר שהיו למדינת יש־ראל מאז תום מלחמת השחרור.

החיילות

מאת תמר אבידר

„היה לנו קשה מאוד ל־הישאר שמונה ימים בלי הבנות שלנו. גם מבחינה מבצעית וגם מבחינה מוראלית", מודה ב־חיוך עייף־במקצת סרן, קצין ב־רמת־הגולן

עתה, כשהוחזרו אליו הבנות שהיו ב־גלות בראש־פינה אחר ליל הפגזה רצינ־י במוצאי יום הכיפורים, הוא מתרכך ואומר שבחן בפניהן:

„בת שיושבת כאן — זה מוסיף לנו המון. ואנחנו צריכים אותן — את ה־קשריות, את המרכזניות, את השרטטות — גם מבחינה מבצעית. את המלחמה עצ־מה מנהלים בהליקפים, ובהם אין להן מקום. אבל עתה, כשחזרים לשיגרה ב־רמה, אנחנו רוצים אותן פה".

המקום — בסיס בבא. קהל [illegible] — חיילית שהוחזרו לכזה במתנה.

„כון עקבת פחדנו בהפגזה ביום הרא־שון, אוכרה אחת המרכזניות, שההורים אמרים ש„אי אפשר בלעדיה".

„לא גיליתי בבית בדיוק מה עבר עלי־נו כאן", כגלה אלונה, פקידת הקשר.

„ההורים ביקשו ממני שאספר על עב־רי כשהבינו היכן אני נמצאת", אומרת שרינה, פקידה־לשכה.

ביום הראשון, כאשר אוכף המקום על־ידי הסורים שהתקרבו לגשר בנות־יעקב — פונו הבנות. עתה, משהוחזרו לרמה, הן ישנות במקלטים מוגנים היטב.

בכלל, דומה כי עתה למדו המפקדים ל־העריכן כפל־כפליים. הן, אולי, החיילות היחידות בצה"ל שהחמיצו כולן להיות את קרב הבלימה. בין כל הסיפורים שהגיעו מן המלחמה אין אף הבינה אחת לרפואה שבה מופיעה חיילת.

דמותה של הישראלית „הפיטוריה" [illegible] בה לצרכי [illegible] בלבד. [illegible] צלמים זרים שהגיעו, ולא בלי צדק, כי הציורקי של נערה יפה, [illegible] היא [illegible] לקוראי [illegible].

במלחמת השחרור עדיין ניתן למנות נערות בין שורות הלוחמים, אך מייד ל־אחריה הוחלט שהחיילות לא תהיינה לר־המות, לבל תיווצר אפשרות של נפילתן בשבי. כאן מקום הבנות בעורף. דבר ה־גורם כיום אכזבה למספר כתבי ובלנמי חוץ, אך לא רק להם.

קצינה צעירה מכפר אחיר, סגן הדה, נולדה באיחור של 25 שנה. אין ספק כי אילו נימנתה על דור הפלמ"ח היתה יוצ־אה עם הבנים לקרב. עתה, כקצינת חי"ן אשר „לרוע המזל" ירדה מן הרמה ארב־עה ימים לפני המלחמה, היא הופכת עול־מות כדי להיות עם הלוחמים במוצבי ה־רמה או לפחות להביא להם עזרה מירבית מן העורף.

הדה מארגנת לחיילים בקו משאיות מלאות כל־טוב כן המוצאות המקומיות, וכשהיא עולה לשם — היא נראית כדג בבית. לוחמים עטורי זקן מקדמים אותה בחיבה אין קץ, היא חובקת זרועו של ה־אחד ונחייכת אל ידיד שני. ובאמת, בפני פניך אתה רואה עד כמה חיונית החיי־לת בשירות הכוחות הלוחמים: הדה ד־דמותה כמות גורם ראשוני ובחונה ל־העלאת המוראל.

כל אחת מקצינות החי"ן בצפון לערכי צפי סיור ברמה ובגבול לבנון מגיבה ב־צורה שונה על הכתה שבה הן נתונות כ־אן פרוץ המלחמה. רס"ן גילי, קצינת ה־חי"ן, חכורת סבר, אך נוהגת בפקודותיה ביד רכה ותקיפה „באה פרוצה המלחמה — סיפרה לי — לא הספקתי לנשום. יש הבוז בעיותי".

סרן (מיל.) חנה, שהיתה בטיול באיר־ופה בפרוץ המלחמה, התייצבה ביחידתה כבר למחרת יום הכיפורים. היא כאילו נבר־הקה כצליצות העצורים של הבנות. היא מכונה על רישום הנפגעים ביחידה. קצי־נה אחרת, מקיבוץ דוברת, נראית גם היא מגויה ועצובה. החבר נפצע בקרב טנקים.

אל מושב זרעית, על גבול לבנון, אנו הגענו לאחר ההפגזה. חנות הבנות ה־כרוזה הכהויילות המהגהדרות שם לא עזי־בו את המקום, כשם שמעט אף אחת ב־300 המורות בצפון לא ביקשו לעזוב. „לפי התנהגותן ותרומתן — צריך לספר גם להן איזה כין צל"ש", אומר רס שלק, מכיר זרעית.

ידן בכל — בטיפול בילדים בגן ובמ־עון, בעבודת קשר במפקדה, בטיפול ב־בנק, בהשגחה על המקלטים. „התפקיד שלנו כאן כעת הוא להעלות את המו־ראל", אומרות כמעט במקהלה הבנות דמויות ערוכים. כשיש הפגזות הן מור־דות את הראש ורצות למקלט, לוודא שה־כל בסדר. בני מושב זרעית, בני קרית־שמונה וחצור הגלילית ישבים במקלטים — נהנים מן ה„דבקות במשימה" שבג־לות החיילות המוכשרות.

קצינת החי"ן ראשית, אליס רוח מושל אומרת: „הבשורה הדבקות במשימה היא תכונה דוביגנטית אצל נשים. אשר לראות זאת כיום בין האחיות הצבאיות אשר כבעם לא עוצבה־עין — ולא בשל מחסור בכוח אדם".

ראינו. ואפשר לראות זאת גם בין ה־קצינות והחיילות המבונות בבתי החולים על רוזות הפרס. השוטות ימים כלילות המפקדת. שיותר מתמיד עושה עתה את ימיה בסיור ביחידה אומרת: „החיילות עובדות עתה מתוך הרגשה שכל מה שהן עושות עדיין לא מספיק. אני מרגישה את התעלה אצל כולן, ולא „כקכרים".

החיילות היחידות הכעוות לקשר לפני המפקדה הן המדריכות בקורסים, הטור לה כן ההרגשה שאולי הן נחוצות יותר במקום אחר... המפקדה מסבירה להן, ש„העסקים כרגיל".

„בכלל, אני כרבה עתה במעולה הסב־רה. החיילות רוצות לדעת. זה נובע ש־תובע תשובות".

מפקדת החי"ן הזוטרת דוברת בזרועות צבאות. תסרוקתה עטויה ואף שיום ה־עבודה שלה מתמשך עתה עמוק אל תוך הלילה, היא נראית רעננה. האגרטל על שולחנה ריק. „זה לא בגלל המלחמה. פשוט אין לקנות פרחים בעיר. ראיתי ב־יחידה מתחזקת עתה יותר מבעבר הבנה דהאנונה לקטוף ירק ולשימו על שולחן המפקד".

מלחמת יום הכיפורים

החוב

מאת יעקב העליון

כשהניחוני על הקרקע, ליד הטנק, ואני סומא וכואב, נזכרתי לפתע בדבר נוסף שכתבת. כמו ברק עברו במוחי המלים הכתובות בספר: ׳ספרת שאחרי פציעתך, הניחו אותך ליד הטנק.

ספרת שהסורים ירו בטנק. הוא היווה לסורים מטרה מפתה. הקליעים שפגעו בו נשמעו לך כברד. ואז בא אליך הפגז שכוון לטנק ונפצעת בשניה.

„חשבתי: אלוהים, הרי דבר זה יכול לקרות גם לי. גם אני שומע את היריות על הטנק שלי, כברד. ביקשתי מן האנשים שחילצוני להרחיקני מן הטנק. הם החלו לשאתני. לא הספקנו להתרחק הרבה, עד ששמעתי רעש אדיר. באמת בא אל הטנק הפגז שממנו חששת. אבל אנו כבר לא היינו בטווח פגיעת הרסיסים".

אני יושב עתה ליד מיטתו של ערן. בית־חולים „הדסה" ירושלים. הוא מדבר עמומות ולאט, לאט. מבלי שאצטרך לצמצם את עיני, חוזרים אלי הרגעים שלי. דומים כל כך, לאלה שאני, לכאורה, זר להם.

משונה, אני מהרהר, חשבתי שכבר נתקשיתי. ראיתי מראות קשים הרבה יותר מזה המשקף אלי עכשיו. הן ראיתי את פני שלי בראי. שכבו לידי אנשים פגועים הרבה יותר ממני. אבל לבי פועם כתוף שחובטים בו בבהירות, ואני חושש שעיני מלוחלחות.

האם מפני שערן, השוכב בעינים עצומות, לופת את ידי בעוצמה כזו? האם מפני שאינני יודע מה להשיב? האם מפני שאני חושש כי כל מלה שאומר בתשובה שהוא מצפה לה, תהיה גסה, כהוספסה, לא במקומה?

משונה, משונה...

האם נובעת הריגשה הזו שאני כה קשה לעוצרה, מפני שידידי הצעיר ממני בשנים־הרבה, גדל לידי, מאז היה ילד בן שמונה? האם מפני שאני רואה את עצמי, את חוויותי הכואבות שלי, יצוקות בו? האם אין הוא — אני?

★

„זה סיפור אישי, כמעט משפחתי, אשר למרות „הפיתוי העתונאי" הכרוך בו, היססתי הרבה קודם שהחלטתי לפרסמו. התלבטתי אם אינני חושף כאן דבר שאינו מענינו של הכלל. התחמקתי מעורכי שדחק בי לכותבו, עד שאמר לי: אם לא תכתוב, אפשר שמצפונך יציק אותך. אם ערן ניצל בזכות קטע שזכר מן הספר, יתכן שאחרים, לחוצים כמותו, יקראו את הרשימה. אולי יזכרו שעליהם להתרחק מן הטנק אם ייפגעו, חס וחלילה. אולי יצלו חייהם בזכות זאת.

שכנעני.

הקורא את ספרי „רגל של בובה", בו תיארתי מעשה פציעתי, ואשר בקטעים ממנו נזכר ערן מיד כשנפצע — ימצא בהם זהות מוחלטת למה שאירע לערן, קצין שריון בן 22, שש וחצי שנים אחרי שנפצעתי אני. והוא אז בן 16.

„יש לנו הודעה משמחת בשבילך — אמרו ליעל אשתי — יענקלה נפצע."

נפצע — משמע חי. לכן, משמחת.

היו אלה הוריו של ערן, שלהם ביקשתי להודיע דבר פציעתי, כשהוליכוני זחלים המפנים במורדות הרמה, אל בית־החולים שדה.

יעל זוכרת היטב. היא קיבלה הודעה זו בשעה עשר בלילה התשיעי ביוני 1967.

★

יש לי הודעה בשבילכם. ערן נפצע" אמרתי להוריו. לא מלאני לבי להוסיף את המלה משמחת. הגם שידעתי כי פציעתו קלה יותר משלי. לא הייתי מסוגל. אפילו שבדרכי אליהם, שננתי לעצמי לעשות שימוש בה. ברכי פקו ויראתי את תגובתם.

צינה עברה בבשרי, כשהניחה האם האמיצה את ראשה על כתפי, ומלמלה: „אתה מחזיר לנו חוב, אתה פורע לנו חובך".

ארורה החובה לפרוע שטרות מסוג זה. בהיסח הדעת, וכיוון שלא ידעתי מה אעשה בעצמי, שלחתי מבט בשעוני. השעה היתה עשר בלילה. אחרי ימים אחדים אבדוק ואוכח: גם התשיעי בחודש.

★

הפגיעה הראשונה בי, בעודי מפקד על הטנק, כשמחצית גופי בחוץ, — ובלי שאחשוד כי סכנה צפויה לי בתורפת שסורה לברגלות תל־פאחר, — מצאה ביטויה במכה אדירה. כשהתעוררתי, אחרי זמן שמשכו לא ידוע, גיליתי כי התעוורתי. לימים נתברר כי רק עין אחת נפגעה ללא תקנה. השניה שבה אחרי זמן לאיתנה.

ערן נשלח לרמה, ביום השלישי. הוא שוטט ברכבו בתופת האש וניסה לעשות כמיטב יכולתו. תוך כדי קרב יצא ללא היסוס, מרבית גופו מחוץ לטנק, כדי להפעיל את המקלע המותקן מעל הצריח. מסתמא, גם הוא לא חש, כי סכנה צפויה לו.

ערן: „לפתע, ספגתי מכה נוראה. עבר זמן, אינני יודע כמה זמן, עד שהתעוררתי גיליתי שאני עוור".

השבח לאל, אחרי ימים ספורים, יתברר לשמחת כולנו, כי רק עין אחת נפגעה ללא תקנה. במצבה של השניה חל שיפור ניכר והיא תמלא תפקידה כהלכה. אם נשפוט לפי „המורל" שלו, והדרך שבה הוא מתנהג, יחלים בוודאי במהירות.

בכך, לא נסתיים הקשר בין סיפורינו: שעה שמוחו פעל עמומות, בשל הפציעה והחבטה הקשה מאד, נזכר בקטע אחר מספרי והחליט להזהר על המובא בו:

בהיותי שרוי במצבה, כתבתי כי אחרי ההלם הראשון, ובעודי בתוך הטנק חשבתי שעלי למצוא את מכשיר הקשר ולהזעיק עזרה לאנשי הצוות הפצועים. תפשתי ביאוש את המתג בקופסת הקשר. דומני, כי בשנוכחתי שמאמצי נכשלו ואין מענה לקריאתי, שקעתי בעלפון של איבוד ההכרה.

ערן: „זכרתי את הסיפור והחלטתי שגם עלי לעשות כמוך. תפשתי בידי את המתג כדי להזעיק עזרה.

ערן אינו זוכר מה אירע אחרי כן. היתכן שגם הוא שקע בעלפון?

★

התעוררתי מעלפוני, כשחשתי שמישהו זר מפריע את מנוחתי. האלמוני ניסה לגרור אותי, השרוע על צריח הטנק, על מנת להורידני.

מבעד לדמדומים, הצלחתי לדעת, כי את קולו המרגיע של נהג־הטנק שלי, אני שומע.

ערן: „מישהו התחיל לגרור אותי מן הטנק. לא יכולתי לראותו, כמובן. אחרי רגע, כששמעתי את קולו, ידעתי שזה נהג־הטנק שלי"...

★

כשהגיעוהו במיטה שבחדר הטיפול הנמרץ, בבית־החולים „הדסה", זכר את הוריו וביקש להודיעם. הוא לא היה יכול לדבר. ביקש עט ונייר וכתב. מבלי לראות את מה הוא כותב: „לטלפן למספר..."

ולא עמד לו כוחו.

אחרי זמן מה כשהתאושש, ביקשו ממנו את מספר הטלפון של הוריו. השואל חשב כי את מספרם ביקש ערן לרשום על הפתק.

ערן אמר להם כי לא לבית הוריו הוא מבקש לטלפן, „כיוון שיש מישהו שחייב להם הודעה". כשנפצע הוא ב„ששת הימים" ביקש שיטלפנו להורי, ואני קיבלתי את ההודעה. אם אינכם מאמינים, קראו את ספרו. רשום שם מספר הטלפון שלנו... עכשיו הוא צריך להחזיר את החוב".

ה„מישהו" — הייתי אני...

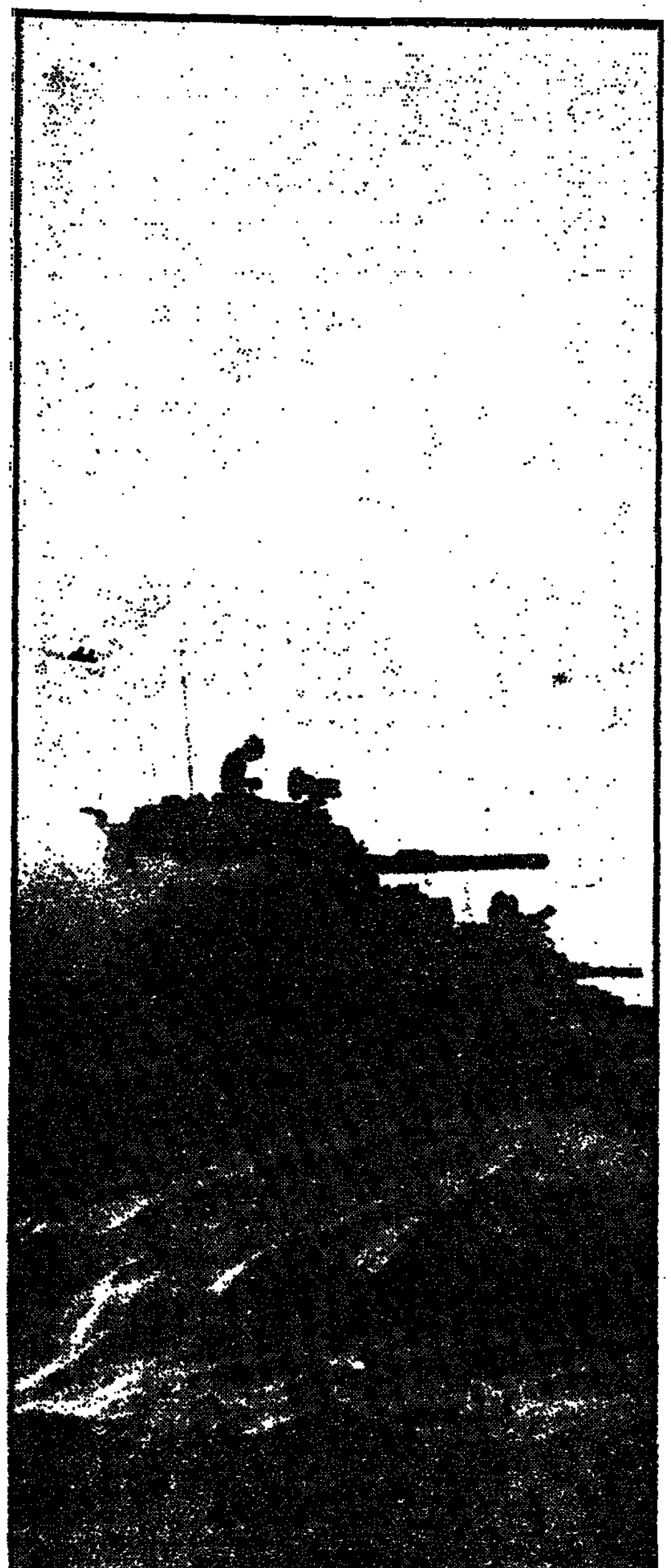

לא לבד

מאת יהודה האזרחי

הטנקים של חטיבת השריון התפרשו ונעו במהירות קדימה, וירו שוב ושוב אל יעדיהם. שדות הקוצים בערו מסביב, ועשנם התערב בענני העשן של פגיעות הפגזים במדרונות ההרים המסולעים. במירווחים הקצרים שבין הרעשים מחרישי האוזניים של היריות וההתפוצצויות, אפשר היה לשמוע את רחש האש הלוחכת.

הצבא הסורי ניסה לעצור את פריצת השריון שלנו באש ארטילריה כבדה וביריות טילים. אבל בזחל"ם הפיקוד היה כל אחד עסוק בעבודתו, בתפקידו המוגדר, וההפגזה היא משהו שצריך לעבור דרכו, ולהמשיך, זה הכל. המח"ט עבד בקידמת הזחל"ם, והמפה פרושה לפניו, וקיבל שוב ושוב מידי הקשרים את האפרכסות של מכשירי־הקשר.

קולו היה שקט, כאילו ללא־רגש, בשעה שמסר פקודות בקשר למפקדי היחידות, ולפעמים שאל משהו, או הסביר, או דרש הבהרה. הוא אף התייעץ עם שני הקצינים שלידו, ולרגע דמה כאילו משוחחים הם שיחת רעים מסביב לשולחן. הקשרים היו עסוקים בעבודתם, ומרזר, שברגעי הפוגה מעטים וקצרים דיברו זה עם זה על ענינים שאינם נוגעים בכלל לקרב. עודד סיפר בדיחה במשכים, ולא הרפה ממנה עד סיומה, שאולי לא היה מצליח כל־כך ובכל־זאת נדמה לנו באותה שעה מצחיק מאד.

אש ההפגזה של תותחי האויב התקרבה לידינו, ואנחנו התכופפנו למטה, מתחת לקו דפנות הפלדה, ושוב התרוממנו לראות את העשן מסביב. נפץ קרוב, במרחק מטרים ספורים, הרעיד את תופי האוזניים. רסיסי פלדה ואבנים היכו בדפנות הזחלים, קרעו את אחד מטוטחי הפלדה המחוקקים מהם, רסיסים שרקו מאיימים לידינו, בהשרת העשן והאבק שאנו בתוכה. עודד נפגע ברסיסים בגבו, חולצתו נקרעה ונשטפה בדם.

— אה, לא ידעתי שיש לי דם חום. חשבתי שזה כחול — התלוצץ.

הפציעה נחשבה קלה (אף כי ראיתי, שמקום־הפגיעה בגב התנפח כעבור זמן), ותוך כדי מהלך הקרב, מבלי להפסיק ב„עבודה השוטפת", נחבש הפצע בתחבושת אישית, ועודד המשיך לטפל באלחוט.

— כואב? — שאלתי.

— צירי־לידה כואבים יותר — היתה התשובה.

— בחייך, מנין אתה יודע? — התעניין סגן אלי.

★

במדרון ההר, במרחק כמאתיים מטר, נפגע טנק שלנו. שמעתי בקשר האלחוטי את קולו של אחד המפקדים, המודיע על פצועים. הפגזת התותחים של הסורים, אי־שם מעבר לרכס, רוכזה באותה שעה בקירבת הטנק הפגוע, והמדרון נראה כמו אוקינוס של בועות אש ועננים עשן אפורים ושחורים.

זחל"ם החילוץ הגיע במהירות אל הטנק ועצר לצדו. ראיתי שלושה אנשים קופצים מתוכו החוצה — הדוקטור ושני חובשים. הם נגשו במהירות אל הטנק, ויכולתי לראות איך הם מקבלים לידיהם בזהירות את הפצוע מידיהם של הטנקיסטים, מתוך לועו של הצריח. הפצוע השכב באלונקה. הם קיבלו לידיהם פצוע שני. תנועותיהם היו החלטיות ותכליתיות, אבל נדמה היה לי, ממקומי בזחל"ם, שהן איטיות עד להרגיז. הם כאילו לא הרגישו בנפץ הפגזים שלידם, מימין ומשמאל, מסביב. הם לא שכבו על האדמה, לחפש מחסה, אלא הלכו הנה ושוב. בביטוי ראש קל, וכאילו באי־איכפתיות. כאילו הם ועבודתם לחוד, והפגזת האש והמוות לחוד.

לא התבוננתי אל המשך פעולת החילוץ הזאת, משום שברגע זה הגיע טנק אחר לקירבת הזחל"ם שלנו בהתימת מנוע וזרדור אבנים ועפר. מפקד הטנק, שפניו מפויחים עד כי קשה היה להכירו בתוויהם — רק שיניו הלבנות נוצצו — צעק לעברנו, שהוא אסף פצועים מטנק אחר שנפגע. ההוראות שקיבל היתה למהר ולפרוק לעמדת ירי, ההוא ביקש רשות להוריד את הפצועים. הפגזת התותחים־של־האויב היתה שוב מסביב, במרחק־מה ומקרוב, ואנחנו, בזחל"ם, נחנו למטה הורדנו מדי פעם בפעם את ראשינו. תוך כדי כך קפצו שני אנשים מהזחל"ם שלנו, לעזור בקבלת הפצועים. מתוך הטנק הורידו פצוע, שהיה שרוע בבטנו על האלונקה. חולצתו ומכנסיו היו חרוכים, ומחצית גופו חשופה. גבו ואחוריו נראו כגוש בשר חי.

רק אז ראיתי, שגם מפקד־הטנק היה פצוע. צוארו היה חבוש בתחבושת אישית, וחולצתו פתוחה, והחזה החשוף מכוסה זילופים של דם קרוש. זו היתה אולי פציעה קלה יחסית, למרות מראיה המחריד. מכל מקום, מפקד־הטנק התעלם ממנה, ומיד עם גמר פעולת החילוץ נופף לנו בידו לשלום, והטנק נסע על שרשראותיו במהירות שמאלה הסתמורחה בשדה הסלעים.

★

סגן יורם נשאר עם הפצועים שהורדו מהטנק, כדי לחכות לבואם של זחל"ם החילוץ, הדוקטור והחובשים. לא יכולתי לראות את המשך הפעולה, משום שזחל"ם הפיקוד, שנמצאתי בו, נפנה ונסע לצד אחר. לבשיבתו שלו, ובו־בזמן חודשה הפגזת התותחים של הסורים, שהלשה לזמן־מה, ביתר שאת. גיהנום היה מסביב, ואנחנו המשכנו ונסענו בתוך הגהינום.

באותה שעה הבנתי איך בכלל אפשר לשאת את סבל הגיהינום הזה, כבלי שהפחד ישתק את האברים, ואולי אפילו מבלי לפחד. זה בגלל התחושה, שהיא היפוכה הכוחלט של תחושת הבדידות. אני לא לבד. יש חברים. יש אחים. ואיכשהו אנחנו יחד, בכל רגע. בעזור זה לזה, עד כדי הליכה בגוף זקוף בתוך רסיסי הפלדה.

האנחה

מאת גאולה כהן

„עוד לפני שהביאו אותם, את הפצועים, כבר היה לי פצע בלב" — אומרת לי אחות המחלקה האורטופדית — „כבר מאותה שעה שקיבלנו הוראה לפנות מיטות — כל פעם שעברתי וראיתי את המיטות הריקות עם הסדינים הלבנים האלה, בדמיוני הן היו כבר מלאות, מלאות באנחות, בכאבים... עכשיו את רואה — זה כבר לא דמיון, עכשיו, את רואה, המיטות מלאות... אבל עכשיו אין לי זמן אפילו לחשוב, עכשיו אני צריכה להגיש להם עזרה..."

המיטות אכן מלאות. גם המיטה שבקצה השמאלי של החדר הגדול.

★

כבר עברו יומיים מאז נחלץ, כבר עברו הרבה שעות מאז נותח והוצא הרסיס מכתפו.

נערה, כמעט ילדה, בעיניים מלטפות ובחיוך מאולץ, מערה נוזלים — כפית אל כפית — אל שפתיו החיוורות, היבשות.

הנער — כמעט ילד — גומע אחת, גומע שתים, ומפיו מתמלטת אנחה ופניו מתעוותות לרגע כמו מעוצמת כאב.

„כואב לי" — גוחנת עליו הנערה ומחליקה בכף ידה על מצחו, כמו רוצה לאסוף לתוכה את כאביו אחד לאחד.

הוא מניד את ראשו לצדדים עוצם את עיניו והאנחה שהוא שב ונאנח עכשיו כמו עולה מעמקה של מועקה, אנחה כזאת שלא משלימה, אנחה מצופה כמו מעלבון.

„כואב לי" — חוזרת הנערה בקול נפעם ותולה את עיניה בזרועו התלויה.

„לא" — מוקה אליה הנער עינים גדולות, כחולות, עצובות — „לא, פיזית, לא הכתף..."

עכשיו כשהוא שב ונאנח לא שבה הנערה ולא שאלה כבר מה כואב לו. היא ידעה.

גם אני לא שאלתי, רק והזדהיתי עם האנחה הזו שלו, שמצאה עכשיו גם את הוי, היא אמנם רק האנחה הפרטית שלו או אולי אנחתה הפרטית של המלחמה הזו, האנחה הפרטית של כולנו, אנחה שתלווה איכשהו גם את שמחת הנצחון שיבוא, ואולי גם את השירים שיושרו לו.

מכתב על הנשים

מאת בתיה לנצט

מכתב על הנשים
אשר יושבות בתוך ביתן
ומקשיבות
ועיניהן במקלטים
והן סורגות
ופקעת הצמר מתגלגלת מתגלגלת.

מכתב על הנשים אשר סורגות
ובליבן — כמו במחול
דולקות מלים, צורות צליליים
והן נוצרות אותם בחיוכים
והן בולמות את הדימעה באישונים
ורק ידן הסורגת
בתוך הצמר הסרוג רועדת.

מכתב על הנשים
אשר ביום הפכו לחכמות
ובתוך ארון הנפטלין
כלאו את כל האנחות
וכמו המשוררים
למדו לבור את המלים

מלים של חול
ילד, תלבש את הסוודר הכחול
ילד — כשאבא יחזור...

כן כשאבא יחזור
הוא יתקן את ציר הדלת
וגם את הידית המקולקלת
וגם את דוד המים
וגם כמובן את הפנצ'ר באופניים
(למה לעזאזל קופצות כך הידיים)

מכתב על הנשים
אשר עושות את ליל הציפיה
בהינומת כלה
וכמו באגדות
הן ניצבות על סף הדלת
וכמו באגדות
אופות בסיר הפלא
את לחם התקוה
חלה קלועה באמונה
(מתוך מתכון שבא לן בירושה)
קמצוץ שימחה
קורטוב תוגה
ומלוא חופניים אהבה.

מכתב על הנשים
אשר יושבות בתוך ביתן
אשר אורגות בנול ביתן
בשתי לבן
וחוט אדום
טלית של תכלת.

صكنا من الاجل

עתונאי ישראלי מסייר בארצות ערב

בצל הפירמידות ערב המלחמה

מאת רוברט גרי

המחבר, רוברט גרי, מצטלם ליד הפירמידות כשהוא רכוב על גמל ומנופף במקל.

„המלחמה היא מציאות מתמדת במצרים של ימינו בדיוק כפי שהיתה במצרים של ימי־קדם" — אמר לי דיפלומט מערבי בקאהיר, בביקורי שם לפני שבועות מספר, לפני המלחמה. „אולם מעבר לזה לא קיים כל דמיון בין השתיים".

לא רק 5000 שנות היסטוריה אלא עולם ומלואו מבדיל בין תהילתה של מצרים הקדומה ובין המציאות של הזמן הזה. ואין לך מי שמבין זאת יותר מן המצרים עצמם.

„יש קצת הבדל בין הישן ובין החדש", אמרתי בבדיחות־הדעת אל מורה הדרך, כשעזבנו את הפירמידות.

„כן, — הסכים עמי במפח נפש. — אז היו לנו יהודים. איזה משה דיין לא היה מזיק לנו גם כיום".

היה זה היום השני לשהותי במצרים וחששתי, כי דבריו הם פרובוקציה, כדי להוציא ממני איזה גילוי בלתי דיסקרטי. אך בסוף היום הוברר לי, שהוא אינו אלא בחור ציני, ממורמר, ומזמן לזמן היה פולט איזו הערה רחוקה ממחמאה על מצרים של זמננו.

אבל כשם שהמצרים מבינים מה רחבה התהום המפרידה בינם ובין עברם, הם מבינים שאין להם ברירה אלא לחיות מן העבר. יותר מחצי מיליון תיירים, הנמשכים שנה שנה אל אוצרות הציוויליזציה העתיקה, משמשים למצרים המודרנית כאחד המקורות העיקריים של מטבע זר. לולא האתרים ההיסטוריים האלה, כי אז היתה מצרים מעניינת את התייר לא יותר מטוגו, למשל.

שלוש הפירמידות והספינקס בגיזה הם באמת נפלאים. בלי הבדל מה ראית בצילומים או בסרטים ומה קראת או שמעת עליהם — המראה מחשמל אותך. הפירמידות ניצבות על שפת המדבר המערבי, רק בעשרה קילומטרים מקאהיר, ומדהימות את התייר ביפי פשטותן האדריכלית ובגדלותן. רק לאחר זמן אתה מתפעל מן ההישג ההנדסי העצום.

אבל אך התחיל התייר לרוות נחת מן המראה, והמציאות הקשה של מצרים מציפה אותו. למורה־הדרך הקאהירי אין סמכות כאן. מורי־דרך ביתיים מתחרים עליך, וכן הרוכלים האוחזים בזרועותיך ובבגדיך ומתחננים שתקנה גלויות מצויירות או גילופים של הספינקס מבהט זול או חיקויי חרפושיות. השטח כולו שורץ יצורים אלה בלויי סחבות עד שלא קל לצלם את המקום.

בחסותם של מורי־הדרך

מורה הדרך לפירמידות, שהביא לי מורה־הדרך שלי, היה איש מכובד גבה קומה, מעל לשנותו ה־60. על ראשו מצנפת בצבע אדום כהה ולבן, על כתפיו היתה גלימה אפורה כהה, רגליו יחפות, והוא נראה כבן המקום. את הרצאתו המקפת הקצרה על הפירמידות הירצה כמי ששינן דבריו היטב: הפירמידה של כיאופס, הגדולה מן השלוש, נבנתה בשביל גדול מלכי השושלת הרביעית, לפני 4500 שנה ומעלה, בידי 100 אלף מ„בחורי מצרים" מ־2.5 מיליונים גושי אבן־סיד. רבים מן הגושים משקלם 2.5 טונות, ויש המגיעים עד ארבע טונות. וכולם מחוברים יחדיו בלא מלט או טיט.

גוויתו החנוטה של המלך, שהוצאו ממנה הקרביים, הוטמנה בחלל העצום של הפירמידה. ליד החנוט הונח מזון לצרכי מסע בשבתו של המלך אל העולם הבא. בקירבת מקום נחצבו מערות להסכין בהן את סירות העץ, שנועדו לשמש למלך למעבר נהרות במסעו. כל הפריטים האלה — החנוט, הסירות, כדי המזון וכדי הקרביים (אחד לכל אבר) הועברו מכבר למוזיאון המצרי בקאהיר או הם מן הביזה שהעבירו הצרפתים והאנגלים למוזיאון הלובר או למוזיאון הבריטי.

עמדנו לעלות בתוכה של הפירמידה של הפרעה בנו של כיאופס. מתוך כיבוד אב הורה שהפירמידה שלו תהיה קטנה במקצת משל אביו. בנו מנקאורה, בנה את הפירמידה השלישית, אף זו קטנה במקצת משל אביו. מסביב לשלוש הפירמידות קבורים מלכות, שרים, כוהנים ושאר אצילים, כל אחד על פי מעמדו בעולם הזה, כי שבעולם הבא יתאחדו שוב למשפחה שלימה של הבר מלכות.

מורה־הדרך הקשיש הכניס אותי אל המבוא האפל, ושהות כדי 45 מעלות התחיל לטפס ולעלות בקו שי הפץ העולים כרחק 154 מטר אל ראש הפירמידה. הוא היה מהיר וזריז כצבי. רק לאחר זמן מה למדתי כיצד לשמור על שווי משקל על הקרשים וללכת מהר בהיותי שחוח. כמה פעמים חבטתי ראשי בתקרה העשויה גושי אבן, עד שלמדתי להרכין ראשי כהלכה.

נוטף זיעה וחסר נשימה הגעתי לתא־הקבר בראש הפירמידה. הוא היה ריק, מואר אור קלוש. באמצע ניצב דגם של ארון־עץ, לסמן את המקום שבו היתה מונחת הגוויה. מורה־הדרך מוכן לירידה, למצוא את הלקוח הבא, ואני עדיין מתנשף ומתנשם, הוא נראה כאילו חזר בסך הכל מטיול אל המסגד שמעבר לפינה.

הירידה היתה קשה עוד יותר. הוא ירד אחורנית. אני התחלתי לרדת ופני קדימה — ועד מהרה נעלם מעיני. הסתובבתי וירדתי גם אני אחורנית וכאשר יצאתי סוף סוף מן המינהרה האפלה והמסובבת, עדיין שחוח למחצה, הנה עמד האיש זקוף, קריר, רגוע. אם יש לו מזל, הוא עולה ויורד לפחות תריסר פעמים ביום.

„זכיון־הגמלים"

עוד אני מנסה לייצב את נשימתי ושואל עצמי, כלום היה כדאי לטפס במינהרה זו, ניגש אלי מורה־הדרך ואמר כי הוא מקווה שאני מרוצה. הוא חיכה לבקשיש, כמובן — אף שסוכנות התיירות אומרת כי התשלום שאתה משלם כולל „כל המענקים ודמי השירות". לא היה איכפת לי להוסיף לו משהו, כיון שהוא התבטא בצורה מכובדת, להבדיל מן הרוב הגדול המתחננים, מייללים ובוכים.

שיטה מיוחדת יש לצוות של „זכיון הגמלים" ליד הספינקס. כאשר אתה מתקרב לפסל המרשים השומר על הפירמידות — מוצאו עדיין איננו ידוע — ניגש אליך מצרי גוץ ושרירי ומוביל אותך אל גמלו, כשהוא אוחז בזרועך. אתה עדיין מתאמץ להתאושש מן העליה והירידה הקדחתניות בפירמידה. אבל איך אפשר לבקר ליד פלא זה משבעת פלאי העולם ולא להצטלם יושב על גמל? בעוד כל אלה מתרוצצים במחשבתי ההמומה, הופיע מצרי אחר וכיסה את ראשי בכפיה. שלישי אחז בי ועזר לי לשבת על האוכף של הגמל, שהיה אדיש לגמרי. מצרי רביעי תפס את מצלמתי, נתן מקל בידי וצעק „תחזק היטב!".

עדיין אני מתאמץ לעכל את הוד הספינקס והנה אני מיטלטל ונקלע מעלה מעלה, לקראת שמי התכלת הזכים של מצרים, על גבה של „ספינת־מדבר" מעוטרת בכל מיני תכשיטים ומצהינה.

„תזעים פנים, נופף את המקל, תרביץ לעבדים!" צעק צוות הגמלים — ואני מתאמץ להבין מה קורה. הרגשתי עצמי מגוחך מאוד כשנופפתי במקל, בעוד ידי האחרת נאחזת בתפוח־האוכף, ואני מנסה לסלק מעל פני את כנף הכפיה.

„עכשיו חייך יפה!" צעק המצרי, שצילם אותי במצלמתי. כשהסתכלתי על סביבותי באתר זה של יופי עתיק, ורואה את חבורת המצרים המטורפים מקפצים ומדלגים ומרמזים לי בהינף זרועות, נתברר לי פתאום מה אני עושה ופרצתי בצחוק רם, שכנראה הניח את דעתם של המצרים.

עד מהרה נסתיים העניין, והם התקרבו אחד אחד ביד מושטת לקבל את חלקם. תחילה האיש שהוליך את הגמל האדיש, אחר כך בעל האביזרים שלקח בחזרה את הכפיה ואת המקל, ואחרי כן זה שצילם את התצלומים שלא היו ממוקדים

ילדים מוזנחים
בבגדים מרופטים, באחת השכונות

כהלכה, ולבסוף הממונה על כולם. כל אותו זמן ניצב מורה־הדרך הקבוע שלי בצד, ופניו זועפים.

מן העבר — ישר לתוך ההווה

„אתה סבור שדי לך ליום אחד מן התרבות העתיקה שלנו?" שאל מורה־הדרך בקול קהוי וחסר הבעה. נחפזנו בחזרה לקאהיר, ואני עשיתי מאמץ גדול לחרוט בזכרוני את הרשמים של היום. לא רציתי לדבר — רציתי לשמור בזכרוני את המראות והריחות זמן רב ככל האפשר. עד מהרה עברנו את הנילוס, ודרך האי אלרודה הגענו לקאהיר העתיקה, בעוברנו על פני גושים של מאוזולאומים וקברים באיזור „עיר המתים". זוהי עיר רפאים ממש, כי רבים מבנייני־הקבורה נראים ממש כבקתות־חומר רגילות, ובמבט ראשון אתה סבור שאלה הם בתי מושב של בני אדם חיים. לצד ימין הרי מוקאטאם — אומרים שכאן חצבו אנשי פרעה את רוב האבנים לפירמידות. חלק גדול מן האיזור הזה הוא כיום איזור צבאי; מן הריבוי והגיוון של האנטנות, הזקופות על ראשי הגבעות, מסתבר שזהו מרכז קשר ואולי בסיס טילים. מולנו המצודה המרשימה, שבנה צלאח אל דין בסוף המאה ה־12, מאבנים שנשדדו מעל פני הפירמידות. כיון שהיא ניצבת בראש משלט ויש ממנה מראה נאה של קאהיר כלמטה, גם זהו איזור צבאי שורץ חיילים. כאן נמצאים גם המסגד המרשים על שם מוחמד עלי ו„באר יוסף"; לפי האגדה חפר אותה יוסף עצמו, וצלאח אל דין העמיק אותה עד 90 מטר.

פתאום נעצרה המכונית בשכונה מוזנחת של המעמד הבינוני הנמוך. עדיין לא ראיתה כאותה משכונות העוני שראיתי בעיר ובסביבותיה, אבל היא היתה קרובה ליהפך לשכונת עוני כזאת.

„בוא נשתה קפה", אמר מורה־הדרך דרך אגב ופתח דלת המכונית לידי. במרחק כמה פסיעות מן הרחוב הראשי מצאנו גוש מאורות גרועות יותר וגרועות פחות, צריפים וכמה בנייני לבנים מתפוררים שפעם היו כנראה בתים נאים. בתוך השכונה פנימה לא היה שום סימן של רחוב או של מדרכה. אנשים שרצו בכל מקום, רבים ישבו כפופים בסימטאות העפר, ילדים מלוכלכים מתרוצצים ברפש. רוב המבוגרים והילדים לבשו בגדים מרופטים כעין פיג'מות. בדרכנו שמתי לב שכמעט כל המבוגרים אדישים לגמרי ובקושי מביטים בנו.

סיפורו של חסן

מורה הדרך נעצר לפני הפתח של בניין דמוי מחסן, שהוצמד כנראה לבניין לבנים מתפורר בן קומתיים. הוא רמז לי לחכות ונכנס, ולאחר זמן קצר חזר והזמינני להכנס. הוא הוליך אותי בידי כי בפנים היה חושך אף שבחוץ עדיין האירה שמש של בין הערביים. כאשר הסתגלו עיני אל התאורה הקלושה ראיתי כי בעצם מואר החדר המרופש בנורה אחת של 40 ואט, תלויה מן התקרה באמצע החדר. תחת הנורה עמד איש צעיר, כבן 30 חייכן, לבוש פיג'מה זולה מכותנת.

„זה חסן", אמר מורה הדרך. הושטתי לו ידי והוא לחץ אותה בהיסוס. „בעצם כבר נפגשתם אתמול", הוסיף מורה הדרך. וכאשר נתתי בו מבט של שאלה, הוסיף: „כן, בבזאר האן אל חלילי. חסן הוא אחד האמנים שראית אותם מייצרים את מגשי הנחושת היפים. כל כך התעניינת בו ובעבודתו עד שהבנתי כי תרצה לבקר אצלו". ואכן גיליתי ענין בעשרות עובדים מכל הגילים, ובתוכם חניכים בני 10 עד 12, שעבדו שפופים 10 עד 12 שעות ביום ליצור הסירים והכדים היהודים מנחושת, שולחנות משובצים עץ וזהבנה וכן, חפצי עור ועבודות מעורטים.

בחוברת מסעם של מיניסטריון התיירות המצרי נאמר כי „בבזאר האן אל חלילי פועמת הרוח האמיתית של המזרח". הבזאר, שהוקם במאה ה־14, נמצא לא הרחק מאוניברסיטת אל אזהאר, שנוסדה בערך בשנת 975, ורואה עצמה כאוניברסיטה הותיקה שבעולם. בבזאר עשרות חנויות שרובן מוכרות סחורה מעשי ידי אומניהן.

חסן, אשתו וארבעת ילדיהם מתגוררים בחדר צר ואפל. יש שם סידור עלוב של חשמל, אבל לא מים זורמים; ברחוב יש ברז ציבורי. ישבנו על רצפת עפר, על גבי שלושה מזרנים דקים. בפינה אחת ניצב ארון עץ מפוקם, ובפינה אחרת פרימוס שעליו הכינה אשתו קפה בשבילנו. היא היתה עטופה שחורים וכמובן יחפה. ועל זרועה האחת היענק.

לגמנו קפה תורכי חריף, וחסן השיב על כנה בשאלותי, באמצעות מורה־הדרך ששימש תורגמן. לפני כ־15 שנה בא לקאהיר, והוא בן 17, מכפר קטן מדרום לבירה. משפחתו היתה עניה מאוד, ככל תושבי הכפר.

„אני זוכר שלעתים קרובות רעבתי בילדותי. בעצם לא למדתי כלום. כן, אני זוכר ששמעתי באמצע שנות החמישים, אחרי שנאצר עלה לשלטון, כי החינוך יהיה חינם. אבל היינו 12 ילדים וכולם היו צריכים לעבוד. גם אז אכלנו רק לעתים רחוקות לשובע. בכפר חלמנו כולנו על יציאה לקאהיר. חשבנו שזה גן עדן. לבסוף באתי הנה, שנים אחדות הייתי לן בגנים הציבוריים או ברחובות. אחר כך היה לי מזל. קיבלו אותי כחניך בבית המלאכה ששם אני עובד עכשיו, הירשו לי לישון על גג ביתו של בעל הבית. חזרתי לכפר להתחתן עם הבחורה שהוריי בחרו בשבילי. בינתיים למדתי את המלאכה ואחרי שנולד לנו ילדנו הראשון, היה לנו מזל למצוא חדר זה. אני עובד עשר שעות ביום, שישה ימים בשבוע, ומשתכר 18 לי"מ (כ־125 ל"י לחודש). בעד החדר אני משלם ארבע לי"מ לחודש; אבל אני צריך לשלם גם לירה עד שתי לירות לשבוע על חשבון הלוואות שלקחתי כדי לשלם דמי מפתח בשביל החדר וכל מיני סידורים שהיינו צריכים לעשות והשכבות של רופאים. כן, יש אצלנו שירות רפואי חינם, אבל כל מי שיכול להרשות לעצמו, אפילו בקושי, הולך לרופא פרטי. אוכל היה בזול, אבל בזמן האחרון הוא מתייקר והולך. ביחוד פירות, ירקות ובשר. אנחנו אוכלים בשר רק פעם אחת בשבוע.

האשה לוקחת אמצעי מניעה, אבל היא מתבלבלת

„הבן הגדול שלנו הוא בן 10. הוא לומד בבית הספר ואני מקווה שיסיים אותו וילמד מלאכה. כך גם הילד השני, בן שבע. אחר כך יש לנו שתי בנות. כן, אני רוצה שילמדו — לתפור, לבשל, להיות נשים ואמהות טובות.

„לא, אין אנו רוצים ילדים מרובים כמו הורינו. אולי יהיו לנו עוד שניים או שלושה. כן, אשתי היתה לוקחת גלולות מניעה, וגם עכשיו היא לוקחת אותן מזמן לזמן. אבל היא מתבלבלת ושוכחת.

„כן, אני שמח שיצאתי מן הכפר. זה היה קשה, אבל אני סבור שחיי טובים מחיי אבי. אני מקווה שלבני יהיו חיים טובים עוד יותר. ואם לא — לוא יהיה כרצון אללה".

כל אלה אמר בנימה אדישה וקהויה, בלא שום סימן של מרירות או תלונה.

„לא, אינני מתעניין בפוליטיקה. אני טרוד מדי בעבודתי ובמשפחתי. אני זוכר שבאו אלינו אנשים והסיעו רבים משכני במשאיות העירה. זה היה בימי נאצר. קשה מאוד היה במלחמת 1967 ועוד כמה שנים אחר כך. לא היו תיירים והעסקים היו רעים מאוד. מלחמות אינן טובות. אינני רוצה שבני ייצאו למלחמה. אבל כמובן אם ירצה אללה, הם יילכו. אני יודע מעט מאוד על פוליטיקה או על ישראל. המנהיגים שלנו אומרים שזוהי ארץ רעה ועם רע. אבל אותי הפוליטיקה איננה מעניינת. אני מוכרח לעבוד ולפרנס את משפחתי — זה מספיק".

עם דמדומי ערבית יצאנו בחזרה אל המלון. הייתי עייף מאוד, עייפות הגוף ועייפות הנפש. העומס היה רב מדי ליום אחד. אבל מורה הדרך שלי גמר אומר להחזיר אותי מיפי־העבר המזהיר אל ההווה המורעל.

„יותר מ־25 אחוז מעמנו אינם יודעים קרוא וכתוב כלל, — אמר — ואלו נתונים רשמיים. האמת היא שהיחס קרוב יותר ל־30 או 35 אחוז. מצב השיכון — שואה. אומרים שיותר מ־900 אלף משפחות מתגוררות בכ־600 אלף יחידות דיור. ומי יודע מה הנתונים באמת..."

הקשרים בינינו עמדו להסתיים ומורה־הדרך הירשה לעצמו לחשוף קצת יותר את רגשותיו האישיים. עם זאת, אי אפשר היה להוציא ממנו מלה בענין ישראל או בענין פוליטיקה חוץ מהערה כי „סאדאת כנראה חכם יותר מנאצר. נראה שהוא רוצה לעשות משהו בנוגע לבעיות שלנו. הוא מוכרח לעשות, אחרת תהיה התפוצצות איומה. כמה זמן עוד יכול עמנו לסבול בשקט ובאדישות כזאת".

אמרתי, שאני מבין למה שהוא מתכוון. הוא החזיר אותי בכוח אל ההווה. אבל מה יכול אני לעשות בענין זה? — שאלתי, והוספתי: „יותר מבני עמך צריכים להקדיש חלק רב יותר מכוחם לבעיות המקומיות שלכם".

„כמובן, כמובן, — אמר בקול עגום ומיואש. — אבל איך, איך?"

המוזיאון הארכיולוגי בקהיר: עולם ומלואו מבדיל בין עבר והווה

מנקודת התצפית בביירות

כך הכינו הערבים את המלחמה

מאת ג'ון בולוק
שליח „סאנדיי טלגראף"
במזרח התיכון, ביירות

במשך כל השבוע הגיעו ידיעות על תיגבור הכוחות הערביים ברמת־הגולן ובצד המצרי של תעלת סואץ. סוכנות הידיעות למזרח התיכון (ה־מצרית) הפיצה הודעה רשמית מצרית, שהוכרזה כוננות בצבא, ואחר כך הושמטה ההודעה משידורי ה־סוכנות לחו"ל. יום אחר יום הגיעו ידיעות מישראל, על התרכזות כוחות סוריים והודעות מסוריה שישראל מתכוננת ל„תוקפנות חדשה".

כל אלה עשו רושם שיגרתי למדי, כיוון שבמשך 6 שנים התרגל המזרח התיכון באיו־מים מכאן ומכאן, בהתרברבות של הערביים ובשוויצנות של הישראלים. אף בשבת בבוקר לא התייחס איש ברצינות יותר מדי אל כל התכונה. עתוני ביירות, שבדרך כלל הם רגי־שים לכל הפלגים התבויים של הזירה המזרח־תיכונית, פרסמו גילוי־דעת של נשיא לבנון סולימאן פראנג'יה בכותרת „אני בטוח שלא יהיה אוקטובר חם".

אך במשך שעות הבוקר נוצר רושם שאכן קורה משהו. במערכות העתונים נוצרה משום מה אווירה של מוצאי השבוע. כתבים ותיקים במזרח התיכון (ואני בתוכם) החליטו לוותר על בירה ומשחק־חיצים במסבאה ביירותית, כדרכנו בכל שבת.

ואכן בשעה 2.30 אחר הצהרים נתברר לנו שיש משהו באותו חוש שישי המבשר מאורעות מתקרבים. רדיו דמשק הפסיק את ה־תוכנית למוסיקה והודיע: „כוחות ישראליים התקיפו את עמדותינו ואנו משיבים מלחמה..."

רדיו קאהיר הפסיק אף הוא תוכנית והודיע: „בשעה 1.30 התקיפו כוחות האוייב את כוחותינו באיזור זעפראן וסוחנא על מפרץ סואץ. כוחותינו מגיבים על התקפה זו".

יותר לא הזכירו את הערים זעפראן וסוחנא. היתה זו גם ההודעה היחידה של המצרים, שמיד היה סילופה גלוי; היה זה אחד הנסיונות המעטים של הערבים להעמיד פנים.

...שרות של כל תווה טכה עקשנותם של הישראלים; ומשום שצבאו היה בשיא עוצמתו; ומשום שפייסל מלך סעודיה אוהב לו בזהירות „קדימה".

עוד בחודש מארס השנה הודיע המנהיג המצרי, בלא דיבורים מרובים, כי 1973 תהיה שנת ההכרעה — אחרי שב־1971 הבטיח הבטחה חפוזה של שנת הכרעה ולא יכול לקיימה. ב־19 במארס הכריז עצמו כמושל צבאי של מצרים בצד תפקידיו כנשיא וכמפקד עליון של הכוחות המזויינים.

אחר כך התחיל בהכנה לקראת המערכה, שסוף סוף החליט עליה מתוך היסוס. הוא בודד את קדאפי שליט לוב, שראה עצמו כנאצר חדש. סאדאת לא רצה שמישהו „יעשה צרות" בעת של הכנות למלחמה. לכן לא גילה דבר לקדאפי, וגם לא השפיל אותו יותר מדי בפומבי, אבל העמיד אותו במקומו.

הוא נועץ באסד הסורי, גילה לו את התוכניתו ונתן לו ששה חדשים להכין את כוחותיו. הזמן השגריר הסובייטי הוזעק בקאהיר לוולאדימיר וינוגראדוב. נמסרה לו ידיעה זהירה על ההחלטה, וביקשו ממנו שהרוסים יגבירו את הספקת הנשק. אך ביחוד ניגש סאדאת לליכוד העולם הערבי, ובו בזמן הערים על אמריקה — כלומר, על ישראל — כדי להביאה לכלל מחשבה שלאור הפגנות רדיפת־השלום שלו יתמיד המצב עוד שנים.

ואמנו איסמעיל נשלח לוואשינגטון ודברי עידוד בפיו. חסן צברי אל־חולי, שליחו המיוחד של סאדאת לכל העולם הערבי, נשלח אל הבירות הערביות. הוא רק הסביר, כי הנשיא סאדאת רוצה לשים קץ לבקיעים במשפחה הערבית, ועל כן יש בדעתו להשיב את ירדן אל „חיק המשפחה" וכן ליצור קשרים הדוקים יותר בין ארצו הסוציאליסטית כביכול ובין המשטרים הריאקציוניים במפרץ הפרסי.

סאדאת היה זקוק לשני מלכים: חוסיין ופייצל. חוסיין מלך ירדן היה חיוני להבטחתו, כי הפעם לא רצו הערבים להניח לישראל להכות את ארצות ערב אחת אחת. סאדאת לא רצה שחוסיין יסתבך במלחמה יחד עם מצרים וסוריה. די היה באיום מצד הצבא הירדני של 75 אלף איש לכבול מלכתחילה חלק ניכר מן הכוחות הישראליים.

תופעה לוויי שנייה במעלה של ההתקרבות בין מצרים לירדן היתה הפסקת דעתם של המחבלים: במסגרת העיסקה בין סאדאת לחוסיין הסכים המלך לשחרר את כל האסירים הפוליטיים בארצו — כולם פלשתינים.

שונה היה תפקידו של פייצל. הוא היה דרוש למצרים בתורת בנקאי במקום קדאפי, שלא היה מוכן להעמיד את המליונים של לוב לרשות מצרים אחרי היחס שגילה כלפיו סאדאת. פייצל, שייך חליפה מקטר ושייך צבאח מכוויית היו דרושים למצרים גם לקו השני של המיתקפה הערבית: הם האנשים השולטים על זרימת הנפט לאמריקה.

שעת השין נקבעה ל־6 בערב

הארכה של חדשים, שקבע סאדאת לאסד הסורי ולמפקדיו נסתיימה ב־28 בספטמבר. הוא טלפן אל אסד וזה הבטיח שהכל מוכן לקראת האות. גם מצביאיו של סאדאת אמרו לו שהכל מוכן.

ואף על פי כן היסס. האיש שדחף אותו למערכה היה שר המלחמה המצרי, גנראל אחמד איסמעיל, שאמר: „אם לא תזוז עכשיו — או שהצבא יתפורר או שישמיד אותך". לכוחות המצריים לא נאמר, שהם עומדים לצאת למלחמה. אבל לכל קצין מנוסה ברור היה, כי לכל ההכנות האלה יכולה להיות רק תוצאה אחת ויחידה, על פי שורת ההגיון. לוא נסוג סאדאת, הקצינים לא היו מוחלים לו.

עתה היתה הזירה מוכנה, וסאדאת ואסד ומצביאיהם בחרו ביום פתיחת המערכה: שבת, 6 באוקטובר, שחל בו יום כיפור. כשעה לא נקבעה שעת עלות השחר, כמקובל, אלא שעה 6 בערב. המתכננים המצריים שיערו, כי חיל האוויר שלהם אינו יכול להתמודד עם הישראלים, לא רצו לתת לישראל 12 שעות של אור יום לטיסה כבר ביום הראשון.

אחד הדברים המעניינים ביותר הוא, שעוד לפני פרוץ הקרבות הוכיחו הערביים, שלמדו הרבה מ־1967. את כוונותיהם שמרו בסוד, ונמנעו מנאומים ומפמוחות של איומים. הנה ימים אחדים בלבד לפני פרוץ המלחמה הודיעה מצרים, שחתמה עם קבוצת־חברות אמריקנית חוזה על הנחת צינור נפט מסואץ לים התיכון, בהשקעה של 340 מיליון דולאר.

אך בו בזמן שבישר סאדאת בשורה זו לאמריקנים, שוחח שוב עם וינוגראדוב. הפעם אמר לו ש„המלחמה עומדת אחר הכותל". הוא ביקש הגדלת זרם הנשק והתחמושת ואמר, כי הוא „בוטח", שברית המועצות תתמוך באריים בעמדותם של הערביים.

מברקים למוסקבה, מברקים לוואשינגטון

וינוגראדוב חזר אל השגרירות הסובייטית — הדומה לקורקטין — ליד מלון „שרתון" הקאהירי על הנילוס, ושלח מברקים ארוכים. בראשונה ראו המצרים והסורים רק תוצאה מוחשית אחת: 48 שעות לפני שעמדה המלחמה לפרוץ, הגיעו מטוסי תובלה סובייטיים לקאהיר ולדמשק כדי להחזיר לברית המועצות את משפחותיהם של המומחים הסובייטיים.

גם האמריקנים בקאהיר — המוצבים בשגרירות הספרדית, כיוון שאין לארה"ב יחסים דיפלומאטיים עם מצרים — עסקו בשליחת מברקים. אולם הדיווחים שלהם לוואשינגטון, וכן הדיווחים שנשלחו מן השגרירויות האמריקניות בביירות, היו שונים בתכלית מן המברקים של עמיתיהם הסובייטיים. האמריקנים הודיעו לממשלתם, שאכן יש היערכות מוגברת של כוחות בגולן ועל תעלת סואץ, אולם היא נראית כהיערכות של הגנה, ואולי כדיבור בתמרונים.

אף זו היתה הצלחה למצרים ולסוריה. כי רק שלוש שעות לפני פרוץ הקרבות, בשעה 11 לפני הצהרים, הובהר פתאום לישראל ולארה"ב, כי „התמרונים" הערביים הללו הם הכנות למלחמה. גם ישראל פתחה מיד בהכנות; ובניו־יורק ובוואשינגטון החלו ד"ר הנרי קיסינג'ר והדיפלומאטים אמריקנים אחרים בנסיונות לשים קץ לסכסוך. הם הזהירו את הערביים לבל יצאו למערכה. תגובתם היחידה של הערבים: הם הקדימו את פתיחת ההתקפה בארבע שעות — אף זה לעצמו הישג לא מבוטל.

הדיפלומאטים והאמריקנים גם הזהירו את ישראל מפני מהלומת־מנע. ישראל טוענת, שהיתה „ילד טוב", משום שלא הנחיתה מהלומת־מנע, כאשר הוברר כי הערבים מתרכזים להתקפה. אולם מסתבר כי אחרי שבמשך שבוע ימים סירבה ישראל להאמין לראיות שנגלו לה יום אחר יום, לא היתה מסוגלת עוד לפתוח בהתקפה.

ממשלת ישראל היתה בישיבה, כאשר התחילו המצרים לצלוח את התעלה כראץ, והסורים פתחו בהתקדמות ברמת הגולן. אולם רבים מן האנשים, שהיו צריכים להשתתף בהדיפת ההתקפות, היו בחופשה בישראל עצמה.

כך צלחו המצרים את התעלה

בשעות הראשונות של מלחמת המזרח התיכון הרביעית השיגו גם הערבים וגם הישראלים את מה שרצו להשיג. המצרים כוננו חמישה ראשי־גשרים ממזרח לתעלה; הסורים חדרו חדירה עמוקה לתוך השטח המוחזק בידי ישראל; והכוחות הישראלים בשתי החזיתות ערכו קרב השהייה מוחר, כדי לאפשר החשה תגבורות אל החזית.

ההישג הגדול ביותר היה של המצרים. חוליות של אנשי־צפרדע מצרים דרוכים בכנסו אל תוך מימי התעלה ושחו כ־100 מטרים אל הצד הישראלי. עליהם היה לנטרל את הגלאים על השפה המזרחית ולוודא כי לא יהיו מוקשים נגד אדם בנקודות הנחיתה המתוכננות.

אחריהם באו יחידות קומנדו בסירות גומי ואנשי חי"ר ברכב אמפיבי. הם עלו בהסתערות על שפת התעלה, עברו את תעלות־המקיפים הראשונות, ופרצו לתוך מעוזי קו ברלב, ממטירים אש ומטילים רימוני יד.

בעוד כוחות ההסתערות תוקפים את המגינים הישראלים המופתעים, התחילו אנשי חיל ההנדסה להטיל גשרי־סירות על התעלה. אלה הם גשרים טרומיים, עשויים חוליות־חוליות. עד מהרה נקבעו בשני הקצוות, ותוך דקות התחילו הטנקים לעבור לסיני.

בעוד מטוס „סוחוי" עובר בגובה מועט מעל התול כדי להרוס את מערך הקשר של הפיקוד הישראלי בסיני בהתקפת האוויר הראשונה של המצרים במלחמה, הנגף הרגל המצרי בסיני, לאחר שנעדר ממנה מ־1967.

כיבוש מוצב המכ"ם הישראלי בחרמון

הפעולה הראשונה של הסורים היתה פשוטה נועזת של אנשי קומנדו מוטסים במסוקים. החוליה, שמנתה 50 איש, עקפה את החרמון בצד הלבנוני, בגובה מינימלי, ונחתה במרחק קילומטר ממוצב מכ"ם ישראלי בקירבת הפיסגה. החיילים השתלטו בהסתערות על התחנה, שכוח קטן בלבד הגן עליה, והרס את המכ"ם. מפקד החוליה הסורי יכול להודיע למיפקדה על הצלחתו עוד לפני שחזרו המסוקים לבסיס לדמשק, והדרך היתה פתוחה לפתיחת המיתקפה הסורית.

בגולן היו הפעולות קלות יותר, כי לא היה צורך לצלוח מכשול טבעי; ועד ערוב היום חדרו שני הכוחות המשוריינים הסורים עד 35 ק"מ לתוך השטח שבידי ישראל.

הלילה הראשון היה ליל פעילות קדחתנית של שני הצדדים בכל החזיתות. הקרבות נמשכו גם בשעות הלילה. בשעות אלה עשו מצרים וסוריה את הצעדים שאיפשרו להם להדוף התקפות נגד ישראליות ולהמשיך בקרבות בכל משך השבוע: יחד עם הטנקים והתותחים, שהעבירו הצבאות הערביים לעבר הגשרים לתוך סיני ואל העמדות הקדמיות של הסורים, קידמו גם סוללות של טילי קרקע־אוויר ניידים מדגם סאם־6, ויחידות נ"מ מיוחדות חמושות במטולי ראקטות מדגם „סטרלה", שהן יעילות נגד מטוסים טסים עד טווח של 6.5 ק"מ.

גם כאן הוכיחו הערבים שלמדו משהו; הודעותיהם הרשמיות אולי לא היו מדוייקות בתכלית, אבל לא היה בהן מאומה מדברי הרהב הבלתי סבירים, שהיו משמיעים בעבר, ולעתים קרובות אישרו הודעותיה של תל־אביב את הודעות הערביים.

מדינות ערב מצטרפות למערכה

הממשלות הערביות האחרות, אף הן צירפו מעשים לדיבורים. הפעילה ביותר היתה עיראק, שממשלת הבעת הסוציאליסטית שלה רגילה היתה לפתוח בביקורת גלויה על הנשיא סאדאת, והיתה יריבות חריפה בינה לבין סוריה. משפרצה המלחמה הציעה עיראק מיד את מלוא משאביה למדינות הערביות הלוחמות. נשיא עיראק, אחמד חסן אל־בכר, מחל על גאוותו וביקש מאיראן השאה הפרסי לחדש את היחסים הדיפלומאטיים ולהסכים, כי סכסוך הגבול בין שתי המדינות יושב בעתיד. השאה הסכים, וכך נפטר הצבא העיראקי מן המשימה של שמירה על הגבול הארוך בין עיראק לאיראן.

מן הסתם לא גילו העיראקים לשאה את הסיבה האמיתית לשאיפתם פתאום להפגת המתיחות, ואפשר לטעון שבזאת רימו אותו. אבל מסתבר שהשאה הבין מה טעם כאור הפנים מצד בירת עיראק. וגם הוא הוכיח, כי בשעת הכרע הוא מוכרח לתמוך בערביים. ואין זה כפתיע. השאה הוא ראש כל המוסלמים השיעיים, והוא מוכרח להזדהות עם כל ענין מקודש לאיסלאם. והוא מוכרח להתחשב גם בעמדת רוסיה, שכנתו הגדולה מצפון — ורוסיה היא פטרונית של הערביים.

אחרי כן ביקש הנשיא אל־בכר ממנהיג הכורדים, מולה מוסטפה ברזאני, שגם הוא יבטיח לא לגרום צרות. שעות ספורות אחרי שניתנה הבטחה זו, נסע השריון העיראקי צפונה לסוריה; ובשבת התקרבו אל המערכה 18 אלף חיילים עיראקים ועמם לא פחות ממאה טנקים ושלושה להקי מטוסים. (אולם בשבת הגיעו גם ידיעות, שעדיין אין להן אישור, שעל אף ההבטחה, פרצו קרבות בין הכורדים ובין הצבא העיראקי).

הנשיא בורגיבה מתוניסיה עורר מהומה בעולם הערבי ממש לפני התלקחות הקרבות, בהצעתו לתווך בין הערבים ובין ישראל. אבל כאשר הותלה המלחמה, שלח צוותות רפואיים והספקה, והבטיח לשלוח גם צבא — דבר שלא עשה ב־1967.

חסן מלך מארוקו שלח יחידות צבא לסוריה ארבעה חדשים לפני כן ואנשיו נלחמו שכם אחד עם הסורים. בשבוע הראשון איבדה היחידה המארוקנית 30 אחוז מכוחה, והמלך הבטיח לשלוח תגבורת. סודאן שלחה יחידות צפונה אל מצרים. סעודיה גייסה את צבאה לעזרת ירדן, שם כבר חונה יחידה סעודית של 4000 איש, ומשאר כל הבירות הערביות נתקבלו הבטחות לשלוח חיילים, אספקה או כסף.

קדאפי יוצא דופן

קדאפי, שליטה הצעיר והפראי של לוב, הוא לבדו יוצא מן השורה. אמנם הבטיח כיד לשלוח כסף, ונמסר שכבר העביר כספים לקאהיר ולדמשק. אבל הוא הכריז בניכה של ליגלוג, כי איננו מסכים לאסטרטגיה של הערביים. קדאפי, להבדיל ממנהיגי עיראק, לא היה מוכן למחול על גאוותו למען הענין הערבי. סאדאת השפיל אותו וזנח זה כאמצעי לכעין איחוד לוב ומצרים. אכן לא הגיעה עורה בקדאפי שנהפך פתאום לאיש העקלה ביותר בעולם הערבי.

הוא קילקל את השורה עוד יותר בכנותו את המלך חוסיין „מוג לב" — כינוי שאף הגרועים שבשונאי חוסיין לא היו מדביקים לו. הנה המלך עשה כל מה שהסכים לעשות ומוכן היה לעשות יותר, כפי שהוכיח בצעדו לעזרת הסורים בשבת.

מעורבות המעצמות הגדולות נתגלתה במהירות.

לילה אחר לילה הגיעו לשדות התעופה סוריים עשרות מטוסי תובלה ענקיים מדגם „אנטונוב", והביאו טילים לסוללות המגינות על סוריה מפני התקפות אוויר ישראליות, ופגזי נ"מ ורקטות לארטילריה.

לקראת סוף השבוע הארוך התרכזו הפרשנים הערבים בידיעות, שגם ארה"ב מספקת נשק חדש לישראל ומתכוונת לספק יותר. בהודעה, המזכירה את דברי ההבל כיביכ מלחמת ששת הימים, הודיעה סוכנות הידיעות למזרח התיכון (המצרית) בקאהיר, בפי „מקורות דיפלומאטיים ערביים", כי מטוסי פאנטום מנושאות המטוסים של הצי השביעי האמריקני משתתפים במלחמה בערביים.

ב־1967 תלו הערבים את קולר כשלונם בנבזאי האמריקנים וטענו, כי הללו השתתפו במערכה עם חיל האוויר הישראלי. בשבוע שעבר נראו סימנים בולטים, שאם יוכו הערבים, שוב יעשו לעצמם אותם שעירים לעזאזל באותן טיסות של „השקר הגדול".

כיוון שהערבים לא זכו להצלחה כיד, היו כל הסיכויים שיפנו אל הנשק האחר שבידיהם: הנפט. אמר דיפלומאט סעודי: „אני פסימי. אני חושש שנצטרך לעשות כעכה, ואולי להפסיק את הזרימה".

בגבול בין ישראל ולבנון היה החשש מהמיד, שתיפתח זירת קרבות נוספת, שכן המחבלים הפלשתינים קיבלו לידיהם את איזור ערקוב על פי הסכם עם הצבא הלבנוני והטילו ראקטות על ישובים ישראליים וערכו פשיטות פגע־וברח לשם סיוע לסורים. ישראל איימה להיכנס ללבנון, אם ממשלתה לא תרסן את פעילות המחבלים. אבל הלבנונים לא עשו דבר, כמובן; וגם הישראלים לא עשו דבר, אם כי אי־ביצוע איום איננו אופייני להם.

בהמשך השבוע הוברר, כי הערבים אינם מעוזרים בגאוות חסרות שחר של נצחון, הם מודים בגלוי באפשרות שכוחותיהם יהדפו. אולם לאחר שמונה ימים של קרבות, שמהם היו מן הקשים ביותר שראה העולם מאז נפתחה הפלישה ליבשת אירופה לפני שלושים שנה, עדיין עמדו הערביים במערכה, הם נחלו נצחון אחד: העובדה שהפעם מנהיגיהם פועלים שכם אחד, ועדיין הם קיימים כמכונת־מלחמה מגובשת ויעילה, היא ראייה לתמורה שהתחוללה בשש השנים האחרונות.

הפעם שמרו סוד

מאת גי סיטבון,
סופר „נובל אובזרווטור"
בביירות

תמיד אמרנו או כהבנו: „הערבים אינם יודעים לשמור סוד". הפעם לא פצה איש את פיו. אנואר אל סאדאת וחאפז אל אסאד קיבלו את החלטתם 60 יום בלבד לפני פרוץ המלחמה. פחות מעשרה מצרים וכמספר הזה סורים השתתפו בדיונים שקדמו למיבצע. בשני הצבאות האלה ערכו קצינים של המטה הכללי את התוכניות של הקרב. איש לא פקפק בכך שזהו „הקרב הגורלי".

בשבת 6 באוקטובר בשעה ה־בוקר עדיין לא ידעו אנשי הצבא הסורים והמצרים, עד דרגת גנרל, מה מצפים מהם. פקדי הצבא הפעילו את צבאותיהם בתמרונים גדולים כדי להצדיק את ביטול החופשות, את תנועות הצבא והחומר המלחמתי, תמרונים מתקיימים שלוש או ארבע פעמים בשנה: הם לא יכלו להפליא איפוא איש. הכל נכנס לתנועה. אך הם לא ידעו כי הפעם לא יהיה האויב פיקטיווי.

סאדאת היה מוכן לעשרת אלפים קרבנות

מאת אוואנס ונובאק,
סופרי „וואשינגטון פוסט"

כשלונה של מיתקפת הערבים הכבירה ביותר על ישראל בכל 25 שנותיה הטראגיות של מלחמת הערבים בישראלים מוליד למעשה, את האירוע ההיסטורי שמטרת המיתקפה הזאת לעשותו בלתי־אפשרי: המשך כיבוש השטחים שתפסה ישראל במלחמת ששת הימים לשנים רבות, שאולי יימנו בעשרות.

על סמך הראיות שסיפקו חמשת הימים הראשונים של המלחמה יכולה עתה ישראל לטעון — וחזקה שתטען — כי גבול עם מצרים לאורך תעלת סואץ וגבול עם סוריה ברמת הגולן חיוניים לה בהחלט להשגת בטחון יחסי לקיומה.

הגדיר זאת מומחה למזרח התיכון: „המלחמה משרישה את כוונת ישראל להחזיק בשטחים שכבשה במלחמת ששת הימים יותר משיכול לעשות כל אירוע אחר".

בביקורנו האחרון במזרח התיכון לפני עשרה חדשים הסיפר כבה פקדי רשות מצרים למבצע צבאי מצין זה שאירע עתה. אז דיווחנו, כי סקרים השאיים מסוריים מעידים כי צליחת תעלת סואץ תעלה למצרים ברבבת אבדות מקרב אנשי הצבא האוחרים גם יחד, אך מחיר זה יהיה כדאי בעיני המצרים אם יצליחו לפגוע בישראל.

עתה נראה שהמחיר שתשלם מצרים גבוה מזה לאין שיעור.

...כי ישראל פתחה במלחמה, כי זוהי מלחמה שפתחוה הערבים, על פי תיאום מדוקדק בין מצרים לסוריה, שש שנים עסקו בתיכנונה והכנתה.

אסאד הניח את ההכרעה לסאדאת

בהתקפה פתח סאדאת. המנהיג הסורי חאפז אסאד אמר תמיד, שהוא מוכן לצאת למלחמה, אם תסכים מצרים למהלומה מתואמת מתוך מאמץ טוטאלי; ולמצרים, שהיא המנהיגה המוכרת של העולם הערבי הניח את ההחלטה אימתי תיפתח המלחמה.

הגורמים, שהשפיעו על סאדאת, היו קיימים מכבר. צבא של 800 אלף איש אי אפשר להחזיקו בטל לעולם ועד, ולקיים, עם זאת את המשטר האזרחי בקאהיר; אם לא היה מקיים את כל התרברבותו כולה, היה הורס את אמינותו ואת מעמדו בעולם הערבי; המשק המצרי היה מתמוטט, אם לא היו ממלאים את הכספים המוצאים ביד רחבה של נשק וציוד.

בחינה אחרת, שלעיתים קרובות אין שמים לב אליה במערב או אין מבינים אותה, היא בזיונת בושתם של הערבים וביחוד של מצרים בטל כאורעות 1967. לא תבוסת הצבאות והוה בעיניהם עיקר השפלתם, אלא יחסם של כובשיהם, ששיקרו להם עד הרגע האחרון, שלחו לקרב חיילים חסרי־אימון ודלי־ציוד, ולא תיכננו כהלכה את הפעולות.

על כל אלה הצטרפה הרגשת־העוול הכבדה של כל הערביים. כל הזמן היתה איפוא ודאות, שביום מן הימים תהיה התפוצצות. ישראלים, יהודים, החזיקו באדמות ערביות ושלטו על כמה מן המקומות הקדושים לאיסלאם, ובפעולותיהם יום יום הפגינו, שאין בדעתם להסתלק.

6 חודשים להכנת המערכה

אולם על יציאה למערכה הוחלט רק לפני שבועות אחדים. סאדאת נדחף בזה לכך. כיוון שראה כי המצב מתגבש מיום ליום ללא אפ־

מטוסי חיל האוויר הישראלי תוקפים שדה תעופה מצרי

הקרב בין הקרקע והאוויר

מאת סופרי „סאנדיי טיימס"

מלחמת ששת הימים נטעה בלב ישראל אמונה איתנה בעליונות חיל האוויר שלה. המערכה של יום ג' על הגולן, היום הרביעי של המערכה, היתה אתגר לבטחון זה, שעלה במחיר יקר.

במשך 24 שעות, למראשית התקפת הנגד הישראלית, היו „מיראז'ים" ישראלים עוברים בגובה מועט מעל לירדן בקשת רחבה צפונה, ונוסקים וחולפים ביעף על פני רמת הגולן, כדי להכות באגפו של השריון הסורי. אולם סוללות נ"מ של הירדנים התכוננו עד כהוה לקראת מעבר זה, וישראל לא רצתה להתגרות בחוסיין, בינתיים נאלץ חיל האוויר הישראלי ביום ג' לגשת להצבתת השריון הסורי מן החזית.

הדבר עלה ביוקר: הסורים הביאו לקו טילי „סאם 6".

יש שתי בחינות למלחמת האוויר במזרח התיכון. ברור לכדי שבבחינת האנשים המכונה עדיין יש לישראל עליונות מכרעת. הטייסים המצרים והסורים מאומנים הרבה יותר מבעבר, אבל מספרם כוזב. לעומת זה יש לישראל צוותים אחדים לכל מטוס. בישראל התחזקה סובה יותר. והכלי העיקרי של חיל האוויר הישראלי, ה„פנטום" הוא אולי המטוס הקרבי היעיל ביותר לכל המטרות; שיש בעולם. (רק בתחום אחד עולה „מיג 21", שהוא עמוד התוך של חילות האוויר של סוריה ושל מצרים, על ה„פנטום": כושר התימרון שלו בקרב פנים אל פנים; נראה כי הישראלים מקזזים זאת ביתרון של מיומנות בהטסת המטוסים).

לעומת זאת ברור פיגורם של הישראלים בטילים ובנשק נגד־טילי — כפי שהוכיח שיעור האבידות של ישראל במטוסים במשך השבוע. ישראל לא פירסמה את אבידותיה. אך לפי אומדן של מקורות ביון אמריקניים איבדה ישראל עד כה יותר משמונים מטוסים, כמעט כולם נפגעו בטילי „סאם 6".

היעילות הגדולה של „סאם 6" נובעת בחלקה מאי־היכולת לנחש איפה הוא נמצא; זהו טיל נתנייע, שאפשר להעבירו ממקום למקום תוך דקות. יש סימנים המרמזים כי הסורים הזיזו את כליהם בחוסאי זמן קצר לפני ההתקפה הראשונה. אולם הסוד האמיתי של „סאם 6" הוא, שהוא מהיר לכדי לפגוע במטוסים מנמיכי טוס, ועם זאת אפשר להנחותו בשיטה שאינה נפגעת מאמצעי נגד אלקטרוניים: באמצעות עין האדם.

מערכת ההנחייה הרשמית של „סאם 6" היא מערכת מכ"ם. כמובן אפשר להכריע אותה במכשירי הנגד האלקטרוניים של המטוס, אם הטייס מיומן בטכנולוגיה שלו ויש לו מזל. האמריקנים סיפקו לחיל האוויר הישראלי טילי „שרייק" המתבייתים אל קרן המכ"ם והורסים את המכשיר.

שיטה זו יעילה נגד המכ"ם „סאם 2" ו„סאם 3" הישנים, שהציבו המצרים במשך שנים אחדות על תעלת סואץ. אבל אצל „סאם 6", אם אמצעי־נגד אלקטרוניים חוסמים את קרית המכ"ם — יכול המתפעל לעבור למערכת בקרה במיקרוגל ולהנחות את הטיל אל המטרה בעיניו.

השיטה איננה חדשה; היא צמחה ממנגנון ההנחייה של הטיל ים־אוויר מדגם „הנשל 293", שפיתחו הגרמנים במלחמת העולם השניה. עד כה לא נמצא אמצעי נגד שיטת הנחייה זו. אמר מומחה אמריקני בשבוע שעבר: „הלקח הוא שאין תחליף לעין האדם ולכוח האדם".

صكتا من الاهل

אירופה בפעם השניה

(המשך מעמוד 9)

הקורידור הפולני, את אזור הסודטים, את צ'כוסלובקיה כולה. ולא היתה אומה באירופה שלא היתה מוכנה לבגוד בכל בעל ברית ולהפקיר כל שכן, כדי לזכות בכמה חודשי רגיעה.

לשווא. כולן נפלו לבסוף בידי התוקפן. וכל המדינות שבשנות השלושים לא היה להן מקום לכמה אלפי פליטים יהודיים נוספים, נמצא בהן מקום, בשנות הארבעים, למאות אלפי גרבנים מחיל הכיבוש ומן הגסטאפו. הפייסנות הביסה את עצמה, ובבהירות רבה מאד. היא פתחה בנייטראליות מרושעת, ר' עברה ממנה אל הבגידה בבעלי ברית, והגיעה משם על הכניעה לכובש, וגאולה לבסוף מן השעבוד על ידי אמריקה — אותה אמריקה שעד היום הזה היא ניצבת לימין האומות הנלחמות על חרותן, ולפיכך היא שנואה על כל מי שמקווה להציל את נפשו על ידי בריחה מן הכיור ועל ידי הפקרת בעלי ברית.

■

אין היטלר בעולם של שנות השבעים, אבל יש בו גורם השקול כנגדו: הנפט הערבי. גם הוא מציג תביעה אחר תביעה, באותה חוצפה סחטנית הידועה היטב מימי הנאצים. גם הוא נענה בכל אשר הוא דורש. גם הוא שואב את כוחו מן החולשה המפחדנה של הצד שכנגד. גם הוא — תיאבונו הולך וגדל ככל שמוסיפים להכנע לו.

גם הוא מוסט קודם־כל את ההגינות ה־ אנושית, ונוגע את הכל בשקריו וברשעותו. גם הוא הפך יבשת שלמה לעדת בוגדים ושקרנים.

אירופה מנסה גם הפעם, כמו לפני שלושים שנה, לפייס את הסחטן על ידי הפקרת ה־ יהודים. אלא שעתה היהודים חמושים והם עומדים על נפשם (אולי גם למען אירופה זו שנטשה אותם); הדרך היחידה לפגוע בהם היא, למנוע מהם נשק — ולספקו, בכל מיני תירוצים צולעים, רק לאויביהם. כי שאין לו היכולת לפייס את התוקפנים על ידי הטלת אמבארגו חד־צדדי, יכול להעמיד לרשותם קול במוסדות האו"ם ולהשתתף במסע העולמי של טשטוש האחריות הערבית ותליית הקולר בנתקף.

זו הדרך אשר בה הלכו רוב ארצות אי־ רופה המערבית, והן לא ראו כי דרך ישנה וידועה היא, שתמרוריה הם כניעות נוספות לסחטנות, וסופה — תבערה גדולה שתהפוך גם אותן לאפר.

שמואל שניצר

ישראלים מול מצרים

(המשך מעמוד 13)

להתווכח. אני עצמי מסופק, אם אצ־ ליח. כבר נתתי את חלקי. אני חושש לחזור עכשיו, מפני שבוודאי יכריחו אותי להתגייס עוד פעם.

„אינני מרגיש, שעלי להילחם עכ־ שיו. סיני — זה לא הבית שלי. זה מדבר. אם רוצה סאדאת להילחם שם — שיילחם. יש לו מספיק אנשים, ש־ יעשו בעבורו את המלאכה וימותו. אני אינני בא בחשבון. אינני מאמין במל־ חמה הזאת. ובכלל, — הוא קם ללכת — אם זה היה תלוי בי ובך. היינו חותמים על הסכם שלום מיד, כאן ב־ מקום, במסעדה הזאת. הוסיף לפני ש־ נפרד לשלום, — אבל זה באמת לא תלוי בנו".

„תעין מזה, — השיב לו הישראלי, — לך אין כרגע נייר, ולי אין עט".

הכל צחקו. המצרי הלך, ובאוויר היה תלוי לא ריח של אבק שריפה, אלא ריח דגים מטוגנים ושמן שרוף.

בתחנת הרכבת התחתית של פיקא־ דילי פגשתי בחור ליד דוכן של סרטי צילום. הוא ביקש לקנות חפיסה של סרטים צבעוניים. „ערבי ?" — שאלתי על פי מבטאו. „אפריקני", השיב. „כבר חשבתי שאנחנו שכנים", אמרתי. „יתכן, — הצטחק, — אני ממצרים". „ונוסע לצלם את המלחמה בטכניקו־ לור ?" חייכתי. „חס וחלילה, — חייך גם הוא, — נוסע לסקוטלאנד לחופשת סוף־שבוע", ואץ לדרכו.

בכיכר לפלה בישרו העתונים, כי כוחות־קומאנדו ישראליים מכים ללא הפוגה בלבה של מצרים...

אנחנו בעורף, רוצים לשתף עצמנו באופן שהחיילים ירגישו שאנחנו עושים ככל שביכולתנו ליהפך לעם לוחם מכל בחינה. על ידי התרומה למלווה מרצון נוכיח את הליכוד של העם ואת האחדות האמיתית שהיתה בעם היהודי מאז ומתמיד"

נשיא המדינה - אפרים קציר

הצטרף למאמץ המלחמתי ורכוש אגרות מלווה מלחמה מרצון

מוגש ע"י הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה למועמדים שנתקבלו לשנת הלימודים תשל"ד לפקולטות למדעי הרוח והחברה:

בפקולטה למדעי הרוח

יתקיים היעוץ האישי לתלמידים חדשים בזמנים שנקבעו כאשר הודיעו עליהם בכתב למועמדים.

שעות היעוץ שלאחר שעה 3.00 אחה"צ יתבטלו כל עוד קיימות תקנות האפלה.

הכנסים החוגיים לא יתקיימו.

בחוג לחינוך יתקיים יעוץ בכל יום בשעות 9.00—14.00.

בפקולטה למדעי החברה

יתקיימו הכנסים החוגיים ביום ב׳ 29.10.73 החל בשעה 9.00 בבוקר. לוח הזמנים של היעוץ האישי יִמסר בכנסים.

תלמידים מגוייסים יפנו עם שחרורם לחוגים ויקבלו את היעוץ ועל עזרה שתדרש לשם כניסתם הסדירה ללימודים.

לכל המעונינים בגיור

ברית ידידי הגר בישראל תסייע, ללא כל תשלום, לכל הפונים אליה במידע ובהדרכה בתל־אביב ת.ד. 3333, טל. 225853, 919186; בנתניה ת.ד. 2113, טל. 053-24939, 053-24110; בבאר־שבע ת.ד. 2018, טל. 3787.

הודעה חשובה לתלמידי „אנקורי"

עקב דחיית הבחינות של מועד אוקטובר 73' ע"י משרד החינוך, הננו מודיעים לכל תלמידינו, כי תינתן להם האפשרות של

לימוד חוזר חינם

בחזרה לקראת הבחינות במועד החדש שייקבע.

*

לכל תלמידינו בשורות הלוחמים, ולכל החיילים בחזיתות השונות —

חזק ואמץ!

אנו מצפים לשובכם הביתה בשלום ובמהרה

תיכון אנקורי

סירקין 3, ת"א, ליד בוגרשוב/בן־יהודה 46. טלפונים: 289724, 288718, 282314

ארגמן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

אזור התעשיה יבנה

לכל עובדינו המגוייסים - ברכות

הטלפונים של המפעל עומדים לרשות החיילים:

בני־ברק (מ־6.00 עד 15.00) 03-784111

יבנה (מ־7.30 עד 16.00) 055-95251

בני משפחות המגויסים הזקוקים לעזרה כל שהיא מתבקשים לפנות למשרדי החברה ביבנה וייענו.

האוניברסיטה העברית בירושלים

ביה"ס לתלמידים מחו"ל הפקולטה למדעי החברה

מודיעים לתלמידים מחו"ל

שהתקבלו לשנת הלימודים תשל"ד כתלמידים מן המנין בפקולטה למדעי החברה כי הכנס המיוחד לתלמידים מחו"ל שנועד ל־21.10.73 נדחה

ויתקיים ביום ראשון ה־28 באוקטובר 1973 בשעה 10.30 בבנין קפלן, אולם ב׳, בגבעת רם

התלמידים מתבקשים לעשות מאמצים ולהשתתף בכנס זה.

הנסקי ושות׳ בע"מ מבני מתכת

עבודות מתכת מסוגים שונים

בהתחשב בנסיבות הקיימות נערכנו גם לעבודות דחופות בשטח המתכת

טל. 286787	טל. 951289	טל. 753687
רחוב טבריה 10	בין 13 ל־15	בשעות הערב
תל־אביב	ובשעות הערב	

בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה ירושלים

מודיע כי

מועמדים לשנה א׳ אשר קיבלו הזמנה לראיון אישי ולא היה באפשרותם להגיע מתבקשים להתקשר לטלפון 02-30001 בין השעות 8.00—14.00 לשם קביעת מועד לראיון.

אמבין

תעשיות פלסטיות לבנין בע"מ

אשקלון

טלפונים:

051-2291

051-2292

051-2679

ברכות מכל הלב לכל מגוייסינו ומשפחותיהם

נציג המפעל עובר בין משפחות המגוייסים, ויעזור בכל הניתן

המפעל יעבוד שוב מיום א׳ (21.10.73) וישמח להענות לפניות בשעת הצורך

ההנהלה

לחיילי גבעת עוז

הקשר עם הבית בכל שעות היממה

ישבים ע"י הטלפונים:

065-23025

065-23410

טלפון ציבורי:

065—23341

למדו

קצרנות

עברית ו/או אנגלית במהירות ובהצלחה באולפן גרג (גריקמא)

הרשמה: ת"א, גורדון 5, טל. 236209. חיפה, „בי מעלה", ש. לוין 30. קורס חדש נפתח ב־28.10.73.

מגוייסי מנועי בית שמש בע"מ

שאין בביתם טלפון

יכולים להתקשר עם המפעל לצורך מסירת ד"ש למשפחה במשך 24 שעות ביממה

לפי המספרים:

02-911666 02-911661 02-911662

נגנבה

קונטסה 1300

צבע בז׳

מספר 194—244

*

לטלפן 734223

נגנבה מכונית סובארו

דגם 1300 צהובה

מספרה 321—316

המוצא הישר מתבקש להו־ דיע לטלפון 255643 ה"א או לתחנת המשטרה הקרו־ בה ויבוא על שכרו.

בצלאל

אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים

מודיעה

על דחית פתיחת שנת הלימודים

וכל האירועים הקשורים בה.

על המועד החדש תבוא הודעה.

בית בצלאל שולח ברכת חזק ואמץ לכל הסטודנטים, המרצים והעובדים המגויסים, באשר הם שם.

אוניברסיטת תל־אביב

מודיעה:

עובדי אוניברסיטה מגוייסים הרוצים להעביר ידיעות למשפחותיהם ואין טלפון בביתם,

יכולים להתקשר במשך 24 שעות ביממה לטלפונים:

416132

420726

416111

הודעות תימסרנה לבני משפחותיהם

ללקוחות „הסנה"

חברת „הסנה" מודיעה למבוטחים... אשר תוקף ביטוחי הרכב... בתי העסק והמפעלים שלהם... עד ל־31.10.73 ושלא חידשו... הביטוח בגלל היותם מגוייסים... בשרות פעיל בצה"ל, כי הם ימשיכו להיות מבוטחים בסתכונות... הקיימים עד ליום 15.11.73.

הסנה הראשונה בישראל

מרכז ההתנדבות לעבודה

הודעה למעסיקים

מעסיקים!

זרזו הבעלת מפעליכם

תנו יד להגברת היצור...

הודעה

מכירת סולרות ופנסים החל... היוה דרך רשת הסיטונאים...

ללקוחות "הסנה"

חברת "הסנה" מודיעה למבוטחיה אשר תוקף ביטוחי הרכב, הדירות, בתי העסק והמפעלים שלהם, נגמר עד ל־31.10.73 ושלא חידשו את הביטוח בגלל היותם מגוייסים בשרות פעיל בצה"ל, כי הם יוסיפו להיות מבוטחים במתכונת ובתנאים הקיימים עד ליום 15.11.73.

הסנה — החברה הישראלית לביטוח בע"מ — הראשונה בישראל

מרכז ההתנדבות לעבודה

הודעה למעסיקים

לשכות העבודה יכולות עתה לספק עובדים למפעלים ולשרותים בכל הארץ.

המעסיקים מתבקשים להקדים במשלוח הזמנותיהם לעובדים ללשכת העבודה הקרובה.

מעסיקים!

הרצו הפעלת מפעליכם ותנו יד להגברת הייצור במשק!

הודעה

מכירת סוללות ופנסים החל מהיום הינה דרך רשת הסיטונאים בלבד.

תחנת המכירה לקמעונאים ברח' קרליבך 27 ת"א בטלה עם הודעה זו.

תדיראן — אגף מכירות מוצרי צריכה

לכל מגוייסינו ולמשפחותיהם

דרישת שלום חמה מהעורף

אנו דואגים למשפחות

ומעבירים אליהן את המשכורות

מקווים להתראות אתכם בקרוב

הנהלת חב' "פארלון"

עירית רמת־גן

מטה המשק לשעת חרום

תושבי רמת־גן נדרשים לתת ללא דיחוי את חלקם

במלווה המלחמה - מרצון

כדי לאפשר מיד חידוש הציוד, והגברת האספקה לכוחות הלוחמים של צה"ל.

בנינו עומדים בקרבות גורליים - העורף נקרא לתת את חלקו.

כל תושב רמת־גן, ללא יוצא מן הכלל — פועלים, תעשיינים, סוחרים, בעלי מלאכה, אנשי שרותים ומקצועות חפשיים

נדרשים לרכוש מיד תעודות

מלווה המלחמה - מרצון

הצרכים מרובים והשעה דוחקת; אל תחכו עד שיפנו אליכם — בואו מיד ותנו חלקכם בסכום מכסימלי.

הפגינו הזדהותכם עם החזית הלוחמת

ברכישת תעודות מלאה בסכום גדול ככל האפשר!

כל סניפי הבנקים ברמת־גן וכן סניפי בנק הדואר פתוחים בכל יום בשעות העבודה הרגילות למכירת תעודות המלווה.

הלשכה המרכזית למלווה המלחמה פתוחה כל יום בלשכת ראש העיר בבית העיריה, רח' ביאליק 35.

בל ישאר אף אזרח ברמת־גן שלא מילא חובתו למלווה המלחמה!

ד"ר ישראל פלד ראש העיריה ויו"ר מטה החרום העירוני	יעקב גרומן יו"ר הועדה הצבורית למלווה המלחמה בר"ג

הפדרציה העולמית של הקהילות הספרדיות בישראל

קול קורא

הרב הראשי לישראל והראשון לציון, הרה"ג עובדיה יוסף והנהלת הפדרציה הספרדית בישראל, פונים בזה לכל בתי־הכנסת הספרדים בישראל לארגן התרמה כללית בכל בתי־הכנסת בחג שמחת תורה, כדי לאפשר לכל יהודי לקחת חלק במצוות מלווה המלחמה מרצון, לעזרת העומדים בחזית.

כל בית כנסת יקבע לעצמו מכסה מסויימת למלווה הבטחון מרצון.

יהי חלקו של כל יהודי משענת לבנינו הלוחמים בחרוף נפש בשעה גורלית זו לעם ולמדינה.

החתומים: הרב עובדיה יוסף — הרב הראשי לישראל והראשון לציון
אליהו אלישר — נשיא הפדרציה הספרדית בישראל
השר שלמה הלל
השר ויקטור שם־טוב
אנדרה נרבוני
דוד סימון
מרדכי אלקיים

משרד התחבורה
שירותי נהיגה ורכב

קבלת קהל במשרדי רישוי

הנהלת שרותי נהיגה ורכב מודיעה בזה לציבור הרחב, שמשרד הרישוי בחולון פתוח לקהל ומבצע את כל פעולות הרישוי.

סניף נתניה גם הוא פועל במלוא היקפו. מבין המוסכים המורשים הגדולים מ.מ.מ., דינמומטר ומכון הדרום, פועלים תמיד שניים (האחר סגור מחוסר כ"א).

משטרת ישראל

משטרת ישראל
מכרז מס. 69/73 — תקון

מכרז מס. 69/73 להגשת הצעות ל־8 מצלמות אלקטרוניות ושהמועד האחרון להגשת ההצעות נקבע ל־17.10.73 ופורסם בעתונים ביום 30.9.73, נבקש לתקן: —

המועד האחרון להגשת ההצעות נדחה ל־2.11.73.

היות שהגיעתנו ידיעות כי מפעלים שונים השתמשו בנסיבות של שעת הירום והפעילו בתי מלאכה הדרושות בשבת ובחג ללא היתר מיוחד וישיר מהרבנות, לכן הרינו לפרסם ולהודיע, כי כל מפעל שלא קבל היתר מיוחד על שמו מאת הרבנות אינו רשאי לעבוד בשבת ובחג.

הרבנות הראשית לת"א—יפו

מחלבת שטראוס נהריה בע"מ
טלפון 922131

מודיעה לציבור הקימעונאים

לפנות אישית לסניפים לצורך קבלת תוצרת, מחמת מחסור במחלקים.

* שטראוס שוק תל־אביב — רחוב תוצרת הארץ 13, טל. 250411
* שטראוס שוק חיפה — צ'קפוסט, טל. 729736
* שטראוס שוק ירושלים — רח' ירמיהו פינת הרקמה, טל. 526370
* שטראוס שוק באר־שבע — משק עזה, קולנוע נוה־נוי, טל. 72464

כן מעוניינים בעובדים עם רכב לחלוקת תוצרת בכל רחבי הארץ.

בדבר פרטים נא לפנות לטלפונים הרשומים לעיל.

יפאורה -

יצרני מיץ פז ושופס

מודיעה לציבור לקוחותיה שעקב המצב הבטחוני

אנו מספקים את מוצרינו בנפח של 250 מל"ל אך ורק לצה"ל.

מוצרי מיץ פז 650 מל"ל ומוצרי שופס 1000 מל"ל ימכרו ישירות במחסנים הבאים:

1. רחובות — מפעל יפאורה, רח' דרך יבנה טל. 953760—03.
2. חיפה — רח' דרך אי.פי.סי. (כביש הנפט) טל. 825318—04.
3. ירושלים — דרך ואדי ג'וז טלפון 288858—02.
4. תל־אביב — רח' דרך פתח־תקוה 23, טל. 615708—03.

שעות העבודה 15.30 — 06.30

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הודעה לסטודנטים בביה"ס ללמודי מוסמכים

המחלקה ללמודים כלליים מודיעה על

דחיית הבחינות בשפות

שנועדו לתאריכים 25-24 באוקטובר 1973

הבחינות תתקיימנה בשבוע הראשון להתחלת שנת הלמודים, כפי שיודיע עליה הטכניון — באותם ימים בשבוע, באותם מקומות ושעות כפי שהיו צריכות להתקיים.

אין צורך בהרשמה.

באשר לפרטים נא לפנות לטלפון 04-221532

אל מורי ותלמידי
סמינר הקיבוצים באורנים
פתיחת הלימודים נדחית

עד להודעה חדשה

כן נדחים ימי הייעוץ בחטיבה האקדמית (חוזר אישי יצא אל כל תלמיד)

הנהלת הסמינר

לשכת הבריאות צפת
מודיעה

שהתחנות לטיפול באם ובילד

בצפת כנען ובחצור הגלילית

תהיינה פתוחות לקהל מ־08.00 בבוקר עד 4 אחה"צ

המכללה האזורית תל־חי
מודיעה:
הלמודים נדחים בכל המסלולים
(כולל אוניברסיטאיים)
עד להודעה חדשה.
נא לעקוב אחרי הודעות בעתונות.

המרכז לשרותי התנדבות

שימו לב:

גופים ציבוריים ומוסדות המשרתים את הציבור והזקוקים

למתנדבים - שלא על מנת לקבל שכר -

מתבקשים להודיע על צרכיהם ללשכות המתנדבים תוך תאור המשימות.

לשכות המתנדבים פתוחות יום יום בין השעות 9.00—15.00:

ירושלים: רח' אלקלעי 9, טל. 33718
תל־אביב: רח' החשמונאים 99, טל. 267193
חיפה: מכון כרמל, רח' דוד 12, טל. 80023
באר־שבע: רח' הרצל 88, טל. 73342
נהריה: בנין העיריה, טל. 922121
הרצליה: בנין העיריה, רח' העבודה 14 טל. 981841
חדרה: בנין העיריה, טל. 24526
רמת־השרון: רח' ברנשטיין־כהן, טל. 771211

ארגון הקבלנים והבונים ברמת־גן ובגבעתיים

מבקש את חברי הארגון להופיע במועדון הארגון, רח' נורדאו 5 ר"ג בשעות 9.00—1.00 לפנה"צ 3.00-5.00 אחה"צ.

בעניני חרום דחופים ההופעה חובה

ההנהלה

אור וקול - חברה ישראלית
לאמצעי הוראה בע"מ

מודיעה על המשך פעילות תקינה במשרדי החברה ברח' אבן גבירול 40, טל. 263715, 267576.

וברח' נהרדעא 15 בת"א — מחלקה לציוד למעבדות, טל. 226597.

הננו ממשיכים לספק כל ציוד הוראה ומכשירי הוראה כפי שסיפקנו עד כה

למסירה מתפרה

* עם מכונות תפירה ומתקני גיהוץ
* אולם 400 ממ"ר במרכז תל־אביב בשכירות
* לקוחות קבועים

בהצעות רציניות לפנות לת.ד. 16516 עבור "מתפרה"

הברית העברית העולמית המשרד הראשי	הקונגרס היהודי העולמי המחלקה לתרבות

טקס חלוקת תעודות הוקרה

למנהלי האולפנים המחתרתיים בבריה"מ שעלו לאחרונה לישראל שנועד להערך ביום ראשון כ"ה בתשרי תשל"ד (21.10.73)

נדחה

כובעי בורסלינו

הידועים בעולם

אפשר להשיג אצל:

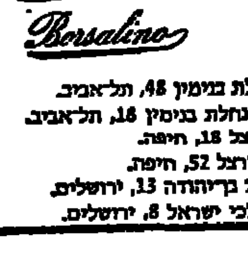

Borsalino

מרקו פסח, רחוב נחלת בנימין 48, תל־אביב.
אלישר יעקב, רחוב נחלת בנימין 18, תל־אביב.
דן גבריאלי, רחוב הרצל 18, חיפה.
מאיר רוסנק, רחוב הרצל 52, חיפה.
אברהם פרסטה, רחוב בן־יהודה 13, ירושלים.
דוד פרסטה, רחוב מלכי ישראל 8, ירושלים.

هكذا من الاهل

צים - חברת השיט הישראלית

עובדי חברת צים המשרתים עתה בצבא — במיוחד אלה אשר אין טלפון בביתם — יכולים למסור בקשות והודעות למשפחותיהם בטלפון כמפורט להלן:

ח י פ ה

ביום משעה 07.30 עד שעה 18.00 טלפונים:

04-663518 - 04-643311

בלילה משעה 18.00 עד 07.30 טלפונים:

04-86403 - 04-245789

04-714842 - 04-241423

ב י ר ו ש ל י ם

משעה 07.30 עד שעה 15.30 טלפון:

02-222308

משעה 15.30 עד שעת 07.30 טלפונים:

02-60663 - 02-525076

ת ל - א ב י ב

משעה 07.30 עד שעה 15.30 טלפון:

03-54111

משעה 15.30 עד שעה 07.30 טלפונים:

03-932462 - 03-731811

א ש ד ו ד

משעה 07.30 עד שעה 17.00 טלפון:

055-31379

משעה 17.00 עד שעה 07.30 טלפון:

055-22579

א י ל ת

משעה 07.00 בבוקר עד שעה 17.00 טלפון:

059-2146

משעה 17.00 עד שעה 07.00 טלפונים:

059-3246 - 059-2262

אנו נשמח לעזור לכם בכל אשר נוכל

מכתשים באר-שבע

מפעלים כימיים בנגב

בית מכתשים באר-שבע

מודיע לעובדיו המגוייסים ולבני משפחותיהם כי אפשר להתקשר למפעל במשך כל שעות היום והלילה ולמסור דרישות שלום למשפחות

057-71221	057-71226
057-71222	057-71227
057-71223	057-71228

אנו אתכם באמונה בכוחו של צ.ה.ל. להביא את הנצחון

אלסינט בע"מ
מכשור מדעי

לעובדינו - חברינו שבחזית

שלוחה ברכת חזקו ואמצו

משפחות המגויסים הזקוקות לעזרה יתקשרו טלפונית למח' כח אדם בכל שעות היום.

בבעיות דחופות אפשר להתקשר בשעות הלילה

לטלפון 04-251755

ת.ד. 5258, חיפה, טל. 522872

המוסד לבטיחות ולגיהות ליד משרד העבודה

לכל חיילינו באשר הם שם - ברכות

הטלפונים להעברת הודעות הביתה הם:

בשעות העבודה:

בתל-אביב: 03-624494
בחיפה: 04-644482
בירושלים: 02-67466
בבאר-שבע: 057-6399

לאחר שעות העבודה:

בתל-אביב: 03-410705
03-623151
בחיפה: 04-715521

בני משפחות המגוייסים הזקוקים לעזרה כל שהיא יכולים לפנות למרכז המוסד רחוב מזא"ה 22, ת"א טל. 03-624494.

לחיילינו, חברי קבוצת חניתה ועובדי מפעל מתכת חניתה

אתם יכולים להתקשר בכל שעות היום והלילה למספרי הטלפון הבאים:

968400 968271 968272

968273 968274

וטלפון מספר 968175 רק בשעות הלילה

אנו נמסור ההודעות למשפחות.

הודעה לחיילי צה"ל

הגרים באיזור סביון, קרית-אונו, קיראון, רמת אפעל, רימון, בר-אילן, תל-השומר, גני יהודה, יהוד, גני תקוה, ישמח-משה, כפר-מעש, מגשימים, גבעת-שמואל, קרית קריניצי, כפר-אזר, גת-רימון, אור-יהודה, רמת-פנקס, נוה-מונסון, צפריה, חמד, כפר-סרומן, בית דגן, לוד ופתח-תקוה.

אנו מעבירים דרישות שלום למשפחותיכם

24 שעות ביממה

הטלפון שלנו 03-757281

בברכת כה-לחי לחיילי צה"ל

אנגלו-סכסון

סביון, סוכנות לנכסים בע"מ

עובדי אלת"א המגוייסים

יכולים להתקשר אלינו טלפונית בכל שעות היממה, אנו נדאג למסור את ההודעות למשפחות.

מספרי הטלפון שלנו — במשך היום

(משעה 7.30 עד שעה 18.00)

055-23713

055-31155 (קו פנימי 405)

במשך הלילה (משעה 18.00 עד שעה 7.30 בבוקר)

055-91693 055-23089 055-31995

03-911137 055-91938

חברת עמידר מודיעה למגויסיה

כי הם יכולים להודיע פריסות שלום למשפחותיהם במשך כל היום עד שעה 19.00

לפי הטלפונים:

251242, 251243

251245, 251246

ובמשך כל הלילה

לפי הטלפונים:

725564, 780067

735066, 260561

אלבים מחשבים בע"מ

מרכז תעשיות מדע, חוף הכרמל, חיפה

עובדינו ובני משפחותיהם הזקוקים לעזרה כל שהיא עקב גיוס בני המשפחה מתבקשים להתקשר במשך היום

לטלפון

04-533282

משרד החקלאות מודיע
לכל עובדי המשרד המגויסים ובני משפחותיהם המגויסים של עובדינו -

כי הם יכולים לפנות טלפונית לכל אחד מהמספרים הבאים כדי למסור הודעות למשפחותיהם. הודעות אלה תועברנה לכל מקום בארץ

משרד אזורי רעננה
03-921068 — 921069 — 921060
משרד אזורי עכו — 04-910412
משרד אזורי באר-שבע — 057-3604
תל-אביב משרד ראשי — 03-256397

לעובדי קופת חולים המגוייסים

הם ובניהם

ברכת חזק ואמץ!

החל מהיום יוכלו המגויסים להתקשר בכל שעות היממה

לטלפון מספר 262211

כדי לקבל ולמסור דרישות שלום.

הנהלת בית מרכז קופת חולים

מדינת ישראל / משרד הבטחון

רשות פתוח אמצעי לחימה — רפא"ל

אל משפחות המגויסים

משפחות הזקוקות לעזרה כלשהי עקב גיוס בני משפחה מתבקשות להתקשר אתנו בין השעות 800 - 1800

מספרי הטלפון 03/256281, 04/714293

הנהלת רפא"ל

"שלאון"

מפעלים כימיים בע"מ

לעובדינו המגוייסים!

אנו מוכנים להעביר הודעות למשפחותיכם.

התקשרו למפעל

במשך כל שעות היום והלילה

היו חזק

לחיילי גבעת אולגה

מסרו דרישת שלום לבני משפחותיכם באמצעות הטלפון

063-23971

בכל שעות היממה.

אנו נעביר מיד ההודעה למשפחה

בברכת

מועצת הפועלים חדרה

גבעת אולגה

לעובדי דיור לעולה

לאלה מכם שאין קשר טלפוני עם משפחותיכם

תוכלו להתקשר ולהעביר הודעות במשך היום

בין השעות: 08.00 עד 20.00

טלפון 03-264251-4 ת"א

חולה-טקסטיל קרית-שמונה

המגוייסים ובניהם יכולים למסור הודעות טלפונית במשך 24 שעות

טלפון 067-40911

067-40912

חברת עמי-גור

מודיעה למגויסיה

שהם יכולים להשאיר הודעות למשפחותיהם באמצעות המשרדים בסניפים כל יום עד השעה 6.00 בערב

לחברינו חיילינו מקבוץ תל-יצחק

דרישת שלום לבבית מהבית

אנא התקשרו עם הבית תדירות במשך כל שעות היממה

053-99281

053-99215

053-99060

הנהג עצירת רכבך לחייל. זכות היא ולא חובה

המועצה המקומית מבשרת ציון

02-522458

02-527940

02-523479

למגויים׳ ... רת הבטיחות

... משרד בתל-אביב

266219

267239

חיילי רמת יוחנן

04-721094

04-721180

חיילי קבוץ כרמיה

טלפון 051-2412

051-5787

941921 .941922

חיילי עיר גנים

02-34751

... דיסקונט לישראל בע"מ

ההנהלה וועד העובדים

סינט בע"מ
שור מדעי
...בדינו -
...רינו שבחזית
04-251755 ...פון
...חיפה. טל 522072

...ו, חברי קבוצת חניתה
...מפעל נותבת חניתה
968272 968271
968274

אלת"א המגוייסים
055-23089
055-31995
055-91938

ארבים מחשבים בע"מ
לטלפון
04-533282

"שלאון"
מפעלים ביטחון בע"מ
לעובדינו המגוייסים
אנו מוכנים להעביר הודעות למשפחותיכם.
התקשרו למפעל
במשך כל שעות היום והלילה

חולה-מקסטיל
קרית-שמונה
טלפון 067-40911
067-40912

המועצה המקומית
מבשרת ציון

חיילים תושבי המועצה
יכולים להתקשר ולמסור הודעות למשפחה
משך 24 שעות ביממה.

02-522458
02-527940
02-523479

למגוייסי
סיירת הבטיחות

תוכלו להתקשר במשך 24 שעות
ביממה
למשרד בתל־אביב

266219
267239

נעביר הודעות למשפחות בהקדם האפשרי

לחיילי רמת יוחנן

ד"ש מהבית. מחכים לשמוע מכם.
נא התקשרו לטלפונים:

04-721094
04-721180

בכל שעות היממה.

לפלרם: 04-721380 מ־7.00 בבוקר
04-724345 עד 18.00

לטלפונים הציבוריים:
בכל שעות היממה: 04-722090
בשעות היום: 04-721600

לכל חיילי קבוץ כרמיה

אנא התקשרו הביתה
טלפון **051-2412**
או **051-5787**

מחכים לצלצולכם 24 שעות
ומצפים לשובכם הביתה

לשכה לקבלת הודעות לחיילים
ומשפחותיהם פתוחה בכל שעות
היממה במועצת פועלי ראשל"צ
מספרי הטלפון המיוחדים:

941921, 941922

עומדים לרשות המתקשרים

לחיילי עיר גנים

בקרית מנחם ירושלים
הינכם מתבקשים להתקשר למרכז הקהילתי
למספרי הטלפון:

02-34751　02-63897

הודעותיכם תתקבלנה במשך 24 שעות
ותמסרנה למשפחות

עירית ירושלים

לשכות מודיעין עירוניות

עירית ירושלים ומטה החרום של העיריה מודיעים כי לשכות המודיעין פועלות מעתה בשעות 7.00 עד 20.00 ללא הפסקה, הלשכות מגישות לציבור שרות בנושאים הבאים:

1. הפניית נערים מתנדבים לטיפול במשפחות מגוייסים שלהן 3 ילדים ומעלה.
2. פרטים על הפעלת מרכזים לפעילות חברתית וספורט של התלמידים והנוער.
3. פניות ותלונות הקשורות בפעולות מחלקות העיריה השונות ובמטה החרום.

לשכות המודיעין פתוחות לנוחיות הציבור בשכונות השונות
פנה אליהן ותעזר בהן

רשימת לשכות המודיעין:

קטמון ח' רח' השומר 41/5 טלפון 64722
קטמון ר' רח' אליעזר הגדול ליד בי"ס דנמרק 30143
נחלאות רח' בצלאל 23 228304
רוממה במרכז הקהילתי ע"ש גרוס רח' זכרון יעקב 5 521517
קרית יובל במרכז הקהילתי ע"ש פיליפ לאו רח' צ'ילי 62295
שמואל הנביא במרכז הקהילתי ע"ש פומרנץ רח' שמעון הצדיק 23 286250
מרכז העיר רח' יפו 34 228844
קרית מנחם במרכז הקהילתי ע"ש ברסלר רח' דוהומיי 34751

הלשכה להסברה ויחסי ציבור

תשלובת מפעלי סמפו בע"מ - חולון
תשלובת מפעלי סמפו בע"מ - ירוחם
סמפו מפעלי קרור בע"מ - חולון
בתי קרור ואחסנה בע"מ - אשדוד

מודיעה לעובדיה המגויסים (במיוחד לאלה שאין טלפון בביתם) שאנו מקיימים שרות טלפון רצוף 24 שעות ביממה למסירת הודעות למשפחותיהם.

בבקשה להתקשר אל:

(03)840131/3
(03)841549
(03)846839

אנא התקשרו וההודעות תמסרנה בהקדם.

ברכותינו לכולכם

העובדים המגויסים במפעלי
"ישקאר" בע"מ
"להבי ישקאר" בע"מ
תעשן-הנדסה וחרושת בע"מ

הרוצים למסור ד"ש למשפחותיהם יכולים להתקשר בכל שעות היממה
בין השעות 8.00—16.00 למספרים:

04-924242 — 04-924243
04-924244 — 04-924245
04-920208 — 04-911021

בין השעות 4 אחה"צ עד 8.00 בבוקר למספרים:

04-921676 — 04-921930

חברי המשקים
צור נתן
ארגמן
דקלה
נחל סיני

מתבקשים להעביר דרישות שלום לשוביהם ולמשפחותיהם
באמצעות הטלפונים:

02-923802 — צור נתן
065-88419 — ארגמן
057-73355 — דקלה ונחל סיני
02-914713 — אריה — לכולם

עובדי קופת חולים
במחוז חיפה
המגוייסים

יוכלו למסור הודעות למשפחותיהם במוקד שיפעל במשך כל שעות היממה, למרפאת קבוץ גלויות — חיפה

טלפונים:

04-661146-7-8

הנהלת קופת חולים — מחוז חיפה
ועד עובדי קופת חולים — מחוז חיפה

מינהל המחקר החקלאי בית־דגן
לחיילינו
מהמינהל המחקר החקלאי

הטלפון העומד לרשותם
בכל שעות היממה:

03-940111

אנו נעביר הודעות למשפחותיכם.
יחד עם זאת אנא כתבו במידת האפשר
וציינו את מספר הד.צ. שלכם

מינהל המחקר החקלאי

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הועד הפועל

הועדה
ל"מלווה מרצון"

למועצות הפועלים;
ההסתדרויות והאיגודים
המקצועיים הארציים;
ועדי העובדים במוסדות ובמפעלים;

חברות וחברים יקרים,

ההסתדרות קיבלה בברכה את החלטת הממשלה על "מלוה מלחמה" חובה, שייגבה מכל אזרח למימון הוצאות המלחמה. אולם ברור לכל, שצורכי המלחמה הרבים והגדלים לא יתמלאו ע"י מלוה חובה בלבד.

אויבינו משופעים באמצעי לחימה עצומים המוזרמים אליהם בלי הרף ועלינו לתת בידיו של צבא הגנה לישראל, הנלחם בגבורה ובחירוף נפש נגד צבאות הפולשים, את כל הדרוש לו למען הנצחון.

אנו נתונים בעיצומה של המלחמה וכדי לגייס אמצעים כספיים הדרושים בשעת חירום זו, פנתה הועדה הציבורית ל"מלוה המלחמה מרצון" לכל שכבות הציבור בישראל לרכוש אגרות מלוה מלחמה, בנוסף למלוה חובה.

הועדה המרכזת של ההסתדרות החליטה בישיבה מיוחדת להמליץ בפני כל העובדים השכירים לרכוש אגרות מלוה מלחמה מרצון במיכסות מינימום של: בעלי הכנסה עד 1500 ל"י לחודש — רבע מהכנסתם הפנויה, בעלי הכנסה מ־1500 ל"י לחודש ומעלה — חצי מהכנסתם הפנויה. הכנסה פנויה לצורך זה, פירושה — הכנסה כוללת בנכוי התשלומים למס הכנסה ולביטוח לאומי. מבעלי הכנסה נמוכה ובעלי משפחות גדולות, יתקבלו ברצון ובהבנה סכומים קטנים יותר לרכישת אגרות המלוה מרצון.

על פי הסדרים עם מערכת הבנקאות, יממנו הבנקים על אחריות המעסיקים, את סכומי ההתחייבויות של העובדים למלוה מרצון והמעסיקים ינכו ממשכורתם של עובדיהם את סכומי ההתחייבויות במשך לא פחות מ־6 חודשים, החל ממשכורת נובמבר השנה.

אנו עומדים להגיע להסדר עם משרד האוצר, שעם גמר הניכויים מהעובדים ימציאו לכל אחד במקום עבודתו את האגרת שהוא רכש מרצון.

אנו מבקשים מועדי העובדים במקומות, שיפנו ללא שהות להנהלות המפעלים והמוסדות לביצוע מפעל מלוה המלחמה מרצון ובטוחים שכמו תמיד יוכיח ציבור העובדים את רוח ההתנדבות ויתרום את חלקו למען מאמץ המלחמה הנצחון.

בברכת חברים
א. אברהמוביץ

* בשאלות בענין בצוע הנ"ל נא לפנות לחי ש. דיסלני במחלקה לאיגוד המקצועי.

משרד ראש הממשלה
המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח

מובא בזה לידיעת הציבור

שהוקם שירות מדעי וטכנולוגי

שמסייע לכל הגופים האזרחיים הפועלים בשעת חירום ולמפעלי יצור חיוניים, לטפל בבעיות טכנולוגיות בהן הם נתקלים בביצוע תפקידים.
בשירות זה משתתפים כל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל ומנהלי המחקר הממשלתיים על מכוניהם השונים.
ניתן לפנות ישירות לכל אחד מן המוסדות הרשומים להלן:

מוסדות להשכלה גבוהה:
* האוניברסיטה העברית, ירושלים.
* אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב.
* מכון ויצמן למדע, רחובות.
* הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל, חיפה.
* אוניברסיטת הנגב, באר־שבע (כולל המכון לחקר הנגב).
* אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.
* אוניברסיטת חיפה.

המנהל למחקר תעשייתי:
* המכון לסיבים ולמוצרי יער, ירושלים.
* המעבדה הישראלית לפיזיקה, ירושלים.
* יחידה התגובה שליד ביה"ס לרפואה, ירושלים.
* המרכז למחקר תעשייתי, חיפה.
* מכון התקנים הישראלי, חיפה.
* המכון הישראלי לקרמיקה וסיליקטים, חיפה.
* האגף למחקר גומי, חיפה.
* האגף למחקר צבעים, חיפה.

המנהל למחקר אוצרות טבע:
* תמי, תעשיות מחצבי ישראל, חיפה.
* המכון הגיאולוגי, ירושלים.
* המכון למחקרי נפט וגיאופיזיקה, חולון.
* חקר ימים ואגמים בע"מ, חיפה.

המנהל למחקר חקלאי:
* מרכז וולקני לחקר החקלאות, בית־דגן.
* המכון לגידולי שדה וגן, בית־דגן.
* המכון למטעים, בית־דגן.
* המכון לחקר בעלי חיים, רחובות.
* המכון לטכנולוגיה ואחסון של תוצרת חקלאית, רחובות, בית־דגן ויפו.
* המכון לקרקע ומים, בית־דגן.
* המכון להגנת הצומח, בית־דגן.
* המכון להנדסה חקלאית, בית־דגן.

כמו כן ניתן לפנות אל מוקדי קשור מיוחדים שנקבעו בכל מחוז:

* **מחוז הצפון**
מוקד הקשור הנו: "המרכז למחקר תעשייתי", חיפה.
טל' 04־225171 עד 04־225176

מחוז הדרום
מוקד הקשור הנו: "המכון לחקר הנגב", בבאר־שבע.
טל' 057־3382 למר עובדיה לפיד.
לאחר שעות העבודה בביתו של מר לפיד טל' 057־3264.

מחוז תל־אביב והמרכז
מוקד הקשור הנו: "המרכז הלאומי למידע טכנולוגי ומדעי" בת"א.
טל' 03־288265
לאחר שעות העבודה בביתו של מר ק. קרן טל' 03־778435.

מחוז ירושלים
מוקד הקשור הנו: "המעבדה הישראלית לפיזיקה", ירושלים.
טל' 02־61800 או 02־30211 (קו פנימי 275) לד"ר צבי תבור, או לד"ר חנה ארבל.

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ
ההנהלה וועד העובדים

עובדי בנק ברקליס דיסקונט מכל הארץ הנמצאים בשרות מילואים ומעונינים למסור הודעות למשפחותיהם, יוכלו לעשות זאת ע"י קריאה טלפונית במשך שעות העבודה לסניף
בו הם עובדים, או לחילופין למספר: **03-625004**
בין השעות 7.30 עד 15.00 למר מורד חוה או מר אבנר חלד.
ולמספר **03-826029**
בין השעות 16.00 עד 6.00 בבוקר למר מורד חוה.
ובמספר **03-790569**
בין השעות 5.30—7.30 בבוקר למר משה מסרי.
משפחות העובדים הזקוקות לעזרה מתבקשות אף הן להתקשר לטלפונים הנ"ל.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ
ההנהלה וועד העובדים

עובדי בנק דיסקונט הנמצאים בשירות מילואים והמעונינים למסור הודעות לבני משפחותיהם יוכלו לעשות זאת ע"י הודעה למספרי הטלפון הבאים:

למשרדי הועד — בין השעות 8.00—15.00 **03 55134/5**
לחבר מורנו — בין השעות 8.00—20.00 **03-59514**
לשומר במרכז בתל־אביב בשעות הערב והלילה **03-54545**

משפחות העובדים הזקוקות לעזרה מתבקשות אף הן להתקשר לטלפונים הנ"ל ולהשאיר הודעה.

صكنا من الاهل

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב
במוצש"ק בשעה 7.15
בימי חול: 4.30, 7.15
אופיר: ביג בוס
אורדן: הלילה והמבריקאי
אורלי: חלף עם הרוח 6.00
אלנבי: נשיא על הכוונת
אסתר: הדרקון
בן־יהודה: בית הבובות
גורדון: הבלונדיני עם הנעל השחורה
גת: פיש וטילי
דקל: מלכות לבייבי סיטר
הוד: הבריחה
זהר: שלושת החברים
זמיר: סמים ובנים
חן: הליידי שרה בלוז
ליבוד: עד שהגט יפריד בינינו
מוגרבי: מה תאמר לגברת עירומה
מקסים: אהבה נקמה ומכה טרית
מרכז: מלכת האגרוף
מגדיל: אגרוף הזעם
ממדיון: בן־גוריון זוכר
סינמה 1: אבו אל בנאת
סינרמה: שאפט באפריקה
עדן: היום אתמול ומחר
פאר: הדחליל
פריז: הבית ברחוב רלינגטון
צפון: זעקות ולחישות
רמת־אביב: קובלן
תכלת: שחק אותה סאם
תל־אביב: המדיכה
תמר: הרוצח בתגורה השחורה

יפו
נגה: אל קנדור 7.15, 9.15
צליל: המשכנע בע"מ

בת־ים
בשעות: 7.15—9.30
אורנים: קובלן
בת־ים: מליגדה
סביון: המחסל
עצמאות: הארטיסטים בחופשה
רמת־יוסף: טיפול בהלם

חולון
בשעות: 7.15—9.30
ארמון: אבו אל בנאת
גיל: המלכה
כנגל: אומנות ממין זכר
סבוי: סוד הקסם הבורגני
רון: סלמונקו
ריגה: חוק יותר, חברים

רחובות
הוד: הבריחה 7.00, 9.30

אשדוד
אסתר: ג'ו קיד
דגון: הבלש האמיץ שוורץ

ירושלים
במוצש"ק בשעה 7.00
בימי חול: 3.00, 7.00
אדיסון: הגבור הקטן
אורגיל: סיגאר הרוצאלי
אוריון: הרשתקה בפוסידון
אורנע: הגנב שבא לסעוד
ארנון: תאוות התשוקות
הבירה: המיטה המשפצת
חן: פרשה ביירות
ירושלים: הקסם הכחול
סמדר: סבטא סולה והורג
ליאגה: הרונה מהגיונגל 2.15
עדן: נשיא על הכוונת
רון: אבו אל בנאת

חיפה
במוצש"ק בשעה 7.00
בימי חול: 4.00, 6.45
אורדון: סוד הקסם הבורגני
אורה: אבו אל בנאת
אורלי: 2 אלופי הספורט
אמפיתיאטרון: זיאקו ההצגאנית
ארמון: עיר ושמה גיהנום
בית רוטשילד: ילד פרא
גל־אור: הפורצים
חן: מרוטה באהבה
כרמל־גנים: אהובתי הקטנה
מוריה: אנגט בפארק
פירון: חפש את האשה
נוף: אגרוף המחץ
צבמון: גבר עם כבוד
פאר: זמנים מודרניים
רון: ד"ר פוטול
שביט: כולם חיו בגיו

נוה־שאנן
עממי: המהריצ'ין בפעולה

נהריה
בשעות: 6.45—9.15
הוד: חלק הארי
רון: קובלן

קרית שמונה
תרמון: הצלפים 6.15, 8.45
שניר: המנוחה הוא המחר 8.30

חדרה
חוף: הוד

רמת־גן וגבעתיים
בשעות: 7.15—9.30
אואזיס: 7 המופלאים רוכבים
אורדע: אבו אל בנאת
אורלי: אני אוהב את אשתי
ארמון: זמנים מודרניים
גל־אור: העין הציבורית
הוד: חלף עם הרוח
לילי: קברים
רמה: קראו לי השד השחור
רמת־גן: הגנב שבא לסעוד
שביט: הארגון

כפר־סבא
חן: הארטיסטים בחופשה 8.30

תיאטרוני ישראל

הבימה — התיאטרון הלאומי
הצגות בכורה
שלום שלום ואין שלום
קומדיה מוסיקלית עפ"י יהושע בר־יוסף
עיבוד: דן אלמגור
דניאל גדרון
ההצגה: דניאל גדרון
מוסיקה: פולדי שצמן
תפאורה ותלבושות: אגוסט גורביץ
תנועה: יורם בוקר
תל־אביב האולם הגדול

היום	19.10	ב־2.00
מוצ"ש	20.10	ב־6.30
יום א'	21.10	ב־4.00
יום ב'	22.10	ב־4.00
יום ג'	23.10	ב־4.00

כרטיסים במחיר 4.— ל"י בקופת התיאטרון
טל. הקופה 283742 ת"א

התיאטרון הקאמרי
בטוב בעיניכם
קומדיה
מאת ויליאם שקספיר
אולם הקאמרי ת"א
היום 19.10 ב־2 אחה"צ
כרטיסים במחיר 1 ל"י להשיג בקופת התיאטרון
מוצ"ש 10.10, 5.30 אחה"צ
כרטיסים במחיר 5 ל"י להשיג בקופת התיאטרון

במזרע גבוה
תכנית הבידור של התיאטרון הקאמרי
היום 19.10 צה"ל
יום א' 21.10 צה"ל

התיאטרון העירוני חיפה
אנשים קשים
מין קומדיה
מאת יוסף בר־יוסף
היום 19.10 בשעה 2.00 אחה"צ ב"היכל התיאטרון" הכניסה חופשית
יום א' 22.10 אר־שבע
יום ב' 22.10 חיפה ב־4
אולם בית רוטשילד
יום ה' 25.10 ב־4.00
בבית אבא חושי
הכניסה חופשית
עפולים אחרונים
מאת א.ב. יהושע
יום ג' 30.10 חיפה

מברכים את חיילי צה"ל בברכת חזק ואמץ

אם. אי. טי.
סוכנות לביטוח בע"מ
משרדנו פתוח בין: 8.00—1.00

התיאטרון הקאמרי
בטוב בעיניכם
קומדיה מאת ויליאם שקספיר
הצגות באולם התיאטרון בתל־אביב
היום 19.10 בשעה 2.00 אחה"צ
כרטיסים במחיר 1.— ל"י להשיג בקופת התיאטרון
כל ההכנסות קודש לועד למען החייל
מחר מוצ"ש 20.10 בשעה 5.30 אחה"צ
כרטיסים במחיר 5.— ל"י להשיג בקופת התיאטרון

התיאטרון ירושלים

נותרו ימים מעטים בלבד כדי להצטרף למנויי תיאטרון ירושלים לפני פתיחת העונה.
הנחות ניכרות למנויים ליותר המופעים בתיאטרון.
קך לתיאטרון בחברה טובה.
רח' מרכוס 20, טלביה.
טלפון 67167
שעות הקופה 16-20 אחה"צ.

עירית חיפה
אגף לתרבות נוער חברה וספורט
המרכז לתרבות נוער, חברה וספורט על שם רוטשילד מרכז הכרמל בחסות ראש עירית חיפה
תתקיים
בגלריה רוטשילד
תערוכת תמונות של הצייר
זלמן ברוקמן
עולה מבריה"מ.
בימים: א' — 21.10.73, ב' — 22.10.73
בשעות 19.00 — 10.00.
כל ההכנסות ממכירת התמונות מוקדשות לקרן הבטחון.

האופרה הישראלית
ביום שני 22.10.73 בשעה 2.30 בצהרים תתקיים בבנייני האומה בירושלים הצגת האופרה הישראלית וביום חמישי 25.10.73 באולם ארמון בחיפה בשעה 2.30 בצהריים.
רוכשי הכרטיסים לשעת ערב מתבקשים לבוא ב־שעה 2.30 בצהריים.
האופרה הישראלית

התיאטרון העירוני חיפה
היום, יום ו' 19.10.73 בשעה 2.00 אחה"צ
בהיכל התיאטרון
אנשים קשים
מין קומדיה, מאת יוסף בר־יוסף
הכניסה חופשית
הקהל יתבקש לתרום לאגודה למען החייל

הודעה
האופרה הישראלית
תעלה במוצ"ש 20.10.73 בבית האופרה בתל־אביב בשעה 6 בערב את הצגת האופרה "מלכת שבא".
רוכשי הכרטיסים לאופרה הישראלית שנבצר מהם לבקר בהצגות בשבוע שעבר זכאים לבקר בהצגה זו.
האופרה הישראלית

משרד החינוך והתרבות
הפיקוח על הוראת הציור והאמנות
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה
המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה
ועד החינוך היהודי בניו־יורק
מרכז תרבות העמים לנוער בירושלים
תערוכת "ילדי התפוצות מציירים"
"ציור משותף של 500 ילדים מניו־יורק"
שהיתה צריכה להיפתח במרכז תרבות העמים לנוער ביום א' 21.10.73 בשעה 5.00 אחה"צ
נדחית
מועד חדש יפורסם

עירית תל־אביב־יפו
מינהלת החירום
טלפונים ציבוריים במקלטים עירוניים
מינהלת החירום בעירית תל־אביב—יפו מביאה לידיעת הציבור, כי בחלק מהמקלטים הציבוריים־עירוניים הותקנו טלפונים.
להלן רשימת המקלטים בהם הותקנו הטלפונים:
הדר־יוסף, רחבת קהילת קרקוב
הדר־יוסף, רחבת קהילת ביאליסטוק
רחוב ק"ם, מול בתים 43—39 בגן שושנה, רמת החיל
גינת מוצקין, כניסה משדרות נורדאו 22
רמת־אביב, רחוב גרונימן גינת קק"ל
רמת־אביב, רחוב ברודי
רחוב דפנה פינת הגפן
שכונת מונטיפיורי, רח' מסילת
החשמונאים פינת המגיב 17
שכונת שפירא, בגינה רחוב בעל העקידה מול בית 31
רחוב שדרות ההשכלה מול רח' גינצבורג
יד־אליהו, רחבת הגייסות
שדרות החייל מול בית 30, יד־אליהו
יד־אליהו, רחבת הסיירים
גן שכונת התקוה מאחורי בי"ס "ירדן"
שכונת התקוה, רחוב בועז מול בית 29
רחוב תמוז שכונת עזרא, גן השוטרות
קרית־שלום, רחוב דיק ליד מחסן הג"א
רחוב הקשת בגינה קרית שלום
רחוב יפת פינת ארליך בגינה, יפו
רחוב עולי ציון בין בתים 22—20, יפו
רחוב מאור עינים פינת מדרש פנחס בחורשה, יפו
רחוב אפלטון בית הקשישים, יפו ג'.
עירית תל־אביב־יפו / מינהלת החירום

נא להצטייד באסימונים מראש

בית הספר להנדסאים וטכנאים
מיסודו של בסמת, ליד הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
הודעה
להורים ותלמידים
(פרט לכיתה י"א בוק ולתלמידים העובדים מטעם הנדנ"ע בבית חולים רוטשילד בימי עבודתם)
כל כיתות ט', י', י"א, י"ב־1, י"ב־2, י"ב־3, י"ב־4, י"ב־8, י"ב־10, י"ב־11, חימאים בלבד, י"ג־1, י"ג־2, י"ג־3, י"ג־4, י"ג־5, י"ג־8, י"ד־1, י"ד־4
חייבים להופיע ללימודים לפי המערכת הרגילה
הודעה זו מחייבת את כל תלמידי הכיתות המפורטות לעיל גם אם הם נשלחו קודם לכן ע"י בית הספר.
לעבודה בשהות יישלחו תלמידים אך ורק באמצעות בית הספר.

עירית תל־אביב־יפו
מינהלת החירום
לשכות המודיעין העירוניות פתוחות ביום ובלילה
טלפון
1. רח' פרישמן 42 — 226082
2. כפר מלכי ישראל — בית העיריה 690/253311
3. יפו, שד' י. שלים 45 — 826631
4. שכונת התקוה, דרך ההגנה 75 — 332845
5. שכונת שפירא, דרך שלמה 138 — 826776
6. רמת אביב, רח' ברודצקי 19 — 415276
7. כפר השכונות, המצודה — 469715
8. בית הצופים, רח' זהבי גליקסון 49 — 483425

הלשכות מספקות במשך היום גם ייעוץ טכני־הנדסי בענייני מקלטים ושחזור.
עירית תל־אביב־יפו / מינהלת החירום

הסמינר הממלכתי דתי למורים ולגננות
גבעת וושינגטון, טלפון 055-91384
לתלמידי הסמינר המגוייסים
דרישת שלום וברכת השם עמכם
תלמידי/ות הסמינר שלא גוייסו לצה"ל או שרותים אחרים: יתייצבו בסמינר ביום ראשון כ"ה תשרי תשל"ד לפנה"צ, למילוי משימות חינוכיות במגמה ולקבלת תדריכים ולימודים בסמינר.
תלמידים/ות המתגוררים באזור הצפון מבית שאן — קרית שמונה יתייצבו ביום ראשון כ"ה תשרי תשל"ד בבית הספר התיכון הדתי בטבריה ליד המשטרה בשעה 13.30.
מועדים לשמחה
ההנהלה

עירית תל־אביב־יפו
מינהלת החרום
פינוי סבך
מינהלת החירום של עירית תל־אביב—יפו מבקשת מתושבי העיר
לפנות את הסכך היום, יום ששי
נעשו סידורים לסילוק הסכך מהמורכות היום (יום ו' 19.10.73)
איסור גיזום עצים
מטה החירום מודיע לתושבי העיר שאין לגזום עצים ולא להוציא פסולת גינה לרחוב עד סוף המלחמה.
נגד העבריינים תנקוט העיריה באמצעים משפטיים
עירית תל־אביב—יפו / מינהלת החרום

המכון לפריון העבודה והייצור
סניף באר־שבע
מודיע על דחיית הקורס לפיתוח מנהלים
שנועד להתקיים בתאריך 21.10.73—26.10
על חידוש הקורס, תבוא הודעה

תערוכת הכלבים
שנועדה להתקיים מחר, 20.10.73 בפארק באשקלון
נדחית
עד להודעה חדשה

התנצלות
בגלל גיוסם של כל חברי מערכת "להיטון"
לא יצא לשוק הגליון האחרון של
"להיטון"
עם הקוראים הסליחה

הדור הצעיר במפד"ל
המחלקה לחייל ולמגוייס הדתי
אבן גבירול 166 ת"א, ת.ד. 22233 טל. 03-440249
פנייה לציבור
דרושים באופן דחוף
כובעי גרב
היודעות לסרוג מתבקשות בזה לסרוג מיד כובעי גרב ולהעבירם ללא דחוי אל המחלקה
להלן הוראות סריגה:
מעלים 120 עיניים וסורגים בסריגת פטנט (2 עיניים ימין ו־2 שמאל) לגובה 25 ס"מ. לאחר מכן סוגרים במרכז 40 עיניים ולאחר שורה מעלים אותן בחזרה וממשיכים לסרוג 12 ס"מ.
מחלקים את 120 העיניים לשלושה חלקים: כל חלק 40 עיניים ומורידים עין אחת לפני ואחרי כל חלק כך שנוצרים שלושה משולשים
חומר קריאה
הצבור מתבקש להמציא למחלקה בהקדם ספרים, ספרונים וכל חומר קריאה אחר.

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לרפואה
בית הספר ללמודי המשך ברפואה
המחלקות הרנטגניות
המרכז הרפואי עירוני ממשלתי ת"א—יפו
מודיעים:
השעור השנתי ה־13 ע"ש ל.ג. רינלר.
שנועד להתקיים ב־24, 23 לאוקטובר
נדחה עד להודעה חדשה.

בית המדרש למורים וגננות
של מכללת בית ברל
בית ברל
מודיע
כי הלימודים בכל הכתות יתחדשו
ביום ראשון כ"ה תשרי תשל"ד 21.10.73

הקץ לג'וקים
שמד
חיסול חרקי הבית עם אחריות לשנה
תל־אביב 03-449554
אשקלון 051-3019
חיפה 04-522856
ירושלים 02-533239
טבריה 067-50488
אילת 059-3298
אגרונום א. צבעון
רשיון משרד הבריאות 15

מינהל התעופה האזרחית
מודיע כי
המבחנים העיוניים לרשיונות טיס אזרחי
שהיו צריכים להתקיים בתאריכים 21 עד 23 באוקטובר 1973,
נדחו עד להודעה חדשה

שמלות הדיון
חליפות, חולצות, מכנסיים ארוכים וקצרים, בגדי ים וחוף ושמלות ערב
MASHA ★ מאשה
תל־אביב, המלך ג'ורג' 4 א', קומה ב', פינת מרכז בעלי מלאכה (ע"י אלנבי).
פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

מעריב
יום ו', 19.10.73 — כ"ג בתשרי תשל"ד
עירית תל־אביב־יפו

צומת מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2. הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33.
מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י. בערב שבתות וחגים — 1.50 ל"י. ב-8 בבוקר עד 6 בערב

הודעות

ביקוש דירות

שרותי רכב

מכוניות למכירה

מכירות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

חגים

עסקים

אולמות

מקררים

חנויות

הובלה

רהיטים

מכוניות להשכרה

דודי שמש וחשמל

שרותים

טלוויזיות

חקלאות

כלי נגינה

קניות

תריסים

ביקוש מכוניות

חיות בית

הצעות עבודה

קבלני בנין

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

שעורים

חדרים מרוהטים

הלוואות

צומת ירושלים

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

הצעות עבודה

דודי שמש וחשמל

רהיטים

צומת נתניה

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

ביקוש דירות

מכוניות למכירה

פרסומים

שרותים

ביטוח

דודי שמש וחשמל

מגרשים

צומת חיפה

מכוניות למכירה

קטנועים

ביקוש מכוניות

תנורי חמום

רהיטים

עסקים

כלי נגינה

בתי ספר לנהיגה

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

פרסומים

טלוויזיות

צומת רחובות

קבלני בנין

הקבלן אלי ידיד מציע ברחו־ בות דירות בנות 3—4 חדרים וכל השכלולים, ברחוב לוין אשטיין 7ג. לפנות במקום.

שונות

ריקודים

מגרשים

טרקטורים

שטיחים

מכונות כביסה

מטבעות ומדליות

צוות ד. י. ל.
לבניה והשקעות בע"מ
לרגל חידוש העבודה
דרושים לנו:
★ **קבוצות קבלניות**
★ **פועלי בנין**
בכל מקצועות הבניה
●
המעוניינים יפנו למשרד, רח' מונטי־פיורי 32 תל־אביב, טל. 615316 או למפעל, אזור התעשיה ראשון לציון טלפון 949694.

מדידים ומכשירים מדוייקים — חיפה בע"מ
מפרץ חיפה
LIFE
אנו מוכנים לקבל עבודות להשחזה עגולה והשחזת שטחים
מבטיחים זמן הספקה קצר
למפעלים הזקוקים לעבודות דחופות עקב מצב החירום נא לפנות לטלפון 04—720126

לחברה פרטית בחיפה
דרושים:
א. מנהל חשבונות מעולה
לעבודה קבועה במשרה מלאה. סוג ג' או ד' בהנהלת־חשבונות, בעל נסיון רב בכל תחומי ניהול חשבונות מסחריים, כולל ניהול חשבונות באמצעות מחשב.
ב. משכורן מקצועי
בעל נסיון של מספר שנים בעבודה עצמאית בהכנת שכר ומשכורות, ידיעה מושלמת ומעודכנת בחוקי מס־הכנסה, ביטוח לאומי וכו', נסיון מעשי בעיבוד משכורות באמ־צעות מחשב.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בלבד, בצרוף קורות־חיים ותאור הנסיון המעשי לת.ד. 4685 חיפה עבור מס' 287.
— סודיות מובטחת! —

מנהל חשבונות עצמאי
בעל ידע מקצועי וחוש מסחרי
מעונין בעבודה רצינית
ת.ד. 221 חולון

למפעל מתכת באזור בית שמש
דרושים
א. מנהל מחסן
בעל נסיון של לפחות שנה בניהול מחסן וידע בניהול באופן עצמאי.
ב. מנהל אחזקה
בעל נסיון של 3 שנים במפעל מתכת.
ג. מבקר איכות
לעבודה עצמאית בעל נסיון של לפחות שתי שנים.
להתקשר למנהל כח אדם לטלפון 911518 בשעות העבודה לקביעת ראיון או בכתב לת.ד. 144 בית שמש בצירוף פירוט הנסיון.

לחברה לבניה לעבודות משרד הבטחון
באזור המרכז
דרוש עגורנאי
עם רשיון
בהתנדבות או בשכר מלא
נא לפנות לטלפון: 53002
בין השעות 08.00—15.00

לחברה הנדסית
דרושה חניכה
לחצי יום
שעות העבודה 8.00—13.00
●
נא לפנות בכתב לפי ת.ד. 3381 ירושלים

למפעלנו בחיפה דרושים
חשמלאים מעולים
בוגרי בתי־ספר מקצועיים או רמת הכשרה מקבילה, בעלי רשיון של חשמלאי מוסמך ונסיון מעשי בתחומי החשמל התעשייתי.
על המעונינים לפנות בכתב־יד לת.ד. 4085 חיפה עבור מספר 287.
— סודיות מובטחת! —

صكذا من الامل

בנק הפועלים בע"מ

עובדי הבנק המגוייסים ובני משפחותיהם

אשר אין באפשרותם להתקשר ישירות לביתם. יוכלו להתקשר באמצעות כל סניפי הבנק, ולמסור דרישות שלום בשעות העבודה הרגילות או:

24 שעות ביממה

לפי טל. 03-623211

בנק הפועלים בע"מ

ארגון עובדי בנק למלאכה בע"מ

מודיע בזה

לכל עובדיו המגויסים

שאפשר למסור ד"ש למשפחות ולהעזר בבעיות אישיות באמצעות ועד העובדים הארצי

בהנהלה המרכזית של הבנק בת"א

לפנות באזור חיוג ת"א, לפי הטלפונים, בשעות העבודה:

03-281928, 03-288231

מחוץ לשעות העבודה ובשבתות וחגים: לטלפונים:

03-849676, 03-892179, 03-860064

בכתב לפנות לת"ד 20078 תל-אביב

ברכת חזק ואמץ לקראת הנצחון לכל עובדינו המגוייסים

בית רסקו

וחברות הבנות

דורשים בשלום כל מגוייסי החברות.

סידרנו שירות טלפון הפועל בכל שעות היממה.

מגויסים ובני משפחותיהם יכולים להתקשר לשם מסירת הודעות:

03-622226 משעה 08.00 - 14.00

03-613846

03-876640 אחרי שעה 14.00

03-757890

03-260395

ועד עובדי בנק דיסקונט לישראל

מחוז ירושלים

עובדי בנק דיסקונט הנמצאים בשרות מלואים והמעוניינים למסור הודעות לבני משפחותיהם יוכלו לעשות זאת ע"י הודעה למס' טלפון

02-222121

בכל שעות היום והלילה.

הנהג תן טרמפ לחייל ומנע ממנו סבל מיותר

אל חיילים

בני משפחות המגוייסים של משרד החוץ ומומחי משה"ב בארץ ובחו"ל:

הרוצים למסור דרישת שלום ו/או הודעות אחרות למשפחותיהם יוכלו להתקשר עם המשרד

לטלפון מס. 02-531111

במשך כל שעות היממה.

משרד החוץ ידאג להעברת ההודעה למשפחה

עירית נהריה

דורשת בשלום כל מגויסי נהריה

ומודיעה לכל אלה שאין קשר טלפוני בביתם שיכולים להתקשר יומם וליל לשם מסירת הודעות למשפחותיהם באמצעות לשכת המודיעין של העיריה

טלפון 04-922122

וכן במשך שעות היום

לטלפון 04-922751

עירית עכו

מודיעה על

שרות טלפונים לחיילים:

חילים תושבי עכו שאין בביתם מכשירי טלפון והרוצים למסור דרישת שלום לקרוביהם יתקשרו למספר טלפון:

04-910251

24 שעות ביממה

ההודעות תועברנה באמצעות שליחים מיוחדים למשפחות.

מועצה אזורית הדר השרון

מודיעה לכל מגוייסיה במיוחד לאלה, שאין טלפון בבית, כי הם יכולים לפנות בבקשות להעברת הודעות ופריסות שלום באמצעות טלפונים:

03-922226 03-922431

03-922218 03-922482

כפר יעבץ **03-922624 03-922635**

03-922286 03-922179

ההודעות יועברו למתיכם מיד עם קבלתן

ברכות חמות מהבית

LIFE

תכנון והנדסה תעשייתית לייף בע"מ

מברכת את כל מגויסיה ומבקשת להתקשר למסירת הודעות וד"ש למשפחות

לטלפון מס' 04-720126

7 קוים.

לבנו עמכם

לחיילי מושב רנן

התקשרו הביתה

לטלפון 057-83065

הפועל 24 שעות ביממה

את הודעותיכם נעביר מיד למשפחותיכם

לחיילי דגניה א'

נא להתקשר עם הבית

המספרים הבאים יענו לכם 24 שעות ביממה

067—50248, 50249, 50031

067—50550, 50471

דגניה א'

לעובדי נמל התעופה לוד ומינהל התעופה האזרחית

המגוייסים

דרישת שלום מהבית

עומדים לרשותכם 24 שעות ביממה

להעברת פריסות שלום למשפחותיכם טלפונים אלו:

03-971304

03-971108

03-971461

03-972604

אנא כתבו גם לנו גלויה

חזקו ואמצו באשר אתם

להתראות בריאים ושלמים

נמל חיפה

מודיע

לכל עובדי הנמל המגוייסים

אנו מקיימים שרות טלפון רצוף 24 שעות ביממה

למסירת הודעות למשפחות המגוייסים

מספר הטלפון: 04-641161

מכרות נחושת תמנע בע"מ

מברכת את כל עובדיה המגוייסים ומודיעה להם כי הם יכולים להתקשר עם המפעל על מנת להעביר הודעות למשפחותיהם:

טל. 059-2121

במשך כל שעות היממה

טל. 059-3859

בין השעות 08.00—24.00

טל. 03-255451

בין השעות 07.30—15.30

לחיילי נאות מרדכי

דרישת שלום חמה מהבית

התקשרו הביתה בטלפונים:

(067) 40951 (067) 40458

(067) 40952 (067) 40950

(067) 40009

לטלפונים אלה מאזינים במשך 24 שעות ביממה

לחיילי קבוצת ניצנים

אנא התקשרו הביתה בכל הזדמנות

המלפון 051-2379

פועל 24 שעות ביממה.

הטלפונים הבאים פתוחים בשעות העבודה: קו מקביל 051-3356

„פלטכניקה" 03-624712, 03-611608

מחכים לשובכם בשלום

כל בית ניצנים

קבוץ בית העמק

מוסר דרישת שלום לחייליו באשר הם שם, אפשר להתקשר הביתה 25 שעות למספרים:

922664 או 922665

עד השעה 22.00 922667

ולטלפון ציבורי — 923690

יבמ IBM

למגוייסי חברת יב"מ ישראל בע"מ

ברכות

הטלפון שלנו בתל-אביב

(03)286111

פועל 24 שעות ביממה לרשותכם, למסירת הודעות למשפחות.

בני המשפחות הזקוקים לעזרה כלשהי, יכולים לפנות למשרדי החברה ויענו.

יבמ IBM

התעשיה הצבאית

מודיעה

לציבור עובדיה ובניהם המגויסים באשר הם שם, אשר ברצונם להעביר ידיעה למשפחותיהם, אנא פנו במשך כל שעות היממה למספרי הטלפונים הבאים:

תל-אביב

(03)269152-3

אנו נדאג להעביר הידיעות למשפחות

המשביר המרכזי

בע"מ

הודעה לכל המגוייסים עובדי המוסד

דרישת שלום למשפחות אפשר למסור במשך 24 שעות ביממה לפי המספרים כדלקמן:

מגוייסי תל-אביב **טל. (03)39955**

מגוייסי חיפה **טל. (04)662161**

טל. (04)730554

משפחות מגויסים הזקוקים לעזרה כל שהיא יתקשרו עם אחד הסניפים של המשביר המרכזי.

משפחת קסוטו במלון „גיל"

פתחה מועדון לחיילים

נותנים סנדוויצים ושתיה קלה חינם ומקלחת

אנו מוסרים הודעות מחיילים

בטלפון 067-40280

משעה 6.00 בבוקר עד 18.00 אחה"צ

מ-18.00 עד 24.00

טלפון 067-40180

טלפון המועצה פתוח 24 שעות

067-41333-4-5-6

מ.מ. קרית שמונה

לחיילים תושבי גן יבנה

חילים וחילות שאין להם טלפון בבית יכולים להתקשר למספרי הטלפון הבאים במשך כל שעות היממה.

055-94128

055-94139

שמואל אוחיון — ראש המועצה

לחיילי קבוץ דברת

ד"ש חמה מהבית

למסירת הודעותיכם אפשר להתקשר נוסף לטלפונים של המשק, גם לי"ורד

03-34445

היום 12 עמודים

העתון הנפוץ ביותר

מועצת הבו... שת כנס... נאי ישראל להסכ...

...ד ההצעה הסובייטית "אמ...

אלה שלושת סעיפי ההחלטה

הממשלה החליטה לה...

החלטת המועצה פה...

הצעת בווקה ...ה לעבר ...שגב עם ...דעית